

Geamendeerd raadsbesluit

Raadsvergadering	: 24 maart 2025
Agendapunt	: 10
Onderwerp	: Vaststellen bestemmingsplan Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie

De raad van de Gemeente Opsterland,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 11 februari 2025,

overwegende dat:

het ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.8 Wet ruimtelijke ordening, met ingang van 28 september 2023 gedurende een termijn van zes weken met alle bijbehorende stukken voor een ieder ter inzage heeft gelegen;

tegen het ontwerpbestemmingsplan vier zienswijzen zijn ingediend;

tussen initiatiefnemer en de gemeente Opsterland een anterieure overeenkomst is opgemaakt en ondertekend;

voor het bestemmingsplan geen exploitatieplan behoeft te worden vastgesteld;

gelet op het bepaalde in de artikelen 3.8 en 6.12 Wet ruimtelijke ordening;

besluit:

1. De Zienswijzennota ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" vast te stellen.
2. Het bestemmingsplan "Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" ten opzichte van het ontwerp gewijzigd vast te stellen (bestaande uit de geometrische planobjecten als vervat in het GML bestand NL.IMRO.0086.10BPWaterwinning-0301) overeenkomstig bijlage 7 bij dit raadsvoorstel.
3. Voor het bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen.
4. Het college de opdracht te geven om alleen een omgevingsvergunning toe te kennen indien wordt voldaan aan in ieder geval de volgende voorwaarden:
 - a. de klankbordgroep (bestaande uit bijvoorbeeld omwonenden, raadsleden, deskundige(n) op het gebied van ecologie/landschap en de gemeente) heeft een positief advies gegeven over de inpasbaarheid van de drinkwaterproductielocatie, zoals de recreatieve voorzieningen op het terrein en het ontwerp van het gebouw;
 - b. de verkeersveiligheid is geborgd door de aanleg van een vrij liggend fietspad van structurele aard, parallel aan de Hegedyk, dat van Luxwoude tot aan de nieuw te bouwen school in Langezwaag loopt;
 - c. de biodiversiteit rondom de drinkwaterproductielocatie wordt versterkt en Vitens voorziet in het onderhoud hiervan gedurende de exploitatie van de drinkwaterproductielocatie.

- d. grondgebruikers in een straal van vier kilometer van de waterwinning, krijgen een splislan (plasdras) per tien hectare grond als zij hier behoefte aan hebben.
- e. inwoners in een straal van vier kilometer van de waterwinning, krijgen waterbesparende en waterhergebruik maatregelen gecompenseerd.

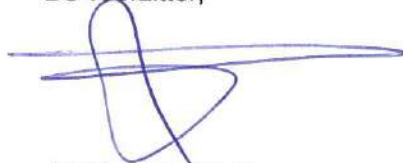
Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Opsterland van 24 maart 2025.

De griffier,

Laura Meijer

De voorzitter,

Andries Bouwman

Raadsvergadering	: 24 maart 2025
Agendapunt	: 10
Onderwerp	: Vaststellen bestemmingsplan Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie
Portefeuillehouder	: Marcel van Opzeeland

Beetsterzwaag, 11 februari 2025

Voorstel

1. De Zienswijzennota ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" vast te stellen.
2. Het bestemmingsplan "Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" ten opzichte van het ontwerp gewijzigd vast te stellen (bestaande uit de geometrische planobjecten als vervat in het GML bestand NL.IMRO.0086.10BPWaterwinning-0301) overeenkomstig bijlage 7 bij dit raadsvoorstel.
3. Voor het bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen.

Inleiding

Het bestemmingsplan "Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" heeft betrekking op de voorgenomen realisatie van een grondwaterwinnings- en drinkwaterproductielocatie van Vitens aan de Hegedyk te Luxwoude (in de toekomst te adresseren als Hegedyk 12). De toekomstige productielocatie Luxwoude dient te voorzien in een capaciteit van 6,5 miljoen m3 drinkwater per jaar. De betreffende locatie wordt als een van de belangrijkste bouwstenen gezien om de toekomstige drinkwatervoorziening in Fryslân te borgen. Voor verdere informatie wordt korthedshalve naar de toelichting van het bestemmingsplan verwezen.

Bestemmingsplanprocedure tot nu toe

Uw raad is ongeveer gelijktijdig met de terinzagelegging van het voorontwerpbestemmingsplan op 9 juni 2022 per brief (kenmerk 008648070) geïnformeerd over de inhoud en de achtergrond van het voorontwerpbestemmingsplan. Voorafgaand aan deze informatieve brief is uw raad ook door initiatiefnemer Vitens N.V. te Zwolle op maandag 30 mei 2022 door middel van een presentatie geïnformeerd over het ruimtelijke voornemen. De terinzagelegging (6 weken) van het voorontwerpbestemmingsplan op grond van de gemeentelijke inspraakverordening heeft geresulteerd in een viertal inspraakreacties. Deze inspraakreacties zijn opgenomen en voorzien van een gemeentelijke reactie in het "Eindverslag inspraak voorontwerpbestemmingsplan Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie", dat is opgenomen als bijlage 11 bij de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan.

Wettelijk vooroverleg

Het voorontwerpbestemmingsplan is voor overleg aangeboden aan de gebruikelijke overlegpartners (waaronder de provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en de Brandweer Fryslân). Dit heeft geleid tot een aantal planaanpassingen in het ontwerpbestemmingsplan die zijn weergegeven in hoofdstuk 7 onder 7.2 van de toelichting van dit plan. Los van deze aanpassingen zijn er nog belangrijke andere aanpassingen ten opzichte van het voorontwerp in het plan aangebracht (ook verantwoord in 7.2). Laatstgenoemde aanpassingen zijn noodzakelijk gebleken onder andere als gevolg van nieuwe inzichten wat betreft de technische installatievereisten bij Vitens en vereisten op het gebied van externe veiligheid.

Extra informatiebijeenkomst op 5 oktober 2023

Aangezien er ingrijpende aanpassingen zijn aangebracht in het ontwerpbestemmingsplan ten opzichte van het voorontwerp hebben wij Vitens in overweging gegeven om voorafgaand of aan het begin van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan nadere voorlichting te geven over de inhoud van het plan. Vitens heeft dit opgepakt en daartoe een informatiebijeenkomst op 5 oktober 2023 in het dorps huis van Luxwoude georganiseerd. Een en ander werd kenbaar gemaakt in een 13^e informatiebrief van Vitens die in september 2023 werd uitgebracht.

Terinzagelegging ontwerpbestemmingsplan

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.8 Wet ruimtelijke ordening heeft het ontwerpbestemmingsplan met ingang van 28 september 2023 gedurende een termijn van zes weken met alle bijbehorende stukken voor eenieder ter inzage gelegen. Gedurende deze periode heeft eenieder de gelegenheid gehad om, door middel van een zienswijze, op het bestemmingsplan te reageren. Naar aanleiding van terinzagelegging zijn een viertal zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan ontvangen. De inhoud van de zienswijzen geeft geen aanleiding om het bestemmingsplan ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

Motie "Quickscan voor vergelijk drinkwaterproductielocaties" van 27 mei 2024

Een eerste voorstel tot vaststelling van het onderhavige bestemmingsplan is uitgebreid besproken in de oriënterende raadsbijeenkomst van 13 mei 2024. De behandeling van het voorstel heeft er vervolgens toe geleid dat er in de daaropvolgende besluitvormende vergadering 27 mei 2024 de motie "Quickscan voor vergelijk drinkwaterproductielocaties" met een meerderheid werd aangenomen en dat de daadwerkelijk besluitvorming vooralsnog werd uitgesteld. In de betreffende motie werd het college verzocht om:

1. Nogmaals een onafhankelijke QuickScan uit te laten voeren, op grond van de voortschrijdende inzichten, voor verschillende alternatieven voor drinkwaterproductie locaties voor de drinkwaterzuivering;
2. In deze quickscan een analyse aan te leveren van financiële consequenties, risico's en andere voors en tegens aan te geven van:
 - a. een alternatieve locatie voor drinkwaterproductiebedrijf op bijvoorbeeld locatie Heerenveen IBF.
 - b. een eventuele drinkwaterproductie bedrijf in Luxwoude, waarbij het uitgangspunt dient te zijn: maximale bouwoppervlak 8.000 m², met een maximale hoogte van 12 meter voor het bouwdeel van 5.000 m² en een maximale hoogte van 13 meter bij het bouwdeel van 3.000 m², waarbij deze hoogtes ook in de toekomst niet gewijzigd worden.

Bij brief van 2 juli 2024 is uw raad geïnformeerd over de wijze waarop invulling zou worden gegeven aan dit verzoek. Vervolgens is op 8 augustus 2024 opdracht verstrekt aan stedenbouwkundig bureau BJZ.nu te Almelo dat tot op dat moment op geen enkele wijze betrokken was geweest bij het project van Vitens in Luxwoude. BJZ.nu heeft na de zomervakantie (2024) invulling gegeven aan de verleende opdracht, hetgeen heeft geresulteerd in de oplevering van de rapportage "Expert Review Drinkwaterwinning- en productielocatie Luxwoude" per 6 december 2024 (opgenomen als bijlage 4 bij dit raadsvoorstel). Voorafgaand aan deze oplevering is uw raad in een besloten bijeenkomst op 25 november 2024 door de opstellers van het rapport geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek en de daaruit voortvloeiende aanbevelingen.

Uw raad is in de tussentijd door Vitens in de gelegenheid gesteld om een in werking zijnde drinkwaterproductielocatie te ervaren. Daartoe heeft op 17 september 2024 een locatiebezoek aan de productie-locatie Oldeholtgade plaatsgevonden.

Resultaat Expert Review Drinkwaterwinning- en productielocatie Luxwoude

Uit de expert review is samenvattend niet gebleken dat er sprake is van gebreken in de voorbereiding van het voorliggende bestemmingsplan of dat er sprake is van feiten en/of omstandigheden die de vaststelling van het bestemmingsplan voor de beoogde ruimtelijke ontwikkeling aan de Hegedyk (12) te Luxwoude in de weg staan. Het combineren van de drinkwaterwinning en -productie in Luxwoude leidt volgens BJZ.nu tot het meest zuinige en zorgvuldige ruimtegebruik. Alternatieve locaties zoals de toekomstige uitbreiding van het bedrijventerrein Gorredijk en het bedrijventerrein Klaverblad Noord Oost te Heerenveen zijn niet reëel gebleken.

De rapportage wordt besloten met het doen van de nu volgende aanbevelingen aan onze gemeente:

- A. Blijf vasthouden het realiseren van drinkwaterwinning en –productie in Luxwoude, omdat:

- Dit vanuit het oogpunt van zuinig- en zorgvuldig ruimtegebruik het meest wenselijk is. Schaarse ruimte op het bedrijventerrein blijft hiermee beschikbaar voor economische activiteiten;
 - Er een groot maatschappelijk belang is voor voldoende schoon drinkwater en bijbehorende reservecapaciteit in de toekomst;
 - Er een groot maatschappelijk belang is voor drinkwater tegen een betaalbare prijs. Het positioneren van de productielocatie op een andere locatie dan de winningslocatie leidt tot extra kosten vanwege extra leidingwerk en grondverwerving.
- B. Ga opnieuw in gesprek met Vitens over de noodzakelijke bouwhoogte op basis van de nieuwste inzichten. Houdt daarbij niet per se vast aan 13 meter uit het BP Buitengebied, maar laat juist een goede landschappelijke inpassing en beeldkwaliteit en bijbehorende omgevingsmanagement centraal staan.
- C. Maak in overleg met Vitens een keuze in de mate van flexibiliteit van het bestemmingsplan:
- Optie 1: Behoud van een flexibel juridisch planologisch kader en vertrouw erop dat Vitens in overleg met de gemeente en omgeving zorgvuldig aandacht besteedt aan de landschappelijke inpassing en de beeldkwaliteit en dit laat begeleiden door een klankbordgroep;
- Optie 2: Maak een strakker juridisch kader met een nader uitgewerkt erfinrichtingsplan en beeldkwaliteitsplan welke juridisch verankerd en daarmee handhaafbaar zijn. Gevolg van keuze voor deze optie is dat er extra tijd gaat zitten in de uitwerking.

Voorstel tot aanpassing naar aanleiding van expert review en aanvullende informatie van Vitens

Bij brief van 17 december 2024 (bijlage 5 bij dit raadsvoorstel) heeft Vitens ons een nadere technische onderbouwing aangeleverd over de minimaal benodigde bouwhoogte voor een beperkt deel van het te realiseren productiegebouw aan de Hegedyk te Luxwoude om zodoende de noodzakelijke pelletreactoren voor de ontkalking van het grondwater onder dak te kunnen brengen. Uit deze onderbouwing blijkt dat duidelijk is geworden dat men ingevolge het bestemmingsplan daarvoor minimaal 16 meter bouwhoogte nodig heeft. Een en ander om ter plaatse de drinkwatervoorziening kwalitatief, betrouwbaar, energetisch efficiënt en tegen maatschappelijk te verantwoorden kosten te kunnen realiseren. Daarbij geeft men aan dat men zich gedurende het vervolg van het ontwerpproces zal blijven inzetten om de bouwhoogte zo laag mogelijk te houden. Naar aanleiding van de betreffende brief is Vitens gevraagd om de benodigde bouwhoogte ten opzichte van de Hegedyk te visualiseren. Daartoe heeft men op 10 januari 2025 een afbeelding aangeleverd (opgenomen als bijlage 6 bij dit raadsvoorstel)¹.

Gelet op de door Vitens aangeleverde informatie ter onderbouwing van de minimale bouwhoogte en de inhoud van de expert review stellen wij voor om de veelbesproken bouwhoogte van maximaal 20 meter ambtshalve te wijzigen en te verlagen naar 16 meter. Een en ander zoals aangegeven in bijlage 7 van dit raadsvoorstel. Daarmee steekt het gebouw voor een gedeelte 3 meter uit boven de maximale bouwhoogte van een agrarisch bedrijfsgebouw in ons buitengebied, hetgeen in het kader van het grote belang van de drinkwatervoorziening acceptabel kan worden geacht.

Door een zorgvuldig gebouwoontwerp, zorgvuldig op de omgeving afgestemd materiaalgebruik en een goede landschappelijke inkleding is het drinkwaterproductiegebouw in te passen op de beoogde locatie aan de Hegedyk te Luxwoude.

Het bestemmingsplan is daartoe bewust flexibel opgesteld, zodat er ruimte is om de inrichting van de locatie en het gebouwoontwerp in een zorgvuldig proces met de omgeving en ter zake deskundigen vorm te kunnen geven. Het in het bestemmingsplan als bijlage 2 bij de toelichting opgenomen inspiratiedocument geeft een indruk van mogelijkheden die indertijd door Vitens N.V. al eens zijn toegepast. Een voortzetting van deze ingezette koers (optie 1 onder aanbeveling C, zie onder "Resultaat Expert Review Drinkwaterwinning- en productielocatie Luxwoude") ligt dan ook voor de hand en doet recht aan het uitgebreide gebiedsproces dat indertijd door Vitens N.V. voor het betrokken gebied is ingezet. Vitens heeft in de brief van 17 december 2024 aangegeven dat men het belangrijk vindt om in gesprek te gaan over de vragen en de zorgen die er in de omgeving zijn over de landschappelijke inpassing van het productiebedrijf en de verkeersveiligheid op de Hegedyk. In de nog te vormen klankbordgroep voor het vervolgproces, na de vaststelling van het bestemmingsplan, wil men de omgeving nadrukkelijk betrekken bij de verdere uitwerking van deze punten van zorg.

¹ Bijlage 6 is daarnaast aangevuld met een door Vitens aangeleverd overzicht van de gemiddelde hoogte van de bomen per plantvak in het plangebied en de visualisaties die Vitens op basis van deze informatie heeft laten maken in de ontwerpfase van het plan (op basis van 20 meter bouwhoogte voor 30% van de maximale bouwoppervlakte).

Update enkele voor de beoogde ruimtelijke ontwikkeling verrichte onderzoeken

Gezien het ruime tijdsverloop van de besluitvormingsprocedure met betrekking tot het voorliggende bestemmingsplan is het noodzakelijk gebleken om enkele reeds uitgevoerde onderzoeken tegen het licht te houden met het oog op de actualiteitswaarde van die onderzoeken.

Daartoe heeft Vitens de ter zake deskundige bureaus opdracht verleend om te bezien of de conclusies van die betreffende onderzoeken op dit moment nog steeds actueel zijn. Zo nodig is daartoe nieuw onderzoek verricht of is de nieuwste rekenmethodiek toegepast. Een en ander heeft betrekking op de ecologische rapportages en op de stikstofberekeningen voor de gebruiksfase van de drinkwaterproductie locatie.

Zo heeft bureau Eelerwoude (Adviseurs voor de natuurinclusieve leefomgeving) te Goor (Projectnummer: 205384, datum: 15-11-2024) na een actuele stikstofberekening in een rapportage geconcludeerd dat er als gevolg van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling geen sprake is van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het habitattype wat kan leiden tot kwaliteits- en oppervlakteverlies. Het behalen van de uitbreidings-, verbeterings- of behoudsdoelstellingen van de habitattypen zal door de ontwikkeling niet belemmerd worden. Een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit, onderdeel stikstof is dan ook niet aan de orde voor het in werking hebben van de drinkwaterzuivering nabij Luxwoude.

Wat betreft de ecologische rapportages heeft de Bosgroep Noord-Oost Nederland te Witharen ten aanzien van de houdbaarheid van de ecologische onderzoeken voor de grondwaterwinnings- en drinkwaterproductielocatie te Luxwoude geconcludeerd dat de terreinomstandigheden in het gebied ten opzichte van 2021 ongewijzigd zijn gebleven. Daarnaast is voorafgaand aan het nader onderzoek in maart 2024 bepaald of andere beschermde soorten in het gebied te verwachten waren ten opzichte van 2021. Hier is het onderzoek op aangepast en is een aantal soorten extra meegenomen in het onderzoek. Het nader ecologisch onderzoek is vervolgens binnen de gestelde termijn van drie jaar na uitvoering van de natuurtoets opgestart. De twee onderzoeken uit 2024 zijn gezien de houdbaarheid, zoals beschreven in de Omgevingsregeling, geldig tot begin 2027.

Daarmee is een actualisatie van de ecologische onderzoeken op dit moment niet aan de orde. Uit de update van de aangehaalde onderzoeken is niet gebleken van feiten of omstandigheden die de (gewijzigde) vaststelling van het voorliggende bestemmingsplan in de weg staan. Het bestemmingsplan kan in deze dan ook nog steeds uitvoerbaar worden geacht.

Gelet op het voorgaande stellen wij voor het bestemmingsplan ten opzichte van het ontwerp zoals dat ter inzage heeft gelegen, met de daarvan deel uitmakende bijlagen, gewijzigd vast te stellen.

Beoogd effect en/of resultaat

Met dit bestemmingsplan wordt een planologisch-juridische regeling vastgelegd voor het kunnen bebouwen en gebruiken van de gronden kadastraal bekend als gemeente Langezwaag sectie G, nummers 423, 474, 475 een deels nummer 420 (in de toekomst te adresseren als Hegedyk 12 te Luxwoude) ten behoeve van een nieuwe grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie van Vitens te Zwolle. De realisatie van het productiebedrijf Luxwoude met een capaciteit van 6,5 miljoen m³ per jaar wordt gezien als een van de belangrijkste bouwstenen waarmee de toekomstige drinkwatervoorziening in Fryslân geborgd kan worden.

Argumenten

1.1 De ingekomen zienswijzen leiden niet tot een aanpassing van het bestemmingsplan.

Tijdens de ontwerpprocedure, waarbij het ontwerpbestemmingsplan van 28 september tot en met 8 november 2023 (zes weken) ter inzage heeft gelegen, zijn er een viertal zienswijzen ingediend. De inhoud van de zienswijzen geeft geen aanleiding tot het gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan Luxwoude – Grondwaterwinning- en Drinkwaterproductielocatie. Korthedshalve wordt verwezen naar de inhoud van de Zienswijzennota ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwater-productielocatie" die als bijlage 2 bij dit raadsvoorstel is opgenomen.

2.1 De raad is op grond van artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) bevoegd om een bestemmingsplan vast te stellen.

Op grond van artikel 3.1. Wro dient uw raad voor het hele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vast te stellen, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in het plan begrepen gronden worden aangewezen en met het oog op die bestemming regels worden gegeven. Deze regels betreffen in elk geval regels over het gebruik van de gronden en van de zich daarop bevindende bouwwerken.

2.2 Het bestemmingsplan kan maatschappelijk uitvoerbaar worden geacht.

Voorafgaand aan het ter inzage leggen van het ontwerpbestemmingsplan zijn de overlegpartners in de gelegenheid gesteld te reageren op het voorontwerp van het bestemmingsplan. De ingekomen reacties hebben tot aanpassingen van het bestemmingsplan geleid.

Er is in het kader van het vooroverleg op grond van artikel 3.1. ook een reactie ontvangen van de provincie Fryslân. De betreffende reactie is in het ontwerpbestemmingsplan in bijlage 15 (Nota overlegresultaten) samengevat en voorzien van een gemeentelijk standpunt. De brief van de provincie Fryslân is opgenomen in bijlage 12 van het ontwerpbestemmingsplan.

Verder zijn er, zoals in de inleiding is vermeld, op het ontwerpbestemmingsplan een viertal zienswijzen ingekomen. Voor de inhoud van de zienswijzen wordt korthedshalve verwezen naar de inhoud van de Zienswijzennota ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" (bijlage 2 bij dit raadsvoorstel).

De overlegreacties en de ingekomen zienswijzen staan de vaststelling van het bestemmingsplan niet in de weg.

2.3 De voor de ruimtelijke ontwikkeling benodigde gronden zijn inmiddels voor het overgrote deel eigendom van Vitens geworden.

Vitens N.V. was ten tijde van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan nog niet eigenaar van de benodigde gronden voor de waterwinning- en drinkwaterproductielocatie. De onderhandelingen over de aankoop van die gronden waren op dat moment nog met Staatsbosbeheer en anderen gaande. Met name de onderhandelingen met genoemde partij (overgrote deel van de benodigde gronden in het plangebied) verliepen dermate moeizaam en traag dat in verband met het grote algemene belang van de realisatie van dit ruimtelijke voornemen (drinkwatervoorziening) indertijd een onteigeningsprocedure is gestart. Deze procedure is voortijdig gestopt nadat men alsnog op minnelijke wijze tot een overeenkomst is gekomen.

Vitens is voor de benodigde grond op dit moment nog in goed overleg met het Wetterskip Fryslân over de uitwerking van het omleggen van een hoofdwatertekort die dwars door het plangebied loopt. De nieuw te realiseren vervangende watertekort zal binnen de in eigendom zijnde gronden van Vitens worden gerealiseerd als compensatie voor de op te heffen en in eigendom over te dragen hoofdwatertekort van het Wetterskip. Er is op dit moment geen reden om aan te nemen dat partijen hier niet uit zullen komen. Dit ook gelet op het feit dat er geen zienswijze van het Wetterskip op het ontwerp van het bestemmingsplan is ingediend.

2.4 De rapportage "Expert Review Drinkwaterwinning- en productielocatie Luxwoude" ondersteunt de door Vitens voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling op de locatie aan de Hegedyk te Luxwoude.

Het combineren van de drinkwaterwinning en -productie op de beoogde locatie in Luxwoude leidt volgens de stellers van het rapport tot het meest zuinige en zorgvuldige ruimtegebruik.

2.5 De maximale bouwhoogte van 20 meter genoemd in artikel 4.2.1 lid c van het ontwerpbestemmingsplan Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie kan ambtshalve worden verlaagd naar een maximale bouwhoogte van 16 meter.

Vitens N.V. heeft in een brief van 17 december 2024 aangegeven dat men bouwtechnisch de in het bestemmingsplan aangegeven maximale bouwhoogte van 20 meter voor een beperkt gedeelte van het gebouw niet nodig zal hebben. Gelet op dit gegeven en discussie die rond de bouwhoogte van 20 meter is ontstaan, ligt het voor de hand om de betreffende planregel aan te passen aan de minimaal benodigde bouwhoogte van 16 meter (zie bijlage 7 bij dit raadsvoorstel).

2.6 De voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling aan de Hegedyk te Luxwoude kan bijdragen aan het bestrijden van een drinkwatertekort dat op dit moment mogelijk door het RIVM in 2030 wordt voorzien.

Op 13 januari jongstleden was er landelijk aandacht voor een mogelijk drinkwatertekort in het jaar 2030. De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft die dag het "Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen 2023–2030" naar de Tweede Kamer gestuurd. Dit actieprogramma is opgesteld door het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin), in samenwerking met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat om een drinkwatertekort in 2030 te voorkomen.

3.1 *Er is geen noodzaak tot het vaststellen van een exploitatieplan ex artikel 6.12 Wro.*
Op grond van artikel 6.12 Wro is uw raad verplicht om gelijktijdig met de vaststelling van het bestemmingsplan een besluit te nemen om al dan niet een exploitatieplan vast te stellen.
In geval er sprake is van daartoe aangewezen gevallen of indien het kostenverhaal anderszins is verzekerd kan worden afgezien van het vaststellen van een exploitatieplan. Met de initiatiefnemer is een anterieure overeenkomst gesloten. Hierdoor kan het bestemmingsplan voldoende uitvoerbaar geacht.

Kanttekeningen

1. *Grondwaterbeschermingszone wordt in eerste instantie niet meegenomen in het bestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie".*

Door de provincie Fryslân is aangegeven dat deze aanduiding pas kan worden opgenomen nadat de gebiedsaanduiding is opgenomen in de Omgevingsverordening Fryslân. Juridisch gezien kan in het bestemmingsplan momenteel dan ook geen zonering worden opgenomen. Als passende oplossing is ervoor gekozen in het bestemmingsplan te verwijzen naar het proces van de Omgevingsverordening, waarin de verankering van het grondwaterbeschermingsgebied zal plaatsvinden.

2. *Het bestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" faciliteert feitelijk de beoogde grondwateronttrekking waarvoor de provincie Fryslân als bevoegd gezag een watervergunning in het kader van de Waterwet heeft afgegeven.*

Het bestemmingsplan regelt het gebruik en de bouw mogelijkheden van de gronden die in het plangebied zijn gelegen. Dit vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening. Het bestemmingsplan ziet niet direct op de grondwateronttrekking, want daartoe heeft de provincie een watervergunning verleend op grond van de Waterwet. De provincie heeft een watervergunning verleend op grond van de Waterwet. De provincie heeft als bevoegd gezag daarbij een belangenafweging gemaakt en het besluit genomen deze vergunning te verlenen. Deze procedure kent een eigen bezwaar- en beroepsprocedure.

Op grond van de Waterwet (nu opgenomen in de Omgevingswet) moet de onttrekker, Vitens in dit geval, eventuele schade aan onroerende zaken ondervangen, voor zover dit redelijkerwijze kan worden gevergd. Als de schade niet wordt ondervangen, moet deze als gevolg van de onttrekking (volledig) worden vergoed. De provincies hebben gezamenlijk een onafhankelijke en deskundige commissie ingesteld, de ACSG, die adviseert over de schade(vergoeding). Diverse reacties in de zienswijzen gaan over de grondwateronttrekking waarvoor de provincie al vergunning heeft verleend.

3. *Regeling uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro) nog van toepassing op de vaststelling van het bestemmingsplan "Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie".*

Op basis van het overgangsrecht uit de Omgevingswet (per 1 januari 2024) kan het bestemmingsplan "Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" nog volgens de oude regeling uit de Wro worden vastgesteld. Dit vanwege het feit dat een ontwerp van het plan in 2023 al ter inzage werd gelegd en er geen sprake is van een (beleidsinhoudelijk) grote wijziging ten opzichte van het ontwerp van het bestemmingsplan.

Middelen

De kosten voor de bestemmingsplanherziening en de bijkomende kosten zijn voor rekening van de initiatiefnemer.

SDG's

Het realiseren van een grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie nabij Luxwoude draagt bij aan doel 6 van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen; schoon water en sanitaire voorzieningen voor iedereen.

Evaluatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

1. Ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude – grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" met bijlagen (0086409456);
2. Zienswijzennota ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" (0086436442);
3. Geanonimiseerde zienswijzen (0086467278);

4. Expert Review Drinkwaterwinning- en productielocatie Luxwoude, geanonimiseerd (0086541233);
5. Brief Vitens 17-12-2024 (0086541236);
6. Overzicht hoogtes Luxwoude (aangeleverd door Vitens) (0086541239);
7. Ambtshalve wijziging planregels inzake de bouwhoogte (0086541249).

Vertrouwelijke stukken ter inzage gelegd voor raadsleden

-

Burgemeester en wethouders van de Gemeente Opsterland,

De secretaris,

De burgemeester,

Sandra van 't Hooge

Andries Bouwman

Team	: Wonen en Werken
Behandelend ambtenaar	: Aize Kramer
Telefoonnummer	: (0512) 386 222
Emailadres	: aize.kramer@opsterland.nl

Amendement

Voorwaarden Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie

Dit amendement hoort bij agendapunt 10 Vaststellen bestemmingsplan Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie van de raadsvergadering van 24 maart 2025.

Voorstel

Wij vragen de raad om het voorgestelde besluit te wijzigen door een beslispoint toe te voegen:

4. Het college de opdracht te geven om alleen een omgevingsvergunning toe te kennen indien wordt voldaan aan in ieder geval de volgende voorwaarden:
 - a. de klankbordgroep (bestaande uit ~~in ieder geval bijvoorbeeld~~ omwonenden, raadsleden, deskundige(n) op het gebied van ecologie/landschap en de gemeente) heeft een positief advies gegeven over de inpasbaarheid van de drinkwaterproductielocatie, zoals de recreatieve voorzieningen op het terrein en het ontwerp van het gebouw;
 - b. de verkeersveiligheid is geborgd door de aanleg van een vrij liggend fietspad van structurele aard, parallel aan de Hegedyk, dat van Luxwoude tot aan de nieuw te bouwen school in Langezwaag loopt;
 - c. de biodiversiteit rondom de drinkwaterproductielocatie wordt versterkt en Vitens voorziet in het onderhoud hiervan gedurende de exploitatie van de drinkwaterproductielocatie.
 - d. grondgebruikers in een straal van vier kilometer van de waterwinning, krijgen een splislan (plasdras) per tien hectare grond als zij hier behoefte aan hebben.
 - e. inwoners in een straal van vier kilometer van de waterwinning, krijgen waterbesparende en waterhergebruik maatregelen gecompenseerd.

Motivering

De drinkwatervraag in Fryslân groeit. Bijvoorbeeld door economische ontwikkelingen van het IBF-terrein bij Heerenveen, door verdere uitdroging van het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold, door verzilting van bronnen en door de reserve aan te vullen. De drinkwaterproductie heeft een aanzienlijke impact op het landschap, de natuur en de samenleving. Het beschikbaar hebben van drinkwater is van groot belang, maar we moeten ook verantwoordelijkheid nemen voor de effecten die deze productie heeft op de omgeving en de gemeenschap. Daarom zijn wij van mening dat er voldoende maatregelen getroffen moeten worden voor de gemeenschap en het landschap, die de gevolgen ondervinden van het besluit om een fabriek en waterwinning te realiseren. Het is van essentieel belang dat de omwonenden en andere betrokkenen actief worden gehoord en meegenomen in dit proces. De klankbordgroep speelt hierbij een cruciale rol, omdat we ervan overtuigd zijn dat een open dialoog met de lokale gemeenschap bijdraagt aan het vinden van oplossingen die zowel de drinkwatervoorziening waarborgen als de impact op de omgeving minimaliseren. De omgevingsvergunning voor dit project wordt uitsluitend verleend als er wordt voldaan aan alle gestelde voorwaarden, waaronder de maatregelen ter bescherming van de omgeving en het welzijn van de gemeenschap.

Dit amendement wordt ingediend door:

Hans de Jong, Mirjam Bergsma, Rein Postma, Oebele van der Veen, Danny van der Weijde

In te vullen door griffie:

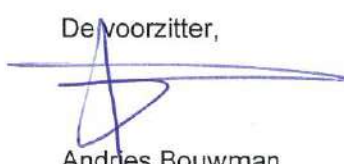
Dit amendement is zonder stemming aangenomen in de raadsvergadering van 24 maart 2025.

De griffier,

Laura Meijer

De voorzitter,

Andries Bouwman

Alle raadsleden kunnen een amendement indienen. Met een amendement kan de raad een voorgesteld besluit aanpassen. In de raadsvergadering stemmen de raadsleden over het amendement. Stemt de meerderheid van de raad voor het amendement, dan verandert de tekst van het oorspronkelijke besluit. Nadat er over de amendementen is gestemd stemmen de raadsleden voor of tegen het aangepaste raadsvoorstel.

Zienswijzennota

Ontwerpbestemmingsplan

“Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie”

Zienswijzennota ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie"

Inleiding

Drinkwaterbedrijf Vitens heeft het voornemen om bij Luxwoude een nieuwe grondwaterwinning- en productielocatie te realiseren. De noodzaak tot deze nieuwe ruimtelijke ontwikkeling komt voort uit de toenemende behoefte aan drinkwater in Fryslân onder andere door economische ontwikkelingen vanuit het IBF-terrein bij Heerenveen. Daarnaast zijn er ook ontwikkelingen op bestaande winningen die van invloed zijn op de capaciteit voor drinkwaterwinning. Zo moet de winning Terwisscha worden verminderd (ter voorkoming van verdere verdroging van het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold) en de bestaande grondwaterwinningsbronnen Garyp en Noardburgum kampen met verzilting. En ten slotte wil Vitens invulling geven aan het provinciale reservebeleid wat betreft de drinkwatervoorziening. De combinatie van de groeiende watervraag, de ontwikkelingen bij de bronnen en het reservebeleid resulteren in een opgave van circa 6,5 miljoen m³ extra drinkwater per jaar in Centraal- Fryslân. De nieuwbouw van het productiebedrijf Luxwoude met een capaciteit van 6,5 miljoen m³/j wordt als een van de belangrijkste bouwstenen gezien om de toekomstige drinkwatervoorziening in Fryslân te borgen. Met het bestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" wordt de realisatie en het gebruik van een nieuwe waterwinningslocatie en drinkwaterproductiebedrijf aan de Hegedyk in Luxwoude (in de toekomst te adresseren als Hegedyk 12 te Luxwoude) mogelijk gemaakt.

Bestemmingsplanprocedure

Overleg ex artikel 3.1.1. Besluit ruimtelijke ordening en inspraak op basis van inspraakverordening
Het voorontwerpbestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" heeft vanaf 9 juni 2022, op grond van de Algemene inspraakverordening Opsterland 2006, gedurende een termijn van zes weken ter inzage gelegen. Tijdens deze periode konden burgers, organisaties e.d. hun reactie op het voorontwerpbestemmingsplan kenbaar maken. Wij hebben op het voorontwerpbestemmingsplan een viertal inspraakreacties ontvangen. De beantwoording van deze inspraakreacties (Eindverslag inspraak voorontwerpbestemmingsplan Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie) is opgenomen in bijlage 11 van het ontwerpbestemmingsplan.

In het kader van het vooroverleg op grond van artikel 3.1.1. Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is een reactie op het voorontwerpbestemmingsplan ontvangen van de provinsje Fryslân, Wetterskip Fryslân en Brandweer Fryslân. De betreffende reacties zijn in het ontwerpbestemmingsplan in paragraaf 7.2 samengevat en voorzien van een gemeentelijk standpunt. De brieven van deze instanties zijn opgenomen als bijlage 12, 13 en 14 bij de plantoelichting van het ontwerpbestemmingsplan.

Terinzagelegging ontwerpbestemmingsplan

Op 27 september 2023 werd in het digitale Gemeenteblad, het huis-aan-huisblad de SA! en op www.opsterland.nl een publicatie opgenomen dat het ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" (plannummer NL.IMRO.0086.10BPWaterwinning-0201) vanaf 28 september 2023 gedurende zes weken ter inzage zou liggen. In deze periode heeft eenieder gelegenheid gehad om door middel van een zienswijze op het plan te reageren.

Ingekomen zienswijzen

Er zijn een viertal zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" ingekomen.

Overzicht van de ingekomen zienswijzen:

1. Indieners 1, De Plasse 19, Luxwoude bij brief van 1 november 2023 (geregistreerd op 6 november 2023 onder iZaaknummer 0086423241);
2. Indiener 2, De Opslach 24, Luxwoude bij brief van 6 november 2023 (geregistreerd op 7 november 2023 onder iZaaknummer 0086423722), aangevuld bij brief van 13 november 2023 (geregistreerd op 14 november 2023 onder iZaaknummer 0086425349);

3. Indieners 3, De Plasse 21 + andere adressen aan De Plasse te Luxwoude en de Alde Dyk te Terwispe bij brief van 7 november 2023 (geregistreerd op 8 november 2023 onder iZaaknummer 0086424266), aangevuld bij brief van 8 november 2023 (geregistreerd op 9 november 2023 onder iZaaknummer 0086424267);
4. Indieners 4, Alde Dyk 66 en andere adressen aan de Alde Dyk te Terwispe bij brief van 7 november 2023 (geregistreerd op 9 november 2023 onder iZaaknummer 0086424263)

Ontvankelijkheid

De zienswijzen zijn allen tijdig ingediend en daarom ontvankelijk.

Hieronder is de inhoud van de verschillende zienswijzen weergegeven. Waar nodig zijn de zienswijzen van een gemeentelijke reactie voorzien.

Inhoud zienswijze en gemeentelijk standpunt

Indieners 1

Hiermee maken wij bezwaar tegen het ontwerpbestemmingsplan Luxwoude Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie. Wij vragen de gemeenteraad om nogmaals zorgvuldig de plannen af te wegen temeer omdat het een grote impact heeft voor omgeving en omwonenden voor de komende tientallen jaren. Wij proberen onze zorgen zo goed mogelijk te verwoorden in deze zienswijze. Heeft u hierover aanvullende vragen dan zijn wij uiteraard bereid om hierover met u in gesprek te gaan en onze motivatie nader toe te lichten.

Er zijn twee belangrijke zaken die spelen en van invloed zijn op de omgeving.

- 1. Het onttrekken van 6,5 miljoen m3 grondwater (de waterwinning).*
- 2. Het bouwen van een productielocatie waar het grondwater wordt gezuiverd (de waterzuivering).*

Deze twee activiteiten hoeven niet noodzakelijk op dezelfde locatie plaats te vinden. Wij uitten onze bezwaren en zorgen over beide activiteiten.

Onzorgvuldig locatieonderzoek productielocatie (waterzuivering)

Het proces dat heeft geleid tot de keuze van de productielocatie voor drinkwater is naar onze mening onvoldoende zorgvuldig uitgevoerd. De uitgevoerde onderzoeken zijn door Vitens gefinancierd, wat vragen oproept over mogelijke belangenconflicten. Het geleverde Quick-Scan rapport biedt onvoldoende inzicht in alternatieve locaties en hun impact op de omgeving. Ook de drie locaties die worden afgewogen zijn onvoldoende onderbouwd. Wij noemen een paar voorbeelden:

- *De Quick-scan geeft aan dat de effecten op de omgeving bij locatie Gorredijk en locatie Klaverblad Noordoost minder nadelig zijn. Gezien beide locaties een industriefunctie hebben en weinig omwonenden. Hier zijn wij het mee eens, uit het quick-scan rapport blijkt onvoldoende waarom er uiteindelijk toch gekozen wordt voor de locatie Luxwoude die de meeste overlast geeft voor omwonenden en natuur. De omliggende infrastructuur moet worden aangepast of aangelegd voor de vele voertuigbewegingen van o.a. zwaar vervoer. De aanleg van extra infrastructuur tast de natuur, veiligheid en het woongenot van bewoners aan. Op een locatie met industriefunctie is dit probleem niet aanwezig.*
- *Beoogde locatie Luxwoude is t.o.v. de andere locaties het meest verstorend voor de natuur. De impact op natuur is niet meegewogen in het Quick-scan rapport.*
- *Het uitgetekende tracé van waterleidingen kan anders en daarmee is er minder leidingwerk nodig of vergelijkbaar locatie Klaverblad Noordoost.*
- *Bouwhoogte is aangepast van 12 meter naar 20 meter boven het maaiveld. Dit past beter in een gebied met industriefunctie.*

Wij pleiten voor een onafhankelijk en diepgaand onderzoek naar de meest geschikte productielocatie, met minimale gevolgen voor omwonenden en de natuur.

Gemeentelijke reactie:

De keuze voor een nieuwe grondwaterwinningslocatie nabij het dorp Luxwoude vloeit voort uit de ter plaatse gunstige natuurlijke omstandigheden, waardoor er een veilige, robuuste en duurzame

drinkwatervoorziening gerealiseerd kan worden. Aan de locatiekeuze zijn tal van specialistische onderzoeken voorafgegaan, die door ter zake deskundigen zijn getoetst. Uit al het verrichtte onderzoek is gebleken dat het ruimtelijke voornemen van Vitens om nabij Luxwoude een grondwaterwinnings- en drinkwaterproductielocatie te realiseren in het kader van een goede ruimtelijke ordening is te realiseren. Daarbij rekening houdend met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. Gelet op artikel 2 van de Drinkwaterwet worden wij als gemeente geacht zorg te dragen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Bij de uitoefening van bevoegdheden en toepassing van wettelijke voorschriften door bestuursorganen geldt de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening als een dwingende reden van groot openbaar belang. Hieruit volgt een positieve gemeentelijke grondhouding ten opzichte van het ruimtelijke voornemen van Vitens. Vanuit dat belang heeft de provincie Fryslân onlangs op grond van de Waterwet ook een watervergunning verleend voor de grondwateronttrekking nabij Luxwoude. Vanaf de start van het project is Vitens N.V. te Zwolle al voornemens geweest om op de locatie Luxwoude zowel een waterwinnings- als drinkwaterproductielocatie te realiseren. Aangezien wij de landschappelijke belevingswaarde van onze gemeente hoog in het vaandel hebben, is indertijd aan Vitens verzocht om te bezien of de productielocatie wellicht ook op een andere locatie zou kunnen worden gerealiseerd. Dit met het oog op mogelijk kunnen voorkomen van nieuwe industriële bebouwing langs de A7 tussen de bedrijventerreinen van Heerenveen en Drachten. Een dergelijke constructie is indertijd ook voor de waterwinning Nij Beets uitgewerkt (grondwaterwinning in Nij Beets en de opwerking van dat grondwater via een buisleiding op de drinkwaterproductielocatie in Noardburgum). Op ons verzoek heeft Vitens locatieonderzoek laten verrichten om de voor- en nadelen van een productielocatie elders in beeld te brengen. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek is Vitens als initiatiefnemer van het ruimtelijke voornemen bij de eerste voorkeurslocatie gebleven. Met het oog op veiligheid en leveringszekerheid wil men de productielocatie gescheiden houden van industriële activiteiten van derden. Dit los van andere aspecten als bijvoorbeeld de aanleg van extra leidingen en pompen.

Vitens heeft aangegeven in overleg en in samenwerking met de omgeving aan het ontwerp/uitelijk van het te realiseren complex te willen werken om tot een passende landschappelijke inpassing te komen. In bijlage 2 van de plantoelichting zijn landelijke voorbeelden opgenomen van productie-locaties.

Vanwege bedrijfstechnische redenen bleek een hogere bouwhoogte dan 12 meter noodzakelijk te zijn dan in eerste instantie ten tijde van het voorontwerpbestemmingsplan was voorzien. Daartoe is nu in het bestemmingsplan in een regeling voorzien die ziet op het beperkt toe kunnen staan van een maximale bouwhoogte van 20 meter. De 20 meter zal zeker niet voor het gehele gebouw gaan gelden.

Vitens heeft aangegeven De Plasse en de Alde Dyk te willen ontzien wat betreft het vrachtverkeer ten tijde van de aanleg/realisatie van grondwaterwinnings- en drinkwaterproductielocatie. Het verkeer zal tijdens de realisatiefase via de Hegedyk naar de locatie rijden, waarbij het op dit moment nog de vraag is of er wel een tijdelijke ontsluitingsweg voor het bouwverkeer naar De Plasse gerealiseerd gaat worden. De opmerking over de vele voertuigbewegingen gaat alleen op voor de aanlegfase van het plan en is tijdelijk van aard (Net als bij de aanleg van bijvoorbeeld een nieuwe woonwijk). In de toelichting van het bestemmingsplan is duidelijk aangegeven dat de vervoersbewegingen tijdens de gebruiksfase van de waterwinning en drinkwaterproductie zeer beperkt zijn. De voorziene extra vervoersbewegingen op de gemeentelijke wegen als gevolg van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling worden, gelet op het profiel van de wegen, qua verkeersafwikkeling niet als problematisch gezien. Een eventuele tijdelijke ontsluitingsweg met een aansluiting op De Plasse maakt geen onderdeel van het voorliggende bestemmingsplan uit.

Belangen bewoners zijn onvoldoende behartigd in het proces

Het participatieproces lijkt voornamelijk gericht te zijn geweest op de belangen van agrariërs, met beperkte betrokkenheid van omwonenden. De begeleidingscommissie lijkt vooral een adviserende rol te hebben gehad, waarbij Vitens uiteindelijk de locatiekeuze bepaalt. Wij voelen ons niet goed betrokken bij dit proces en vinden dat er meer gedaan moet worden om de belangen van omwonenden serieus te nemen. Zeker gezien de voorkeur van Vitens om de productielocatie eveneens in Luxwoude te situeren en de impact die dit heeft voor omwonenden. Ook de zorgen die bewoners hebben over het ontstaan van schade aan woning en bijgebouwen krijgt geeft ons als bewoners niet de overtuiging dat bewoners echt gehoord zijn in dit proces.

Gemeentelijke reactie:

In 2017/2018 is Vitens begonnen met een intensief gebiedsproces voor de voorgenomen waterwinlocatie Luxwoude. Er is een pompproef uitgevoerd en er hebben diverse onderzoeken plaatsgevonden. Ook is de m.e.r.-procedure doorlopen. Het gehele gebiedsproces is en wordt begeleid door de "Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude", waarin alle stakeholders vanuit het gebied zitting hebben. De omgeving is zeker in vergelijking met andere ruimtelijke projecten uitvoerig betrokken bij het proces. Zo is er al geruime tijd een projectenpagina op de website van Vitens te vinden, verschijnen er met regelmaat nieuwsbrieven en zijn er ook op de nodige momenten informatieavonden georganiseerd. Het betreffende gebiedsproces is gericht op alle overige belangen en stakeholders. Dit blijkt ook uit de samenstelling van de begeleidingscommissie en de wijze waarop Vitens invulling heeft gegeven aan de communicatie met de omgeving. Er is gedurende de voorbereiding van het plan voor eenieder voldoende gelegenheid geweest om met Vitens of andere vertegenwoordigers in de begeleidingsgroep in contact te treden om specifieke belangen en dergelijke onder de aandacht te brengen. Het is te kort door de bocht om achteraf te stellen dat de belangen van omwonenden onvoldoende zijn behartigd in het totstandkomingsproces van het ruimtelijke voornemen. De zorg die bewoners hebben over het ontstaan van schade aan woning en bijgebouwen als gevolg van de waterwinning heeft wel degelijk de aandacht gekregen in het planvormingsproces. Ondanks dat uit onderzoek is gebleken dat dergelijke schade zich zeer waarschijnlijk niet zal voordoen, heeft Vitens een deskundige(n) in de arm genomen om een uitgebreid monitoringssysteem op te zetten. Een en ander om de belangen van omwonenden te borgen. Het uiten van zorgen over mogelijk schade aan woningen en bijgebouwen door omwonenden heeft echter niet tot gevolg gehad dat er om die reden een andere locatiekeuze zou moeten volgen.

Punten van zorg natuur

Daarnaast vragen wij ons af of de productielocatie bovenop de Dassenburcht is gepland. In eerdere stukken was de conclusie van de natuurtoets dat de aanwezige burcht en vluchtpijpen niet zouden worden aangetast. Verstoring zou minimaal zijn echter met de gewijzigde terreininrichting die gepresenteerd is in de stukken van Fugro wordt het leefgebied van de das compleet verstoord (zie afbeeldingen bijlagen waarvan afb.1 niet onderdeel is van ingezonden stukken door Vitens). De essensterfte wordt als argument gebruikt, echter de essensterfte is maar aan de orde voor een heel klein stuk bosperceel. Dit geeft een vertekend beeld.

Gemeentelijke reactie:

Er is een natuurtoets uitgevoerd wat betreft het ruimtelijke voornemen van Vitens. Uit deze natuurtoets is gebleken dat het om een (oude) verlaten dassenburcht gaat. Voordat Vitens daadwerkelijk gaat starten met de werkzaamheden zal een actualisatie van de natuurtoets worden uitgevoerd, om na te gaan of er ook wijzigingen in het gebied zijn opgetreden ten opzichte van het eerder uitgevoerde onderzoek. Indien noodzakelijk kunnen er dan nog aanvullende maatregelen worden getroffen. Navraag bij Vitens leert dat waterwingebieden in z'n algemeenheid goede biotopen zijn voor de das. Zo komen er bijvoorbeeld ook in het waterwingebied van Oldeholtgade dassen voor en zijn er daar door Vitens speciale voorzieningen voor de das getroffen.

In de toelichting van het bestemmingsplan is aangegeven dat als gevolg van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling ruim 4 ha bos permanent zal verdwijnen. Deze oppervlakte is exclusief de percelen die gekapt zijn vanwege de essentaksterfte. Deze kunnen gecompenseerd worden door de betreffende percelen weer in te planten met bos. Het bosareaal dat verdwijnt zal elders door Vitens moeten worden gecompenseerd. Vanwege de leeftijd van de bosvakken, tussen de 25 en 100 jaar, zal het te compenseren oppervlakte een factor tweemaal zo groot moeten zijn. Vitens wil deze boscompensatie in overleg met de gemeente Weststellingwerf realiseren bij de waterwinlocatie Oldeholtgade, hetgeen in overeenstemming is met het provinciale beleid voortvloeiend uit de Wet natuurbescherming. Daartoe zijn reeds de nodige stappen gezet.

Het ruimtelijke voornemen van Vitens nabij Luxwoude ziet tevens op een goede landschappelijke inpassing van het geheel, waarbij aan de hand van de inrichting gestreefd zal worden naar een bijdrage aan de biodiversiteit. Ook ten aanzien van de gebouwen wil men natuurinclusief te werk gaan.

Schade en gevolgen voor omwonenden

Met de verleende vergunning voor de waterwinning door de provincie maken wij ons zorgen over mogelijke schade aan onze woningen en bijgebouwen, gezien de nabijheid van gaswinning, klimaatverandering en daardoor steeds drogere zomers. Het ontbreken van een herstelfonds of

compensatiefonds bij eventuele schade is zorgwekkend. Wij stellen voor dat Vitens de bewijslast draagt met betrekking tot schade veroorzaakt door hun activiteiten, in plaats van deze verantwoordelijkheid bij bewoners neer te leggen.

Wij zouden graag een toelichting krijgen hoe de gemeente voornemens is bewoners te ontlasten op het moment dat er schade is ontstaan aan huizen en/of bijgebouwen van bewoners nadat Vitens is gestart met het onttrekken van water. Ook zien wij graag dat alle omwonenden hier vooraf over actief worden geïnformeerd.

Wij benadrukken het belang van een zorgvuldige en objectieve evaluatie van de impact van dit plan en een open dialoog met alle betrokken partijen. Beslissingen moeten worden genomen met respect voor de belangen van alle belanghebbenden en met aandacht voor de lange termijn.

Wij verzoeken de gemeenteraad vriendelijk om ons bezwaar serieus te nemen en het voorgenomen ontwerpbestemmingsplan Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie te heroverwegen.

Gemeentelijke reactie:

Er is aan de locatiekeuze van de voorgenomen waterwinning in Luxwoude zoals gezegd heel veel onderzoek voorafgegaan. De uitkomsten van dat onderzoek vormen feitelijk de onderbouwing van het voorliggende bestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" en de voor de voorgenomen activiteit uitgewerkte milieueffectrapportage. Onderdeel van het onderzoek was ook het in beeld brengen van de mogelijke effecten van de voorgenomen waterwinning op het grondwaterpeil. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat de te verwachten effecten dusdanig beperkt zijn dat het verantwoord is om de gewenste ruimtelijke ontwikkeling ter plaatse te realiseren. Om in de praktijk deze verwachting te kunnen toetsen c.q. monitoren heeft Vitens in het veld een grondwatermeetnet gerealiseerd. Op deze wijze heeft men "de hand aan de kraan" ingeval de meetresultaten uit het veld niet mochten overeenkomen met de resultaten van het eerder verrichte onderzoek. Hetzelfde geldt eigenlijk wat betreft mogelijke bodemdaling ter hoogte van de winningslocatie en de naaste omgeving daarvan. De monitoring van eventuele bodemdaling (zogenaamde zettingsmonitor) werkt Vitens samen met de belanghebbenden in het gebied nader uit. Daarbij wordt gebruikgemaakt van externe expertise (Fugro en Antea Group).

Wij staan als gemeente aan de lat wat betreft de planologische inbedding van de door Vitens gewenste activiteiten qua grondwaterwinning en drinkwaterproductie op de gewenste locatie nabij Luxwoude. Daartoe is het onderhavige bestemmingsplan in samenspraak met de initiatiefnemer (Vitus) uitgewerkt. Het bestemmingsplan bevat de regels voor de bouw op en het gebruik van de gronden in het plangebied. Dat alles in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Het bestemmingsplan ziet daarentegen niet direct op de grondwateronttrekking. Daartoe is de provincie Fryslân op grond van de Waterwet (nu: Omgevingswet) het bevoegde gezag. De provincie heeft onlangs na een belangenafweging de definitieve watervergunning verleend voor de grondwateronttrekking nabij Luxwoude. Op grond van die Waterwet (nu: Omgevingswet) moet de onttrekker, Vitens in dit geval, eventuele schade aan onroerende zaken ondervangen, voor zover dit redelijkerwijze kan worden gevergd. Als de schade niet wordt ondervangen, moet deze als gevolg van de onttrekking (volledig) worden vergoed. De provincies hebben gezamenlijk een onafhankelijke en deskundige commissie ingesteld, de ACSG, die adviseert over de schade(vergoeding). Als gemeente kunnen wij niet de in de zienswijze gevraagde rol op ons nemen, omdat daar wettelijk anders in is voorzien. Meer informatie over de schaderegeling is te vinden via de volgende website: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/adviescommissie-schade-grondwater/>.

Conclusie:

Deze zienswijze geeft geen aanleiding tot het gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan.

Indiener 2

Cliënte heeft kennisgenomen van het thans ter inzage liggende ontwerp-bestemmingsplan "Luxwoude-Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" en namens haar dien ik daartegen hierbij tijdig een zienswijze in.

De bezwaren van cliënte tegen een nieuwe drinkwaterwinningslocatie te Luxwoude, op zo'n 700 meter afstand vanaf haar woning en bijzondere (fruit-)boomgaard, is tweeledig van aard. Dit zal hieronder worden toegelicht.

Woning aan de Opslach 24:

Allereerst hecht cliënte eraan op te merken dat haar woning van circa 100 jaar oud de afgelopen 5 jaar in toenemende mate te maken heeft gekregen met scheurvorming. Dit als gevolg van de bodemdaling door drogere zomers. Weliswaar heeft cliënte inmiddels bericht ontvangen dat haar woning is opgenomen in het monitoringsplan van Fugro (in opdracht van Vitens), maar zij verlangt dat van tevoren zorgvuldig wordt onderzocht of haar oude woning überhaupt bestand is tegen de nadelige gevolgen die de beoogde drinkwaterwinningslocatie voor de omgeving ongetwijfeld met zich mee zal brengen.

Gemeentelijke reactie:

Eind vorig jaar heeft Vitens door expertisebureau Fugro nader onderzoek laten verrichten naar het risico op zakkingschade van de bebouwing op het perceel Opslach 24 te Luxwoude. Daartoe heeft een keukentafelgesprek en een inspectie ter plaatse plaatsgevonden. Wij zijn als gemeente door Vitens geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek.

Op basis van het locatiebezoek en onderzoek van Fugro is geconcludeerd dat er wat betreft de woning sprake is van verschillende funderingswijzen, waardoor de woning erg gevoelig is voor bodemdaling. Met name indien onder de funderingselementen veen is gelegen. Nader onderzoek zal de daadwerkelijke aanwezigheid van veen nog moeten aantonen.

De in het kader van de milieueffectrapportage (mer) berekende grondwaterstandverlagingen als gevolg van de onttrekking hebben, in een worst case scenario, een orde grootte van 0,1 tot 0,15 m. De maaiveldzakkingen bij dergelijke verlagingen zijn volgens Fugro verwaarloosbaar te achten. Zeker als dit vergeleken wordt met de autonome bodemdaling. In verhouding hebben zomers met een groot neerslagtekort een veel grotere impact op de grondwaterstand dan de voorgenomen drinkwateronttrekking van Vitens, aldus Fugro.

De monitoring ter plaatse van De Opslach 24 is dusdanig ruim opgezet (zowel in omvang als tijd) dat het natuurlijke grondwaterstandsverloop en de daaruit resulterende zettingen worden vastgelegd. Bij een eventuele schademelding kan zodoende worden beoordeeld of dit wordt veroorzaakt door lage grondwaterstanden. En zo ja, of een en ander te wijten is aan een natuurlijke droogte of de drinkwateronttrekking. Benadrukt wordt dat op basis van alle uitgevoerde onderzoeken is geconcludeerd dat het risico op zettingsschade als gevolg van de waterwinning aan de bebouwing zeer gering is. Met de ruim opgezette monitoring zijn de belangen van de eigenaresse van het perceel Opslach 24 te Luxwoude naar onze mening voldoende geborgd.

Boomgaard van bijzonder belang:

Volgens gedeputeerde de heer Douwstra mag de beoogde waterwinning in Luxwoude van 6,5 miljoen kuub per jaar onverminderd doorgaan, waarmee de putten in Terwisscha ook worden ontzien. Op die locatie diende het aantal opgepompte liters te worden gehalveerd, omdat het Drents Friese Wold te droog werd. Deze ernstige verdroging valt nu ook te voorzien in het gebied rondom de beoogde locatie in Luxwoude. Maar daarmee zal de bijzondere (fruit-)boomgaard van cliënte onherstelbaar worden beschadigd. Daartoe het onderstaande.

Gemeentelijke reactie:

De waterwinlocatie Terwisscha en de voorgenomen winlocatie Luxwoude zitten elk op een geheel andere wijze in het Friese grondwatersysteem, waardoor de effecten van beide winningen bij eenzelfde onttrekkingshoeveelheid geheel anders zijn. Beide winningen kunnen qua effecten dan ook niet met elkaar worden vergeleken. De winning Terwisscha is veel hoger gelegen vrij afwaterend gebied in het zuidoosten van Friesland. De voorgenomen waterwinning Luxwoude in het lage midden van Friesland zit in een poldergebied, waar ook nog eens zeer veel kwelwater naar boven komt.

Daardoor zijn de effecten van de waterwinning Luxwoude vele malen minder dan de effecten van de waterwinning Terwisscha, hetgeen ook reden voor Vitens is geweest om de mogelijkheid van een nieuwe winning nabij Luxwoude te onderzoeken. Een en ander valt ook te lezen in de Grondwater-atlas van Fryslân (te raadplegen via de volgende link: <https://cuatro.sim-cdn.nl/fryslan/uploads/Grondwateratlas%20Frysl%C3%A2n%202020.pdf>).

Uit het uitgevoerde geohydrologische onderzoek en de m.e.r.-studie blijkt dat helemaal geen ernstige verdroging valt te voorzien als gevolg van de winning Luxwoude.

Een structurele verlaging van het grondwaterpeil van 10 tot 15 centimeter in Luxwoude (zoals in het MER wordt verwacht) vormt een bijzonder groot risico voor de boomgaard van cliënte, die een zand/veenbodem heeft. Als een fruitboom dood gaat, dan verdwijnt hiermee ook het erfelijk

materiaal van de boom. Dat betekent in dit specifieke geval een onherstelbaar verlies voor ons nationaal cultuur-historisch erfgoed, en wel om reden dat de boomgaard van cliënte (met circa 100 hoogstam fruitbomen) als een van de grotere schaduwcollecties in Nederland moet worden aangemerkt. De boomgaard van cliënte maakt onderdeel uit van het Nederlands Fruit Netwerk, waarin samenwerking plaatsvindt tussen de collectiehouders en de Universiteit Wageningen. De bomen van cliënte leveren het genetisch materiaal dat via genoemd netwerk wordt uitgewisseld. Zou de genenbank van de appelcollectie van de Universiteit zelf, aangeplant in Randwijk, door welke calamiteit dan ook verloren gaan, dan moet kunnen worden teruggevallen op de schaduwcollecties waarvan die van mijn cliënte dus essentieel is.

Ter nadere onderbouwing van een en ander zal ik uw raad op korte termijn nog een schriftelijke verklaring van de Universiteit Wageningen nazenden.

Omdat er een bijzonder groot risico aanwezig is dat de beoogde drinkwinningslocatie te Luxwoude onherstelbare schade zal veroorzaken aan de boomgaard van mijn cliënte, die dus van bijzonder belang is, dient de planvorming hand in hand te gaan met een preventieve maatregel waarbij een variabel waterpeil wordt ingesteld rondom de boomgaard (en woning) van mijn cliënte. Hiervoor zal Vitens dus de samenwerking moeten zoeken met het waterschap. Gelet op het bovenstaande verzoek ik u namens cliënte met klem om haar zienswijze gegrond te verklaren en niet tot vaststelling van dit plan te besluiten.

Gemeentelijke reactie:

Vitens heeft de percelen van de fruitboomgaard meegenomen in het onderzoek en ter plaatse meetpunten geplaatst, mede op verzoek van de eigenaresse, om de uitgangssituatie goed vast te leggen. Daarnaast heeft een ter zake deskundigbureau (Aequator te Harderwijk) de bodemopbouw in kaart gebracht. Uit de grondwaterstandsmetingen en het onderzoek van Aequator blijkt dat de situatie ter plekke eerder "te nat" dan "te droog" is en dat de bodemopbouw niet optimaal is voor fruitbomen. Uit de reeds verzamelde grondwaterstandsreeksen ter plaatse kan namelijk worden opgemaakt dat de grondwaterstand in de zomer niet verder uitzakt dan globaal iets meer dan 1 meter minus maaiveld. Opvallend is dat in de winterperiode het grondwater tot in het maaiveld kan komen te staan (plasdras). Uit het MER-onderzoek blijkt dat er slechts een geringe grondwaterstandsverlaging wordt verwacht op de percelen. Als gevolg van deze geringe veranderingen worden er geen negatieve effecten voor de boomgaard verwacht.

Aequator heeft aangegeven dat in de boomgaard het grondwater al snel dicht onder maaiveld staat (ook geconstateerd tijdens bezoek op 9 december 2021). De bomen hebben waarschijnlijk last van te hoge grondwaterstand in het groeiseizoen. De bodem bestaat uit zwak lemig, matig fijn zand, maar is gemengd, soms met een beetje veen. Dit in combinatie met een slechte ontwatering maakt het profiel matig tot slecht doorlatend. Dit is een ongunstige situatie voor de bomen.

Het Wetterskip Fryslân heeft naar de waterhuishoudkundige situatie gekeken op de percelen van de fruitboomgaard en heeft aangegeven dat de percelen worden ontwaterd op een polderpeil van -2,50 m t.o.v. NAP. De percelen met de fruitbomen hebben een hoogteligging van circa -1,50 m t.o.v. NAP, of hoger. Dit betekent dus een drooglegging van ten minste 100 cm, wat in principe ruim voldoende is. Samenvattend kan gesteld worden dat door de bodemstructuur van de percelen waarschijnlijk niet erg best is en er daardoor snel stijgende grondwaterstanden optreden bij significante neerslag. Met een betere detailontwatering (greppels of buisdrainage) zou de huidige situatie waarschijnlijk kunnen worden verbeterd. Dit is echter de verantwoordelijkheid van eigenaresse.

Vitens heeft de eigenaresse van Opslach 24 te Luxwoude begin dit jaar aangeboden nog een nader onderzoek te laten verrichten naar de bodemgeschiktheid/kwaliteit in relatie tot de daar aanwezige fruitboomgaard. Dit met het oog op de veronderstelde relatie tussen de achteruitgang van de fruitboomgaard en de afgelopen droge zomers, hetgeen eigenaresse ook doet vrezen voor de (extra) gevolgen van de voorgenomen waterwinning. Daartoe had Vitens de boomtechnische adviseurs van Adviesbureau Copijn Boomspecialisten te Utrecht willen inschakelen. Eigenaresse heeft aangegeven geen gebruik te willen maken van dit aanbod.

Gelet op voorgaande kunnen wij stellen dat Vitens als initiatiefnemer van het ruimtelijke voornemen op verzoek van de eigenaresse Opslach 24 te Luxwoude de nodige onderzoeken heeft verricht naar de door haar op voorhand verwachte gevolgen van de grondwateronttrekking nabij Luxwoude voor haar woning en fruitboomgaard. Uit de resultaten is niet op voorhand gebleken dat de gevreesde gevolgen van de waterwinning zich ter plaatse zullen voordoen. Daarnaast is er een uitgebreid monitorings-systeem opgezet om eventuele effecten goed te kunnen monitoren en kan het "hand aan de kraan"-principe worden gehanteerd. Daarmee is naar onze mening de nodige zorgvuldigheid in acht

genomen en hoeft de niet nader onderbouwde stellingname van een bijzonder groot risico op onherstelbare schade aan de boomgaard de vaststelling van het bestemmingsplan niet in de weg te staan.

Aanvulling bij brief van 13 november 2023:

*Bij brief van 6 november 2023 diende ik namens xxxxxxxx (Opslach 24 te Luxwoude) tijdig een zienswijze in ter zake het ontwerp-bestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie". Hierin is reeds aangekondigd dat ik u namens cliënte nog een nader schrijven van de Universiteit Wageningen zou doen toekomen, die u hierbij dan ook in de bijlage aantreft. Hieruit blijkt dat de boomgaard van cliënte **essentieel** is voor het behoud van de appelgenenbank in Randwijk op de lange termijn.*

Namens cliënte verzoek ik u onderhavig schrijven (met bijlage) toe te voegen aan haar zienswijze.

"Geachte xxxxxxxx,

Het Centrum voor Genetische bronnen Nederland (CGN) beheert en onderhoudt collecties van (groente)-gewassen, landbouwhuisdieren, bomen en struiken die van belang zijn voor de Nederlandse landbouw. Eén van de collecties is de appelcollectie, die aangeplant is op "Proeftuin Randwijk" waar Wageningen Universiteit & Research één van de partners is. Deze collectie waarborgt het voortbestaan van appelrassen en is o.a. opgebouwd uit appelrassen die tot het Nederlands cultureel erfgoed behoren. Deze zogenoemde erfgoedrassen zijn in hoofdzaak aangeleverd door het Nederlands Fruit Netwerk, uit veelal particuliere collecties die gezamenlijk een schaduwcollectie voor de genenbank vormen en van belang zijn in het geval zich een calamiteit of iets dergelijks voordoet bij de genenbank in Randwijk. Het voortbestaan van deze schaduwcollecties, waarvan die van xxxxxxxx te Luxwoude er één is, is essentieel voor het behoud van de appelgenenbank in Randwijk op lange termijn.

Vriendelijke groet,

xxxxxxx
curator genenbank appels
Centrum Genetische Bronnen, Nederland (CGN)
Wageningen University & Research (WUR)"

Gemeentelijke reactie:

De waarde die de fruitbomen hebben als achtervang voor de appelgenenbank in Randwijk staat in het kader van de vaststelling van het bestemmingsplan niet ter discussie. Uit de diverse in opdracht van Vitens verrichtte onderzoeken is niet gebleken dat de geplande grondwateronttrekking zal leiden tot onherstelbare gevolgen voor de ter plaatse aanwezige boomgaard aan de Opslach 24 te Luxwoude. Bij de ingediende zienswijze zijn geen onderzoeksresultaten overlegd die het tegendeel aantonen. Los daarvan is de locatie expliciet in het grondwatermonitoringssysteem opgenomen om de onderzoeksresultaten straks in de praktijk te kunnen staven. Daarmee is er naar onze mening voldoende zorg geborgd voor het belang van de boomgaard.

Conclusie:

Deze zienswijze geeft geen aanleiding tot het gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan.

Indieners 3

Wij maken bezwaar tegen het ontwerpbestemmingsplan Luxwoude Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie. We willen de gemeenteraad vragen om nogmaals zorgvuldig de plannen af te wegen temeer omdat het een grote impact heeft voor omgeving en omwonenden voor de komende tientallen jaren. Bewoners zijn nadrukkelijk niet meegenomen in het participatieproces omtrent de productielocatie en de alternatieven. We hopen dat wij onze zorgen zo goed mogelijk verwoorden in dit bezwaarschrift. We verwijzen naar ontvangen verslagen en nieuwsbrieven van Vitens. Zo krijgt u een goed beeld waarom wij vinden dat de beoogde productielocatie, en de effecten als gevolg van deze activiteiten voor omwonenden, onzorgvuldig is afgewogen. Daarnaast tonen wij aan dat er geen volledige participatie met omwonenden heeft plaats gevonden. Heeft u hierover aanvullende vragen dan zijn wij uiteraard bereid om hierover met u in gesprek te gaan en onze motivatie nader toe te lichten.

Er zijn twee belangrijke zaken die spelen en van invloed zijn op de omgeving.

- 1. Het bouwen van een productielocatie waar het grondwater wordt gezuiverd (de waterzuivering).*
- 2. Het onttrekken van 6,5 miljoen m3 grondwater (de waterwinning).*

Deze twee activiteiten hoeven niet noodzakelijk op dezelfde locatie plaats te vinden. Wij uitten onze bezwaren en zorgen over beide activiteiten.

Gemeentelijke reactie:

Vitens heeft er in het najaar van 2017 voor gekozen om een zeer open en transparant planproces met de verschillende stakeholders aan te gaan. Hierbij is ook uitdrukkelijk aandacht besteed aan het betrekken van belanghebbenden uit de omgeving van het plangebied van het ruimtelijke voornemen. Transparanter dan menig planproces uit het recente gemeentelijke verleden. In februari 2018 is een eerste grote informatiebijeenkomst geweest in het Dorpshuis van Luxwoude, die goed werd bezocht. Voor deze bijeenkomst zijn alle bewoners binnen het zoekgebied van ca. 8.000 ha voor de voorgenomen waterwinning uitgenodigd. Daarna hebben zijn er nog een aantal informatieavonden in het dorps huis georganiseerd. Los daarvan verschijnen er met regelmaat nieuwsbrieven over het project. Verder heeft Vitens een projectenpagina op de eigen website ingericht. Op deze projectenpagina worden nieuwsberichten geplaatst en kan allerlei informatie, zoals de verschenen nieuwsbrieven, op informatieavonden gehouden presentaties en geproduceerde onderzoeksrapporten worden gedownload. Direct na het slagen van de pompproef in 2018 heeft Vitens een uitgebreide begeleidingscommissie in het leven geroepen, de "Begeleidingscommissie Waterwinning Luxwoude". In deze commissie hebben naast Vitens de volgende stakeholders zitten: Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, Gemeente Opsterland, Staatsbosbeheer, LTO, agrariërs uit de streek, vertegenwoordigers van de Plaatselijk Belangen van Langezwaag en Luxwoude. Deze commissie heeft een adviserende rol richting Vitens onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie is nu zo'n 17 keer bijeen geweest.

Gelet op voorgaande zijn er genoeg mogelijkheden voor omwonenden geweest om van zich te laten horen gedurende het planproces. Dat kon via de informatiebijeenkomsten, het maken van een afspraak met de medewerkers van Vitens (waartoe veelvuldig is opgeroepen op de informatiebijeenkomsten) of via de partijen die aan tafel zaten bij de vergaderingen van de aangehaalde commissie. Vanaf het begin van het planproces heeft Vitens aangegeven dat het zowel over een win- als productielocatie gaat in Luxwoude.

1. Onzorgvuldig locatieonderzoek productielocatie (waterzuivering)

Het proces dat heeft geleid tot de keuze van de productielocatie voor drinkwater is naar onze mening onvoldoende zorgvuldig uitgevoerd. Het Quick scan rapport opgesteld door Royal HaskoningDHV biedt onvoldoende inzicht in alternatieve locaties en hun impact op de omgeving. De drie locaties die worden afgewogen zijn onvoldoende onderbouwd. Wij noemen een paar voorbeelden:

- *De Quick scan geeft aan dat de effecten op de omgeving bij locatie Gorredijk en locatie Klaverblad Noordoost minder nadelig zijn. Gezien beide locaties een industriefunctie hebben weinig omwonenden. Hier zijn wij het mee eens. Uit het Quick scan rapport blijkt onvoldoende waarom er uiteindelijk toch gekozen wordt voor de locatie Luxwoude die de meeste overlast geeft voor omwonenden, milieu, natuur en landschap. De omliggende infrastructuur moet worden aangepast of aangelegd voor de vele voertuigbewegingen van met name zwaar vervoer voor de bouw van de productielocatie. De aanleg van extra infrastructuur tast de natuur, veiligheid en het woongenot van bewoners aan. Op een locatie met industriefunctie is dit probleem niet aanwezig.*

Gemeentelijke reactie:

De keuze voor een nieuwe grondwaterwinningslocatie nabij het dorp Luxwoude vloeit voort uit de ter plaatse gunstige natuurlijke omstandigheden, waardoor er een veilige, robuuste en duurzame drinkwatervoorziening gerealiseerd kan worden. Aan de locatiekeuze zijn tal van specialistische onderzoeken voorafgegaan, die door ter zake deskundigen zijn getoetst. Uit al het verrichtte onderzoek is gebleken dat het ruimtelijke voornemen van Vitens om nabij Luxwoude een grondwaterwinnings- en drinkwaterproductielocatie te realiseren in het kader van een goede ruimtelijke ordening is te realiseren. Daarbij rekening houdend met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. Gelet op artikel 2 van de Drinkwaterwet worden wij als gemeente geacht zorg te dragen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Bij de uitoefening van bevoegdheden en toepassing van wettelijke voorschriften door bestuursorganen geldt de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening als een dwingende reden van groot openbaar belang. Hieruit volgt

een positieve gemeentelijke grondhouding ten opzichte van het ruimtelijke voornemen van Vitens. Vanuit dat belang heeft de provincie Fryslân onlangs op grond van de Waterwet ook een Watervergunning verleend voor de grondwateronttrekking nabij Luxwoude.

Vanaf de start van het project is Vitens N.V. te Zwolle al voornemens geweest om op de locatie Luxwoude zowel een waterwinnings- als drinkwaterproductielocatie te realiseren. Aangezien wij de landschappelijke belevingswaarde van onze gemeente hoog in het vaandel hebben, is indertijd aan Vitens verzocht om te bezien of de productielocatie wellicht ook op een andere locatie zou kunnen worden gerealiseerd. Dit met het oog op mogelijk kunnen voorkomen van nieuwe industriële bebouwing langs de A7 tussen de bedrijventerreinen van Heerenveen en Drachten. Een dergelijke constructie is indertijd ook voor de waterwinning Nij Beets uitgewerkt (grondwaterwinning in Nij Beets en de opwerking van dat grondwater via een buisleiding op de drinkwaterproductielocatie in Noardburgum). Op ons verzoek heeft Vitens locatieonderzoek laten verrichten om de voor- en nadelen van een productielocatie elders in beeld te brengen. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek is Vitens als initiatiefnemer van het ruimtelijke voornemen bij de eerste voorkeurslocatie gebleven. Met het oog op veiligheid en leveringszekerheid wil men de productielocatie gescheiden houden van industriële activiteiten van derden. Dit los van andere aspecten als bijvoorbeeld de aanleg van extra leidingen en pompen.

Vitens heeft aangegeven in overleg en in samenwerking met de omgeving aan het ontwerp/uiteindelijk van het te realiseren complex te willen werken om tot een passende landschappelijke inpassing te komen. In bijlage 2 van de plantoelichting zijn landelijke voorbeelden opgenomen van productie-locaties.

Vitens heeft aangegeven De Plasse en de Alde Dyk te willen ontzien wat betreft het vrachtverkeer ten tijde van de aanleg/realisatie van grondwaterwinnings- en drinkwaterproductielocatie. Het verkeer zal tijdens de realisatiefase via de Hegedyk naar de locatie rijden, waarbij het op dit moment nog de vraag is of er wel een tijdelijke ontsluitingsweg voor het bouwverkeer naar De Plasse gerealiseerd gaat worden. De opmerking over de vele voertuigbewegingen gaat alleen op voor de aanlegfase van het plan en is tijdelijk van aard (Net als bij de aanleg van bijvoorbeeld een nieuwe woonwijk). In de toelichting van het bestemmingsplan is duidelijk aangegeven dat de vervoersbewegingen tijdens de gebruiksfase van de waterwinning en drinkwaterproductie zeer beperkt zijn. De voorziene extra vervoersbewegingen op de gemeentelijke wegen als gevolg van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling worden, gelet op het profiel van de wegen, qua verkeersafwikkeling niet als problematisch gezien. Een eventuele tijdelijke ontsluitingsweg met een aansluiting op De Plasse maakt geen onderdeel van het voorliggende bestemmingsplan uit.

Vitens heeft daarnaast aangegeven ernaar te streven om overlast zoveel mogelijk te beperken. Voor de volgende projectfase zal ook een klankbordgroep worden opgericht, waarin omwonenden zitting kunnen nemen om af te stemmen over en rekening te houden met hun belangen. Indien nodig zal ook de bredere omgeving worden geïnformeerd en alle informatie zal vindbaar zijn op de projectwebsite van Vitens.

- *Beoogde locatie Luxwoude is t.o.v. de andere locaties het meest verstorend voor de natuur en landschap. De impact op natuur en landschap is niet meegewogen in het Quick scan rapport. Evenals het aanleggen van infrastructuur en de kosten daarvan.*

Gemeentelijke reactie:

In de quickscan is inderdaad weinig aandacht besteed aan de aspecten natuur en landschap, maar dat was ook niet het hoofddoel van deze quickscan. Uit de milieueffectrapportage en de uitgevoerde natuurtoetsen blijkt namelijk dat de impact op natuur en landschap van de locatie Luxwoude beperkt is. Bovendien zal op de winlocatie aan natuurontwikkeling worden gedaan. De locatie zal landschappelijk worden ingepast en Vitens zal natuurinclusief gaan bouwen. Ook op de andere locaties zal er vanwege het ruimtebeslag alleen al ook al gauw sprake zijn van een zekere impact hebben op natuur en landschap. Aan de kosten van infrastructuur wordt in de quickscan wel degelijk aandacht besteed.

- *Het uitgetekende tracé van waterleidingen kan anders en daarmee is er minder leidingwerk nodig of vergelijkbaar met locatie Klaverblad Noordoost (langs snelweg naar IBF, tracé 3 kan komen te vervallen, resultaat minder leidingwerk door agrarisch gebied).*

Gemeentelijke reactie:

Voor de milieueffectrapportage en de quickscan is een globaal overzicht gegeven in de benodigde leidingtracés. Deze leidingtracés worden in een latere projectfase uitgewerkt door het uitvoeren van tracéstudies. Er zijn meerdere transportleidingen noodzakelijk omdat het water in verschillende

richtingen moet worden getransporteerd en er zowel drinkwater over kortere als grotere afstanden moet worden getransporteerd. In de verschillende leidingen worden verschillende drukken gehanteerd (zogenaamde lage- en hogedruk transportleidingen). Daarnaast zijn er in verband met leveringszekerheid van de drinkwatervoorziening meerdere leidingen nodig.

- *Daarnaast hebben wij via een Woo-verzoek uiteindelijk de vergaderstukken ontvangen van de Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude. Wij hebben deze vergaderstukken opgevraagd omdat we geïnteresseerd waren in hoe besluiten tot stand kwamen. Daarnaast om te zien hoe de belangen vanuit verschillende stakeholders, met name bewoners, behartigd werden gedurende het proces. Dit omdat wij het idee hadden dat dit onvoldoende gebeurde. In meerdere vergaderingen is aandacht geweest voor de Quick scan en de alternatieve locaties. Echter zijn deze locaties nooit in het participatie proces met omwonenden meegenomen. Hieronder citeren wij een aantal belangrijke dingen uit de verslaglegging die volgens ons aantonen dat er geen fatsoenlijke dialoog met omwonenden is geweest, terwijl het bouwen van de waterzuiveringsinstallatie evenals de waterwinning een groot ruimtelijk effect heeft. Dit is onzorgvuldig vanuit de gemeente, Vitens en de Begeleidingscommissie en toont aan dat het afwegen van locaties door middel van de Quick scan niet objectief gebeurd is.*

Gemeentelijke reactie:

De keuze voor een nieuwe grondwaterwinningslocatie nabij het dorp Luxwoude vloeit voort uit de ter plaatse gunstige natuurlijke omstandigheden, waardoor er een veilige, robuuste en duurzame drinkwatervoorziening gerealiseerd kan worden. Aan de locatiekeuze zijn tal van specialistische onderzoeken voorafgegaan, die door ter zake deskundigen zijn getoetst. Uit al het verrichtte onderzoek is gebleken dat het ruimtelijke voornemen van Vitens om nabij Luxwoude een grondwaterwinnings- en drinkwaterproductielocatie te realiseren in het kader van een goede ruimtelijke ordening is te realiseren. Daarbij rekening houdend met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. Gelet op artikel 2 van de Drinkwaterwet worden wij als gemeente geacht zorg te dragen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Bij de uitoefening van bevoegdheden en toepassing van wettelijke voorschriften door bestuursorganen geldt de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening als een dwingende reden van groot openbaar belang. Hieruit volgt een positieve gemeentelijke grondhouding ten opzichte van het ruimtelijke voornemen van Vitens. Vanuit dat belang heeft de provincie Fryslân onlangs op grond van de Waterwet ook een watervergunning verleend voor de grondwateronttrekking nabij Luxwoude. Vanaf de start van het project is Vitens N.V. te Zwolle al voornemens geweest om op de locatie Luxwoude zowel een waterwinnings- als drinkwaterproductielocatie te realiseren. Aangezien wij de landschappelijke belevingswaarde van onze gemeente hoog in het vaandel hebben, is indertijd aan Vitens verzocht om te bezien of de productielocatie wellicht ook op een andere locatie zou kunnen worden gerealiseerd. Dit met het oog op mogelijk kunnen voorkomen van nieuwe industriële bebouwing langs de A7 tussen de bedrijventerreinen van Heerenveen en Drachten. Een dergelijke constructie is indertijd ook voor de waterwinning Nij Beets uitgewerkt (grondwaterwinning in Nij Beets en de opwerking van dat grondwater via een buisleiding op de drinkwaterproductielocatie in Noardburgum). Op ons verzoek heeft Vitens locatieonderzoek laten verrichten om de voor- en nadelen van een productielocatie elders in beeld te brengen. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek is Vitens als initiatiefnemer van het ruimtelijke voornemen bij de eerste voorkeurslocatie gebleven. Met het oog op veiligheid en leveringszekerheid wil men de productielocatie gescheiden houden van industriële activiteiten van derden. Dit los van andere aspecten als bijvoorbeeld de aanleg van extra leidingen en pompen.

- *Daarbij willen wij opmerken dat de Begeleidingscommissie is ingesteld als instrument om aan te kunnen tonen dat alle belangen worden behartigd. De Begeleidingscommissie is door Vitens samengesteld en aangevuld. Procedureel denkt de gemeente en Vitens dat hiermee de zijn belangen zijn afgedekt door de vertegenwoordigers van Plaatselijk belang Luxwoude en Langezwaag, echter inhoudelijk zijn de belangen van bewoners onvoldoende behartigd, is gebleken. Daarbij is Plaatselijk belang geen vertegenwoordiging van alle bewoners. Niet iedereen is lid. In een telefonisch gesprek met zowel de vertegenwoordiger van Plaatselijk belang Luxwoude xxxxxxxx en xxxxxxxx van Plaatselijk belang Langezwaag is bevestigd dat er geen ruggenspraak door hen is gehouden over de productielocatie en de gevolgen daarvan met bewoners. Ook merken wij op dat Plaatselijk belang Langezwaag pas op de tiende vergadering (16 juni 2022) aangehaakt is door Vitens. Terwijl op 10 maart 2020 al voor het*

eerst inhoudelijk gesproken werd over de productielocatie. Plaatselijk belang Terwispel (relevant voor bewoners van de Alde Dyk, het verlengde van de Plasse) is in zijn geheel niet meegenomen. Dit vinden wij onzorgvuldig. Uit het eerste Verslag (5 december 2018) citeren wij: "Vitens vindt het belangrijk om het verdere onderzoek en het proces om te komen tot een nieuwe winlocatie te laten begeleiden door een commissie. Hiermee zijn altijd positieve ervaringen opgedaan en het maakt het proces open." Uit de verslaglegging blijkt echter dat het proces totaal niet "open" is zoals het doel was van Vitens. De wijze waarop wij als bewoners uiteindelijk aan de verslaglegging hebben moeten komen onderstreept dit.

Uit het vergaderverslag: Zesde vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-O7.O2, 9 juni 2020. De volgende citaten die van belang zijn:

"Voor het onderzoek zijn de Gemeente Opsterland en de Gemeente Heerenveen geïnterviewd. Er is naar diverse toetsingscriteria gekeken. Voor elke locatie wordt toegelicht wat het resultaat is voor de verschillende criteria. De locatie Luxwoude komt nu het beste uit de bus, mede omdat het aantal kilometers leiding door de landerijen het laagst is. Bij de locaties Klaverblad Noordoost en Gorredijk is de lengte aan nieuwe leidingen beduidend hoger. Maar er zijn meerdere criteria waarop Luxwoude beter scoort. De uiteindelijke keuze voor de locatie zal door Vitens gemaakt moeten worden.

xxxxxxx benadrukt dat uiteindelijk Vitens zelf een keuze gaat maken en dat de overheden (gemeente en provincie) over de vergunningverlening gaan. Maar in de begeleidingscommissie zijn natuur-, landbouw- en bewonersbelangen vertegenwoordigd om Vitens en de overheden in een vroegtijdig stadium te adviseren over de belangen en de voorkeuren in het gebied. Er wordt om die reden een verkennende ronde in de vergadering gedaan hoe tegen de resultaten van studie wordt aangekeken.

Xxxxxxxx heeft de resultaten van het onderzoek die er nu liggen binnen Vitens gepresenteerd in het Managementteam van Assetmanagement. De definitieve rapportage moet nog worden afgewacht, maar de focus ligt nu wel duidelijk op de locatie Luxwoude. Dit heeft met meerdere aspecten te maken waaronder de praktische haalbaarheid, planningstechnische kant, duurzaamheid, en kosten. Als voor een andere locatie wordt gekozen dan Luxwoude verandert de scope van het project wat ook risico's en vertraging met zich meebrengt."

Gemeentelijke reactie:

Het doel van de commissie is niet "om aan te tonen dat alle belangen behartigd worden". Dit is een onjuiste formulering. De doelen en de rol van de Begeleidingscommissie Waterwinning Luxwoude zijn vastgelegd in een apart document dat in de eerste vergadering van de commissie is besproken. De commissieleden hebben een adviserende rol richting Vitens en brengen ook belangen van de stakeholders in.

Los daarvan heeft Vitens ook de nodige informatiebijeenkomsten georganiseerd en informatie via nieuwsbrieven en dergelijke gedeeld op het Internet. Een en ander vanuit het oogpunt om de omgeving zoveel mogelijk bij de planontwikkeling te betrekken. Bovendien was er altijd de mogelijkheid om met de programmamanager van Vitens in gesprek te treden of hem vragen te stellen. Vitens heeft veelvuldig op deze contactmogelijkheid gewezen, terwijl er in de praktijk maar weinig gebruik van gemaakt is. Het "participatieproces" is daarmee tot nu toe veel uitgebreider geweest dan voorheen voor onze ruimtelijke plannen gebruikelijk was. Een dergelijk participatieproces vraagt ook om een actieve houding van de omgeving. Zo zijn op 12 december 2017 de Plaatselijke Belangen van Luxwoude, Langezwaag, Terwispel en Gorredijk al door Vitens op de hoogte gebracht over een onderzoek naar de grondwaterwinmogelijkheden in de omgeving Heerenveen – Gorredijk. Voor de volledigheid geven wij hieronder het bericht van toen weer:

"Onderwerp: Onderzoek naar grondwaterwinmogelijkheden in omgeving Heerenveen - Gorredijk

Aan de Besturen van de Plaatselijke Belangen in de omgeving van Heerenveen-Gorredijk,

Om de drinkwatervoorziening in Friesland ook voor de toekomst veilig te stellen zijn nieuw drinkwaterbronnen nodig. In verband hiermee gaat Vitens het komende jaar onderzoek doen in het gebied globaal gelegen tussen Heerenveen en Gorredijk om de geschiktheid voor waterwinning te onderzoeken. Alle inwoners van het zoekgebied worden hierover per brief geïnformeerd door Vitens. Via deze email willen wij u als Plaatselijk Belang ook informeren. Als bijlage is een voorbeeld van de brief opgenomen, die vandaag verzonden gaat worden. Voor meer informatie over de achtergronden

en de onderzoeksactiviteiten verwijzen we u naar de bijgevoegde brief. Ook kunt u informatie over het project vinden op de projectenpagina van onze internetsite. De link hiervan is www.vitens.nl/waterwinningfriesland.

Met vriendelijke groet,

xxxxxx"

Plaatselijk Belang Terwispel is indertijd niet bij de aangehaalde begeleidingscommissie betrokken in verband met het feit dat Terwispel buiten het vastgestelde invloedsgebied van de winning is gelegen. Dat neemt niet weg dat Plaatselijk Belang Terwispel ook het signaal had kunnen afgeven dat desondanks bij de begeleidingscommissie aan zou willen schuiven.

- **Onze reactie:** *Het onderzoek is uitgevoerd op basis van de zienswijze van de gemeente Opsterland. Wij zijn blij dat de gemeente Opsterland deze zienswijze heeft ingebracht want anders had er überhaupt geen onderzoek naar alternatieve locaties plaats gevonden. Echter het onderzoek is naar onze mening niet objectief uitgevoerd er is toegewerkt naar een conclusie die Vitens voor ogen had namelijk: de productielocatie situeren in Luxwoude. Hier is in vroege fase van het project door Vitens al op aangestuurd omdat anders de scope van het project zou veranderen en dit vertraging met zich mee zou brengen. Zonde dat dit niet toen al zorgvuldig is opgepakt en geparticipeerd is met omwonenden vanwege het grote ruimtelijke effect op de leefomgeving van bewoners. Hiermee is onnodig veel tijd verloren gegaan.*

Gemeentelijke reactie:

Kortheidshave verwijzen wij naar hetgeen al eerder door ons is gesteld met betrekking tot de locatiekeuze.

- *Een inhoudelijk punt over de factor duurzaamheid: verbruik 237.130 kWh (Klaverblad Noordoost) vs verbruik 90.938 kWh (locatie Luxwoude) = 146.192 kWh. Stel je gaat uit van 15 cent per kWh (grootverbruik tarief) dan is dit verschil slechts 22.000 euro. Een kleinigheid vergeleken met de effecten voor omwonenden en op de kosten van het totale project.*

Gemeentelijke reactie:

Vitens streeft naar een zo duurzaam mogelijke drinkwatervoorziening, waarbij ook in de afweging is meegenomen het verschil tussen de tijdelijke effecten tijdens de realisatiefase en de blijvende effecten in de beheerfase. Het is een integrale afweging waarbij ook andere aspecten een rol spelen.

"RDDHV en Vitens zullen de resultaten bespreken met de Gemeente Heerenveen (ambtelijk) en Gemeente Opsterland (bestuurlijk). Nadere uitwerking van het overleg zal plaatsvinden in afstemming met xxxxxxxx."

- **Onze reactie:** *Uit de Quick scan blijkt dat alledrie de locaties mogelijk zijn als productielocatie. Hiermee willen wij aantonen dat de locaties niet zorgvuldig zijn afgewogen en verkend. Aangezien Klaverblad Noordoost een aannemelijke optie was voor een productielocatie had dit ook bestuurlijk afgewogen moeten worden met de Gemeente Heerenveen. We hebben geen verdere informatieverstreking kunnen vinden over wat er ambtelijk of bestuurlijk besproken is tussen onderlinge gemeenten. Dit is wel degelijk van belang. Op 6 november 2023 hebben we telefonisch navraag gedaan bij de heer xxxxxxxx (Vitens). Hij liet weten dat er met name afstemming is geweest over transportleidingen van de productielocatie Luxwoude over bedrijventerrein Klaverblad noordoost, zodat er stroken gereserveerd zouden worden voor de transportleidingen. Ook is er afstemming geweest over de realisatie van de productielocatie op Klaverblad Noordoost. Het gebiedsproces had dan aangepast moeten worden bij de gemeente Heerenveen. Bij deze constatering is het gebeven. Omdat er geen zorgvuldige verslaglegging heeft plaats gevonden is het ook moeilijk te controleren of er zorgvuldig onderzoek is geweest naar de haalbaarheid van realisatie op Klaverblad Noordoost. Dhr. xxxxxxxx heeft wel aangegeven dat hij kijkt of hij de presentatie die is gegeven door hem aan de wethouder in Heerenveen destijds nog voor ons kan achterhalen. We zullen nog een poging ondernemen om hierover meer informatie te ontvangen.*

Gemeentelijke reactie:

Naar aanleiding van onze opmerking over de onderbouwing van locatiekeuze in het onderzoekstadium van het planvoornemen heeft Vitens de keuze voor de bouw van de productielocatie op Luxwoude zorgvuldig nader onderbouwd. Hiertoe was geen bestuurlijke besluitvorming van de gemeente Heerenveen noodzakelijk.

"Xxxxxxxx (Plaatselijk belang Luxwoude) geeft aan de voorkeur voor de locatie Luxwoude vanuit duurzaamheid begrijpelijk te vinden en hij staat er persoonlijk positief tegenover. Hoe de streek erover denkt is een andere zaak. Vragen die hierbij spelen zijn bijvoorbeeld "Wat komt er te staan?", "Hoe zit het met zichtbaarheid?" en "Wat betekent het voor de omgeving?". Men gaat er nu wel vanuit dat er ook een gebouw komt, omdat dit ook vanaf het begin zo is gecommuniceerd."

- **Onze reactie:** Plaatselijk belang heeft aangegeven dat ze niet weten hoe de streek erover denkt. Wij kunnen nergens terug vinden in het participatie proces dat er actief met omwonenden is gesproken over de locatie van de productielocatie zodat in de afwegingen meegenomen kon worden om dit in hoe "de streek" er over denkt. Daarbij merken we op dat het natuurlijk niet gaat om wat meneer xxxxxxxx er persoonlijk van vindt. Wij hebben telefonisch van beide vertegenwoordigers Plaatselijk belang begrepen (6 november 2023) dat er vanuit hun verantwoordelijkheid als belangen behartiging bewoners (zoals Vitens hun deelname ziet) geen ruggenspraak is gehouden met omwonenden over het effect voor de omgeving m.b.t. de beoogde productielocatie. Hieruit blijkt dat bewoners onvoldoende zijn vertegenwoordigd. Volgens hen was de georganiseerde bewonersavonden voldoende. Dit zijn wij niet men hen eens. Dhr. xxxxxxxx van Vitens geeft aan dat er met name afstemming is geweest met agrariërs, die hadden voorkeur voor Luxwoude als productielocatie. Wij vinden het als bewoners onbegrijpelijk dat er in al die vijf jaar wel met agrariërs contact is gezocht maar niet met omwonenden. Aangezien een aantal van de ondertekenaars letterlijk een tijdelijke toegangsweg in hun zichtveld krijgen. Ook de gemeente heeft hier nadrukkelijk steken laten vallen. Meerdere bewoners van de Plasse en Alde Dyk hebben melding gedaan de afgelopen jaren over de verkeerssituatie op De Alde Dyk/ De Plasse. Bermen worden verreden doordat groot vrachtverkeer niet goed kan passeren. Ook wordt er veelvuldig te hard gereden op onze weg waar 60 km per uur de maximale snelheid is. Ook in een eerdere zienswijze hebben wij dit bij de gemeente onder de aandacht gebracht.

Gemeentelijke reactie:

De raadpleging van de streek heeft plaatsgevonden op basis van inspraak op grond van de Algemene inspraakverordening Opsterland (2006). Daartoe werd een voorontwerpbestemmingsplan voor het ruimtelijke voornemen op de gebruikelijke wijze ter inzage gelegd en kon door eenieder op het plan worden gereageerd. Voorafgaand aan de terinzagelegging heeft Vitens de nodige informatie met de streek gedeeld over de planvorming.

We merken nogmaals op dat de aangehaalde tijdelijke ontsluitingsweg geen onderdeel uitmaakt van dit bestemmingsplan.

"Xxxxxxxx van de gemeente licht het beleid van de Gemeente Opsterland toe. Het RO-uitgangspunt is dat er geen nieuwe grote gebouwen in het buitengebied worden neergezet. Als dit wel noodzakelijk is, zal dit goed gemotiveerd moeten worden. Bij Nij Beets is alleen een wingebied aanwezig en geen zuivering. Verschillen in keuzes moeten duidelijk worden toegelicht. Andere belangrijke beleidslijnen binnen de gemeente zijn duurzaamheid en streven naar vermindering van het energieverbruik. Ook landschappelijke inpassing is belangrijk. Het gaat om weinig verkeersbewegingen in de beheerfase. Voor de Gemeente Opsterland zullen alle aspecten op een rij moeten worden gezet. De QuickScan helpt hier goed bij. Als Luxwoude duidelijk voordelen heeft, kan de gemeente hier waarschijnlijk wel in meegaan. Dit zal met de Gemeente Opsterland verder moeten worden besproken."

- **Onze reactie:** Het heeft een groot ruimtelijk effect, de bouwhoogte is ook in de tussentijd bijgesteld van 12 naar 20 meter. De gemeente wijkt hierbij dus af van het RO-uitgangspunt. Wederom een reden om alternatieve locaties beter af te wegen aangezien die andere locaties een industrie-functie hebben waar hoge gebouwen beter passend zijn.

Gemeentelijke reactie:

Als gevolg van gewijzigde inzichten qua benodigde hoogte voor de technische installatie bleek een

bouwhoogte van 12 meter te beperkt. De bouwhoogte van 12 meter sloot in eerste instantie prima aan bij de maatvoering die wij kennen voor de maximale bouwhoogte voor agrarische bedrijfsgebouwen in het buitengebied (13 meter). Nu echter een (deels) hoger gebouw dan gebruikelijk is voor het buitengebied noodzakelijk is, diende de noodzaak en de inpasbaarheid ervan specifiek te worden gemotiveerd. Een en ander vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening. Vitens heeft daartoe een toereikende nadere onderbouwing aangeleverd. Het bestemmingsplan kent nu een oppervlaktebeperking wat betreft de maximale bouwhoogte van 20 meter. Zo mag de gezamenlijke oppervlakte van gebouwen en overkappingen niet meer dan 8.000 m² bedragen, waarvan ten hoogste 3000 m² een maximale bouwhoogte van 20 meter mag hebben. Voor de resterende oppervlakte geldt de oorspronkelijke 12 meter. Vitens is voornemens om bij de concrete uitwerking van de bouwplannen een te vormen klankbordgroep te betrekken, waarin ook omwonenden zitting kunnen nemen om mee te praten over het uiteindelijke ontwerp.

Uit het vergaderverslag: Zevende vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude 8, BC-LUX-08.02, 22 september 2020:

"De rapportage zal op 3 november a.s. bestuurlijk worden besproken met de Gemeente Opsterland (wethouder Anko Postma)."

- **Onze reactie:** *Is bij de bespreking van de Quick scan rapportage ook aandacht geweest voor het participatieproces met omwonenden en de gemeenteraad? Gezien het wel degelijk een ruimtelijk effect heeft.*

Gemeentelijke reactie:

De quickscan is een van de vele onderzoeken die ten grondslag heeft gelegen aan de opstelling van het voorontwerp van het bestemmingsplan. Het inspraak- c.q. participatieproces start feitelijk met de terinzagelegging van het voorontwerpbestemmingsplan op grond van de Algemene inspraakverordening Opsterland (2006). Dat was in deze niet eerder dan op 9 juni 2022.

Het uit de vergaderstukken van de begeleidingscommissie geciteerde overleg betreft een informeren overleg met de portefeuillehouder ruimtelijke ordening om hem mee te nemen in de uitkomsten van het onderzoek. Daarmee zijn het feitelijk voorbereidende handelingen op toekomstige besluitvorming (het in procedure brengen van het voorontwerpbestemmingsplan). Een voorontwerpbestemmingsplan is bij wijze van spreken een eerste proeve op basis van de tot dan toe gevoerde onderzoeken. Hierop kon na 9 juni 2020 door eenieder en wettelijke overleginstanties volop worden gereageerd. Ook de gemeenteraad kan op dat moment op eigen initiatief het voorontwerpbestemmingsplan voor bespreking agenderen, hetgeen in deze niet is gebeurd.

Uit het vergaderverslag: Achtste vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-09.02, 2 februari 2021.

"De studie van RHDHV is afgerond en het rapport is opgeleverd en verspreid onder de commissieleden. Uitkomst van deze studie is dat een locatie van de zuivering op de plek van de winning de voorkeur geniet. Deze voorkeur is eerder ook in de begeleidingscommissie uitgesproken, onder andere vanwege de efficiëntie en het beperken van de kilometers leidingstracés door landbouwgrond. Eind 2020 zijn de resultaten bestuurlijk besproken met de gemeente Opsterland (wethouder Anko Postma). Vitens kan verder met de uitwerking van de productielocatie Luxwoude."

- **Onze reactie:** *er heeft geen participatie met bewoners plaatsgevonden in deze periode en er is geen duidelijk beeld geschetst richting bewoners dat het om meerdere functies gaat, de waterwinning en de bouw van de waterzuiveringsfabriek en het uitvoeren van de waterzuivering. De participatie en informatie die met bewoners is gedeeld ging met name over de waterwinning en de bodemeffecten en niet over de productielocatie en de alternatieven. Zie ook de brieven die zijn gestuurd vanuit Vitens aan bewoners in deze periode.*

Gemeentelijke reactie:

In de communicatie en plannen van Vitens is altijd sprake geweest van de realisatie van een waterwinning- en drinkwaterproductielocatie te Luxwoude. Korthedshalve verwijzen wij naar de Nota Reikwijdte en Detailniveau, het MER en het voorontwerpbestemmingsplan dat al in 2022 al in procedure is geweest en het daarbij behorende landschappelijke inpassingsplan. Ook tijdens de informatieavonden in het dorps huis van Luxwoude is er door Vitens ruimschoots aandacht aan besteed.

Uit het verslag: Negende vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-10.02, 12 april 2021.

Ten aanzien van de ontsluiting van het terrein zijn er meerdere mogelijkheden. Voorkeur van Vitens is een nieuwe ontsluiting richting De Plasse. Met landeigenaren moet hier verder over worden afgestemd. Ontsluiting vanaf de Hegedyk kan eventueel ook, aangezien het aantal vrachtwagenbewegingen in de bedrijfsfase niet erg groot is. Verdere uitwerking is noodzakelijk.

- **Onze reactie:** *Vitens geeft voorkeur aan permanente ontsluitingsweg via de Plasse. Er heeft geen afstemming met bewoners plaats gevonden.*

Gemeentelijke reactie:

Het citaat van 12 april 2021 is achterhaald vanwege het feit dat Vitens geen overeenstemming over een permante toegangsweg met de betrokken agrariërs kon bereiken. Een (permanente) ontsluiting via De Plasse is los daarvan ook geen onderdeel van het bestemmingsplan.

Uit het verslag: Tiende vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-11.02, 16 juni 2021.

"Ontsluiting waterwingebied

Xxxxxxxx van Vitens is samen met de rentmeester van Vitens bij de twee agrariërs op bezoek geweest om te praten over de mogelijkheden van de aanleg van een definitieve ontsluitingsweg over hun gronden richting De Plasse. Beide agrariërs hebben duidelijke bezwaren geuit. Omdat de verwachting van Vitens is dat het veel tijd en energie gaat kosten om deze ontsluitingsroute te realiseren, is verder afgezien van deze optie. Het zou vertraging in de planvorming opleveren. Voor de beheerfase wordt daarom gekozen voor ontsluiting van de productielocatie richting de Hegedyk. Dit besluit is reeds teruggekoppeld met beide agrariërs. De verwachting is dat beide agrariërs wel meewerken aan een tijdelijke toegangsweg voor de bouwfase. Nadere afspraken hierover moeten nog worden gemaakt. Gesprekken hierover zijn gaande."

- **Onze reactie:** *Vitens stelt haar mening bij naar een tijdelijke toegangsweg, gedurende de bouwfase via de Plasse. Er is geen feitelijke onderbouwing terug te vinden voor aanleg van een weg van circa 1 kilometer. En er heeft geen afstemming met bewoners plaats gevonden.*
- *In Mer wordt door Vitens ook over een tijdelijke weg gedurende bouwfase gesproken. Echter zijn er ook rapporten van de brandweer en de Fumo waarbij deze partijen adviseren beide om te kijken of de beoogde tijdelijke toegangsweg in stand gehouden kan worden dit zodat het perceel via twee mogelijkheden te bereiken is voor incidentenbestrijding.*
- *Deze tegenstrijdigheid aan informatieverstrekking is onduidelijk voor ons.*

Gemeentelijke reactie:

Op dit moment is er nog geen duidelijkheid over de komst van een eventuele tijdelijke toegangsweg voor het bouwverkeer naar de locatie Hegedyk 12 te Luxwoude. De gesuggereerde optie van een tijdelijke ontsluiting via de Plasse maakt in ieder geval geen onderdeel uit van het bestemmingsplan. Bij het uitblijven van een keuze voor een tijdelijke toegangsweg voor het bouwverkeer zal het bouwverkeer uiteindelijk de route via de permanente ontsluitingsweg voor de locatie moeten gebruiken. Vitens is voornemens een nog in het leven te roepen klankbordgroep te betrekken bij de verdere uitwerking van de bereikbaarheid van de locatie voor het bouwverkeer.

Uit het verslag: 11^e vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude, Verslag: BC-LUX-12.02, 28 september 2021.

"Xxxxxxxx vraagt wat de stand van zaken is betreffende het overleg over een tijdelijke en permanente toegangsweg via De Plasse. Xxxxxxxx van Vitens meldt dat er mondelinge toezegging is voor de aanleg en het gebruik van een tijdelijke toegangsweg ten tijde van de aanleg/bouwfase. Voor een definitieve toegangsweg was geen overeenstemming te bereiken en zal gekozen worden voor de bestaande (te optimaliseren) ontsluitingsweg via de Hegedyk."

- **Onze reactie:** *Er heeft verder overleg met agrariërs plaatsgevonden, Vitens heeft toestemming. Van wie heeft Vitens toestemming? Er heeft geen afstemming met bewoners plaats gevonden.*

Gemeentelijke reactie:

Het zal hier ongetwijfeld over de grondeigenaren gaan. Echter, wij wijzen er nogmaals op dat het bestemmingsplan niet ziet op de aanleg van een tijdelijke ontsluitingsweg voor bouwverkeer. De opmerkingen over deze ontsluitingsweg zijn planologisch niet relevant voor de vaststelling van het bestemmingsplan.

Negende informatiebrief Vitens aan bewoners, januari 2022:

"Voortgang proces en laatste mogelijkheid om nog informeel te reageren op onze plannen. Na een intensief traject van vier jaar planvoorbereiding en onderzoek, in afstemming met de Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude en de streek, is het bijna zover dat Vitens de wettelijke procedures voor de waterwinvergunningaanvraag en de aanpassing van het bestemmingsplan (waarin de bestemming van het waterwingebied zal worden geregeld) gaat opstarten. Dit zal in de loop van dit jaar plaatsvinden."

- **Onze reactie:** *op moment van schrijven was er 4 jaar intensieve planvoorbereiding geweest. In eerder nieuwsbrieven en bewonersbijeenkomsten is alleen aandacht voor onderdeel waterwinning richting bewoners en niet de productielocatie en de zuiveringsactiviteiten. Een beperkt deel van de activiteiten is onder de aandacht gebracht. Vitens, de gemeente en de Begeleidingscommissie zijn hier nalatig geweest.*

Gemeentelijke reactie:

Vitens heeft er indertijd voor gekozen om gedurende de voorbereiding van de noodzakelijke procedures bij de verschillende overheidsinstanties al veel informatie met de omgeving te delen. Deze informatie op basis van diverse onderzoeken is veelal thematisch gedeeld. Een en ander is uiteindelijk bijeengebracht in een voorontwerpbestemmingsplan dat ziet op de realisatie van een grondwaterwinning- en een drinkwaterproductielocatie op het toekomstige adres Hegedyk 12 te Luxwoude. Over de inhoud van het plan is duidelijk gecommuniceerd en de inhoud van het plan is onderwerp geweest van de gemeentelijke inspraakprocedure, zoals gebruikelijk is bij soortgelijke ruimtelijke procedures.

11^e informatiebrief Vitens, september 2022

"Vitens organiseert een informatieavond om u te informeren over de laatste stand van zaken van ons project voor het realiseren van een nieuwe waterwinning en productielocatie nabij Luxwoude. Tijdens de avond ligt de nadruk op de waterwinning in relatie tot de woningen. Er zal aandacht worden besteed aan het ontwerp van het meetnet dat Vitens wil aanleggen om de uitgangssituatie goed vast te leggen en eventuele zettingsveranderingen als gevolg van de start van de winning in beeld te brengen."

- **Onze reactie:** *De term productielocatie nabij Luxwoude wordt hier voor het eerst genoemd. De nadruk van participatie heeft gelegen op de waterwinning en niet de productielocatie en de effecten daar van voor omwonenden.*

Gemeentelijke reactie:

Zie onze voorgaande reactie.

Uit document: b_NL.IMRO.0086.10BPWaterwinning-0201_tb15, Reactie gemeente Opsterland op opmerking Provincie Fryslân, pagina 3:

"De locatie is met de bevolking uit de omgeving en de gebruikers van het gebied goed afgestemd en kan op steun rekenen."

- **Onze reactie:** *Dit is niet juist en het kan niet op onze steun rekenen. Wij refereren naar eerdere argumentatie dat ook de vertegenwoordigers van Plaatselijk belang Luxwoude en Langezwaag erkennen dat er geen ruggenspraak door hen is gehouden over de productielocatie en de gevolgen daarvan met bewoners. Wij willen graag weten op welke feiten is geconstateerd dat dit op steun kan rekenen.*

Gemeentelijke reactie:

Met een viertal inspraakreacties op het voorontwerp van het bestemmingsplan Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie, een beperkte opkomst op de georganiseerde informatiebijeenkomsten van Vitens en het uitblijven van inhoudelijke vragen uit de omgeving in de richting van zowel Vitens als ook de gemeente, hebben wij gemeend deze conclusie op dat moment te kunnen trekken.

Quick scan locatiekeuze, productielocatie Luxwoude, Afweging van verschillende locaties voor nieuwe productielocatie Luxwoude, behorende bij nieuwe grondwaterwinning, Referentie: BH2389-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0001, 7 oktober 2020:

"Bij het project van de grondwaterwinning op dit perceel zijn de bewoners meegenomen in het proces. Hierbij is ook gecommuniceerd dat er een productielocatie nodig is. Belangrijke stakeholders zijn Dorpsbelang Luxwoude, nabije burens, Staatsbosbeheer, de Vogelwacht en de LTO."

- **Onze reactie:** Er is gecommuniceerd dat er een productielocatie nodig is. Er is geen uitvraag gedaan naar bewoners in Langezwaag "de Plasse" en Terwispel "Alde Dyk". Alleen dorpsbelang Luxwoude is meegenomen. Dorpsbelang Langezwaag en Terwispel niet terwijl de effecten voor deze bewoners groot zijn m.b.t. productielocatie.

Gemeentelijke reactie:

Zie onze eerdere reactie op het "participatieproces".

Verslag 16e vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-17.O2, 10 november 2022:

"Instellen klankbordgroep bouwplannen Luxwoude

Door Vitens zal een aparte klankbordgroep voor de bouwfase van de productielocatie in het leven worden geroepen. Vitens wil maximaal rekening houden met de belangen van omwonenden en overlast zoveel mogelijk beperken. Als er nu al ideeën zijn over de samenstelling van/deelname aan deze klankbordgroep, dan kunnen deze worden ingebracht. Vitens zal de omwonenden rechtstreeks benaderen om deel te nemen. Het is nog niet precies bekend wanneer deze klankbordgroep wordt ingesteld.

- **Onze reactie:** Op 10 november 2022 komt men op het idee om een klankbord groep in te stellen voor omwonenden. Ondergetekenden hebben geen uitnodiging gehad om deel te nemen aan de klankbordgroep. Ook slaan ze een processtap over als het gaat om het betrekken van bewoners. Gezien het grote ruimtelijk effect van de productielocatie en de impact op natuur, milieu en landschap en de bijbehorende verkeerseffecten zijn dusdanig groot voor omwonenden dat hier in een eerder stadium mee gesproken had moeten worden. "Besproken wordt hoe met de gewijzigde situatie ten aanzien van bouwvlak en bouwhoogte om te gaan, ook met name richting omwonenden. Afsproken wordt dat eerst door Vitens samen met BügelHajema en de gemeente eind 2022 wordt uitgezocht wat precies de consequenties van bovenstaande punten zijn voor de ruimtelijke inpassing en het ontwerpbestemmingsplan. Als die bekend zijn, wordt in januari 2023 afgestemd met/advies gevraagd aan xxxxxxxx van Plaatselijk Belang Langezwaag en xxxxxxxx van Plaatselijk Belang Luxwoude hoe verder af te stemmen met omwonenden.

Actie: xxxxxxxx van Vitens. Afhankelijk van de inschattingen van deze beide vertegenwoordiger van de bewoners in de commissie kan de wijze van afstemming met bewoners worden bepaald. Bijvoorbeeld door een extra informatieavond te organiseren waarin de wijzigingen, hoe groot of klein ook, worden gepresenteerd."

"9. Bespreken communicatie met de streek: hoe loopt het en wat staat er op de rol.

- Er zal een nieuwsbrief uitgaan bij de start van de wettelijke procedures.
- Mogelijk zal een extra inloopavond worden georganiseerd als meer duidelijk is over de wijzigingen bouwvlak en schetsontwerp. Dit mede in afstemming met xxxxxxxx van Plaatselijk Belang Luxwoude en xxxxxxxx van Plaatselijk Belang Langezwaag.
- Ook zal er waarschijnlijk weer een inloopavond worden georganiseerd als het ontwerp van het zettingsmonitoringsmeetnet gereed is."

Onze reactie: de Begeleidingscommissie doet een poging om te communiceren met de streek. Echter doen ze dit veel te laat in het proces.

Gemeentelijke reactie:

Er wordt hier wederom geciteerd uit vergaderingsverslagen die op grond van de Wet open overheid (Woo) zijn opgevraagd. Dergelijke informatie heeft tot nadeel dat het zonder de juiste achtergrond te kennen al snel kan leiden tot verwarring en daarmee de nodige misverstanden.

Er is in deze sprake van communicatie over de voorgenomen wijzigingen in de maatvoering van het bouwplan en dergelijke ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan. Hierover is op de informatieavond van 5 oktober 2023 uitleg door Vitens gegeven. Bij de verdere uitwerking van de bouwplannen (na de bestemmingsplanprocedure) wil Vitens een klankbordgroep voor de bouwfase gaan instellen. Daar wil men de omwonenden en andere stakeholders nadrukkelijk bij betrekken. Het gaat daarbij om het ontwerp en aankleding van de gebouwen. De samenstelling van de klankbordgroep moet nog plaatsvinden, hetgeen ook op de aangehaalde avond in oktober vorig jaar is aangegeven.

Wij pleiten voor een onafhankelijk en diepgaand onderzoek naar de meest geschikte productielocatie, met minimale gevolgen voor omwonenden en de natuur. Waarbij de andere alternatieve locaties ook verder verkent worden en er participatie met omwonenden plaats vindt.

Gemeentelijke reactie:

Het huidige voorliggende bestemmingsplan is het resultaat van vele onderzoeken en een zorgvuldig totstandkomingsproces waarbij eenieder gelegenheid heeft gehad om op het plan en het daaraan voorafgaande voorbereidingsproces te reageren. Wij zien in ruimtelijke zin (vanuit een goede ruimtelijke ordening) dan ook geen reden c.q. noodzaak om een en ander opnieuw te doorlopen. We zijn ons ervan bewust dat de uitkomst van zo'n proces voor omwonenden als ingrijpend en teleurstellend kan worden ervaren. Echter, in het kader van het algemene belang (in deze de drinkwatervoorziening) dienen dergelijke besluiten soms ten nadele van individuele belangen te worden genomen.

2. Belangen bewoners zijn onvoldoende behartigd in het proces

Het participatieproces lijkt voornamelijk gericht te zijn geweest op de belangen van agrariërs, met beperkte betrokkenheid van omwonenden en puur gericht op het proces rondom de waterwinning en niet rondom de effecten op milieu, natuur, landschap van de productielocatie voor omwonenden of de bouw daarvan. De Begeleidingscommissie lijkt vooral een adviserende rol te hebben gehad, waarbij Vitens uiteindelijk de locatiekeuze bepaald. Ondergetekenden voelen ons niet goed betrokken bij dit proces en vinden dat er meer gedaan moet worden om de belangen van omwonenden serieus te nemen. Voor onderbouwing van deze argumentatie verwijzen wij u naar punt 1. Ook willen we benadrukken dat de bewoners in Terwispe (o.a. op de Alde Dyk, verlengstuk van De Plasse) in zijn geheel niet zijn geïnformeerd door Vitens en de gemeente. Er zijn geen nieuwsbrieven en geen uitnodiging van informatieavonden naar hen verstuurd. Dit terwijl zij wel overlast zullen krijgen van de bouw van de waterzuiveringsinstallatie. Vitens heeft dit ook bevestigd telefonisch.

Gemeentelijke reactie:

Zie onze eerdere reactie over het "participatieproces".

3. Punten van zorg verkeersbewegingen, stikstof, natuur

Stikstofdepositie onderzoek Luxwoude Projectnummer: 364701 / 51000778 NL21-648800269-3586, Datum: 23-08-2021

"De emissies van het wegverkeer worden door het rekenprogramma automatisch bepaald op basis van de emissiefactoren (g/km) behorende bij het snelheidsprofiel van de voertuigen, het aantal vervoersbewegingen en de lengte van de afgelegde weg per vervoersbeweging.

Voor het bouwverkeer van het plangebied (waterwinputten, zuiveringsgebied en spoelwatervijvers) zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- 10 personen (lichte voertuigen) per etmaal (20 voertuigbewegingen per etmaal);*
- 100 transporten middelzwaar vrachtverkeer in totaal (200 voertuigbewegingen);*
- 100 transporten zwaar vrachtverkeer in totaal (200 voertuigbewegingen).*

Voor het bouwverkeer voor de realisatie van het ruwwaterleiding netwerk zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- 85 personen (lichte voertuigen) in totaal (170 voertuigbewegingen);*
- 50 transporten middelzwaar vrachtverkeer in totaal (100 voertuigbewegingen).*
- 50 transporten zwaar vrachtverkeer in totaal (100 voertuigbewegingen).*

Al het bouwverkeer maakt gebruik van dezelfde tijdelijke bouwweg. Het bouwverkeer is gemodelleerd tussen het plangebied en de weg De Plasse, waarna het opgaat in het huidige verkeersbeeld. Hierbij is het snelheidsprofiel 'Binnen bebouwde kom' gehanteerd." Uit ontgrondingenverordening (4.3.7):

"Provincie Fryslân heeft in haar Ontgrondingenverordening bepaald dat voor het vergraven van grond een ontgrondingenvergunning moet worden aangevraagd bij de provincie. Hiervoor zijn ontgrondingen die beperkt blijven tot 10.000 m3 grond met een ontgravingsdiepte van ten hoogste 2 m uitgezonderd: daarvoor hoeft geen ontgrondingenvergunning te worden aangevraagd.

Uit een globale berekening blijkt dat meer dan 10.000 m3 zal moeten worden vergraven (ca 10.000 m3 voor het uitgraven van de bouwput, ca 4.000 m3 voor de te realiseren waterschapssloot en ca 7.500 m3 voor de bergingsvijver), waardoor de uitvoering van het plan ontgrondingenvergunningsplichtig wordt.

Op het moment dat de inrichtingstekening voor het terrein gereed is, zal deze vergunning bij de provincie worden aangevraagd."

- **Onze reactie:** *Uit Bijlage 1 (materieel en stikstofemissieberekeningen waterwinputten, zuiveringsgebied en spoelwatervijvers) blijkt dat alleen al 27 (dus 54) zwaar vrachtverkeer nodig is om überhaupt te kunnen bouwen. Dan moet er nog grond afgegraven en afgevoerd worden. Stel je gaat de helft van 10.000 m3 afvoeren dan komt dit neer op minimaal 200 vervoersbewegingen (enkel). Dan zijn er nog geen bomen gekapt, is er geen verharding aangelegd, putten geslagen en materialen voor de bouw zijn niet geleverd. Kortom: onjuiste voorlichting van zaken. Ook zijn wij benieuwd naar de energievoorziening die benodigd is tijdens de bouwfase. Volgens ons zal de energietoevoer altijd moeten gebeuren met diesel aggregaten.*

Gemeentelijke reactie:

Ten behoeve van het bestemmingsplanproces heeft Vitens in een vroegtijdig stadium een indicatie moeten geven van te verrichten werkzaamheden, te gebruiken materieel en de daarmee samenhangende stikstofemissie. Als meer bekend is over de bouw en inrichting van het terrein kan beter worden aangegeven wat de impact is voor de omgeving. Om de omwonenden te betrekken bij dit deel van het project zal door Vitens een klankbordgroep in het leven worden geroepen. De naaste omgeving van het project zal verder op de hoogte worden gehouden via de projectwebsite van Vitens, nieuwsbrieven en dergelijke.

- *Ook vragen wij ons af of de productielocatie bovenop de Dassenburcht is gepland. In eerdere stukken was de conclusie van de natuurtoets dat de aanwezige burcht en vluchtpijpen niet zouden worden aangetast. Verstoring zou minimaal zijn echter zijn de terreininrichtingen meerdere malen gewijzigd. Met de gewijzigde terreininrichting die gepresenteerd is in de stukken van Fugro wordt het leefgebied van de das compleet verstoord (zie afbeeldingen bijlagen).*

Gemeentelijke reactie:

Er is een natuurtoets uitgevoerd wat betreft het ruimtelijke voornemen van Vitens. Uit deze natuurtoets is gebleken dat het om een (oude) verlaten dassenburcht gaat. Voordat Vitens daadwerkelijk gaat starten met de werkzaamheden zal een actualisatie van de natuurtoets worden uitgevoerd, om na te gaan of er ook wijzigingen in het gebied zijn opgetreden ten opzichte van het eerder uitgevoerde onderzoek. Indien noodzakelijk kunnen er dan nog aanvullende maatregelen worden getroffen. Navraag bij Vitens leert dat waterwingebieden in z'n algemeenheid goede biotopen zijn voor de das. Zo komen er bijvoorbeeld ook in het waterwingebied van Oldeholtspade dassen voor en zijn er daar door Vitens speciale voorzieningen voor de das getroffen.

Het ruimtelijke voornemen van Vitens nabij Luxwoude ziet tevens op een goede landschappelijke inpassing van het geheel, waarbij aan de hand van de inrichting gestreefd zal worden naar een bijdrage aan de biodiversiteit. Ook ten aanzien van de gebouwen wil men natuurinclusief te werk gaan.

4. Schade en gevolgen voor omwonenden

Met de verleende vergunning voor de waterwinning door de provincie maken wij ons zorgen over mogelijke schade aan onze woningen en bijgebouwen, gezien de nabijheid van gaswinning, klimaatverandering en daardoor steeds drogere zomers. Het ontbreken van een herstelfonds of compensatiefonds bij eventuele schade is zorgwekkend. Wij stellen voor dat Vitens de bewijslast draagt met betrekking tot schade veroorzaakt door hun activiteiten, in plaats van deze verantwoordelijkheid bij bewoners neer te leggen.

Wij zijn geen kenner van bodem en water en het ontbreekt bewoners aan de middelen om daar zelf

goed onderzoek naar te doen. Wel zijn wij gedoken in het beperkte onderzoek naar de productielocatie (de waterzuivering). Daar hebben we waargenomen dat er veel subjectiviteit aanwezig is, er is toegeschreven naar een uitkomst die Vitens voor ogen heeft. Belangrijke zaken als milieu, natuur en landschap effecten en omwonenden zijn hierbij niet afgewogen. Dat maakt dat wij zorgen hebben over hoe objectief alle documenten zijn rondom het effect van de waterwinning. Dat effect wordt omschreven als gering en dat is ook zo geuit tijdens bewonersavonden.

Wij zouden graag een toelichting krijgen hoe de gemeente voornemens is bewoners te ontlasten op het moment dat er schade is ontstaan aan huizen en/of bijgebouwen van bewoners nadat Vitens is gestart met het onttrekken van water. Ook zien wij graag dat alle omwonenden hier vooraf over actief worden geïnformeerd.

Gemeentelijke reactie:

Vitens heeft de afgelopen jaren veel onderzoek laten uitvoeren door ter zake deskundige bureaus. Ook is de m.e.r.-procedure doorlopen en heeft de commissie m.e.r. een positief advies uitgebracht. Uit het door adviesbureau Sweco opgestelde milieueffectrapport (te downloaden via <https://www.vitens.nl/over-water/projecten/onderzoek-waterwingebied-friesland>) blijkt dat de kans op zetting als gevolg van de nieuwe waterwinning heel klein is. Uit voorzorg heeft Vitens een heel grondwatermeetnetwerk aangelegd om al ruim voor de geplande waterwinning metingen te kunnen verrichten om zo goed te kunnen monitoren tijdens de waterwinning of de onderzoeksresultaten ook matchen met de praktijk. De metingen worden de komende jaren in overleg en afstemming met de bewoners uitgevoerd. Daarnaast is Vitens voornemens om bewonersavonden te blijven organiseren om de omgeving te informeren over de resultaten van de monitoring en dergelijke. De wetgever heeft een procedure opgenomen in de Waterwet (nu Omgevingswet) waarin een schadevergoedingsproces is geregeld. Hierin speelt de onafhankelijke adviescommissie schade grondwater (ACSG) een centrale rol. Het inrichten van een herstelfonds of compensatiefonds is om die reden onnodig. De gemeente kent geen actieve rol in deze laagdrempelige procedure. Wel zullen wij de ontwikkelingen in het gebied nauwlettend volgen.

Wij benadrukken het belang van een zorgvuldige en objectieve evaluatie van de impact van dit plan en een open dialoog met alle betrokken partijen. Beslissingen moeten worden genomen met respect voor de belangen van alle belanghebbenden.

In onze ogen hoort het niet betrekken van bewoners op cruciale momenten en onderdelen in het proces niet bij het gezamenlijk zorgen voor de meenskip. Een meenskip waar we allemaal de basisbehoeften nodig hebben als schoon drinkwater, een dak boven ons hoofd, brood op de plank en dat je als maatschappij omkijkt naar elkaar. Daar hebben we allemaal een gezamenlijke verantwoordelijkheid in. Wij willen dan ook nadrukkelijk aangeven dat de deur wat ons betreft nog steeds open staat om de dialoog met elkaar te voeren over de meest geschikte productielocatie. Want in onze ogen kent dit proces uiteindelijk alleen maar verliezers. Oriënterend zouden we met de gemeente en Vitens in gesprek kunnen gaan over hoe deze dialoog het beste gevoerd kan worden. Bewoners staan er in elk geval voor open.

Wel hebben wij in voorliggend bezwaarschrift veel onzorgvuldigheden geconstateerd. Dit heeft ons vertrouwen geschaad aangezien er meer dan vijf jaar planvoorbereiding aan vooraf is gegaan. De gemeente en Vitens zijn hier wel degelijk nalatig geweest. We verzoeken de gemeenteraad daarom om ons bezwaar serieus te nemen en de locatie van de beoogde productielocatie te heroverwegen.

Dit bezwaarschrift is een gezamenlijk initiatief van buurtbewoners op De Plasse in Langezwaag en de Alde Dyk in Terwispel.

Gemeentelijke reactie:

Zoals eerder door ons werd gesteld is het voorliggende bestemmingsplan het resultaat van vele onderzoeken en een zorgvuldig totstandkomingsproces waarbij eenieder gelegenheid heeft gehad om op het plan en het daaraan voorafgaande voorbereidingsproces te reageren. Wij zien in ruimtelijke zin (vanuit een goede ruimtelijke ordening) dan ook geen reden c.q. noodzaak om een en ander opnieuw te doorlopen.

Bijlage 1, locatie ontwerp productie locatie en locatie dassenburcht.

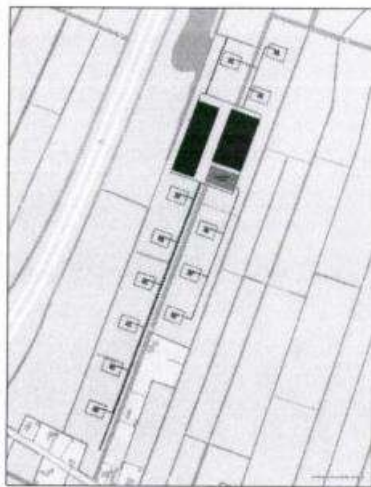

Figure 2.1: Locaties versuiven (met naar rijksoverheid getransfereerd).

Bijlage 2: Waarnemingen

Verspreidingskaart van de boomholtes, (potentiële) horsten buizerd en dassenburcht.

Bron: Drinkwateronttrekking Luxwoude Monitoringsplan
waterwinningslocatie
bebouwing | Luxwoude/Langezwaag 6421-196273.R01 |
13-09-2023 Definitief FUGRO (informatie avond 5 oktober).

Bron: Natuurtoets t.b.v. inrichting
Luxwoude Datum: 27 september 2021

Aanvulling bij brief van 8 november 2023:

Via deze brief doen wij nog een aanvulling op het bezwaarschrift.

Namelijk vandaag, op 8 november 2023 is een artikel gepubliceerd op nu.nl:

"Toezichthouder wil dat huizenkoper klimaatrisico kan meenemen in (lagere) prijs" dit n.a.v. risico's die de toezichthouder het AFM ziet door mogelijke schade aan funderingen als gevolg van droogte. Dit door klimaatverandering of in ons geval klimaatverandering + verzakking door waterwinning en gaswinning. We citeren uit het artikel:

"Tien jaar geleden maakten we ons zorgen over huizen die figuurlijk onder water stonden", zegt AFM-topvrouw Laura van Geest. Toen hadden veel Nederlanders een koopwoning die minder waard was dan de hypotheek die ervoor was afgesloten.

"Nu maken we ons zorgen over huizen die letterlijk onder water kunnen komen te staan. De AFM wijst erop dat herstel van een beschadigde fundering al gauw 54.000 euro kost. En dat schade door overstroming van rivieren vooralsnog niet verzekeraar is. Dat soort schade kunnen leiden tot een flinke waardedaling van de woning. Het is volgens de AFM de vraag of de woningeigenaar de kosten van de schade zelf kan dragen, net als het waardeverlies van de woning.

Als kopers bij aankoop al rekening met de klimaatrisico's kunnen houden, zouden ze volgens de AFM een eerlijker of lager aankoopbedrag betalen. Met het geld dat ze overhouden, zouden ze de risico's wellicht kunnen verkleinen. De AFM wil dat huizen een soort klimaatlabel krijgen, net als een energielabel. Daarin moeten de klimaatrisico's zijn opgenomen, zodat potentiële kopers, banken, makelaars en taxateurs daarmee kunnen werken."

Daarom willen wij in aanvulling vragen op ons eerdere bezwaarschrift, punt 4 schade en gevolgen omwonenden: hoe worden bewoners gecompenseerd niet alleen voor schade aan onze woningen en

funderingen maar ook in het geval van de waardedaling van onze huizen bij verkoop? Dit zouden wij graag aanvullend toegelicht krijgen.

Gemeentelijke reactie:

Waardedaling vanwege mogelijke eventuele zettingen is in beginsel niet aan orde nabij een waterwingebied, want als er daadwerkelijk schade optreedt door de winning, dan moet Vitens deze schade vergoeden volgens de daarvoor geldende wettelijke regeling (in de Waterwet, sinds 1 januari 2024 de Omgevingswet) die uitgaat van volledige schadevergoeding bij schade door de winning. Daardoor speelt waardedaling (vanwege kans op zettingsschade) in principe geen rol, want er is een schadevergoedingsregeling. Die regeling is er niet voor de aangehaalde klimaatschade (natuurlijke droogte en wateroverlast).

Conclusie:

Deze zienswijze geeft geen aanleiding tot het gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan.

Indieners 4

Door middel van deze brief willen we onze zienswijze op en bezwaar maken tegen het ontwerp-bestemmingsplan Luxwoude Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie.

We willen de gemeenteraad vragen om nogmaals zorgvuldig de plannen af te wegen. Hieronder volgt onze motivatie en onderbouwing van onze zienswijze en bezwaar. We hopen dat we deze voldoende duidelijk verwoorden.

We maken ons zorgen over de grote impact die deze plannen voor onze omgeving en ons als omwonende heeft. Als bewoner aan de Ald Dyk richting Langezwaag en die overgaat in De PLasse, is deze locatie in de nabijheid van onze woning. Tevens is onze weg onderdeel van de aan- en afvoer route van deze locatie. Om deze reden mogen we van Vitens en de gemeente verwachten dat zij ons meenemen in het participatieproces omtrent dit plan.

Gemeentelijke reactie:

In het begin van het project in 2017/2018 heeft Vitens een zeer groot gebied rondom Luxwoude op de hoogte gebracht van het planvoornemen om in het gebied globaal gelegen tussen Heerenveen en Gorredijk een waterwinning inclusief productielocatie te stichten. Ook de bewoners van de Alde Dyk zijn hierin meegenomen. Na het slagen van de pompproef op de locatie van Staatsbosbeheer nabij de A7 ter hoogte van Luxwoude heeft Vitens besloten om deze kansrijke locatie verder te onderzoeken op de haalbaarheid. Hierover is destijds gecommuniceerd op de projectsite van Vitens en de door hen georganiseerde informatiebijeenkomsten. De aandacht is vervolgens veelal uitgegaan naar de grondwaterstandsverlagingen die zijn gepresenteerd in de hydrologische studie en de milieueffect-rapportage. Aangezien de bewoners van de Alde Dyk te Terwispel zich buiten de hydrologische invloedssfeer van de toekomstige waterwinning bevonden, de afstand tot de beoogde win- en productie bijna 1,5 kilometer is en de woningen niet echt op de beoogde locatie zijn georiënteerd, heeft Vitens ervoor gekozen de bewoners aan de Alde Dyk in de latere fase van het project geen informatiebrieven meer toe te sturen. De bewoners van de Alde Dyk konden de ontwikkelingen vervolgens blijven volgen via de overige media.

Bij andere ruimtelijke projecten met een soortgelijke omvang is het ook niet gebruikelijk geweest dat bewoners aan de aan- en afvoerroute, die op zich geschikt is voor de afwikkeling van het bouwverkeer, op voorhand worden uitgenodigd tijdens de voorbereiding van het project. Los hiervan is de zorg over de verkeersbewegingen op de Alde Dyk/de Plasse, die dus verkeerstechnisch geschikt wordt geacht voor de afwikkeling van het bouwverkeer van Vitens, voor ons reden geweest om nog eens met Vitens het gesprek over een mogelijk alternatief aan te gaan. Het ligt meer voor de hand om met zwaar transport om te rijden via de N392 richting Gorredijk en dan vervolgens via de Hegedyk richting de bouwlocatie. Deze aanvoerroute is breder en voorzien van een vrijliggend fietspad en daardoor ook veiliger. Vitens heeft aangegeven dat men zich hierin kan vinden. De transportroutes zullen verder worden besproken in de nog door Vitens op te richten klankbordgroep, die zich zal gaan focussen op de bouw van de win- en productielocatie.

Pas op woensdag 25 oktober 2023 ontving een gedeelte van de Ald Dyk (vanaf nr 66) van Vitens de 14e informatiebrief. De eerste 13 hebben we niet ontvangen. In deze informatiebrief staat vermeld dat Gedeputeerde Staten Vitens een vergunning heeft verleend voor winlocatie Luxwoude op grond

van de Waterwet. Dit besluit en bijbehorende stukken liggen tot 6 weken na publicatiedatum (is 9 november 2023) ter inzage.

Tevens wordt in deze nieuwsbrief de terinzagelegging ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude — Grondwater- en drinkwaterproductielocatie" vermeld. Hierbij wordt aangegeven wat ter inzage ligt, voor wie en wanneer. De inzage is vanaf donderdag 28 september 2023 gedurende 6 weken, is donderdag 9 november 2023.

Kortom wij zijn 2 weken voor het verstrijken van de terinzagetermijnen actief door Vitens en/of Gemeente geïnformeerd over deze plannen. Helaas moeten wij constateren dat we niet zijn meegenomen in het participatieproces. Navraag bij Plaatselijk Belang Terwispel leerde ons dat ook zij niet door Vitens en/of gemeente zijn geïnformeerd over deze plannen of meegenomen in het participatieproces.

In onze ogen zijn hierdoor onze belangen in zijn geheel niet behartigd en dus is er sprake van een onzorgvuldig proces.

Gemeentelijke reactie:

Wij hebben van Vitens begrepen dat men voor de verzending van de nieuwsbrief per keer steeds een uitsnede uit het klantenbestand moet maken. Dit moet iedere keer, bij actualisatie, handmatig worden gedaan, waardoor er kleine verschillen kunnen zitten in de adressen die geselecteerd worden. Plaatselijk Belang Terwispel is niet gevraagd om te participeren in de Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude, omdat Terwispel zich buiten het invloedsgebied van de voorgenomen waterwinning bevindt.

De bekendmaking en de terinzagelegging van de besluiten inzake de waterwinvergunning en het bestemmingsplan lopen via daarvoor bestaande wettelijke procedures en termijnen. Wat betreft het bestemmingsplan kunnen wij medelen dat qua informatievoorziening aan de wettelijke vereisten is voldaan. Vitens heeft er indertijd voor gekozen om daar bovenop de omgeving nog extra te informeren wanneer bepaalde besluiten/plannen ter visie komen om zo te streven naar een maximale informatievoorziening. Een en ander is door hen op de informatieavonden als extra service aan de omwonenden beloofd.

In de zienswijze wordt voorbijgegaan aan de voorontwerpfase van het bestemmingsplan Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie. Deze fase startte op 9 juni 2022 met de terinzagelegging van het voorontwerp. Voorafgaand aan deze terinzagelegging is ook de nodige informatie met de omgeving gedeeld. Naderhand is er de nodige aandacht in de media geweest over de voorgenomen ontwikkeling.

De omgeving is zeker in vergelijking met andere ruimtelijke projecten uitvoerig betrokken bij het proces. Zo is er al geruime tijd een projectenpagina op de website van Vitens te vinden, verschijnen er met regelmaat nieuwsbrieven en zijn er ook op de nodige momenten informatieavonden georganiseerd. Het betreffende gebiedsproces is gericht op alle overige belangen en stakeholders. Dit blijkt ook uit de samenstelling van de begeleidingscommissie en de wijze waarop Vitens invulling heeft gegeven aan de communicatie met de omgeving. Er is gedurende de voorbereiding van het plan voor eenieder voldoende gelegenheid geweest om met Vitens of andere vertegenwoordigers in de begeleidingsgroep in contact te treden om specifieke belangen en dergelijke onder de aandacht te brengen. Het is tekort door de bocht om achteraf te stellen dat de belangen van omwonenden onvoldoende zijn behartigd in het totstandkomingsproces van het ruimtelijke voornemen en dat er daardoor sprake zou zijn van een onzorgvuldig planproces.

De documenten lezende blijkt dat er sprake is van een waterwinning en een productielocatie. Op het eerste oog zijn voor ons de volgende zaken van invloed op onze omgeving:

1. Het bouwen van een productielocatie waar het grondwater wordt gezuiverd.
2. De Ald Dyk is aan- en afvoerroute voor de locatie.

Uit de documenten blijkt dat een productielocatie onder andere bestaat uit een industrieel gebouw van maximaal 20 m hoog en er gevaarlijke stoffen worden opgeslagen. Het RO uitgangspunt van de gemeente Opsterland is dat er geen grote gebouwen in het buitengebied worden neergezet. Dus wordt afgeweken van dit uitgangspunt.

Onze vraag is in hoeverre er serieus naar alternatieve productielocaties, zoals bijvoorbeeld

Klaverblad Noordoost, is gekeken. Deze locatie heeft al een industriefunctie en daar past een productielocatie.

Gemeentelijke reactie:

Vanaf de start van het project is Vitens al voornemens geweest om op de locatie Luxwoude zowel een win- als productielocatie te realiseren. Dit in verband met het realiseren van een veilige, robuuste en duurzame drinkwatervoorziening. Vitens geeft er de voorkeur aan om het waterwingebied en het zuiveringsgebouw op één locatie te realiseren. Ook is er de voorkeur bij Vitens om industriële activiteiten van derden en drinkwaterproductie gescheiden te houden. Hierin spelen zaken als het beperken van de risico's voor de drinkwaterproductie, bedrijfszekerheid en leveringszekerheid een rol. Dit is ook vanaf het begin het uitgangspunt geweest in Luxwoude. Op aangeven van ons heeft Vitens in het kader van de zorgvuldigheid een betere en integrale onderbouwing met betrekking tot de locatiekeuze aangeleverd.

Wij hebben als gemeente in de ruimtelijke procedure rekening te houden met artikel 2 van de Drinkwaterwet, waarin de drinkwatervoorziening wordt aangemerkt als een dwingende reden van groot maatschappelijk belang. In dat kader kan het noodzakelijk zijn om een uitzondering mogelijk te maken op het algemene ruimtelijke beleid van de gemeente. Zo zijn er in het verleden bijvoorbeeld ook hoge watertorens voor de drinkwatervoorziening in onze leefomgeving opgericht.

Verder blijkt uit de documenten dat er gedurende de bouw veel vrachtverkeer over de Ald Dyk gaat. Daarbij is er vanaf in productie name sprake van 3x per week vrachtverkeer met gevaarlijke stoffen. De komende jaren zal door nieuwbouwplan Langezwaag en de bouw van een nieuwe school in Langezwaag ook al veel extra vrachtverkeer over de Ald Dyk gaan. Bovendien gaan er veel kinderen over deze weg naar school in Terwispel en Heerenveen. In onze ogen is de Ald Dyk absoluut niet geschikt voor een dergelijke belasting en zal er blijvend sprake zijn van een gevaarlijke verkeerssituatie.

Ook vanwege bovenstaande lijkt Klaverblad Noordoost een veel geschiktere productielocatie. Daar ligt immers een geschikte infrastructuur.

Op grond van bovenstaande pleiten we ervoor dat het ontwerpbestemmingsplan wordt heroverwogen en we als bewoners van de Ald Dyk alsnog volledig worden meegenomen en geïnformeerd over locatieonderzoek productielocatie, onze belangen alsnog voldoende worden behartigd, alsnog (opnieuw) alternatieve productielocaties worden onderzocht waarbij alle belangen worden meegenomen en alternatieve aan- en afvoerroutes voor deze locatie worden onderzocht.

Gemeentelijke reactie:

Na overleg is Vitens tot het inzicht gekomen dat het meer voor de hand ligt om met zwaar transport tijdens de bouwfase om te rijden via de N392 richting Gorredijk en dan vervolgens via de Hegedyk richting de bouwlocatie. De transportroutes zullen verder worden besproken in de nog door Vitens op te richten klankbordgroep, die zich zal gaan focussen op de bouw van de win- en productielocatie. Het voorliggende bestemmingsplan het resultaat van vele onderzoeken en een zorgvuldig totstandkomingsproces waarbij eenieder gelegenheid heeft gehad om op het plan en het daaraan voorafgaande voorbereidingsproces te reageren. Wij zien in ruimtelijke zin (vanuit een goede ruimtelijke ordening) dan ook geen reden c.q. noodzaak om een en ander opnieuw te doorlopen.

Conclusie:

Deze zienswijze geeft geen aanleiding tot het gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan.

Bijlage 3

bij raadsvoorstel "Vaststellen bestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie"

Geanonimiseerde zienswijzen

Zienswijze 1

[REDACTED]
Ald Dyk 66

8407AG Terwispel
[REDACTED]

Gemeenteraad van Opsterland

Postbus 10.000

9244 ZP Beetsterzwaag

Terwispel 7 november 2023.

Onderwerp: Zienswijze op ontwerpbestemmingsplan Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie.

Geachte heer, mevrouw,

Door middel van deze brief willen we onze zienswijze op en bezwaar maken tegen het ontwerpbestemmingsplan Luxwoude Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie.

We willen de gemeenteraad vragen om nogmaals zorgvuldig de plannen af te wegen. Hieronder volgt onze motivatie en onderbouwing van onze zienswijze en bezwaar. We hopen dat we deze voldoende duidelijk verwoorden.

We maken ons zorgen over de grote impact die deze plannen voor onze omgeving en ons als omwonende heeft. Als bewoner aan de Ald Dyk richting Langezwaag en die overgaat in De PLasse, is deze locatie in de nabijheid van onze woning. Tevens is onze weg onderdeel van de aan- en afvoer route van deze locatie. Om deze reden mogen we van Vitens en de gemeente verwachten dat zij ons meenemen in het participatieproces omtrent dit plan.

Pas op woensdag 25 oktober 2023 ontving een gedeelte van de Ald Dyk (vanaf nr 66) van Vitens de 14^e informatiebrief. De eerste 13 hebben we niet ontvangen. In deze informatiebrief staat vermeld dat Gedeputeerde Staten Vitens een vergunning heeft verleend voor winlocatie Luxwoude op grond van de Waterwet. Dit besluit en bijbehorende stukken liggen tot 6 weken na publicatiedatum (is 9 november 2023) ter inzage.

Tevens wordt in deze nieuwsbrief de terinzagelegging ontwerpbestemmingsplan "Luxwoude – Grondwater- en drinkwaterproductielocatie" vermeld. Hierbij wordt aangegeven wat ter inzage ligt, voor wie en wanneer. De inzage is vanaf donderdag 28 september 2023 gedurende 6 weken, is donderdag 9 november 2023.

Kortom wij zijn 2 weken voor het verstrijken van de terinzagetermijnen actief door Vitens en/of Gemeente geïnformeerd over deze plannen. Helaas moeten wij constateren dat we niet zijn meegenomen in het participatieproces. Navraag bij Plaatselijk Belang Terwispel leerde ons dat ook zij

niet door Vitens en/of gemeente zijn geïnformeerd over deze plannen of meegenomen in het participatieproces.

In onze ogen zijn hierdoor onze belangen in zijn geheel niet behartigd en dus is er sprake van een onzorgvuldig proces.

De documenten lezende blijkt dat er sprake is van een waterwinning en een productie locatie. Op het eerste oog zijn voor ons de volgende zaken van invloed op onze omgeving:

1. Het bouwen van een productie locatie waar het grondwater wordt gezuiverd.
2. De Ald Dyk is aan- en afvoer route voor de locatie.

Uit de documenten blijkt dat een productie locatie onder andere bestaat uit een industrieel gebouw van maximaal 20 m hoog en er gevaarlijke stoffen worden opgeslagen. Het RO uitgangspunt van de gemeente Opsterland is dat er geen grote gebouwen in het buitengebied worden neergezet. Dus wordt afgeweken van dit uitgangspunt.

Onze vraag is in hoeverre er serieus naar alternatieve productie locaties, zoals bijvoorbeeld Klaverblad Noordoost, is gekeken. Deze locatie heeft al een industrie functie en daar past een productie locatie.

Verder blijkt uit de documenten dat er gedurende de bouw veel vrachtverkeer over de Ald Dyk gaat. Daarbij is er vanaf in productie name sprake van 3x per week vrachtverkeer met gevaarlijke stoffen. De komende jaren zal door nieuwbouw plan Langezwaag en de bouw van een nieuwe school in Langezwaag ook al veel extra vrachtverkeer over de Ald Dyk gaan. Bovendien gaan er veel kinderen over deze weg naar school in Terwispel en Heerenveen. In onze ogen is de Ald Dyk absoluut niet geschikt voor een dergelijke belasting en zal er blijvend sprake zijn van een gevaarlijke verkeers situatie.

Ook vanwege bovenstaande lijkt Klaverblad Noordoost een veel geschiktere productie locatie. Daar ligt immers een geschikte infrastructuur.

Op grond van bovenstaande pleiten we ervoor dat het ontwerp bestemmings plan wordt heroverwogen en we als bewoners van de Ald Dyk alsnog volledig worden meegenomen en geïnformeerd over locatie onderzoek productie locatie, onze belangen alsnog voldoende worden behartigd, alsnog (opnieuw) alternatieve productie locaties worden onderzocht waarbij alle belangen worden meegenomen en alternatieve aan- en afvoer routes voor deze locatie worden onderzocht.

Met vriendelijke groet,

Dit bezwaarschrift is een gezamenlijk initiatief van buurtbewoners op de Ald Dyk.

Adres

Ald Dyk 66
8407 AG Terwispel

Handtekening

is Ald Dyk 66
8407 AG Terwispel
Ald Dyk 60
8407 AG
Ald Dyk 48
8407 AG Terwispel.

Alde Dyk 58

Alde Dyk 56

Alde Dyk 54

[Redacted]

Alde dyk 64

Alde dyk 68

BEWIJS VAN AFGIFTE VAN UW stuk(ken)

Naam :
Adres : De Plasse 21
Woonplaats : Lange Zwaag.
Betreft : water winning Loozwaide -

Of de stukken die u heeft ingeleverd bij uw aanvraag compleet zijn wordt ter beoordeling aan de behandelend ambtenaar van de vakafdeling overgelaten.

Beetsterzwaag, 8-11-2023

Burgemeester en Wethouders van Opsterland,
namens dezen,

medewerker Publiekscentrum

Zienswijze 2 + latere aanvulling

AANTEKENEN

De gemeenteraad van Opsterland
t.a.v. team Ontwikkeling Ruimtelijk domein
Postbus 10.000
9244 ZP BEESTERZWAAG

Correspondentieadres:

Postbus 8116
3503 RC Utrecht

Bezoekadres:

Orteliuslaan 750
Utrecht
030 247 49 99
www.vvaa.nl

Onze referentie : MSM 10258080

Behandeld door

Doorkiesnummer

Emailadres

**Betreft: indienen zienswijzen tegen ontwerp-bestemmingsplan "Luxwoude –
Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie"**

Utrecht, 6 november 2023

Geachte Raadsleden,

Tot mij wendde zich r [REDACTED], wonende te 8405 BW Luxwoude aan de Opslach 24, zulks in verband met het hiernavolgende.

Cliënte heeft kennisgenomen van het thans ter inzage liggende ontwerp-bestemmingsplan "Luxwoude-Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" en namens haar dien ik daartegen hierbij tijdig een zienswijze in.

De bezwaren van cliënte tegen een nieuwe drinkwaterwinningslocatie te Luxwoude, op zo'n 700 meter afstand vanaf haar woning en bijzondere (fruit-)boomgaard, is tweeledig van aard. Dit zal hieronder worden toegelicht.

Woning aan de Opslach 24:

Allereerst hecht cliënte eraan op te merken dat haar woning van circa 100 jaar oud de afgelopen 5 jaar in toenemende mate te maken heeft gekregen met scheurvorming. Dit als gevolg van de bodemdaling door drogere zomers. Weliswaar heeft cliënte inmiddels bericht ontvangen dat haar woning is opgenomen in het monitoringsplan van Fugro (in opdracht van Vitens), maar zij verlangt dat van tevoren zorgvuldig wordt onderzocht of haar oude woning überhaupt bestand is tegen de nadelige gevolgen die de beoogde drinkwaterwinningslocatie voor de omgeving ongetwijfeld met zich mee zal brengen.

2/2

Boomgaard van bijzonder belang:

Volgens gedeputeerde de heer Douwstra mag de beoogde waterwinning in Luxwoude van 6,5 miljoen kuub per jaar onverminderd doorgaan, waarmee de putten in Terwisscha ook worden ontzien. Op die locatie diende het aantal opgepompte liters te worden gehalveerd, omdat het Drents Friese Wold te droog werd. Deze ernstige verdroging valt nu ook te voorzien in het gebied rondom de beoogde locatie in Luxwoude. Maar daarmee zal de bijzondere (fruit-)boomgaard van cliënte onherstelbaar worden beschadigd. Daartoe het onderstaande.

Een structurele verlaging van het grondwaterpeil van 10 tot 15 centimeter in Luxwoude (zoals in het MER wordt verwacht) vormt een bijzonder groot risico voor de boomgaard van cliënte, die een zand/veenbodem heeft. Als een fruitboom dood gaat, dan verdwijnt hiermee ook het erfelijk materiaal van de boom. Dat betekent in dit specifieke geval een onherstelbaar verlies voor ons nationaal cultuur-historisch erfgoed, en wel om reden dat de boomgaard van cliënte (met circa 100 hoogstam fruitbomen) als één van de grotere schaduwcollecties in Nederland moet worden aangemerkt. De boomgaard van cliënte maakt onderdeel uit van het Nederlands Fruit Netwerk, waarin samenwerking plaatsvindt tussen de collectiehouders en de Universiteit Wageningen. De bomen van cliënte leveren het genetisch materiaal dat via genoemd netwerk wordt uitgewisseld. Zou de genenbank van de appelcollectie van de Universiteit zelf, aangeplant in Randwijk, door welke calamiteit dan ook verloren gaan, dan moet kunnen worden teruggevallen op de schaduwcollecties waarvan die van mijn cliënte dus essentieel is.

Ter nadere onderbouwing van een en ander zal ik uw raad op korte termijn nog een schriftelijke verklaring van de Universiteit Wageningen nazenden.

Omdat er een bijzonder groot risico aanwezig is dat de beoogde drinkwinningslocatie te Luxwoude onherstelbare schade zal veroorzaken aan de boomgaard van mijn cliënte, die dus van bijzonder belang is, dient de planvorming hand in hand te gaan met een preventieve maatregel waarbij een variabel waterpeil wordt ingesteld rondom de boomgaard (en woning) van mijn cliënte. Hiervoor zal Vitens dus de samenwerking moeten zoeken met het waterschap.

Gelet op het bovenstaande verzoek ik u namens cliënt met klem om haar zienswijze gegrond te verklaren en niet tot vaststelling van dit plan te besluiten.

Met vriendelijke groet,

Postbus 8116, 3503 RC Utrecht

PostNL
Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

MSM 10258080

Vvaa Groep BV
Orteliuslaan 750 3528BB UTRECHT The Netherlands

R Aangetekend

D-A-1

Frankering betaald

De gemeente van Opsterland
T.a.v. team Ontwikkeling Ruimtelijk
Postbus 10000
9244ZP BEETSTERZWAAG

3SWQQGF7319105

Recommandé

NL

3SWQQGF7319105

P2202

02 01 0025-8116

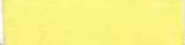
AANTEKENEN

De gemeenteraad van Opsterland
t.a.v. team Ontwikkeling Ruimtelijk Domein
Postbus 10.000
9244 ZP BEETSTERZWAAG

Correspondentieadres:
Postbus 8116
3503 RC Utrecht

Bezoekadres:
Orteliuslaan 750
Utrecht
030 247 49 99
www.vvaa.nl

Onze referentie : MSM 10258080
Behandeld door :
Doorkiesnummer :
Emailadres @vvaa.nl

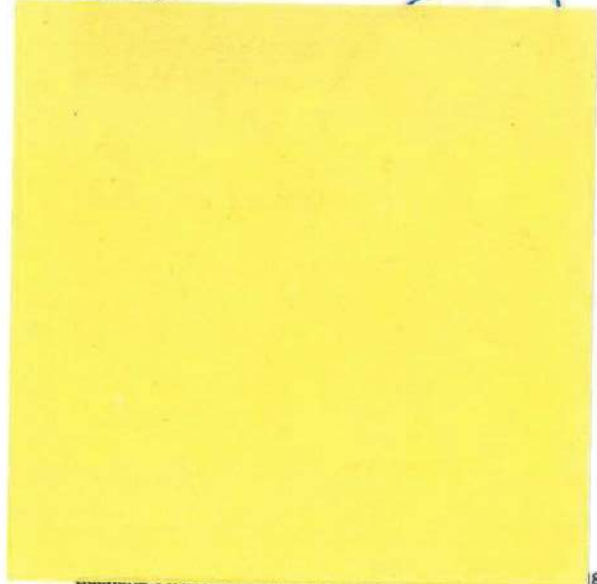
Betreft: aanvullend stuk bij zienswijze van ter zake ontwerp-bp
"Luxwoude"

Utrecht, 13 november 2023

Geachte Raadsleden,

Bij brief van 6 november 2023 diende ik namens (Opslach 24 te Luxwoude) tijdig een zienswijze in ter zake het ontwerp-bestemmingsplan "Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie". Hierin is reeds aangekondigd dat ik u namens cliënte nog een nader schrijven van de Universiteit Wageningen zou doen toekomen, die u hierbij dan ook in de bijlage aantreft. Hieruit blijkt dat de boomgaard van cliënte essentieel is voor het behoud van de appelgenenbank in Randwijk op de lange termijn.

Namens cliënte verzoek ik u onderhavig schrijven (met bijlage) toe te voegen aan haar zienswijze.

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Postbus 16 | 6700 AA Wageningen

De Opslach 24
8405 BW Luxwoude

Geachte [redacted]

Het Centrum voor Genetische bronnen Nederland (CGN) beheert en onderhoudt collecties van (groente)gewassen, landbouwhuisdieren, bomen en struiken die van belang zijn voor de Nederlandse landbouw. Eén van de collecties is de appelcollectie, die aangeplant is op "Proeftuin Randwijk" waar Wageningen Universiteit & Research één van de partners is. Deze collectie waarborgt het voortbestaan van appelfrassen en is o.a. opgebouwd uit appelfrassen die tot het Nederlands cultureel erfgoed behoren. Deze zogenoemde erfgoedrasen zijn in hoofdzaak aangeleverd door het Nederlands Fruit Netwerk, uit veelal particuliere collecties die gezamenlijk een schaduwcollectie voor de genenbank vormen en van belang zijn in het geval zich een calamiteit of iets dergelijks voordoet bij de genenbank in Randwijk. Het voortbestaan van deze schaduwcollecties, waarvan die van mw. Bergsma te Luxwoude er één is, is essentieel voor het behoud van de appelgenenbank in Randwijk op lange termijn.

Vriendelijke groet,

[redacted]
curator genenbank appels
Centrum Genetische Bronnen, Nederland (CGN)
Wageningen University & Research (WUR)

Centrum voor
Genetische Bronnen

DATUM
6 november 2023

ONDERWERP
Schaduwcollecties van
Nederlandse historische
fruitrassen

POSTADRES
Postbus 16
6700 AA Wageningen

BEZOEKADRES
Wageningen Campus
Gebouw 107
Droevendaalsesteeg 1
6708 PB Wageningen

INTERNET
www.wur.nl/cgn

KUKNUMMER
09098104

TELEFOON
0031 317 480917

E-MAIL
[redacted]

Postbus 8116, 3503 RC Utrecht

14 NOV 2023 *MRK*

PostNL
Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

10258080

VvAA Groep BV
Orteliuslaan 750 3528BB UTRECHT The Netherlands

R Aangetekend

D-A-1

Frankering betaald

De gemeenteraad van Opsterland
T.a.v. team Ontwikkeling Ruimtelijk
Postbus 10000
9244ZP BEETSTERZWAAG

3SWQGF8745872

Recommandé

NL

3SWQGF8745872

P2202

02.01.0025-8116

Zienswijze 3 + latere aanvulling

Correspondentieadres:

De Plasse 21
8404BP Langezwaag

Gemeenteraad van Opsterland
Postbus 10.000
9244 ZP Beetsterzwaag

Langezwaag, 7 november 2023

Onderwerp: bezwaarschrift t.a.v. ontwerpbestemmingsplan Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie (NL.IMRO.0086.10BPWaterwinning-0201).

Geachte heer, mevrouw,

Wij maken bezwaar tegen het ontwerpbestemmingsplan Luxwoude Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie. We willen de gemeenteraad vragen om nogmaals zorgvuldig de plannen af te wegen temeer omdat het een grote impact heeft voor omgeving en omwonenden voor de komende tientallen jaren. Bewoners zijn nadrukkelijk niet meegenomen in het participatieproces omtrent de productielocatie en de alternatieven. We hopen dat wij onze zorgen zo goed mogelijk verwoorden in dit bezwaarschrift. We verwijzen naar ontvangen verslagen en nieuwsbrieven van Vitens. Zo krijgt u een goed beeld waarom wij vinden dat de beoogde productielocatie, en de effecten als gevolg van deze activiteiten voor omwonenden, onzorgvuldig is afgewogen. Daarnaast tonen wij aan dat er geen volledige participatie met omwonenden heeft plaats gevonden. Heeft u hierover aanvullende vragen dan zijn wij uiteraard bereid om hierover met u in gesprek te gaan en onze motivatie nader toe te lichten.

Er zijn twee belangrijke zaken die spelen en van invloed zijn op de omgeving.

1. Het bouwen van een *productielocatie* waar het grondwater wordt gezuiverd (*de waterzuivering*).
2. Het *onttrekken* van 6,5 miljoen m3 grondwater (*de waterwinning*).

Deze twee activiteiten hoeven niet noodzakelijk op dezelfde locatie plaats te vinden. Wij uitten onze bezwaren en zorgen over beide activiteiten.

1. Onzorgvuldig locatieonderzoek productielocatie (waterzuivering)

Het proces dat heeft geleid tot de keuze van de productielocatie voor drinkwater is naar onze mening onvoldoende zorgvuldig uitgevoerd. Het Quick scan rapport opgesteld door Royal HaskoningDHV biedt onvoldoende inzicht in alternatieve locaties en hun impact op de omgeving. De drie locaties die worden afgewogen zijn onvoldoende onderbouwd. Wij noemen een paar voorbeelden:

- De Quick scan geeft aan dat de effecten op de omgeving bij locatie Gorredijk en locatie Klaverblad Noordoost minder nadelig zijn. Gezien beide locaties een industrie functie hebben en weinig omwonenden. Hier zijn wij het mee eens. Uit het Quick scan rapport blijkt onvoldoende waarom er uiteindelijk toch gekozen wordt voor de locatie Luxwoude die de meeste overlast geeft voor omwonenden, milieu, natuur en landschap. De omliggende infrastructuur moet worden aangepast of aangelegd voor de vele voertuigbewegingen van met name zwaar vervoer voor de bouw van de productielocatie. De aanleg van extra infrastructuur

tast de natuur, veiligheid en het woongenot van bewoners aan. Op een locatie met industrie functie is dit probleem niet aanwezig.

- Beoogde locatie Luxwoude is t.o.v. de andere locaties het meest verstorend voor de natuur en landschap. De impact op natuur en landschap is niet meegewogen in het Quick scan rapport. Evenals het aanleggen van infrastructuur en de kosten daarvan.
- Het uitgetekende tracé van waterleidingen kan anders en daarmee is er minder leidingwerk nodig of vergelijkbaar met locatie Klaverblad Noordoost (langs snelweg naar IBF, tracé 3 kan komen te vervallen, resultaat minder leidingwerk door agrarisch gebied).
- Daarnaast hebben wij via een Woo-verzoek uiteindelijk de vergaderstukken ontvangen van de Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude. Wij hebben deze vergaderstukken opgevraagd omdat we geïnteresseerd waren in hoe besluiten tot stand kwamen. Daarnaast om te zien hoe de belangen vanuit verschillende stakeholders, met name bewoners, behartigd werden gedurende het proces. Dit omdat wij het idee hadden dat dit onvoldoende gebeurde. In meerdere vergaderingen is aandacht geweest voor de Quick scan en de alternatieve locaties. Echter zijn deze locaties nooit in het participatie proces met omwonenden meegenomen. Hieronder citeren wij een aantal belangrijke dingen uit de verslaglegging die volgens ons aantonen dat er geen fatsoenlijke dialoog met omwonenden is geweest, terwijl het bouwen van de waterzuiveringsinstallatie evenals de waterwinning een groot ruimtelijk effect heeft. Dit is onzorgvuldig vanuit de gemeente, Vitens en de Begeleidingscommissie en toont aan dat het afwegen van locaties door middel van de Quick scan niet objectief gebeurd is.
- Daarbij willen wij opmerken dat de Begeleidingscommissie is ingesteld als instrument om aan te kunnen tonen dat alle belangen worden behartigd. De Begeleidingscommissie is door Vitens samengesteld en aangevuld. Procedureel denkt de gemeente en Vitens dat hiermee de zijn belangen zijn afgedekt door de vertegenwoordigers van Plaatselijk belang Luxwoude en Langezwaag, echter inhoudelijk zijn de belangen van bewoners onvoldoende behartigd, is gebleken. Daarbij is Plaatselijk belang geen vertegenwoordiging van alle bewoners. Niet iedereen is lid. In een telefonisch gesprek met zowel de vertegenwoordiger van Plaatselijk belang Luxwoude V [redacted] k van Plaatselijk belang Langezwaag is bevestigd dat er geen ruggenspraak door hen is gehouden over de productielocatie en de gevolgen daarvan met bewoners. Ook merken wij op dat Plaatselijk belang Langezwaag pas op de tiende vergadering (16 juni 2022) aangehaakt is door Vitens. Terwijl op 10 maart 2020 al voor het eerst inhoudelijk gesproken werd over de productielocatie. Plaatselijk belang Terwispeel (relevant voor bewoners van de Alde Dyk, het verlengde van de Plasse) is in zijn geheel niet meegenomen. Dit vinden wij onzorgvuldig. Uit het eerste Verslag (5 december 2018) citeren wij: *"Vitens vindt het belangrijk om het verdere onderzoek en het proces om te komen tot een nieuwe winlocatie te laten begeleiden door een commissie. Hiermee zijn altijd positieve ervaringen opgedaan en het maakt het proces open."* Uit de verslaglegging blijkt echter dat het proces totaal niet "open" is zoals het doel was van Vitens. De wijze waarop wij als bewoners uiteindelijk aan de verslaglegging hebben moeten komen onderstreept dit.

Uit het vergaderverslag: Zesde vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-07.02, 9 juni 2020. De volgende citaten die van belang zijn:

"Voor het onderzoek zijn de Gemeente Opsterland en de Gemeente Heerenveen geïnterviewd. Er is naar diverse toetsingscriteria gekeken. Voor elke locatie wordt toegelicht wat het resultaat is voor de verschillende criteria. De locatie Luxwoude komt nu het beste uit de bus, mede omdat het aantal kilometers leiding door de landerijen het laagst is. Bij de locaties Kalverblad Noordoost en Gorredijk is de lengte aan nieuwe leidingen beduidend hoger. Maar er zijn meerdere criteria waarop Luxwoude beter scoort. De uiteindelijke keuze voor de locatie zal door Vitens gemaakt moeten worden."

[redacted] benadrukt dat uiteindelijk Vitens zelf een keuze gaat maken en dat de overheden (gemeente en provincie) over de vergunningverlening gaan. Maar in de begeleidingscommissie zijn natuur-, landbouw- en bewonersbelangen vertegenwoordigd om Vitens en de overheden in een vroegtijdig stadium te adviseren over de belangen en de voorkeuren in het gebied. Er wordt om die

reden een verkennende ronde in de vergadering gedaan hoe tegen de resultaten van studie wordt aangekeken.

heeft de resultaten van het onderzoek die er nu liggen binnen Vitens gepresenteerd in het Managementteam van Assetmanagement. De definitieve rapportage moet nog worden afgewacht, maar de focus ligt nu wel duidelijk op de locatie Luxwoude. Dit heeft met meerdere aspecten te maken waaronder de praktische haalbaarheid, planningstechnische kant, duurzaamheid, en kosten. Als voor een andere locatie wordt gekozen dan Luxwoude verandert de scope van het project wat ook risico's en vertraging met zich meebrengt."

- **Onze reactie:** Het onderzoek is uitgevoerd op basis van de zienswijze van de gemeente Opsterland. Wij zijn blij dat de gemeente Opsterland deze zienswijze heeft ingebracht want anders had er überhaupt geen onderzoek naar alternatieve locaties plaats gevonden. Echter het onderzoek is naar onze mening niet objectief uitgevoerd er is toegewerkt naar een conclusie die Vitens voor ogen had namelijk: de productielocatie situeren in Luxwoude. Hier is in vroege fase van het project door Vitens al op aangestuurd omdat anders de scope van het project zou veranderen en dit vertraging met zich mee zou brengen. Zonde dat dit niet toen al zorgvuldig is opgepakt en geparticipeerd is met omwonenden vanwege het grote ruimtelijke effect op de leefomgeving van bewoners. Hiermee is onnodig veel tijd verloren gegaan.
- Een inhoudelijk punt over de factor duurzaamheid: verbruik 237.130 kWh (Klaverblad Noordoost) vs verbruik 90.938 kWh (locatie Luxwoude) = 146.192 kWh. Stel je gaat uit van 15 cent per kWh (grootverbruik tarief) dan is dit verschil slechts 22.000 euro. Een kleinigheid vergeleken met de effecten voor omwonenden en op de kosten van het totale project.

"RDDHV en Vitens zullen de resultaten bespreken met de Gemeente Heerenveen (ambtelijk) en Gemeente Opsterland (bestuurlijk). Nadere uitwerking van het overleg zal plaatsvinden in afstemming met [redacted]"

- **Onze reactie:** Uit de Quick scan blijkt dat alledrie de locaties mogelijk zijn als productielocatie. Hiermee willen wij aantonen dat de locaties niet zorgvuldig zijn afgewogen en verkend. Aangezien Klaverblad Noordoost een aannemelijke optie was voor een productielocatie had dit ook bestuurlijk afgewogen moeten worden met de Gemeente Heerenveen. We hebben geen verdere informatieverstrekking kunnen vinden over wat er ambtelijk of bestuurlijk besproken is tussen onderlinge gemeenten. Dit is wel degelijk van belang. Op 6 november 2023 hebben we telefonisch navraag gedaan bij de heer [redacted] (Vitus). Hij liet weten dat er met name afstemming is geweest over transportleidingen van de productielocatie Luxwoude over bedrijventerrein Klaverblad noordoost, zodat er stroken gereserveerd zouden worden voor de transportleidingen. Ook is er afstemming geweest over de realisatie van de productielocatie op Klaverblad Noordoost. Het gebiedsproces had dan aangepast moeten worden bij de gemeente Heerenveen. Bij deze constatering is het gebeven. Omdat er geen zorgvuldige verslaglegging heeft plaats gevonden is het ook moeilijk te controleren of er zorgvuldig onderzoek is geweest naar de haalbaarheid van realisatie op Klaverblad Noordoost. Dhr. [redacted] heeft wel aangegeven dat hij kijkt of hij de presentatie die is gegeven door hem aan de wethouder in Heerenveen destijds nog voor ons kan achterhalen. We zullen nog een poging ondernemen om hierover meer informatie te ontvangen.

"[redacted] (Plaatselijk belang Luxwoude) geeft aan de voorkeur voor de locatie Luxwoude vanuit duurzaamheid begrijpelijk te vinden en hij staat er persoonlijk positief tegenover. Hoe de streek erover denkt is een andere zaak. Vragen die hierbij spelen zijn bijvoorbeeld "Wat komt er te staan?", "Hoe zit het met zichtbaarheid?" en "Wat betekent het voor de omgeving?". Men gaat er nu wel vanuit dat er ook een gebouw komt, omdat dit ook vanaf het begin zo is gecommuniceerd."

- **Onze reactie:** Plaatselijk belang heeft aangegeven dat ze niet weten hoe de streek erover denkt. Wij kunnen nergens terug vinden in het participatie proces dat er actief met

omwonenden is gesproken over de locatie van de productielocatie zodat in de afwegingen meegenomen kon worden om dit in hoe "de streek" er over denkt. Daarbij merken we op dat het natuurlijk niet gaat om wat meneer [] er persoonlijk van vindt. Wij hebben telefonisch van beide vertegenwoordigers Plaatselijk belang begrepen (6 november 2023) dat er vanuit hun verantwoordelijkheid als belangen behartiging bewoners (zoals Vitens hun deelname ziet) geen ruggenspraak is gehouden met omwonenden over het effect voor de omgeving m.b.t. de beoogde productielocatie. Hieruit blijkt dat bewoners onvoldoende zijn vertegenwoordigd. Volgens hen was de georganiseerde bewonersavonden voldoende. Dit zijn wij niet men hen eens. Dhr. [] geeft aan dat er met name afstemming is geweest met agrariërs, die hadden voorkeur voor Luxwoude als productielocatie. Wij vinden het als bewoners onbegrijpelijk dat er in al die vijf jaar wel met agrariërs contact is gezocht maar niet met omwonenden. Aangezien een aantal van de ondertekenaars letterlijk een tijdelijke toegangsweg in hun zichtveld krijgen. Ook de gemeente heeft hier nadrukkelijk steken laten vallen. Meerdere bewoners van de Plasse en Alde Dyk hebben melding gedaan de afgelopen jaren over de verkeerssituatie op De Alde Dyk/ De Plasse. Bermen worden verreden doordat groot vrachtverkeer niet goed kan passeren. Ook wordt er veelvuldig te hard gereden op onze weg waar 60 km per uur de maximale snelheid is. Ook in een eerdere zienswijze hebben wij dit bij de gemeente onder de aandacht gebracht.

"[] licht het beleid van de Gemeente Opsterland toe. Het RO-uitgangspunt is dat er geen nieuwe grote gebouwen in het buitengebied worden neergezet. Als dit welnoodzakelijk is, zal dit goed gemotiveerd moeten worden. Bij Nij Beets is alleen een wingebied aanwezig en geen zuivering. Verschillen in keuzes moeten duidelijk worden toegelicht. Andere belangrijke beleidslijnen binnen de gemeente zijn duurzaamheid en streven naar vermindering van het energieverbruik. Ook landschappelijke inpassing is belangrijk. Het gaat om weinig verkeersbewegingen in de beheerfase. Voor de Gemeente Opsterland zullen alle aspecten op een rij moeten worden gezet. De QuickScan helpt hier goed bij. Als Luxwoude duidelijk voordelen heeft, kan de gemeente hier waarschijnlijk wel in meegaan. Dit zal met de Gemeente Opsterland verder moeten worden besproken."

- **Onze reactie:** Het heeft een groot ruimtelijk effect, de bouwhoogte is ook in de tussentijd bijgesteld van 12 naar 20 meter. De gemeente wijkt hierbij dus af van het RO-uitgangspunt. Wederom een reden om alternatieve locaties beter af te wegen aangezien die andere locaties een industrie-functie hebben waar hoge gebouwen beter passend zijn.

Uit het vergaderverslag: Zevende vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude 8, BC-LUX-08.02, 22 september 2020:

"De rapportage zal op 3 november a.s. bestuurlijk worden besproken met de Gemeente Opsterland (wethouder Anko Postma)."

- **Onze reactie:** Is bij de bespreking van de Quick scan rapportage ook aandacht geweest voor het participatieproces met omwonenden en de gemeenteraad? Gezien het wel degelijk een ruimtelijk effect heeft.

Uit het vergaderverslag: Achtste vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-09.02, 2 februari 2021.

"De studie van RHDHV is afgerond en het rapport is opgeleverd en verspreid onder de commissieleden. Uitkomst van deze studie is dat een locatie van de zuivering op de plek van de winning de voorkeur geniet. Deze voorkeur is eerder ook in de begeleidingscommissie uitgesproken, onder andere vanwege de efficiëntie en het beperken van de kilometers leidingstracés door landbouwgrond. Eind 2020 zijn de resultaten bestuurlijk besproken met de gemeente Opsterland (wethouder Anko Postma). Vitens kan verder met de uitwerking van de productielocatie Luxwoude."

- **Onze reactie:** er heeft geen participatie met bewoners plaatsgevonden in deze periode en er is geen duidelijk beeld geschetst richting bewoners dat het om meerdere functies gaat, de

waterwinning en de bouw van de waterzuiveringsfabriek en het uitvoeren van de waterzuivering. De participatie en informatie die met bewoners is gedeeld ging met name over de waterwinning en de bodemeffecten en niet over de productielocatie en de alternatieven. Zie ook de brieven die zijn gestuurd vanuit Vitens aan bewoners in deze periode.

Uit het verslag: Negende vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-10.02, 12 april 2021.

Ten aanzien van de ontsluiting van het terrein zijn er meerdere mogelijkheden. Voorkeur van Vitens is een nieuwe ontsluiting richting De Plasse. Met landeigenaren moet hier verder over worden afgestemd. Ontsluiting vanaf de Hegedyk kan eventueel ook, aangezien het aantal vrachtwagenbewegingen in de bedrijfsfase niet erg groot is. Verdere uitwerking is noodzakelijk.

- **Onze reactie:** Vitens geeft voorkeur aan permanente ontsluitingsweg via de Plasse. Er heeft geen afstemming met bewoners plaats gevonden.

Uit het verslag: Tiende vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-11.02, 16 juni 2021.

"Ontsluiting waterwingebied

[] is samen met de rentmeester van Vitens bij de twee agrariërs op bezoek geweest om te praten over de mogelijkheden van de aanleg van een definitieve ontsluitingsweg over hun gronden richting De Plasse. Beide agrariërs hebben duidelijke bezwaren geuit. Omdat de verwachting van Vitens is dat het veel tijd en energie gaat kosten om deze ontsluitingsroute te realiseren, is verder afgezien van deze optie. Het zou vertraging in de planvorming opleveren. Voor de beheerfase wordt daarom gekozen voor ontsluiting van de productielocatie richting de Hegedyk. Dit besluit is reeds teruggekoppeld met beide agrariërs. De verwachting is dat beide agrariërs wel meewerken aan een tijdelijke toegangsweg voor de bouwfase. Nadere afspraken hierover moeten nog worden gemaakt. Gesprekken hierover zijn gaande."

- **Onze reactie:** Vitens stelt haar mening bij naar een tijdelijke toegangsweg, gedurende de bouwfase via de Plasse. Er is geen feitelijke onderbouwing terug te vinden voor aanleg van een weg van circa 1 kilometer. En er heeft geen afstemming met bewoners plaats gevonden.
- In Mer wordt door Vitens ook over een tijdelijke weg gedurende bouwfase gesproken. Echter zijn er ook rapporten van de brandweer en de Fumo waarbij deze partijen adviseren beide om te kijken of de beoogde tijdelijke toegangsweg in stand gehouden kan worden dit zodat het perceel via twee mogelijkheden te bereiken is voor incidentenbestrijding.
- Deze tegenstrijdigheid aan informatieverstrekking is onduidelijk voor ons.

Uit het verslag: 11e vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude, Verslag: BC-LUX-12.02, 28 september 2021.

[] vraagt wat de stand van zaken is betreffende het overleg over een tijdelijke en permanente toegangsweg via De Plasse. [] meldt dat er mondelinge toezegging is voor de aanleg en het gebruik van een tijdelijke toegangsweg ten tijde van de aanleg/bouwfase. Voor een definitieve toegangsweg was geen overeenstemming te bereiken en zal gekozen worden voor de bestaande (te optimaliseren) ontsluitingsweg via de Hegedyk."

- **Onze reactie:** Er heeft verder overleg met agrariërs plaatsgevonden, Vitens heeft toestemming. Van wie heeft Vitens toestemming? Er heeft geen afstemming met bewoners plaats gevonden.

Negende informatiebrief Vitens aan bewoners, januari 2022:

"Voortgang proces en laatste mogelijkheid om nog formeel te reageren op onze plannen. Na een intensief traject van vier jaar planvoorbereiding en onderzoek, in afstemming met de Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude en de streek, is het bijna zover dat Vitens de wettelijke procedures voor de waterwinvergunningaanvraag en de aanpassing van het bestemmingsplan (waarin

de bestemming van het waterwingebied zal worden geregeld) gaat opstarten. Dit zal in de loop van dit jaar plaatsvinden."

- **Onze reactie:** op moment van schrijven was er 4 jaar intensieve planvoorbereiding geweest. In eerder nieuwsbrieven en bewonersbijeenkomsten is alleen aandacht voor onderdeel waterwinning richting bewoners en niet de productielocatie en de zuiveringsactiviteiten. Een beperkt deel van de activiteiten is onder de aandacht gebracht. Vitens, de gemeente en de Begeleidingscommissie zijn hier nalatig geweest.

11^e informatiebrief Vitens, september 2022

"Vitus organiseert een informatieavond om u te informeren over de laatste stand van zaken van ons project voor het realiseren van een nieuwe waterwinning en productielocatie nabij Luxwoude. Tijdens de avond ligt de nadruk op de waterwinning in relatie tot de woningen. Er zal aandacht worden besteed aan het ontwerp van het meetnet dat Vitens wil aanleggen om de uitgangssituatie goed vast te leggen en eventuele zettingsveranderingen als gevolg van de start van de winning in beeld te brengen."

- **Onze reactie:** De term productielocatie nabij Luxwoude wordt hier voor het eerst genoemd. De nadruk van participatie heeft gelegen op de waterwinning en niet de productielocatie en de effecten daar van voor omwonenden.

Uit document: b_NL.IMRO.0086.10BPWaterwinning-0201_tb15, Reactie gemeente Opsterland op opmerking Provincie Fryslân, pagina 3:

"De locatie is met de bevolking uit de omgeving en de gebruikers van het gebied goed afgestemd en kan op steun rekenen."

- **Onze reactie:** Dit is niet juist en het kan niet op onze steun rekenen. Wij refereren naar eerdere argumentatie dat ook de vertegenwoordigers van Plaatselijk belang Luxwoude en Langezwaag erkennen dat er geen ruggenspraak door hen is gehouden over de productielocatie en de gevolgen daarvan met bewoners. Wij willen graag weten op welke feiten is geconstateerd dat dit op steun kan rekenen.

Quick scan locatiekeuze, productielocatie Luxwoude, Afweging van verschillende locaties voor nieuwe productielocatie Luxwoude, behorende bij nieuwe grondwaterwinning, Referentie: BH2389-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0001, 7 oktober 2020:

"Bij het project van de grondwaterwinning op dit perceel zijn de bewoners meegenomen in het proces. Hierbij is ook gecommuniceerd dat er een productielocatie nodig is. Belangrijke stakeholders zijn Dorpsbelang Luxwoude, nabije burens, Staatsbosbeheer, de Vogelwacht en de LTO."

- **Onze reactie:** Er is gecommuniceerd dat er een productielocatie nodig is. Er is geen uitvraag gedaan naar bewoners in Langezwaag "de Plasse" en Terwispel "Alde Dyk". Alleen dorpsbelang Luxwoude is meegenomen. Dorpsbelang Langezwaag en Terwispel niet terwijl de effecten voor deze bewoners groot zijn m.b.t. productielocatie.

Verslag 16e vergadering Begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude Verslag: BC-LUX-17.02, 10 november 2022:

"Instellen klankbordgroep bouwplannen Luxwoude"

Door Vitens zal een aparte klankbordgroep voor de bouwfase van de productielocatie in het leven worden geroepen. Vitens wil maximaal rekening houden met de belangen van omwonenden en overlast zoveel mogelijk beperken. Als er nu al ideeën zijn over de samenstelling van/deelname aan deze klankbordgroep, dan kunnen deze worden ingebracht. Vitens zal de omwonenden rechtstreeks benaderen om deel te nemen. Het is nog niet precies bekend wanneer deze klankbordgroep wordt ingesteld."

- **Onze reactie:** Op 10 november 2022 komt men op het idee om een klankbord groep in te stellen voor omwonenden. Ondergetekenden hebben geen uitnodiging gehad om deel te nemen aan de klankbordgroep. Ook slaan ze een processtap over als het gaat om het betrekken van bewoners. Gezien het grote ruimtelijk effect van de productielocatie en de impact op natuur, milieu en landschap en de bijbehorende verkeerseffecten zijn dusdanig groot voor omwonenden dat hier in een eerder stadium mee gesproken had moeten worden.

"Besproken wordt hoe met de gewijzigde situatie ten aanzien van bouwvlak en bouwhoogte om te gaan, ook met name richting omwonenden. Afgesproken wordt dat eerst door Vitens samen met Bügelhajema en de gemeente eind 2022 wordt uitgezocht wat precies de consequenties van bovenstaande punten zijn voor de ruimtelijke inpassing en het ontwerpbesteminasplan. Als die bekend zijn, wordt in januari 2023 afgestemd met/advies gevraagd aan [redacted] hoe verder af te stemmen met omwonenden. Actie: [redacted]. Afhankelijk van de inschattingen van deze beide vertegenwoordiger van de bewoners in de commissie kan de wijze van afstemming met bewoners worden bepaald. Bijvoorbeeld door een extra informatieavond te organiseren waarin de wijzigingen, hoe groot of klein ook, worden gepresenteerd."

"9. Bespreken communicatie met de streek: hoe loopt het en wat staat er op de rol.

- *Er zal een nieuwsbrief uitgaan bij de start van de wettelijke procedures.*
- *Mogelijk zal een extra inloopavond worden georganiseerd als meer duidelijk is over de wijzigingen bouwvlak en schetsontwerp. Dit mede in afstemming met [redacted]*
- *Ook zal er waarschijnlijk weer een inloopavond worden georganiseerd als het ontwerp van het zettingsmonitoringsmeetnet gereed is."*

Onze reactie: de Begeleidingscommissie doet een poging om te communiceren met de streek. Echter doen ze dit veel te laat in het proces.

Wij pleiten voor een onafhankelijk en diepgaand onderzoek naar de meest geschikte productielocatie, met minimale gevolgen voor omwonenden en de natuur. Waarbij de andere alternatieve locaties ook verder verkent worden en er participatie met omwonenden plaats vindt.

2. Belangen bewoners zijn onvoldoende behartigd in het proces

Het participatieproces lijkt voornamelijk gericht te zijn geweest op de belangen van agrariërs, met beperkte betrokkenheid van omwonenden en puur gericht op het proces rondom de waterwinning en niet rondom de effecten op milieu, natuur, landschap van de productielocatie voor omwonenden of de bouw daarvan. De Begeleidingscommissie lijkt vooral een adviserende rol te hebben gehad, waarbij Vitens uiteindelijk de locatiekeuze bepaald. Ondergetekenden voelen ons niet goed betrokken bij dit proces en vinden dat er meer gedaan moet worden om de belangen van omwonenden serieus te nemen. Voor onderbouwing van deze argumentatie verwijzen wij u naar punt 1. Ook willen we benadrukken dat de bewoners in Terwispel (o.a. op de Alde Dyk, verlengstuk van De Plasse) in zijn geheel niet zijn geïnformeerd door Vitens en de gemeente. Er zijn geen nieuwsbrieven en geen uitnodiging van informatieavonden naar hen verstuurd. Dit terwijl zij wel overlast zullen krijgen van de bouw van de waterzuiveringsinstallatie. Vitens heeft dit ook bevestigd telefonisch.

3. Punten van zorg verkeersbewegingen, stikstof, natuur

Stikstofdepositie onderzoek Luxwoude Projectnummer: 364701 / 51000778 NL21-648800269-3586,
Datum: 23-08-2021

"De emissies van het wegverkeer worden door het rekenprogramma automatisch bepaald op basis van de emissiefactoren (g/km) behorende bij het snelheidsprofiel van de voertuigen, het aantal vervoersbewegingen en de lengte van de afgelegde weg per vervoersbeweging.

Voor het bouwverkeer van het plangebied (waterwinputten, zuiveringsgebied en spoelwatervijvers) zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- 10 personen (lichte voertuigen) per etmaal (20 voertuigbewegingen per etmaal);*
- 100 transporten middelzwaar vrachtverkeer in totaal (200 voertuigbewegingen);*
- 100 transporten zwaar vrachtverkeer in totaal (200 voertuigbewegingen).*

Voor het bouwverkeer voor de realisatie van het ruwwaterleiding netwerk zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- 85 personen (lichte voertuigen) in totaal (170 voertuigbewegingen);*
- 50 transporten middelzwaar vrachtverkeer in totaal (100 voertuigbewegingen).*
- 50 transporten zwaar vrachtverkeer in totaal (100 voertuigbewegingen).*

Al het bouwverkeer maakt gebruik van dezelfde tijdelijke bouwweg. Het bouwverkeer is gemodelleerd tussen het plangebied en de weg De Plasse, waarna het opgaat in het huidige verkeersbeeld. Hierbij is het snelheidsprofiel 'Binnen bebouwde kom' gehanteerd."

Uit ontgrondingenverordening (4.3.7):

"Provincie Fryslân heeft in haar Ontgrondingenverordening bepaald dat voor het vergraven van grond een ontgrondingenvergunning moet worden aangevraagd bij de provincie. Hiervoor zijn ontgrondingen die beperkt blijven tot 10.000 m3 grond met een ontgravingsdiepte van ten hoogste 2 m uitgezonderd: daarvoor hoeft geen ontgrondingenvergunning te worden aangevraagd.

Uit een globale berekening blijkt dat meer dan 10.000 m3 zal moeten worden vergraven (ca 10.000 m3 voor het uitgraven van de bouwput, ca 4.000 m3 voor de te realiseren waterschapssloot en ca 7.500 m3 voor de bergingsvijver), waardoor de uitvoering van het plan ontgrondingenvergunningsplichtig wordt. Op het moment dat de inrichtingstekening voor het terrein gereed is, zal deze vergunning bij de provincie worden aangevraagd."

- **Onze reactie:** Uit Bijlage 1 (materieel en stikstofemissieberekeningen waterwinputten, zuiveringsgebied en spoelwatervijvers) blijkt dat alleen al 27 (dus 54) zwaar vrachtverkeer nodig is om überhaupt te kunnen bouwen. Dan moet er nog grond afgegraven en afgevoerd worden. Stel je gaat de helft van 10.000 m3 afvoeren dan komt dit neer op minimaal 200 vervoersbewegingen (enkel). Dan zijn er nog geen bomen gekapt, is er geen verharding aangelegd, putten geslagen en materialen voor de bouw zijn niet geleverd. Kortom: onjuiste voorlichting van zaken. Ook zijn wij benieuwd naar de energievoorziening die benodigd is tijdens de bouwfase. Volgens ons zal de energietoevoer altijd moeten gebeuren met diesel aggregaten.
- Ook vragen wij ons af of de productielocatie bovenop de Dassenburcht is gepland. In eerdere stukken was de conclusie van de natuurtoets dat de aanwezige burcht en vluchtpijpen niet zouden worden aangetast. Verstoring zou minimaal zijn echter zijn de terreininrichtingen meerdere malen gewijzigd. Met de gewijzigde terreininrichting die gepresenteerd is in de stukken van Fugro wordt het leefgebied van de das compleet verstoord (zie afbeeldingen bijlagen).

4. Schade en gevolgen voor omwonenden

Met de verleende vergunning voor de waterwinning door de provincie maken wij ons zorgen over mogelijke schade aan onze woningen en bijgebouwen, gezien de nabijheid van gaswinning, klimaatverandering en daardoor steeds drogere zomers. Het ontbreken van een herstelfonds of compensatiefonds bij eventuele schade is zorgwekkend. Wij stellen voor dat Vitens de bewijslast draagt met betrekking tot schade veroorzaakt door hun activiteiten, in plaats van deze verantwoordelijkheid bij bewoners neer te leggen.

Wij zijn geen kenner van bodem en water en het ontbreekt bewoners aan de middelen om daar zelf goed onderzoek naar te doen. Wel zijn wij gedoken in het beperkte onderzoek naar de productielocatie (de waterzuivering). Daar hebben we waargenomen dat er veel subjectiviteit aanwezig is, er is toegeschreven naar een uitkomst die Vitens voor ogen heeft. Belangrijke zaken als milieu, natuur en landschap effecten en omwonenden zijn hierbij niet afgewogen. Dat maakt dat wij zorgen hebben over hoe objectief alle documenten zijn rondom het effect van de waterwinning. Dat effect wordt omschreven als gering en dat is ook zo geuit tijdens bewonersavonden.

Wij zouden graag een toelichting krijgen hoe de gemeente voornemens is bewoners te ontlasten op het moment dat er schade is ontstaan aan huizen en/of bijgebouwen van bewoners nadat Vitens is gestart met het onttrekken van water. Ook zien wij graag dat alle omwonenden hier vooraf over actief worden geïnformeerd.

Wij benadrukken het belang van een zorgvuldige en objectieve evaluatie van de impact van dit plan en een open dialoog met alle betrokken partijen. Beslissingen moeten worden genomen met respect voor de belangen van alle belanghebbenden.

In onze ogen hoort het niet betrekken van bewoners op cruciale momenten en onderdelen in het proces niet bij het gezamenlijk zorgen voor de meenskip. Een meenskip waar we allemaal de basisbehoeften nodig hebben als schoon drinkwater, een dak boven ons hoofd, brood op de plank en dat je als maatschappij omkijkt naar elkaar. Daar hebben we allemaal een gezamenlijke verantwoordelijkheid in. Wij willen dan ook nadrukkelijk aangeven dat de deur wat ons betreft nog steeds open staat om de dialoog met elkaar te voeren over de meest geschikte productielocatie. Want in onze ogen kent dit proces uiteindelijk alleen maar verliezers. Oriënterend zouden we met de gemeente en Vitens in gesprek kunnen gaan over hoe deze dialoog het beste gevoerd kan worden. Bewoners staan er in elk geval voor open.

Wel hebben wij in voorliggend bezwaarschrift veel onzorgvuldigheden geconstateerd. Dit heeft ons vertrouwen geschaad aangezien er meer dan vijf jaar planvoorbereiding aan vooraf is gegaan. De gemeente en Vitens zijn hier wel degelijk nalatig geweest. We verzoeken de gemeenteraad daarom om ons bezwaar serieus te nemen en de locatie van de beoogde productielocatie te heroverwegen.

Met vriendelijke groet,

Dit bezwaarschrift is een gezamenlijk initiatief van buurtbewoners op De Plasse in Langezwaag en de Alde Dyk in Terwispeel.

Bijlage 1, locatie ontwerp productie locatie en locatie dassenburcht.

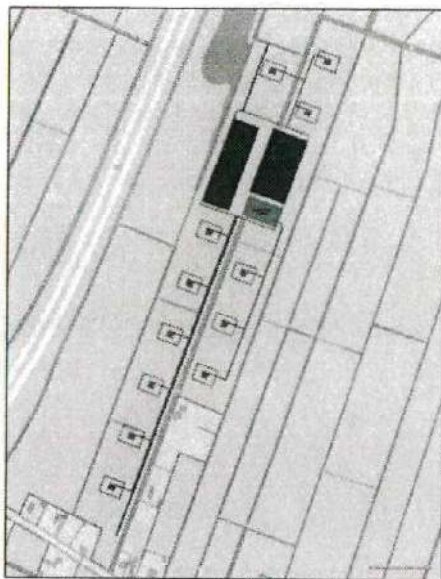

Figure 2.1: Locaties vingsloten (met roze stippenlijn gemarkeerd).

Bijlage 2: Waarnemingen

Verspreidingskaart van de boomholtes, (potentiele) horsten buizerd en dassenburcht.

Bron: Drinkwateronttrekking Luxwoude Monitoringsplan
waterwinningslocatie
bebouwing | Luxwoude/Langezwaag 6421-196273.R01 |
13-09-2023 Definitief FUGRO (informatie avond 5 oktober).

Bron: Natuurtoets t.b.v. inrichting

Luxwoude Datum: 27 september 2021

Naam	Adres	Handtekening
	de plasse 21 Langezwaag	
	de plasse 21 Langezwaag	
	Alede Dyk 48 8407 AG Terwispe	
	alde dyk 58 terwispe	
	alde dyk 56 Terwispe	
	De Plasse 19 Rangzwaag	
	DE PLASSE 19 LANGEZWAAG	
	alde Dyk 54 Terwispe l.	
	alde Dyk 54 Terwispe	
	De Plasse 6 Langezwaag	
	De plasse 6 Langezwaag	
	alde dyk 64 Ter wisPel.	

Adres	Handtekening
ald Dyk 66 8407 AG Terwispe	
ald Dyk 66 8407 AG Terwispe	
ald 60 8407 AG Terwispe	
Ald dyk 68 8407 AG Terwispe	
De Plosse 15 8404 BP Langezwaa	
De Plosse 15 8404 BP Langezwaa	
De plasse 2 Langezwaa	

BEWIJS VAN AFGIFTE VAN UW stuk(ken)

Naam

:

Adres

:

De Plasse 21

Woonplaats

:

Langezwaag

Betreft

:

Waterwinning Loozward

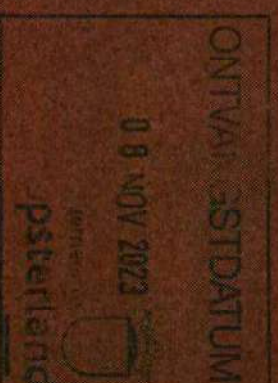
Of de stukken die u heeft ingeleverd bij uw aanvraag compleet zijn wordt ter beoordeling aan de behandelend ambtenaar van de vakafdeling overgelaten.

Beetsterzwaag,

8-11-2023

Burgemeester en Wethouders van Opsterland,
namens dezen,

medewerker ~~Publiekscentrum~~

Cementeraad
opsterland

Postbus 10.000

9244 ZP

Beets-024000

Correspondentieadres:

De Plasse 21
8404BP Langezwaag

Gemeenteraad van Opsterland
Postbus 10.000
9244 ZP Beetsterzwaag

Langezwaag, 8 november 2023

Onderwerp: aanvulling op bezwaarschrift t.a.v. ontwerpbestemmingsplan Luxwoude –
Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie (NL.IMRO.0086.10BPWaterwinning-0201).

Geachte heer/ mevrouw,

Via deze brief doen wij nog een aanvulling op het bezwaarschrift.

Namelijk vandaag, op 8 november 2023 is een artikel gepubliceerd op nu.nl:

"Toezichthouder wil dat huizenkoper klimaatrisico kan meenemen in (lagere) prijs" dit n.a.v. risico's die de toezichthouder het AFM ziet door mogelijke schade aan funderingen als gevolg van droogte. Dit door klimaatverandering of in ons geval klimaatverandering + verzakking door waterwinning en gaswinning.

We citeren uit het artikel:

"Tien jaar geleden maakten we ons zorgen over huizen die figuurlijk onder water stonden", zegt AFM-topvrouw Laura van Geest. Toen hadden veel Nederlanders een koopwoning die minder waard was dan de hypotheek die ervoor was afgesloten.

"Nu maken we ons zorgen over huizen die letterlijk onder water kunnen komen te staan. De AFM wijst erop dat herstel van een beschadigde fundering al gauw 54.000 euro kost. En dat schade door overstroming van rivieren vooralsnog niet verzekeraar is. Dat soort schades kunnen leiden tot een flinke waardedaling van de woning. Het is volgens de AFM de vraag of de woningeigenaar de kosten van de schade zelf kan dragen, net als het waardeverlies van de woning.

Als kopers bij aankoop al rekening met de klimaatrisico's kunnen houden, zouden ze volgens de AFM een eerlijker of lager aankoopbedrag betalen. Met het geld dat ze overhouden, zouden ze de risico's wellicht kunnen verkleinen. De AFM wil dat huizen een soort klimaatlabel krijgen, net als een energielabel. Daarin moeten de klimaatrisico's zijn opgenomen, zodat potentiële kopers, banken, makelaars en taxateurs daarmee kunnen werken."

Daarom willen wij in aanvulling vragen op ons eerdere bezwaarschrift, punt 4 schade en gevolgen omwonenden: hoe worden bewoners gecompenseerd niet alleen voor schade aan onze woningen en funderingen maar ook in het geval van de waardedaling van onze huizen bij verkoop? Dit zouden wij graag aanvullend toegelicht krijgen.

Met vriendelijke groet,

Zienswijze 4

[Redacted]
De Plasse 19
8404 BP Langezwaag
[Redacted]

Gemeenteraad van Opsterland
Postbus 10.000
9244 ZP Beetsterzwaag

Langezwaag, 1 november 2023

Onderwerp: Zienswijze ontwerpbestemmingsplan Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie

Geachte heer, mevrouw,

Hiermee maken wij bezwaar tegen het ontwerpbestemmingsplan Luxwoude Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie. Wij vragen de gemeenteraad om nogmaals zorgvuldig de plannen af te wegen temeer omdat het een grote impact heeft voor omgeving en omwonenden voor de komende tientallen jaren. Wij proberen onze zorgen zo goed mogelijk te verwoorden in deze zienswijze. Heeft u hierover aanvullende vragen dan zijn wij uiteraard bereid om hierover met u in gesprek te gaan en onze motivatie nader toe te lichten.

Er zijn twee belangrijke zaken die spelen en van invloed zijn op de omgeving.

1. Het *onttrekken* van 6,5 miljoen m3 grondwater (*de waterwinning*).
2. Het bouwen van een *productielocatie* waar het grondwater wordt gezuiverd (*de waterzuivering*).

Deze twee activiteiten hoeven niet noodzakelijk op dezelfde locatie plaats te vinden. Wij uitten onze bezwaren en zorgen over beide activiteiten.

Onzorgvuldig locatieonderzoek productielocatie (waterzuivering)

Het proces dat heeft geleid tot de keuze van de productielocatie voor drinkwater is naar onze mening onvoldoende zorgvuldig uitgevoerd. De uitgevoerde onderzoeken zijn door **Vitens** gefinancierd, wat vragen oproept over mogelijke belangenconflicten. Het geleverde Quick-Scan rapport biedt onvoldoende inzicht in alternatieve locaties en hun impact op de omgeving. Ook de drie locaties die worden afgewogen zijn onvoldoende onderbouwd. Wij noemen een paar voorbeelden:

- De Quick-scan geeft aan dat de effecten op de omgeving bij locatie Gorredijk en locatie Klaverblad Noordoost minder nadelig zijn. Gezien beide locaties een industriefunctie hebben en weinig omwonenden. Hier zijn wij het mee eens, uit het quick-scan rapport blijkt onvoldoende waarom er uiteindelijk toch gekozen wordt voor de locatie Luxwoude die de meeste overlast geeft voor omwonenden en natuur. De omliggende infrastructuur moet worden aangepast of aangelegd voor de vele voertuigbewegingen van o.a. zwaar vervoer. De aanleg van extra infrastructuur tast de natuur, veiligheid en het woongenot van bewoners aan. Op een locatie met industriefunctie is dit probleem niet aanwezig.
- Beoogde locatie Luxwoude is t.o.v. de andere locaties het meest verstorend voor de natuur. De impact op natuur is niet meegewogen in het Quick-scan rapport.
- Het uitgetekende tracé van waterleidingen kan anders en daarmee is er minder leidingwerk nodig of vergelijkbaar locatie Klaverblad Noordoost.

- Bouwhoogte is aangepast van 12 meter naar 20 meter boven het maaiveld. Dit past beter in een gebied met industrie functie.

Wij pleiten voor een onafhankelijk en diepgaand onderzoek naar de meest geschikte productielocatie, met minimale gevolgen voor omwonenden en de natuur.

Belangen bewoners zijn onvoldoende behartigd in het proces

Het participatieproces lijkt voornamelijk gericht te zijn geweest op de belangen van agrariërs, met beperkte betrokkenheid van omwonenden. De begeleidingscommissie lijkt vooral een adviserende rol te hebben gehad, waarbij Vitens uiteindelijk de locatiekeuze bepaalt. Wij voelen ons niet goed betrokken bij dit proces en vinden dat er meer gedaan moet worden om de belangen van omwonenden serieus te nemen. Zeker gezien de voorkeur van Vitens om de productielocatie eveneens in Luxwoude te situeren en de impact die dit heeft voor omwonenden. Ook de zorgen die bewoners hebben over het ontstaan van schade aan woning en bijgebouwen krijgt geeft ons als bewoners niet de overtuiging dat bewoners echt gehoord zijn in dit proces.

Punten van zorg natuur

Daarnaast vragen wij ons af of de productielocatie bovenop de Dassenburcht is gepland. In eerdere stukken was de conclusie van de natuurtoets dat de aanwezige burcht en vluchtpijpen niet zouden worden aangetast. Verstoring zou minimaal zijn echter met de gewijzigde terreininrichting die gepresenteerd is in de stukken van Fugro wordt het leefgebied van de das compleet verstoord (zie afbeeldingen bijlagen waarvan afb.1 niet onderdeel is van ingezonden stukken door Vitens). De essensterfte wordt als argument gebruikt, echter de essensterfte is maar aan de orde voor een heel klein stuk bosperceel. Dit geeft een vertekend beeld.

Schade en gevolgen voor omwonenden

Met de verleende vergunning voor de waterwinning door de provincie maken wij ons zorgen over mogelijke schade aan onze woningen en bijgebouwen, gezien de nabijheid van gaswinning, klimaatverandering en daardoor steeds drogere zomers. Het ontbreken van een herstelfonds of compensatiefonds bij eventuele schade is zorgwekkend. Wij stellen voor dat Vitens de bewijslast draagt met betrekking tot schade veroorzaakt door hun activiteiten, in plaats van deze verantwoordelijkheid bij bewoners neer te leggen.

Wij zouden graag een toelichting krijgen hoe de gemeente voornemens is bewoners te ontlasten op het moment dat er schade is ontstaan aan huizen en/of bijgebouwen van bewoners nadat Vitens is gestart met het onttrekken van water. Ook zien wij graag dat alle omwonenden hier vooraf over actief worden geïnformeerd.

Wij benadrukken het belang van een zorgvuldige en objectieve evaluatie van de impact van dit plan en een open dialoog met alle betrokken partijen. Beslissingen moeten worden genomen met respect voor de belangen van alle belanghebbenden en met aandacht voor de lange termijn.

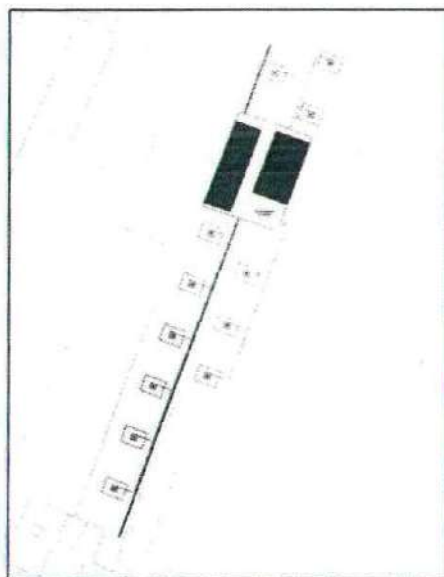
Wij verzoeken de gemeenteraad vriendelijk om ons bezwaar serieus te nemen en het voorgenomen ontwerpbestemmingsplan Luxwoude Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie te heroverwegen.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

[Redacted signature]

Bijlage, locatie ontwerp productie locatie en locatie dassenburcht.

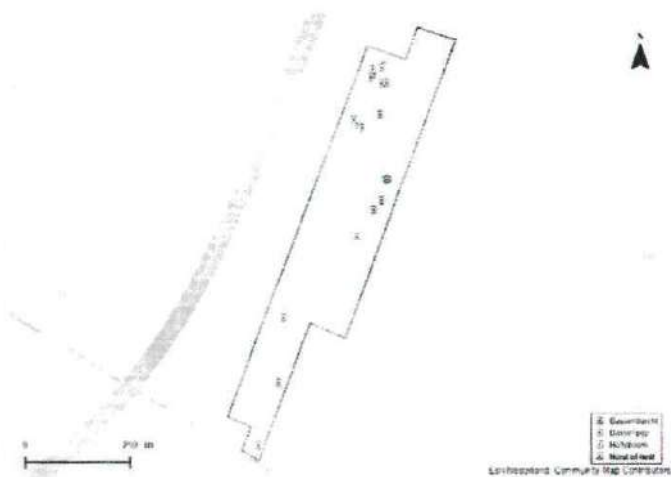

Figuur 2.3 Locaties winputten (met naar stippellijn gemeentegrens)

Bron: Drinkwateronttrekking Luxwoude Monitoringsplan
bebouwing | Luxwoude/Langezwaag 6421-196273.R01 |
13-09-2023 Definitief FUGRO (informatie avond 5 oktober).

Bijlage 2: Waarnemingen

Verspreidingskaart van de boomholtes, (potentiele) horsten buizerd en dassenburcht.

Bron: Natuurtoets t.b.v. inrichting waterwinningslocatie
Luxwoude Datum: 27 september 2021

Bezwaar

**Duurzaam
bezorgd**

Gemeenteraad van Opsterland
Postbus 10.000
9211 KZ Beetslagerswaag

25300 - #X930X0X#00#00000#

8464 BP 19

Expert Review
**Drinkwaterwinning- en
productielocatie Luxwoude**

December 2024 Definitief

Almelo, Groningen, Utrecht, Zwolle

0546 - 45 44 66 | info@bjz.nu | www.bjz.nu

1. Inleiding

Vitens is voornemens in het buitengebied van de gemeente Opsterland (nabij de kern Luxwoude) een drinkwaterwinnings- en productielocatie te realiseren. Dit met het doel in de toekomst te kunnen voorzien in voldoende en schoon drinkwater. Tijdens het vaststellingsproces van ontwerpbestemmingsplan in de gemeenteraad op 24 mei 2024 zijn vragen gesteld over het doorlopen planproces en de bruikbaarheid en actualiteit van de in 2020 uitgevoerd quickscan locatiekeuze van RoyalHaskoningDHV¹.

De vragen van de gemeenteraad vragen met name betrekking op de afweging van en keuze voor de beoogde locatie voor de productie-installatie en bijbehorende planproces. Waarom is de hoogte van de productielocatie van oorspronkelijk 12 meter in het voorontwerpbestemmingsplan (VOBP) verhoogd naar 20 meter in het ontwerpbestemmingsplan (OWBP).

Op 24 mei 2024 heeft de gemeenteraad met grote meerderheid de motie 'Quickscan voor vergelijk drinkwaterwinningslocaties' aangenomen, waarmee het vaststellingsproces van het ontwerpbestemmingsplan 'on hold' is gezet. In deze motie is het college van B en W gevraagd om:

1. *Nogmaals een onafhankelijke QuickScan uit te laten voeren, op grond van de voortschrijdende inzichten, voor verschillende alternatieven voor drinkwaterproductie locaties voor de drinkwaterzuivering.*
2. *In deze quickscan een analyse aan te leveren van financiële consequenties, risico's en andere voors en tegens aan te geven van:*
 - a. *Een alternatieve locatie voor drinkwaterproductiebedrijf op bijv. locatie Heerenveen IBF.*
 - b. *Een eventuele drinkwaterproductie bedrijf in Luxwoude, waarbij het uitgangspunt dient te zijn: maximale bouwooppervlak 8000m², met een maximale hoogte van 12m voor het bouwdeel van 5000m² en een maximale hoogte van 13 meter bij het bouwdeel van 3000m², waarbij deze hoogtes ook in de toekomst niet gewijzigd worden.*

Opdracht aan BJZ.nu

De gemeente Opsterland heeft stedenbouwkundig adviesbureau BJZ.nu gevraagd als onafhankelijke partij een expert review uit te voeren. BJZ.nu heeft nog geen betrokkenheid in het planproces gehad en heeft Vitens niet in haar klantenbestand. Doel van de expert review is het vellen van een onafhankelijk oordeel over het doorlopen planproces en gemaakte inhoudelijke keuzes. De aanpak van BJZ.nu is daarin tweeledig geweest:

1. Valideren of de eerdere onderzoeken, analyses en conclusies – ook tegen het licht van voortschrijdende inzichten – stand kunnen houden of juist aanpassing nodig hebben;
2. Een beeld schetsen van de impact op de omgeving die een eventuele actieve productielocatie heeft. Hierbij moet gedacht worden aan landschappelijke inpassing, geluid, licht, geur en verkeer

De aanpak bestond uit een viertal stappen:

Stap 1: Doornemen aanwezige stukken en formuleren bespreekpunten voor overleg met partijen

Stap 2: Overleg met partijen

Stap 3: Analyse en opstellen notitie expert review

Stap 4: Presenteren resultaten en aanbevelingen aan de gemeenteraad

¹ Quickscan locatiekeuze productielocatie Luxwoude, afwegingen van verschillende locaties voor nieuwe productielocatie Luxwoude, behorende bij nieuwe grondwaterwinning, Royal HaskoningDHV, 7 oktober 2020

Voor nadere uiteenzetting van onze aanpak wordt verwezen naar ons plan van aanpak in bijlage 1 bij deze notitie. Voor stap 2 is hieronder wel een nadere uiteenzetting gegeven, omdat de personen die geïnterviewd zijn met voortschrijdend inzicht licht veranderd zijn. Hieronder vindt u een overzicht van de geïnterviewde partijen en personen.

Vitens

- [REDACTED] [REDACTED] (omgevingsmanager)
- [REDACTED] [REDACTED] (Omgevingsmanager)

Gemeente Opsterland

- [REDACTED] [REDACTED] (Projectleider)
- [REDACTED] [REDACTED] (Adviseur Water)
- [REDACTED] [REDACTED] (Stedenbouwkundige)

Gemeente Heerenveen

- [REDACTED] [REDACTED] (projectleider gebiedsontwikkeling)
- [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (projectleider gebiedsontwikkeling)

Royal HaskoningDHV

- [REDACTED] [REDACTED] – [REDACTED] (strategisch adviseur water)

BügelHajema

- [REDACTED] [REDACTED] (projectleider bestemmingsplan)

Provincie Fryslân

- [REDACTED] [REDACTED] (Adviseur Ruimte)
- [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (Adviseur Omgevingszaken)

Leeswijzer

Hierna wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op onze bevindingen. In hoofdstuk 3 worden hier conclusies uit getrokken. Hoofdstuk 4 sluit af met een aantal concrete aanbevelingen voor het vervolgproces.

2. Bevindingen

De opgehaalde informatie uit de stukken en gesprekken is geanalyseerd en gecategoriseerd in deze notitie. Bij deze notitie horen bijlagen met informatie zoals het inventarisatiedocument, gespreksverslagen.

Deze notitie gaat enerzijds in op de inhoud: zijn alle aspecten en locaties goed bekeken en voldoende getoetst.

Daarnaast worden de bevindingen ten aanzien van het proces gegeven: is het proces in de juiste volgorde doorlopen. Hierbij is het project-/gebiedsontwikkelingsproces dat Metrum voorschrijft als basisuitgangspunt genomen (zie bijlage 5).

Onderwerp	Bevindingen
Locatiekeuze en alternatievenonderzoek	• Uitgangspunt Vitens en ook de gemeente is vanaf begin af aan geweest drinkwaterwinning en -productie op dezelfde locatie. Dit is gebruikelijk vanwege efficiënt ruimtegebruik en koste efficiëntie. • Gemeente Opsterland heeft, kijkend naar voorbeeld Nij Beets (winning) en Noardburgum (productie), een zienswijze op de NRD (Notitie Reikwijdte en Detailniveau, in het kader van de m.e.r.-procedure) ingediend. Deze reactie is ingegeven door de landschappelijke gevolgen van het te realiseren productiegebouw op een plek met weinig bebouwing. In de begeleidingscommissie heeft de gemeente Opsterland aangegeven dat de zuiveringslocatie niet per sé aan de locatie van de winning gebonden is, hoewel dit wel de nodige voordelen geeft. De gemeente heeft gevraagd te onderzoeken of Luxwoude vanuit landschap wel de voorkeurslocatie zou moeten zijn of dat een alternatieve locatie zoals het bedrijventerrein een beter alternatief zou zijn. • Voorbeeld Nij Beets en Noardburgum waar de winning en productie gescheiden zijn is achteraf gezien wat ongelukkig. De winning Nij Beets is aangesloten op bestaande productielocatie Noardburgum, omdat hier overcapaciteit was ontstaan door afschaling van de waterwinning aldaar door verzilting en de gevolgen voor Natura 2000. Hier was al productiecapaciteit voorhanden en was het daarmee kosten- en planningstechnisch aantrekkelijker om deze bestaande installatie te gebruiken en geen nieuwe productielocatie te realiseren. • In het MER (Milieu Effect Rapport) wordt onderbouwd dat centraal in Friesland juist wel een nieuwe winnings- en productielocatie nodig is. Plek hiervoor is gevonden in Luxwoude.
Onderwerp	Bevindingen
Alternatievenafweging bedrijventerrein	• Alternatieve locatie bedrijventerrein Gorredijk was qua planning niet reëel. Er lag en ligt nog geen plan danwel bestemmingsplan (geen concrete locatie). • Alternatieve locatie bedrijventerrein Klaverblad Noord Oost (IBF ligt aan overzijde A7 en is reeds volledig uitgegeven) is eveneens

	niet reëel gebleken. Hoewel er kansen lagen voor koppeling met de aanwezige zuivelindustrie, was (en is) het uitgiftebeleid van Heerenveen gericht op het faciliteren van economische activiteiten. Drinkwaterproductie paste en past nog steeds niet binnen dit uitgiftebeleid. Qua hoogte (max. 12 meter en 20 meter uitsluitend de in representatieve zone toegestaan) past het eveneens niet. • Ontwikkeling Bedrijventerrein Klaverblad Noord Oost is vooraf gegaan door een uitgebreid en moeizaam gebiedsproces met het dorp Tjalleberd. Een nieuwe afwijkende ontwikkeling op dit bedrijventerrein zou betekenen dat een nieuw moeizaam gebiedsproces doorlopen moet worden. In de quickscan uit 2020 is de moeizaamheid volgens de gemeente Heerenveen nog zwak uitgedrukt. • Toekomstige uitbreidingen van Klaverblad Noord Oost (fase 2 en 3) worden nog ontwikkeld, maar hier zullen ten aanzien van het uitgiftebeleid en ruimtelijke kaders grofweg dezelfde uitgangspunten gelden als in fase 1
Onderwerp	Bevindingen
Zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik	• De vraag kan worden gesteld of er ter plaatse van Luxwoude sprake is van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik conform de Ladder voor duurzame verstedelijking (artikel 5.129 lid g Besluit kwaliteit leefomgeving). • Wanneer het uitsluitend zou gaan om te toevoegen van bedrijfsbebouwing in het buitengebied, zou dit niet het geval zijn geweest. Een bedrijventerrein was dan de logische keuze geweest. • In dit specifieke geval is het uitgangspunt altijd geweest dat drinkwaterwinning- en de productie van drinkwater bij elkaar horen. De locatie in Luxwoude is na uitgebreid onderzoek geschikt bevonden en bestemd voor waterwinning. De productie van drinkwater (zuivering) is daar een logisch gevolg van. Op deze wijze beschouwd is er wel degelijk sprake van zorgvuldig ruimtegebruik die met de nodige aandacht ook landschappelijk inpasbaar is. Het is dan ook logisch dat zowel gemeente als provincie het punt van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik nergens in het proces als belemmering hebben gezien. De gemeente en provincie hebben dit in het interview bevestigd. • Het uit elkaar trekken van drinkwaterwinning- en productie zou juist leiden tot minder zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik, omdat elders schaarse gronden bedoeld voor economische activiteiten worden gebruikt. Verder heeft het leggen van extra leidingen tussen Luxwoude en Heerenveen/Gorredijk tijdelijke gevolgen voor de landbouwproductie.
Onderwerp	Bevindingen
Effecten op milieu- en omgeving	• Effecten op milieu- en omgeving van drie alternatieve locaties zijn in de quickscan locatiekeuze globaal onderzocht. • Dit is kon niet anders, omdat het ontwikkelingsproces nog gaande was. De locatie Luxwoude was nog het meest concreet. De alternatieven Heerenveen en Gorredijk waren globale opties

	Doel van quickscan was niet om alle milieuaspecten tot in detail te beschouwen en onderzoeken. De quickscan locatiekeuze t.a.v. het productiegebouw had het doel te bevestigen of de combinatie waterwinning- en productie (zoals gebruikelijk) in Luxwoude inderdaad de beste keuze was of dat er mogelijk een beter alternatief voor de productielocatie voorhanden lag dat nader onderzoek verdiende. De quickscan toont duidelijk aan dat Luxwoude de juiste keuze is. Deze optie is daarom daarna verder onderzocht via verschillende onderzoeken en uitgewerkt in een bestemmingsplan.
Onderwerp	Bevindingen
Ruimtelijke kwaliteit en landschappelijke impact	- Aanname van Vitens, gemeente Opsterland en diens adviseurs is altijd geweest: landschappelijke inpassing van het productiegebouw van 12 meter hoog (VOBP) en later 20 meter hoog (OWBP) in Luxwoude is oplosbaar. Dit houdt verband met de ligging van de locatie in het bos en daarmee beperkt zichtbaar vanuit omgeving (Alde Diek en A7). - Met een massastudie (zie bijlage 6) van de maximaal planologische invulling van het OWBP is laten zien dat een gebouw van 20 meter hoog ten te passen is, maar uiteraard wel zichtbaar is boven de boomtoppen. - Vitens en gemeente beschouwen de landschappelijke inpassing en beeldkwaliteit als kwestie van goede uitwerking. De insteek van het ontwerpbestemmingsplan is een flexibel planologisch kader met duidelijke stedenbouwkundige kaders, maar bewust niet teveel tot in detail. Het ontwerpproces van de locatie inrichting en het de productie-installatie is namelijk nog gaande (houdt verband met parallellisatie van processen). Dit geeft manoeuvreerruimte in het leggen van de leidingen en het plaatsen van het gebouw.
Onderwerp	Bevindingen
Benodigde bouwhoogte	- Aanpassen maximale bouwhoogte tussen VOBP (12 meter) en OWBP naar 20 m was geen vooropgezet plan (geen sprake van salamitactiek), maar is gevolg van parallellisatie van verschillende planprocessen. - Ten tijde van de quickscan locatiekeuze in 2020 was er de veronderstelling dat 12 meter bouwhoogte voldoende zou moeten zijn. Er zijn vergelijkbare locaties van Vitens waar de productielocatie circa 10 meter hoog is. Later in het planproces is in het technisch ontwerpproces (dat grotendeels parallel liep met het watervergunning en bestemmingsplanproces) gebleken dat voor het benodigde onthardingsproces in Luxwoude meer hoogte nodig om de benodigde pelletbed- en onthardingsreactoren te kunnen huisvesten. 13 meter is de maximale bouwhoogte binnen de agrarische bestemming van het BP Buitengebied van de gemeente Opsterland. De bepaling van deze hoogte hangt samen met het ruimtelijk beeld van veelvoorkomende agrarische bedrijfsgebouwen. Deze hoogte is echter niet één op één maatgevend voor een incidenteel in het buitengebied aanwezige drinkwaterproductie installatie.

	• Vitens is bereid om mee te denken en te onderzoeken of een lagere bouwhoogte dan 20 meter technisch haalbaar is. Ze is hier al mee bezig.
Onderwerp	Bevindingen
Planproces	• Er is een zeer uitgebreid omgevingsproces door Vitens doorlopen met een begeleidingscommissie, nieuwsbrieven en informatiebijeenkomsten met omwonenden. • Vanaf begin naar begeleidingscommissie, omwonenden en raad gecommuniceerd dat het gaat om zowel drinkwaterwinning als drinkwaterproductie in Luxwoude. • Belangrijkste aangehaalde punten tijdens bijeenkomsten van de begeleidingscommissie en informatiebijeenkomsten waren bodemdaling en gevolgen gebruik gronden voor de landbouw. De productielocatie en omvang hiervan speelde niet of nauwelijks een rol totdat de hoogte naar 20 meter ging • Vitens heeft aanvankelijk in een groter gebied inwoners geïnformeerd over de voorgenomen drinkwaterwinning. Later in het proces werd duidelijk dat het invloedsgebied van de drinkwaterwinning kleiner was dan eerst gedacht. Hierdoor is het gebied dat geïnformeerd werd ook kleiner geworden. • Het algemeen belang van voldoende drinkwater in de toekomst stond steeds centraal. Keuzes zijn (zoals van Vitens verwacht mag worden) niet gemaakt uit winstoogtmerk, maar vanuit de technische mogelijkheden om op verantwoorde wijze drinkwater te winnen. Financiën/kostenefficiëntie spelen daarbij wel een rol, want kosten werken door in de prijs van drinkwater. • Het borgen van voldoende drinkwater in de toekomst en de tijd die nodig is om nieuwe winning- en productielocaties te ontwikkelen heeft ertoe geleid dat Vitens een aantal deelprocessen heeft geparalleliseerd. Denk aan: aankoop grond, Waterwetvergunning, MER procedure, bestemmingsplanprocedure en de technische uitwerking (zie tijdslijn in bijlage 7). De rol van de omgevingsmanager is om dit goed af te stemmen. Dat is over het algemeen heel goed gegaan, maar op het punt van de bouwhoogte van het productiegebouw is hier een niet ingecalculeerde verrassing naar voren gekomen.

3. Conclusies

1. Het gebiedsontwikkelingsproces voor de drinkwaterwinning- en productie in Luxwoude is volgordeijk goed verlopen. Gelet op de doelstelling van het borgen van voldoende drinkwater in de (zo kort mogelijke) toekomst is het parallel laten lopen van deelprocessen logisch en wenselijk;
2. Er is in ruim voldoende mate en heel zorgvuldig aandacht besteed aan het omgevingsmanagement. Dit had een duidelijk informierend karakter. De informatievoorziening heeft zich met name gericht op de drinkwaterwinning en gevolgen daarvan voor het gebied. Er is niet of nauwelijks discussie geweest over het te realiseren productiegebouw. De bouwhoogte van de productie-installatie is pas aan het eind van het proces een discussiepunt geworden toen bleek dat een bouwhoogte van 12 meter niet voldoende was en naar 20 meter is bijgesteld;
3. De quickscan locatiekeuze die in 2020 is uitgevoerd door Royal HaskoningDHV had het doel om te bevestigen of de combinatie drinkwaterwinning en -productie (zoals gebruikelijk) in Luxwoude inderdaad de beste keuze was of dat er mogelijk een beter alternatief voorhanden lag dat nader onderzoek verdiende;
4. Alternatieve locaties toekomstig bedrijventerrein Gorredijk en bedrijventerrein Klaverblad Noord Oost te Heerenveen waren in 2020 geen nader onderzoekwaardige alternatieven. De locaties waren nog niet concreet genoeg, niet geschikt vanwege uitgiftebeleid en waren vanwege kostenefficiëntie, zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik en planning geen beter alternatief;
5. Voorbeeld Nij Beets en Noardburgum waar de drinkwaterwinning en -productie gescheiden zijn is achteraf gezien ongelukkig. Situaties zijn niet vergelijkbaar. Het verschil tussen de situatie in Luxwoude en deze situatie had in de quickscan en het ontwerpbestemmingsplan beter uitgelegd kunnen worden.
6. Het combineren van de drinkwaterwinning en -productie in Luxwoude leidt tot het meest zuinige en zorgvuldige ruimtegebruik. In de quickscan en het ontwerpbestemmingsplan had dit duidelijker onderbouwd kunnen worden;
7. Het ontwerpbestemmingsplan is bewust flexibel opgesteld, zodat er nog enige ruimte is om de inrichting van de locatie en het gebouwoontwerp vorm te geven. Dit is vanuit de op dit moment heersende gedachte van uitnodigingsplanologie (sturen op hoofdlijnen en randvoorwaarden, zie ook doelen Omgevingswet) heel gebruikelijk en voorkomt dat het bestemmingsplan een te strak jasje is dat op korte termijn opnieuw aanpassing behoeft. Dit leidt tot onnodige vertraging in het ontwikkelen van de nieuwe drinkwaterwinning en -productielocatie. Een flexibel bestemmingsplan vraagt wel om vertrouwen in de ontwikkelende partij;
8. Vitens is bereid om mee te denken en te onderzoeken of een lagere bouwhoogte dan 20 meter technisch haalbaar is. Ze is hier al actief mee bezig.

4. Aanbevelingen

1. Blijf vasthouden het realiseren van drinkwaterwinning en –productie in Luxwoude, omdat:
 - a. Dit vanuit het oogpunt van zuinig- en zorgvuldig ruimtegebruik het meest wenselijk is. Schaarse ruimte op het bedrijventerrein blijft hiermee beschikbaar voor economische activiteiten;
 - b. Er een groot maatschappelijk belang is voor voldoende schoon drinkwater en bijbehorende reservecapaciteit in de toekomst;
 - c. Er een groot maatschappelijk belang is voor drinkwater tegen een betaalbare prijs. Het positioneren van de productielocatie op een andere locatie dan de winningslocatie leidt tot extra kosten vanwege extra leidingwerk en grondverwerving.
2. Ga opnieuw in gesprek met Vitens over de noodzakelijke bouwhoogte op basis van de nieuwste inzichten. Houdt daarbij niet per se vast aan 13 meter uit het BP Buitengebied, maar laat juist een goede landschappelijke inpassing en beeldkwaliteit en bijbehorende omgevingsmanagement centraal staan.
3. Maak in overleg met Vitens een keuze in de mate van flexibiliteit van het bestemmingsplan:
 - a. Optie 1: Behoud van een flexibel juridisch planologisch kader en vertrouw erop dat Vitens in overleg met de gemeente en omgeving zorgvuldig aandacht besteed aan de landschappelijke inpassing en de beeldkwaliteit en dit laat begeleiden door een klankbordgroep;
 - b. Optie 2: Maak een strakker juridisch kader met een nader uitgewerkt erfinrichtingsplan en beeldkwaliteitsplan welke juridisch verankerd en daarmee handhaafbaar zijn. Gevolg van keuze voor deze optie is dat er extra tijd gaat zitten in de uitwerking.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Plan van aanpak/offerte

Bijlage 2: Inventarisatiebestand

Bijlage 3: Interview verslagen

Bijlage 4: Presentatie gemeenteraad

Bijlage 5: Processchema gebiedsontwikkeling METRUM

Bijlage 6: Massastudie maximaal planologische invulling ontwerpbestemmingsplan

Bijlage 7: Tijdslijn planproces drinkwaterwinning en -productie Luxwoude

Bijlage 1 Plan van Aanpak en offerte expert review Luxwoude

Voorstel aanpak expert review op proces en quickscan drinkwaterwinnings- en productielocatie Luxwoude (V2)

Geachte heer/mevrouw,

Op 20 juni 2024 heeft een kennismakingsgesprek plaatsgevonden tussen BJZ.nu [redacted] en [redacted] en de gemeente Opsterland. Gemeente Opsterland is op zoek naar een expert review over het proces en de quickscan/locatieafweging van Royal HaskoningDHV (2020) behorende bij het ontwerpbestemmingsplan voor het realiseren van een drinkwaterwinnings- en productielocatie van Vitens in Luxwoude.

Tijdens het vaststellingsproces in de gemeenteraad zijn vragen gesteld over het doorlopen planproces en de bruikbaarheid van de in 2020 uitgevoerd quickscan/locatieafweging in relatie tot het nu voorliggende vast te stellen bestemmingsplan. Hierbij gaat het met name om de afweging van de beoogde locatie en het proces waarom de hoogte van de productielocatie 13 meter is verhoogd naar 17 tot 20 meter.

Op 25 juli 2024 heeft een tweede kennismakingsgesprek plaatsgevonden tussen de gemeente Opsterland (zowel ambtelijk als bestuurlijk) met de beoogde projectleiders [redacted] en [redacted] en de eerste versie van het plan van aanpak besproken, daarnaast zijn er op 1 augustus 2024 nadere afspraken gemaakt over de te benaderen partijen/stakeholders. Door de gemeente is in deze gesprekken benadrukt dat het doel van de expert review het vellen van een onafhankelijk oordeel over het doorlopen proces en de gemaakte inhoudelijke keuzes. De aanpak zal tweeledig zijn:

1. Valideren of de eerdere onderzoeken, analyses en conclusies – ook tegen het licht van voortschrijdende inzichten – stand kunnen houden of juist aanpassing nodig hebben;
2. [redacted] beeld schetsen van de impact op de omgeving die een eventuele actieve productielocatie heeft. Hierbij moet gedacht worden aan landschappelijke inpassing, geluid, licht, geur en verkeer

In dit geüpdatete plan van aanpak geven wij aan op welke wijze deze expert review volgens ons aangepakt zou kunnen worden. Hierbij gaan wij uit van een gefaseerde aanpak in een aantal stappen. Zoals in het gesprek reeds is aangegeven is het moeilijk om op voorhand een goede inschatting van planning en de totale kosten te geven. Om die reden wordt per processtap een urenbegroting met bijbehorende richtprijs afgegeven. De daadwerkelijk uren zullen op basis van regie worden gefactureerd, waarbij bij nadering van het maximum aantal begrote uren eerst overleg zal plaatsvinden over de nog uit te voeren werkzaamheden.

BJZ.nu pakt deze opgave graag voor u op. We begeleiden het proces om te komen tot een expert review en stellen de bijbehorende stukken op. We hebben hiervoor een projectteam samengesteld bestaande uit de volgende medewerkers:

- [redacted] (project- en procesbegeleiding) (TZ)
- [redacted] (project- en procesbegeleiding) (SS)
- Medewerker projectondersteuning en vormgeving (MP)

De rol van de medewerker projectondersteuning en vormgeving is ten opzichte van de eerste versie van het plan van aanpak kleiner geworden. Uit het tweede kennismakingsgesprek op 25 juli bleek namelijk dat er behoefte is aan grote zorgvuldigheid en inhoudelijke betrokkenheid van beide ervaren projectleider [REDACTED] en [REDACTED]

Stap 1: Doornemen aanwezige stukken en formuleren bespreekpunten voor overleg met partijen

Het doel van stap 1 is het doornemen van de relevante stukken die onderdeel zijn van het aan de gemeenteraad ter vaststelling aangeboden bestemmingsplan (zie raadsvergadering 24 mei 2024, besluitpunt 17). Daarnaast zullen stukken moeten worden doorgenomen van de alternatieve locaties ~~in~~ Heerenveen en Gorredijk. Op basis daarvan rapporteren wij onze eerste bevindingen ~~in~~ een inventarisatiedocument en worden bespreekpunten voor overleg met de verschillende partijen (stap 2) geformuleerd. Hierbij zullen deelvragen worden opgesteld die beantwoord dienen ~~te~~ worden. De deelvragen hebben betrekking op zowel de inhoudelijke kant als de procesmatige kant. Daarnaast zal een eerste vragenlijst van vragen voor stap 4 worden opgesteld.

Urenbegroting stap 1

Werkzaamheden	Uren TZ*	Uren SS*	Uren MP*
Doornemen stukken	16	16	
Eerste bevindingen rapporteren	4	4	
Formuleren bespreekpunten	8	8	
Indicatie totaal aantal uren stap 1	28	28	0
Kostenindicatie stap 1 (excl. btw)	€3.920	€3.920	
Totale kosten stap 1 (excl. btw)	€7.840		

Stap 2 Overleg met partijen (inclusief voorbereiding)

~~In~~ deze stap brengen wij een bezoek aan de locatie ~~in~~ Luxwoude en gaan we ~~in~~ overleg met de betrokken partijen op basis van de bespreekpunten uit stap 1 en de opgestelde vragenlijst. Dit overleg zal de vorm hebben van een interviewgesprek waarbij B&Z.nu als onafhankelijke partij vragen stelt over de locatiekeuze voor Luxwoude, waarom andere locaties zijn afgefallen en hoe tot de gewenste hoogte van tussen de 17 meter en 20 meter ~~is~~ gekomen. ~~In~~ deze stap zal niet met omwonenden worden gesproken, wel wordt op basis van de stukken en ~~af~~ te nemen interviews een oordeel gegeven over het doorlopen participatieproces.

Op dit moment achten wij ~~in~~ ieder geval overleg met de volgende partijen/personen noodzakelijk:

- Vitens: Omgevingsmanager
- Gemeente: projectleider
- Gemeente: stedenbouwkundige/landschapsdeskundige
- Gemeente: beleidsmedewerker water/bodem
- Gemeente Heerenveen: Accountmanager economische zaken
- Royal Haskoning: projectleider quickscan
- Bugel Hajema: projectleider bestemmingsplan

- Provincie Fryslân: Adviseur Ruimte
- Betrokken omgevingsdienst (indien dit nog blijkt uit stap 1, dan wel het gesprek met de provincie)

Via de gemeentelijk projectleider worden de namen en contactgegevens verstrekt.

Van deze gesprekken wordt verslaglegging gedaan.

Urenbegroting stap 2:*

<i>Werzaamheden</i>	<i>Uren TZ*</i>	<i>Uren SS*</i>	<i>Uren MP*</i>
<i>Inplannen gesprekken/interviews</i>	4		
<i>Gesprek Omgevingsmanager Vitens</i>	5	5	
<i>Gesprek gemeentelijk projectleider</i>	5	5	
<i>Gesprek gemeentelijk stedenbouw-/landschapsdeskundige</i>	5	5	
<i>Gesprek gemeentelijk beleidsmedewerker water/bodem</i>	5	5	
<i>Gesprek Accountmanager economische zaken gemeente Heerenveen</i>	5	5	
<i>Gesprek projectleider Royal Haskoning</i>	5	5	
<i>Gesprek projectleider Bugel Hajema</i>	5	5	
<i>Gesprek provincie Fryslân</i>	5	5	
<i>Gesprek omgevingsdienst</i>	5	5	
<i>Indicatie totaal aantal uren Stap 2</i>	49	45	
<i>Kostenindicatie Stap 2 (excl. btw)</i>	€6.860	6.300	0
<i>Totale kosten fase 2 (excl. btw)</i>	€13.160		

**In bovenstaande urenbegroting is rekening gehouden met fysiek overleg inclusief reistijd en verslaglegging.*

Stap 3. Opstellen notitie expert review

De opgehaalde informatie uit de stukken en gesprekken zal worden gecodeerd (analyseren en categoriseren) en vervolgens verwerkt in een zeer beknopte notitie waarin de bevindingen kernachtig naar voren komen. Bij deze notitie horen bijlagen met informatie zoals het inventarisatiedocument, gespreksverslagen en een uitgebreidere beantwoording van de deelvragen:

- Beantwoording deelvragen inhoudelijk: zijn alle aspecten en locaties goed bekeken en voldoende getoetst.
- Beoordeling deelvragen procesmatig: is het proces in de juiste volgorde doorlopen. Hierbij nemen we het project-/gebiedsontwikkelingproces dat Metrum voorschrijft als uitgangspunt.

Urenbegroting stap 3

<i>Werkzaamheden</i>	<i>Uren TZ*</i>	<i>Uren SS*</i>	<i>Uren MP*</i>
<i>Opstellen notitie Expert Review</i>	32	24	8
<i>Indicatie totaal aantal uren Stap 3</i>	32	24	8
<i>Kostenindicatie Stap 3 (excl. btw)</i>	€4.480	€3.360	€800
<i>Totale kosten fase 3 (excl. btw)</i>	€8.640		

Stap 4. Presenteren resultaten aan gemeenteraad

De Expert Review zal worden gepresenteerd aan de gemeenteraad in een aparte raadsbijeenkomst voorafgaand aan de oriënterende raadsvergadering. Vooralsnog is de planning dat de besluitvormende raad van 16 december wordt gehaald. Dit houdt in dat de presentatie in ieder geval voorafgaand aan de oriënterende raadsvergadering van 13 november moet plaatsvinden. De datum zal worden besproken met de griffier.

Als gedurende het proces blijkt dit deze planning niet haalbaar is, zal de presentatie in overleg worden verplaatst.

Verder is het belangrijk dat gelet op de onafhankelijkheid, de presentatie en notitie niet vooraf met de betrokken ambtenaren en het college van burgemeester en wethouders gedeeld worden.

Urenbegroting stap 4

<i>Werkzaamheden</i>	<i>Uren TZ*</i>	<i>Uren SS*</i>	<i>Uren MP*</i>
<i>Vorbereiden presentatie</i>	4	4	2
<i>Presenteren gemeenteraad</i>	4	4	
<i>Indicatie totaal aantal uren Stap 4</i>	8	8	2
<i>Kostenindicatie Stap 4 (excl. btw)</i>	€1.120	€1.120	€200
<i>Totale kosten fase 4 (excl. btw)</i>	€2.440		

Wij kunnen ons voorstellen dat na de presentatie nog vragen worden gesteld. Dit kan waarschijnlijk op de avond zelf grotendeels mondeling plaatsvinden. Indien vragen nader uitgezocht moeten worden en schriftelijk beantwoord moeten worden zullen wij dit op basis van ons nacalculatietarief verzorgen.

KOSTENOVERZICHT EN PLANNING

Kostenoverzicht

Op basis van bovenstaande processtappen en urenbegrotingen bedragen de kosten per stap het volgende:

Stap	Kostenindicatie
1	€7.840
2	€13.160
3	€8.640
4	€2.440
Totaal	€32.080

Nogmaals wordt opgemerkt dat gelet op de aard van de opgave per processtap een inschatting is gemaakt van de benodigde uren.

Wij werken met de volgende uurtarieven:

- Senior project- en procesbegeleiding €140,- p/u ex btw
- Senior project- en procesbegeleiding €140,- p/u ex btw
- Projectondersteuning en vormgeving: €100,- p/u ex btw

Facturering

Ons voorstel is om de daadwerkelijk gemaakte uren maandelijks te factureren. Op de factuur zullen wij vermelden ~~waaraan uren zijn besteed. Wanneer de urenbegroting dreigt te worden overschreden zal dit met u besproken worden.~~

De planning

~~De planning voor dit proces is op hoofdlijnen gekoppeld aan de raadsvergadering van 16 december. Wij zullen de werkzaamheden zo spoedig mogelijk inplannen rekening houdend met de vakantieperiode.~~

Bijlage 2 Inventarisatiebestand Luxwoude

Inventarisatiebestand Drinkwaterwinning- en productie Luxwoude

November 2024 definitief

Almelo, Groningen, Utrecht, Zwolle

0546 - 45 44 66 | info@bjz.nu | www.bjz.nu

In dit inventarisatiedocument zijn aandachtspunten/opvallendheden die zijn opgemerkt bij het doornemen van de stukken op een rij gezet. Deze punten zijn belangrijke input geweest bij het formuleren van de vragen voor de af te nemen interviews.

Naast de raadsvergadering zijn de volgende stukken doorgenomen:

- *Ontwerpbestemmingsplan + bijlagen*
- *Quickscan locatiekeuze productielocatie Luxwoude*
- *Zienswijzennota*
- *Reactie bewoners op zienswijzennota*

RAADSVERGADERING 27 MEI 2024

Toelichting wethouder

- Wethouder ligt toe dat gebouw niet in het open landschap ligt, maar netjes ingepast in het bosje.
- Hoogste gebouw op IBF Heerenveen is ter vergelijking 35 meter hoog.
- Inspraakmogelijkheden zijn intensiever geweest dan normaal gesproken bij ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden (er is o.a. een begeleidingscommissie samengesteld)
- Uitleg over oorzaak verandering in hoogte gebouw van 12 naar 20 meter

Eerste termijn

- Motie Postma (PvdA) gesteund door meerdere partijen: salamitechniek wordt aangehaald, steeds iets meer, steeds iets groter. Industrie van deze orde past niet in buitengebied, quickscan is niet objectief. Nogmaals onafhankelijke quickscan gewenst. Verkeersveiligheid (o.a. fietsende kinderen) niet in kaart gebracht gedurende de bouw- en gebruiksfase. Nulmeting grondverzakking, wat zijn de effecten van vrijkomende methaangassen.
- Motie Nicolai (Groenlinks) gesteund door meerdere partijen: aandacht voor cumulatieve gaswinning en waterwinning. Schadecompensatiefonds voor burgers en bedrijven.

Verandering bouwhoogte is merkwaardig

- Kokervisie quickscan
- Onvoldoende oog voor verkeersveiligheid
- Vd Weijde-hoogstad (D66): Niet overtuigd dat de fabrieksinstallatie op locatie Luxwoude moet. Onvoldoende informatie om besluit op dit moment te nemen.
- De Vries (VVD): VVD is voor waterwinning. Wel bezwaar tegen hoe plan voor productielocatie tot stand is gekomen. Eerst een hoogte van 10 meter en nu 20 meter. Er komt mogelijk ook een hoogspanningslijn en Lelylijn door Luxwoude. Dit is teveel bij elkaar. Verwijzing naar bouwbesluit 13 meter (dit is de maximale bouwhoogte voor agrarische stallen in buitengebied).

- Vd Veen (Christenunie): Ondanks allerlei sessies met gemeente, Vitens en bewoners zitten ze met een vervelend gevoel. Extra bouwhoogte lijkt erdoor gedrukt. Verkeersveiligheid onvoldoende onderbouwd en nulmeting grondverzakking wordt gevraagd.
- De Jong (Opsterlands Belang): Geen gebouw van 20 meter over 3000 meter. Waterwinning akkoord, productielocatie niet hoger dan 13 meter. Anders naar Heerenveen.
- Vd Meer (CDA): Wijst op zorgvuldige keuze van locaties voor waterwinning en productie. Luxwoude is prima voor winning. Productlocatie gaat echter te ver, de locatiekeuze is onvoldoende onderbouwd.
Deze locatie in Luxwoude is absoluut ongeschikt voor dergelijke industriële activiteiten. Verder gaat het CDA mee in punten verkeersveiligheid en nulmeting.

Quickscan is oppervlakkig en niet objectief. Zonder diepgaande analyse op impact op de omgeving en zonder in te gaan op de hoogte van 20 meter. Het lijkt er gewoon doorgedrukt te worden.

- Bergsma (FNP): Zuiveringsfabriek moet gewoon op het industrieterrein. Quickscan moet beter in gaan op de alternatieve locaties.
- Postma (PvdA): quickscan moet geactualiseerd worden naar 2024 en huidige plan (huidige hoogte)
- Nicolai (Groenlinks): vraag of men goed begrijpt dat de schaderegeling die er nu is alleen voor agrariërs is en niet voor bewoners?

Reactie college burgemeester en wethouders op eerste termijn

Het gaat om het algemeen belang van voldoende drinkwater in Fryslân. College kan niet verwijzen naar andere gemeenten waar geschiktere locaties zijn. Het is een aanvraag van Vitens voor deze specifieke locatie.

College kan meegaan in het uitvoeren van een nieuwe Quickscan. Maar wijst erop dat hier hetzelfde uit kan komen

Nader onderzoek naar effecten van grondverzakking en verkeersveiligheid bouwphase is wat college betreft nu nog te vroeg. Dit zijn dure onderzoeken, eerst duidelijkheid over het bestemmingsplan. I.h.k.v omgevingsplan wel deze onderzoeken uitvoeren.

Benadrukt het belang en integriteit van Vitens. Hun doel is schoon en voldoende drinkwater leveren.

Wat betreft schadefonds. Provincie is bevoegd gezag voor de winning. Oproep doen aan provincie om centraal loket in te stellen. Schade dient in principe door veroorzakende partij (waterwinning/gaswinning) betaald te worden.

Tweede termijn

- Postma (PvdA): punt 3 uit de motie PvdA wordt eruit gehaald
- Nicolai (Groenlinks): motie Groenlinks wordt eerst aangehouden, maar wel verzoek aan wethouder om alvast te verkennen of een loket kan worden gevormd
- Vd Weijde-Hoogstad (D66): wil duidelijker toetsingskader/meetnet vooraf van gemeente/Vitens voor grondverzakking
- De Vries (VVD): stemt ook voor nieuwe quickscan
- Vd Meer (CDA): Ondersteund punt van D66
- De Jong (Opsterlands Belang): 13 meter is het vertrekpunt, dit staat duidelijk in de motie.

Reactie college op tweede termijn

Wethouder benadrukt dat hij niet over loket gaat, maar gaat er wel aandacht voor vragen bij de provincie.

Verkeer wordt alleen hoogover bekeken, heel specifiek kan nog niet want moet nog nader uitgewerkt worden.

Ordevoorstel PVDA

Beraadslaging voor nu uitstellen. Eerst stemmen voor de motie en geen stemming over BP.

Behandeling Motie PVDA

- Stemverklaring PVDA: gaat ervanuit dat alternatieven in Heerenveen en Gorredijk ook meegenomen worden
- Stemverklaring FenP: Heerenveen moet meegenomen worden
- Stemverklaring Opsterlands Belang: Eens met FNP, ook IBF Heereveen onderzoeken

18 voor en 3 tegenL motie aangenomen. OWBP is hiermee teruggegeven aan het college met huiswerk.

Motie Groenlinks wordt voorlopig ingetrokken

**ONTWERPBESTEMMINGSPLAN LUXWOUE – GRONDWATERWINNING- EN
DRINKWATERPRODUCTIELOCATIE**

Toelichting

- Blz 8: Bronnenonderzoek Royal Haskoning en aanvullend onderzoek (waar is deze?) zit niet bij het OWBP
- Blz 8: er wordt ingegaan op de voorkeurslocatie, maar niet op de onderzochte alternatieven. In de ladderonderbouwing en verder in de toelichting wordt hier niet verder op ingegaan. De locaties Gorredijk en Heerenveen komen niet aan bod. Quicksan uit 2020 is niet toegevoegd als bijlage bij het OWBP hebben omwonenden deze wel kunnen inzien of hebben ze alleen kennis kunnen nemen van paragraaf 3.5.1 van het OWBP
- Blz 16 en 17/ 2.3.2 uitgangspunten: Hier wordt ingegaan op de bouwhoogte van 12 en 20 meter vanwege benodigde pelletbed- en onthardingsreactoren, dit is voorafgaand aan het OWBP bekend geworden. Een deel van de bebouwing 3000 m² van de totaal 8000 m² mag verhoogd worden van 12 naar 20 meter, maar moet passen binnen het inpassingsplan (voorwaardelijke verplichting). Verwezen wordt naar de nadere motivering van de bouwhoogte in bijlage 1. In de tekst wordt een beetje gesuggereerd dat het hier gaat om een afwijkingsbevoegdheid waar B en W aan kan meewerken. Uit de regels blijkt dat dit geen afwijking betreft, maar gewoon bij recht is toegestaan wel geldt de voorwaardelijke verplichting voor landschappelijke inpassing. In de tekst staat aangeven dat B en W kunnen toetsten of de hoge bebouwing binnen het opgesteld landschapsplan. Uit de regels en landschapsplannen blijkt echter dat dit al bekeken is. De voorwaardelijke verplichting gaat namelijk gewoon uit van uitvoering van de landschaps- en bosbeheermaatregelen conform de in bijlage 1 en 2 van de regels opgenomen landschapsplannen, als daaraan wordt voldaan kan het plan doorgaan (geen nadere afweging meer dus).
- Blz 17/2.3.2: hier wordt ook ingegaan op de forse verruiming van het bouwvlak t.o.v. het VOBP (van 8000 naar 26.000 m²) dit is nodig omdat precieze locatie van bebouwing en andere bouwwerken/leidingwerk nog niet duidelijk is. De maximale oppervlakte blijft evenwel beperkt tot 8000 m².
- Blz 18: afbeelding 7 terreininrichting is niet goed leesbaar, verwijzing naar bijlage 1 en 2 regels was beter geweest.
- Blz 21 en 22/3.1 proces tot nu toe: Deze beschrijving laat zien dat Luxwoude altijd de voorkeur heeft genoten. N.a.v. de NRD heeft de gemeente vanwege de mogelijke landschappelijke gevolgen een zienswijze ingediend en gevraagd om alternatieven te bekijken. Dit is gebeurd in de quickscan van Royal Haskoning.
- Blz 22: hier staat in een relatief korte alinea dat Vitens veel aandacht heeft besteed aan het gebiedsproces. In paragraaf 7.2 wordt hier verder op ingegaan, maar nog steeds wel beknopt
- Blz 25: Ladderonderbouwing locatieonderbouwing: onderzoek Royal HaskoningDHV wordt benoemd, maar is niet bijgevoegd en een goede bronvermelding ontbreekt. Verder moet hier veel uitgebreider worden ingegaan op de locatiekeuze en onderzochte alternatieven (zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik).
- Blz 28: gemeentelijk beleid: toets aan het gemeentelijke landschapsbeleid wordt gemist (is dit nog actueel: landschapsbeleidsplan en cultuurhistorisch onderzoek zie BP buitengebied). In paragraaf 5.1 wordt wel ingegaan op landschap, maar niet duidelijk wordt op basis waarvan is getoetst. Waar zijn de benoemde kernkwaliteiten op gebaseerd?

- Blz 32/33/5.1.2: Landschappelijke inpassing: De opgenomen referentiebeelden lijken niet 100% representatief. Enerzijds doordat ze niet tonen hoe een gebouw van 12 tot 20 m zich in het landschap toont (het zijn close-up beelden). Anderzijds worden vraagtekens gezet bij de hoogte van de getoonde gebouwen op de referenties. Deze lijken geen 20 meter hoog te zijn. Het getoonde gebouw van Duco staat aan de Handelsstraat 19 in Veurne in België. Het betreffende bestemmingsplan kan niet online worden ingezien.
- Blz 42: bedrijfsgebouw is vanwege EV risico (gasleiding) naar het zuiden verplaatst
- Blz 46/5.9 luchtkwaliteit: hier is alleen naar verkeersbewegingen gekeken, nakijken of dit klopt of dat een dergelijke installatie ook andere effecten heeft i.v.m. gebruik chemicaliën
- H6 juridische toelichting: is wat betreft toelichting op de bestemmingen wat summier, er wordt namelijk niet ingegaan op de bouwregels en afwijkingsbepaling naar 20m hoogte

Regels en verbeelding

Duidelijk: Zie voorgaande opmerking inzake de voorwaardelijke verplichting

Algemene indruk

aanpassingen t.o.v. VOBP zijn duidelijk benoemd in de toelichting van OWBP

BIJLAGE 1 OWBP: MOTIVERING BOUWHOOGTE (NOVEMBER 2022)

Algemene indruk: Duidelijk verhaal, niets op aan te merken

BIJLAGE 2 OWBP: INSPIRATIEDOCUMENT

Algemene indruk: Duidelijk, niets op aan te merken

BIJLAGE 3 OWBP: MILIEUEFFECTRAPPORT SWECO (MAART 2022)

- Formele m.e.r. procedure gestart met Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) uit 2019
- Milieueffectrapport gebaseerd op plan in VOBP
- In dit rapport wordt ook ingegaan op locatiekeuze, die lijkt aanvankelijk (in het begin van de notitie) volledig gebaseerd op geschiktheid als winlocatie (hydrologisch onderzoek Royal HaskoningDHV), geschiktheid voor infrastructuur en het feit dat de grond van SBB is en er geen waardevolle agrarische gronden opgeofferd hoeven worden (zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik). Er lijkt niet nadrukkelijk gekeken te zijn naar de landschappelijke impact en de locatieopties voor het hoge productiegebouw in Heerenveen en Gorredijk zijn nog niet bekeken. Er wordt wel gesproken over nadere uitwerking van de inrichting en bebouwing i.o.m. de begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude. Uitgangspunt is natuurinclusief en duurzaam bouwen.
- Later in de notitie in paragraaf 3.5.1. wordt wel ingegaan op de locatiealternatieven voor de productielocatie en de quickscan van Royal HaskoningDHV uit 2020. Dit wordt uitgebreid en goed weergegeven. Wel wordt onder het kopje 'voorkeurslocatie' de aangegeven dat de locatie in Heerenveen een extra proces met stakeholders vraagt met mogelijk vertraging tot gevolg. De vraag is of dat waar is, omdat het daar gaan om een bedrijventerrein waar grote gebouwen meer geaccepteerd zijn (check status plan via gemeente Heerenveen)
- In H6 wordt ingegaan op het landschap en effecten daarop.

Algemene indruk

Zeer gedegen en volledig onderzoeksrapport waarin geen belangrijke zaken worden gemist.

BIJLAGE 11: NOTA INSPRAAKRESULTATEN (OKTOBER 2022)

- Vier inspraakreacties
- Geen van de inspraakreacties gaat over de bouwhoogte (wel over bodemdaling, toegangsweg en passendheid binnen provinciaal beleid)

QUICKSCAN LOCATIEKEUZE PRODUCTIELOCATIE LUXWOUDE (OKTOBER 2020)

- Resultaten van de QS zijn opgenomen in het MER rapport. In paragraaf 3.5.1 wordt ingegaan op locatiealternatieven productielocatie. Dit is echter beknopt gedaan in twee pagina's. Zaken zoals randvoorwaarden voor de locatie zijn niet volledig benoemd.
- Waarom is de quickscan niet als aparte bijlage bij de toelichting gevoegd? Hebben omwonenden dit rapport wel kunnen inzien?
- Is de quickscan anno 2024 nog actueel als het gaat om de locaties in Heerenveen en Gorredijk?
- In paragraaf 1.3 wordt uitgegaan van een oppervlakte van 3000 m² tot 5000 m² en een bouwhoogte van 10 meter. Dit komt niet overeen met het OWBP (8000 m² en 12 en 20 meter)
- Effecten op en risico's in de omgeving zijn uitgebreid onderzocht, maar niet alle relevante aspecten van ETFAL zijn daarbij meegenomen.

ZIENSWIJZENNOTA

- Vier zienswijzen (adressen liggen op 700 m of meer)
- Schade aan gebouwen is een zorg die wordt benoemd. Hoe wordt hiermee omgegaan, er wordt gesproken over een monitoringsproces. Hoe gaat dit in zijn werk? grondwatermeetnet (grondwaterhoogte) en zettingsmonitor (bodemdaling), maar worden er ook bouwkundige nulmetingen gedaan (waar zitten al scheuren)?
- Zorg natuur: gemeente geeft aan dat natuurtoets nog wordt geactualiseerd, voordat daadwerkelijk wordt gestart met de werkzaamheden.
- Schade en gevolgen voor omwonenden: BP ziet niet rechtstreeks op de grondwateronttrekking, dit ligt bij de provincie (watervergunning)
- Welke partijen hebben zitting in de begeleidingscommissie (vergaderstukken opvragen)
- Zijn alle inwoners inderdaad regelmatig per brief geïnformeerd?
- In hoeverre is er i.h.k.v. van de quickscan overleg geweest met de gemeente Heerenveen. Is hier verslaglegging van?
- Belangrijk punt van omwonenden is dat er in het proces steeds is gesproken over een winningslocatie en pas in september 2022 over winnings- en productielocatie. Gemeente verwijst naar VOBP van 9 juli 2022 Klopt dit (checken of vraag van maken)
- Er worden vraagtekens geplaatst bij de aannames in de stikstofberekening. De gemeentelijke reactie hierop is beperkt en gaat hier niet inhoudelijk op in. Eerder in de nota wordt aangegeven dat voorafgaand aan de bouw/aanleg van de locatie het natuuronderzoek wordt geactualiseerd, geldt dit ook voor de stikstofberekening en wordt de input hiervan dan ook

opnieuw bezien, omdat er meer duidelijkheid bestaat over de daadwerkelijke werkzaamheden

- Indiener 4 merkt op dat Vitens soms wel en soms niet bewoners een nieuwsbrief heeft gestuurd. De gemeentelijke reactie geeft aan dat Vitens voor de nieuwsbedrijf steeds opnieuw adressen moest selecteren en dat hier kleine verschillen in kunnen zitten (vraag over stellen).

Algemene indruk

Zienswijzennota kan duidelijker. Als lezer moet je veel aannames doen over wie wat gezegd heeft. Het nummeren van de verschillende punten was beter geweest

REACTIE BEWONERS ALDE DYK OP REACTIENOTA

- Productie-installatie (waterzuiveringsfabriek) is volgens bewoners in de participatie nauwelijks aan bod gekomen.
- Waterwinning is algemeen belang en akkoord, maar productielocatie is een plaatselijk belang en niet akkoord. Omdat de zuivelbedrijven op het bedrijventerrein in Heerenveen (IBF) het water grotendeels gebruiken, mogen ze daar ook de lasten dragen.

REACTIE BEWONERS DE PLASSE OP REACTIENOTA

- Productie-installatie (waterzuiveringsfabriek) is volgens bewoners in de participatie nauwelijks aan bod gekomen.
- Waterwinning is algemeen belang en akkoord, maar productielocatie is een plaatselijk belang en niet akkoord. Omdat de zuivelbedrijven op het bedrijventerrein in Heerenveen (IBF) het water grotendeels gebruiken, mogen ze daar ook de lasten dragen
- Is er ambtelijk en bestuurlijk contact geweest met de gemeente Heerenveen of heeft Vitens op eigen houtje een economische afweging gemaakt.
- Er wordt verwezen naar ambtelijk mailverkeer in bijlage 2 en 3
- Volgordelijkheid t.a.v. waterwinning to.v. waterproductie en bijbehorende bebouwing wordt onder punt 2 duidelijk benoemd. Voorleggen aan gemeente en vitens. Dit lijkt namelijk de kern van het vraagstuk.
- Mogelijkheid van toekomstige uitbreiding onvoldoende meegewogen.
- Vervoersbewegingen van bouwverkeer worden als problematisch gezien (is dit al onderzocht?)
- Participeren bestond uit informeren. Is dit vooraf duidelijk kenbaar gemaakt naar omwonenden, waar blijkt dit uit?
- Juiste informatieverstrekking door Vitens wordt betwist
- Rol KRW naar stakeholdersmanagementproces kunnen we deze inzien
- Er wordt verwezen naar 40 vragen over de MER in bijlage 1 (zit niet bij de stukken)

REACTIE OP REACTIENOTA DOOR INDIENER

Betreft de boomgaard nabij de winningslocatie (technisch verhaal, geen relatie met vraagstuk productielocatie)

NIEUWSBRIEVEN VITENS

Duidelijke informatievoorziening, met name over de waterwinning en bijbehorende gevolgen. Productiegebouw/locatie komt nauwelijks aan bod.

- In de nieuwsbrief van juli 2021 wordt voor het eerst gesproken over waterwinning en productielocatie en een inloopavond daarover op 2 sept 2021 (welk schetsontwerp is daar getoond?)
- Nieuwsbrief november 2021 opnieuw uitnodiging inloopavond 25 november 2022 (welk schetsontwerp is daar getoond?)
- Nieuwsbrief 30 november 2022 informeert o.a. over het VOBP dat afgelopen zomer ter visie heeft gelegen en dat er de nodige aanpassingen nodig zijn om tot een OWBP te komen (wat is er tussen deze nieuwsbrief en de volgende avond op 5 oktober gecommuniceerd?)
- Nieuwsbrief 15 sept 2023 nodig mensen uit voor informatieavond op 5 oktober 2023 en gaat o.a. over de BP procedure (OWBP is 28 september ter visie gegaan), maar gaat met name over thema waterwinning i.r.t. de woningen. In de uitnodiging wordt niets genoemd over de aangepaste plannen voor de bebouwing. In welke mate is dit besproken, welk ontwerp is getoond en wat was de rol van gemeente en Vitens. In de bekendmaking van het OWBP is ahet volgende benoemd t.a.v. de aanpassingen t.o.v. het VOBP → *Het ontwerpbestemmingsplan is onder andere als gevolg van technische installatievereisten en eisen op het gebied van externe veiligheid behoorlijk aangepast ten opzichte van het voorontwerp dat eerder ter inzage heeft gelegen*
- Nieuwsbrief 19 juni 2024 informeert over bodemonderzoek, er wordt ook benoemd dat de besluitvorming op 27 mei 2024 is uitgesteld.

VERSLAGEN BEGELEIDINGSCOMMISSIE

Geanonimiseerd ontvangen van Vitens.

Deelnemers commissie:

- Elzinga & Oterdoom Procesmanagement
- PB Luxwoude
- PB Langezwaag
- Staatsbosbeheer
- Gemeente Opsterland (twee ambtenaren)
- Wetterskip Fryslân
- Vitens (drie medewerkers)
- Aequator Groen en Ruimte
- Fugro
- LTO Noord
- LTO Noord, afdeling Opsterland
- LTO Noord, afdeling Heerenveen
- Provincie Fryslân
- Bugel Hajema
- Antea Group

Duidelijke verslaglegging over verschillende deelprocessen die lopen. Nadruk ligt op de winning en gevolgen daarvan.

- In het 6^e verslag (juni 2020) komt de locatiekeuze voor het productiegebouw uitgebreid ter sprake. RoyalHaskoningDHV is bezig met een quickscan locatiekeuze, deze is nog niet

gereed. De werkwijze wordt toegelicht. O.a. dat wordt gesproken met de gemeente Opsterland voor alternatief Gorredijk en met Heerenveen over het bedrijventerrein. Eerste conclusies zijn dat Luxwoude beter scoort op meerdere criteria. Vanuit commissieleden wordt hier positief of neutraal op gereageerd.

- In het 8^e verslag (februari 2021) komt de locatiekeuze voor het productiegebouw ter sprake a.d.h.v. de quickscan van RoyalHaskoningDHV en wordt toegelicht dat Vitens verder kan met de verdere uitwerking van de productielocatie in Luxwoude.
- In het 9^e verslag (april 2021) komt de landschappelijke inpassing van de productielocatie kort ter sprake. Dit ligt in handen van de adviseurs van Bugel Hajema.
- In het 15^e verslag (juni 2022) komt het zuiveringsproces en bijbehorend procestechnologisch ontwerp nadrukkelijk ter sprake.
- In het 16^e verslag (november 2022) wordt ingegaan op het voorontwerpbestemmingsplan voor de zomer ter visie heeft gelegen. Er waren vier inspraakreacties. Deze leiden niet tot aanpassing van het plan. Wel zijn er wijzigingen nodig vanwege de veiligheidsrisico's van de gasleidingleiding ten noorden en nieuw verkregen inzichten over de technische aspecten van de waterwinning- en zuivering. De bouwhoogte in het VOBP blijkt met de nieuwe inzichten onvoldoende. Deze moet voor 30% van het bouwvlak naar 20 meter. De daadwerkelijke bouwhoogte zal waarschijnlijk ergens tussen de 15 en 20 meter uitkomen. De nieuwe inzichten zijn vooral gebaseerd op de ervaringen die recent zijn opgedaan in het nieuwbouwproject Noardburgum van Vitens. In overleg met de gemeente Opsterland zijn er visualisaties van de maximaal planologische invulling en landschappelijke inpassing daarvan gemaakt en getoond.
- In het 17^e verslag (oktober 2023) wordt ingegaan op het ontwerpbestemmingsplan dat op 28 september 2023 ter inzage is gelegd. Met een presentatie is toegelicht dat er een aantal belangrijke wijzigingen zijn doorgevoerd in verband met veiligheidsrisico's van de gasleiding aan de noordzijde (advies veiligheidsregio). Daarnaast wijzigen vanwege nieuw verkregen inzichten over de technische aspecten van de waterwinning- en zuivering. De bouwhoogte in het VOBP blijkt met de nieuwe inzichten onvoldoende. Deze moet voor 30% van het bouwvlak naar 20 meter. De daadwerkelijke bouwhoogte zal waarschijnlijk ergens tussen de 15 en 20 meter uitkomen. In overleg met de gemeente Opsterland zijn er visualisaties van de maximaal planologische invulling en landschappelijke inpassing daarvan gemaakt en getoond.

Bijlage 3 Interviewverslagen

Verslag interview [REDACTED] [REDACTED] gemeente Opsterland

4 oktober 2024

Algemeen

[REDACTED] [REDACTED] is als projectleider vanaf het begin betrokken bij het gebiedsontwikkelingsproces omtrent de drinkwaterwinning- en productie in Luxwoude. [REDACTED] zit namens de gemeente Opsterland in de begeleidingscommissie.

Hierna is het gespreksverslag naar aanleiding van de standaard vragenlijst (zie bijlage 2 bij het eindrapport) opgemaakt. Opgemerkt wordt dat [REDACTED] [REDACTED] niet alle vragen kon beantwoorden, omdat hij niet/niet actief betrokken was in het betreffende procesdeel. Deze vragen zijn daarom weggelaten.

Locatiekeuze productielocatie

Vraag 1

Toelichting BP/paragraaf 3.1 Proces tot nu toe: Deze beschrijving van het proces suggereert dat Luxwoude altijd de voorkeur heeft genoten voor de productielocatie. N.a.v. de NRD heeft de gemeente Opsterland vanwege de mogelijke landschappelijke gevolgen een zienswijze ingediend en gevraagd om alternatieven te bekijken. Dit is gebeurd in de quickscan van Royal Haskoning uit 2020, die in opdracht van Vitens is uitgevoerd.

In hoeverre was Luxwoude in uw ogen de voorkeurslocatie en hoe serieus zijn de alternatieven IBF Heerenveen en bedrijventerrein Gorredijk onderzocht met de gemeente Opsterland en gemeente Heerenveen?

De drinkwaterwinning- en productie van Vitens is altijd op vergelijkbare wijze benaderd als een gasboringsbedrijf. Winning en productie-installatie hoort logischerwijs bij elkaar. Belangrijkste punt hierbij was de locatie van de waterbel. Van daaruit is gekeken naar de meest logische plek om het water te winnen en te produceren met daarbij zo min mogelijk nevenschade zoals bodem- en grondwaterschade en gevolgen voor natuur.

De gemeentelijke zienswijze op de NRD moet wat genuanceerd worden. Dit was meer een ambtelijke reactie/advies om nog eens goed te kijken of de juiste keuze zou worden gemaakt. Het Landschap is voor gemeente Opsterland heel belangrijk. Uit leefbaarheidsonderzoek is gebleken dat inwoners het landschap als een van belangrijkste en bepalendste aspecten voor leefbaarheid ervaren. In de zienswijze is meegegeven dat het hier gaat om een kwetsbaar open landschap. Het is een behoorlijke verstedelijking gaande bij Drachten en Heerenveen. Tussentijdse stukken zoveel mogelijk open en groen houden.

In Nij Beets was puttenveld en productie wel gescheiden, vandaar dat de vraag aan Vitens is voorgelegd om te onderzoeken of dit in Luxwoude ook kan? Uitgangspunten zijn wel besproken met gemeente, gemeente stond echter buiten de opdrachtformulering.

Welke rol hadden gemeente Opsterland en Vitens in dit alternatieven onderzoek?

De uitgangspunten voor het alternatievenonderzoek zijn met de gemeente besproken, maar uitgangspunten zijn opgesteld door Vitens. Gesprekken met de gemeente Heerenveen zijn buiten gemeente Opsterland om gegaan. Gorredijk is wel besproken, maar was op dat moment niet voldoende concreet om een serieus alternatief te zijn, er was nog geen plan en geen grond in eigendom.

Vraag 2

Quickscan locatiekeuze Royal Haskoning oktober 2020:

2.1 In hoeverre zijn de landschappelijke waarden in de quickscan als toetsingscriterium meegenomen in de afweging voor een locatiekeuze? De landschappelijke gevolgen was namelijk het belangrijkste inhoudelijke punt van de zienswijze van de gemeente Opsterland op de NRD.

Het ging de gemeente Opsterland om serieus aandacht te vragen voor de inbreuk op het landschap en een goede landschappelijk inpassing. De quickscan was bedoeld om op hoofdlijnen te onderzoeken of er serieuze en aantrekkelijke alternatieven voor de productie-installatie voor handen lagen die nader onderzocht zouden moeten worden. Indien dit niet zou blijken, zou de quickscan juist als onderbouwing fungeren voor het maken van de juiste keuze voor Luxwoude. Dit was ook de uitkomst.

2.2 Waarom zijn alleen criteria van Vitens meegewogen in de quickscan (zie paragraaf 1.4 criteria)?

Vitens is initiatiefnemer en weet wat ze nodig heeft voor drinkwaterwinning en de productie daarvan. Gemeente stuurde altijd op de minimale variant qua bebouwing en ging af op realistische plannen van initiatiefnemer Vitens. Vitens is een partij die handelt vanuit het algemeen belang voor voldoende en schoon drinkwater.

2.3 Welke rol hebben Royal Haskoning/ BügelHajema en de gemeente Opsterland gehad in het formuleren van de uitgangspunten voor de locatiequickscan en hoe zijn deze partijen betrokken bij het opstellen en/of beoordelen van de quickscan?

De uitgangspunten zijn gedeeld door Vitens. Het onderzoek (quickscan) is door Vitens zelf opgepakt.

Er was op dat moment in het planproces binnen de gemeente Opsterland geen stedenbouwer of landschapper in dienst. Daarom is de begeleiding van het traject vanuit projectleider opgepakt.

Vraag 3

Quickscan locatiekeuze Royal Haskoning oktober 2020: In de quickscan wordt ook gesproken over eventuele toekomstige uitbreiding. Er is maximaal 7 ha grondoppervlakte nodig voor de productielocatie. Hierin is al voorzien in een eventuele uitbreiding. Voor de Luxwoude is dit geen probleem. In hoeverre is dit een belemmering bij locaties Gorredijk en Heerenveen.

In Gorredijk was op dat moment geen grond voorhanden. Dit is nog steeds het geval.

Voor Heerenveen wordt verwezen naar die gemeente. Wel kan worden aangenomen dat bij vestiging van een forse productie-installatie op het bedrijventerrein in Heerenveen waarschijnlijk veel kostbare en schaarse uitgeefbare grond wordt weggenomen voor ondernemer die ruimte zoeken.

Vraag 4:

Quickscan locatiekeuze Royal Haskoning oktober 2020: In de quickscan mist t.a.v. het productiegebouw een toetsing aan de ladder voor duurzame verstedelijking en artikel 2.3.1 zorgvuldig ruimtegebruik van de omgevingsverordening 2014.

Wat is de reden dat deze toetsing niet is meegenomen?

Dit is een vraag om voor te leggen aan Royal HaskoningDHV/Bugel Hajema.

Wel kan worden opgemerkt dat hier sprake is van een initiatief van groot provinciaal belang. Drinkaterwinning en -productie horen normaliter bij elkaar. Het is altijd als een logisch bij elkaar horend geheel beschouwd. De meeste winning- en productielocaties zitten bij elkaar.

Vraag 5

Milieueffectrapport Sweco, maart 2022:

5.1 In dit rapport wordt ook ingegaan op locatiekeuze, die lijkt aanvankelijk (in het begin van de notitie) volledig gebaseerd op geschiktheid als waterwinlocatie (o.b.v. hydrologisch onderzoek Royal HaskoningDHV), geschiktheid voor infrastructuur en het feit dat de grond van SBB is en er geen waardevolle agrarische gronden opgeofferd hoeven worden.

Er lijkt aanvankelijk niet gekeken te zijn naar de landschappelijke impact en andere de locatieopties voor het hoge productiegebouw op het IBF te Heerenveen en het te realiseren bedrijventerrein bij Gorredijk. Klopt dit?

5.2 Later in het rapport in paragraaf 3.5.1. wordt wel ingegaan op de locatiealternatieven voor de productielocatie en de quickscan van Royal Haskoning uit 2020. Dit wordt uitgebreid en goed weergegeven. Wel wordt onder het kopje 'voorkeurslocatie' de aanname gemaakt dat de locatie in Heerenveen een extra proces met stakeholders vraagt met mogelijk vertraging tot gevolg. Waar is deze aanname op gebaseerd. In hoeverre is dit onderzocht met de gemeente Heerenveen. Welke acties zijn hiervoor ondernomen.

Het nieuwe gebiedsproces in Heerenveen is waarschijnlijk een terechte aanname. Voorleggen aan gemeente Heerenveen.

Vraag 6

In zowel het MER Rapport van Sweco als de quickscan locatiekeuze van Royal Haskoning zijn een aantal milieu- en omgevingsaspecten t.a.v. de productielocatie niet voor alle locaties bekeken namelijk:

- Geluid (industrielawaai productielocatie, waarschijnlijk op iedere locatie geen probleem, maar wel relevant)
- Verkeersbewegingen en ontsluiting aanleg- en gebruiksfase productielocatie
- Luchtkwaliteit: wat zijn de effecten in en extern
- Geur (waarschijnlijk op iedere locatie geen probleem, maar wel relevant)
- Lichthinder/horizonvervuiling
- Cultuurhistorie/landschappelijke waarden). Dit is des te relevanter geworden naarmate de omvang en hoogte bebouwing groter is geworden. De nadere onderbouwing van de bouwhoogte van november 2022 gaat hier uiteindelijk wel op in, maar dit had ons inziens in de MER verwerkt moeten worden.
- Ruimtelijke en landschappelijke impact van een leidingtracé. Welke effecten heeft dit op de omgeving. Liggen deze volledig onder de grond of zijn er ook er bovengrondse bouwwerken?

Hoe kijkt u naar de relevantie van deze aspecten in relatie tot de productielocatie.

M.e.r. is toegespitst op de waterwetvergunning en gevolgen van de waterwinning voor het milieu. M.e.r. rapport is vervolgens ook gebruikt voor het bestemmingsplan (milieueffecten).

Planproces

Vraag 7

Toelichting BP/paragraaf 1.2 Locatiekeuze: er wordt in deze paragraaf ingegaan op de voorkeurslocatie voor de grondwaterwinning, maar niet op de productielocatie en de daarvoor onderzochte alternatieven.

In de ladderonderbouwing (paragraaf 4.2.8) wordt hier eveneens niet op ingegaan. In paragraaf 3.1 wordt kort ingegaan op de zienswijze op de NRD en de quickscan locatiestudie als invulling daarvan. Verder in de toelichting wordt hier niet verder op ingegaan. De Quickscan Locatiestudie uit 2020 is niet toegevoegd als bijlage bij het OWBP, maar is wel relatief uitgebreid verwerkt in de MER.

7.1 Hebben omwonenden deze quickscan kunnen inzien of hebben ze alleen kennis kunnen nemen van paragraaf 3.5.1 van de MER notitie.

De Quickscan locatieonderzoek is niet met bewoners gedeeld. Wel in de begeleidingscommissie gedeeld en besproken en daarmee o.a. met het plaatselijk belang. Het productiegebouw is in het proces niet echt een discussiepunt geweest. Dit kwam pas toen bekend werd dat de bouwhoogte in het VOBP onvoldoende was.

7.2 Is de locatiekeuze in de bijeenkomsten met de omwonenden nader toegelicht? En hoe is hierop gereageerd door omwonenden.

De quickscan is in de begeleidingscommissie besproken, maar verder niet direct met omwonenden gedeeld. De resultaten zijn wel in het MER opgenomen.

Vraag 8

8.1 Op welke versie van het bestemmingsplan heeft de Provincie Fryslân gereageerd in het kader van wettelijk vooroverleg? Gelet op de datum van de VO reactie (19 juli 2022) in bijlage 12 bij de toelichting is dit het voorontwerpbestemmingsplan geweest dat vanaf 9 juli 2022 voor 6 weken ter visie lag. Dit VOBP ging uit van een maximale bouwhoogte van 12 meter en kleiner bouwvlak.

Provincie heeft beide versie ingezien, maar heeft niet gereageerd op ontwerpbestemmingsplan.

8.2 Leidt het nu voorliggende ontwerpbestemmingsplan tot nieuwe inzichten bij de provincie? (vraag specifiek voor provincie)

8.3 Bij het provinciale beleid is niet specifiek getoetst aan provinciale instructieregels. Er wordt wel ingegaan op instructieregels inzake waterwinning, maar niet op instructieregels die relevant zijn voor het productiegebouw zoals artikel 2.2.1 Ruimtelijke kwaliteit en artikel 2.3.1 Zorgvuldig ruimtegebruik (zie hieronder in cursief). Om welke reden is deze toetsing achterwege gelaten?

2.1.1 Ruimtelijke kwaliteit

1. De plantoelichting van een [ruimtelijk plan](#) voor een uitbreidingslocatie of voor het [landelijk](#) omvat een ruimtelijke kwaliteitsparagraaf waarin, voor zover noodzakelijk, wordt aangegeven op welke wijze:
 - a. het plan rekening houdt met de draagkracht van het landschap voor de opvang en inpassing van nieuwe functies, op grond van een analyse van de samenhang van de ondergrond, netwerken en nederzettingpatronen;

- b. het plan invulling geeft aan de blijvende herkenbaarheid van de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten, zijnde de structuren van provinciaal belang zoals die, met inbegrip van een richtinggevend advies, per deelgebied of gebiedsoverschrijdend zijn omschreven in de Structuurvisie Grutsk op 'e Romte.
2. Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op landelijk gebied stelt zo nodig regels die ertoe strekken dat de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten als bedoeld in het eerste lid, sub b, herkenbaar blijven.
3. Een ruimtelijk plan voor het landelijk gebied dient te voorzien in een zorgvuldige inpassing van:
 - a. een uitbreidingslocatie;
 - b. nieuwe infrastructuur of aanpassing van infrastructuur;
 - c. een nieuwe recreatieve voorziening of uitbreiding van een recreatieve voorziening;
 - d. agrarische bedrijven, inclusief glastuinbouwbedrijven;
 - e. overige nieuwe of uitbreiding van bestaande, en dan niet aan het landelijk gebied gebonden functies, binnen de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten, zoals bedoeld in het eerste lid, sub b.

2.3.1 Zorgvuldig ruimtegebruik

De toelichting bij een ruimtelijk plan dat voorziet in een nieuwe stedelijke functie buiten bestaand stedelijk gebied bevat een verantwoording waaruit blijkt dat toepassing van gegeven van het principe van zorgvuldig ruimtegebruik, waaruit in ieder geval blijkt waarom die functie redelijkerwijs niet binnen bestaand stedelijk gebied kan worden gerealiseerd.

Vraag voorleggen aan team Romte van provincie. [] [] is hydroloog, navragen wie bestemmingsplan destijds heeft beoordeeld bij provincie.

Vraag 9

Uit het stuk "motivering bouwhoogte" (bijlage 1 van de toelichting van het bestemmingsplan) blijkt dat Vitens sinds 2017 voor dit procesdeel een functionele en technische standaard heeft ontwikkeld. De reactor voor dit proces heeft een totale hoogte van 14 meter. Er is totaal circa 4 meter nog voor bouwkundige constructies en 2 meter werkhoogte voor onderhoud dus 20 is totaal.

De conclusie staat minimaal 17,5, maar vanwege onzekerheden door lage ligging en eventuele maatregelen tegen overstroming is 20 meter wenselijk.

Was in 2017 dan niet al bekend dat een bouwhoogte van 20 meter in Luxwoude noodzakelijk was en had dit niet al in het voorontwerpbestemmingsplan verwerkt moeten worden?

Gemeente Opsterland is destijds verrast door de benodigde extra hoogte voor het productiegebouw. Voorleggen/vragen aan [] [] hoe dit bij Vitens intern is gegaan tussen projectleider en technische afdeling van Vitens.

Vraag 10

Het milieueffect rapport is van 2 maart 2022 is gebaseerd op het plan zoals vervat in het voorontwerpbestemmingsplan. Het rapport is niet aangepast op de plaanpassingen in het OWBP zoals de bouwhoogte.

Waarom is ervoor gekozen geen aanpassing van of aanvulling op het m.e.r. rapport te maken?

Voorleggen aan Vitens

Vraag 14

Welke partijen hebben zitting gehad in de begeleidingscommissie en wat was hun rol?

- *Gemeente Opsterland: ■■■■■ en ■■■■■*
- *Provincie*
- *Vitens*
- *Onafhankelijke voorzitter*
- *SBB*
- *PB Luxwoude*
- *PB Langezwaag*
- *LTO*
- *Lokale agrariers (2)*
- *Waterschap (wetterskip Fryslân)*

Vraag 15

Zijn alle inwoners inderdaad regelmatig per brief geïnformeerd? Door appellanten wordt aangegeven dat dit niet het geval is geweest. De gemeentelijke reactienota geeft aan dat Vitens voor de nieuwsbrief steeds opnieuw adressen moest selecteren en dat hier kleine verschillen in kunnen zitten.

Klopt dit? Kunt u een beeld schetsen hoe dit is gegaan?

Vitens is vrij groot begonnen. In heel vroeg stadium is een groot gebied (2017) geïnformeerd door Vitens over winnings- en productielocatie. Later is invloedsgebied van de winning teruggebracht en daarmee ook het gebied dat actief geïnformeerd is. Mensen hebben we de mogelijkheid gehad de stand van zaken te volgen via de website van Vitens en via publicaties van de gemeente (VOBP en OWBP).

Vraag 16

Belangrijk kritiekpunt van omwonenden en raadsleden is dat er in het planproces steeds is gesproken over een winningslocatie en pas in september 2022 over winnings- en productielocatie en dat er vervolgens in het ontwerpbestemmingsplan ook nog eens een veel hogere bouwhoogte aan de orde is. De Gemeente verwijst in haar reactienota terecht naar VOBP van 9 juli 2022 waarin de productielocatie is opgenomen. Een aantal fracties in de gemeenteraad (vergadering 27 mei 2024) suggereren toepassing van de salamimethode.

16.1 Wanneer is het proces zijn omwonenden voor het eerst geïnformeerd over het voornemen om ook de drinkwaterproductie in Luxwoude te huisvesten?

Omwonenden zijn van begin af aan meegenomen. Zie ook nieuwsbrieven van Vitens. De waterwinning heeft als thema *echter* veel meer centraal gestaan. De productie-installatie op de winningslocatie is altijd als een vanzelfsprekendheid beschouwd.

16.2 Wanneer is het proces zijn omwonenden voor het eerst geïnformeerd over het voornemen de bouwhoogte en positionering van het bouwvlak aan te passen?

Extra hoogte en groter bouwvlak kwam voor het eerst naar voren vlak voor ter inzage legging OWBP. Daarna is dit in een bijeenkomst besproken met bewoners, vlak voor ter visie legging OWBP.

16.3 Wanneer is het proces in de gemeenteraad voor het eerst geïnformeerd over het voornemen om ook de drinkwaterproductie in Luxwoude te huisvesten? Hoe is hierop gereageerd?

Zoals eerder gezegd is drinkwaterwinning en – productie op dezelfde locatie altijd als een vanzelfsprekendheid beschouwd. De gemeenteraad is over het productiegebouw niet apart/afzonderlijk geïnformeerd (gewoon voorafgaand aan de raadsvergadering, zoals dat regulier gaat).

Vitens heeft naar mening van de gemeente niets met opzet verzwegen. Ze handelen vanuit het maatschappelijk belang van op een verantwoorde manier voldoende en schoon drinkwater leveren nu en in de toekomst. Wel spelen bedrijfseconomische afwegingen (kosten efficiëntie) daarbij een belangrijke rol.

16.4 Wanneer in het proces is de gemeenteraad voor het eerst geïnformeerd over het voornemen de bouwhoogte (naar 20 m) en positionering van het bouwvlak aan te passen? Hoe is hierop gereageerd? In de vergadering van 27 mei 2024 wordt namelijk bijna unaniem aangegeven dat een hogere bouwhoogte dan 12 meter niet bespreekbaar is op deze locatie in het buitengebied van Luxwoude.

Via de reguliere route. Wel is de raad door Vitens via een aparte besloten bijeenkomst geïnformeerd. De sfeer van deze bijeenkomst was heel kritisch.

Vraag 18

Van een afstand gezien bestond participeren bestond in voorliggend geval uit informeren. Dit is ook heel legitiem voor een dergelijke ontwikkeling. Is dit vooraf ook duidelijk kenbaar gemaakt naar omwonenden in het kader van verwachtingenmanagement, zo ja waar blijkt dit uit?

In de bijeenkomsten en nieuwsbrieven, maar ook in de begeleidingscommissie is altijd duidelijk gecommuniceerd dat Vitens een taakstelling geeft als het gaat om voorzien in voldoende drinkwater. Vitens is initiatiefnemer. Doel van de nieuwsbrieven, bijeenkomsten en begeleidingscommissie is informeren over de voortgang, goed luisteren naar stakeholders en waar mogelijk en nodig inbreng meenemen in de planvorming.

Ruimtelijke onderbouwing

Vraag 19

Toelichting BP/paragraaf 2.3.2 Uitgangspunten: Hier wordt ingegaan op de bouwhoogte van 12 en 20 meter vanwege benodigde pelletbed- en onthardingsreactoren, dit is voorafgaand aan het OWBP bekend geworden. Een deel van de bebouwing 3000 m² van de totaal 8000 m² mag verhoogd worden van 12 naar 20 meter, maar moet passen binnen het inpassingsplan (voorwaardelijke verplichting). Verwezen wordt naar de nadere motivering van de bouwhoogte in bijlage 1 van de toelichting.

In de tekst wordt een beetje gesuggereerd dat het hier gaat om een afwijkingsbevoegdheid waar BenW aan kan meewerken:

“In de regels van dit plan is daarom bepaald dat in totaal 8.000 m² aan gebouwen en overkappingen mag worden gebouwd met een bouwhoogte van ten hoogste 12 m. Burgemeester en wethouders kunnen een omgevingsvergunning verlenen voor een hogere bouwhoogte van deze bebouwing tot maximaal 20 m voor ten hoogste 3.000 m² aan gebouwen en overkappingen. Op deze wijze kan gemeente Opsterland toetsen of de hogere bouwdelen passen binnen het voor dit plan opgesteld landschappelijk inpassingsplan (zie [Bijlage 1](#) en [Bijlage 2](#) bij de regels)”.

In paragraaf 7.2 waar wordt ingegaan op de aanpassingen in het ontwerpbestemmingsplan wordt dit nog sterker geformuleerd:

“In de bouwregels is een afwijkingmogelijkheid opgenomen om de bouwhoogte van bedrijfsgebouwen te vergroten naar ten hoogste 20 m. Deze afwijkingmogelijkheid is beperkt tot een oppervlakte van gebouwen van maximaal 3.000 m². Deze afwijkingmogelijkheid is opgenomen omdat Vitens mogelijk gebruik zal maken van pelletbed- of onthardingsreactoren die een hoogte van het gebouw waarbinnen deze reactoren zullen worden gebouwd, van 20 m vereisen. Omdat de gemeente deze bouwhoogte bij voorkeur wil beperken tot het hoogst noodzakelijke, is de afwijkingsbevoegdheid beperkt tot de genoemde oppervlakte”.

Uit de regels van het bestemmingsplan blijkt dat dit geen afwijkingsbevoegdheid betreft, maar de bouwhoogte van 20 meter voor 3000 m² recht is toegestaan. Wel geldt de voorwaardelijke verplichting voor landschappelijke inpassing. In bovengenoemde alinea uit paragraaf 2.3.2 van de toelichting wordt aangegeven dat BenW kunnen toetsten of de hoge bebouwing past binnen het opgestelde landschapsplan. Uit de regels en landschapsplannen (bijlage 1 en 2 van de regels) blijkt echter dat dit al bekeken is. De voorwaardelijke verplichting gaat namelijk uit van uitvoering van de landschaps- en bosbeheermaatregelen conform de in bijlage 1 en 2 van de regels opgenomen landschapsplannen, als daaraan wordt voldaan kan het plan doorgaan (geen nadere afweging meer nodig dus).

19.1 Hoe is deze bepaling bedoeld geweest. Als afwijkingsbepaling of gericht op het mogelijk maken van 20 meter hoog over de volledige 3000 m²?

Afwijking was niet bedoeling, want men wist dat het nodig was. Dat dit in de toelichting zo opgeschreven staat is waarschijnlijk een geval van miscommunicatie.

19.2 Was het richting de omgeving niet handiger geweest om na te gaan of die 20 meter hoogte echt nodig is en voor hoeveel m², zodat dit vooraf getoetst kan worden op o.a. landschappelijke impact.

Achteraf misschien wel, maar op dat moment was uitgangspunt voor het bestemmingsplan flexibiliteit en manoeuvreerruimte. Dit is nog steeds wenselijk.

Vraag 20

Toelichting BP/Paragraaf 5.1.2 Landschappelijke inpassing:

De opgenomen referentiebeelden zijn lijken niet allemaal even representatief. Enerzijds doordat ze niet tonen hoe een gebouw met een bouwhoogte van 12 tot 20 m over 8000 m² waarvan 3000 m² tot 20 meter zich in het landschap toont (het zijn close-up beelden).

Anderzijds worden vraagtekens gezet bij de hoogte van de getoonde gebouwen op de referenties. Deze lijken geen 20 meter hoog te zijn.

Inpassing en beeldkwaliteit is altijd beschouwd als oplosbaar en een kwestie van nadere uitwerking. Dit wil men niet vooraf dichtzetten, en met omgeving (klankbordgroep) vormgeven.

20.1 Kan de representativiteit van de referentiebeelden aangetoond worden?

20.2 Was het niet beter geweest om qua referentiebeelden meer nadruk te leggen op een vergelijkbare productielocatie, bijvoorbeeld zoals op blz 6 van het inspiratiedocument (Tull en 't Waal) en een massastudie te tonen

Vraag 21

Het bestemmingsplan is niet gepaard gegaan met een beeldkwaliteitsplan of beeldkwaliteitsparagraaf die juridisch verankerd is in de planregels. De toelichting gaat niet in op beeldkwaliteit en welstand. In Bijlage 1 regels – landschappelijke inpassing wordt wel ingegaan op de

vormgeving van de bebouwing, maar er zijn geen duidelijke criteria gesteld waaraan getoetst kan worden.

De welstandnota (gebied 8: buitengebied open landschap) voorziet verder niet in criteria voor een specifiek productiegebouw als hier wordt gerealiseerd. Ons inziens was een BKP op zijn plaats geweest, om de bebouwing gelet op haar ligging in het landschap qua positionering en materiaalgebruik zodanig te realiseren als voorgesteld in het landschapsplan.

Hoe kijkt u hier tegenaan?

Een beeldkwaliteitsplan uitwerken en vaststellen is een serieus te overwegen optie. Dit vormt dan samen met het bestemmingsplan het ontwikkelkader voor de bebouwing.

Vraag 22

Toelichting BP/Paragraaf 4.2.8 Ladder voor duurzame verstedelijking:

Grondwaterwinning wordt in de ladder onderbouwing op ingegaan. Het bronnenonderzoek Royal Haskoning wordt wel kort benoemd, maar is niet bijgevoegd en een goede bronvermelding ontbreekt.

In de ladderonderbouwing niet uitgebreid ingegaan op de locatiekeuze voor het productiegebouw in Luxwoude. Gelet op de ligging in het buitengebied moet gemotiveerd worden dat sprake is van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik. De vraag of deze specifieke ruimtevrage in het stedelijk gebied kan worden opgelost wordt in deze paragraaf niet beantwoord. In de conclusie van de ladder wordt wel gesteld dat het gebouw niet binnen bestaand stedelijk gebied kan worden gerealiseerd, maar dit wordt niet nader onderbouwd.

Had er in de ladderonderbouwing geen duidelijke splitsing gemaakt moeten worden inzake de grondwaterwinning en grondwaterproductie, waarbij t.a.v. de productie meer aandacht uitgaat naar de locatie keuze en de vraag of deze ruimtevrage in stedelijk gebied kan worden opgelost?

Vraag voorleggen aan Bugel Hajema.

Vraag 23

Toelichting BP/Paragraaf 4.4 gemeentelijk beleid:

Een toets aan het gemeentelijke landschapsbeleid wordt gemist. In de toelichting op het BP buitengebied wordt het "landschapsbeleidsplan" en "cultuurhistorisch onderzoek" benoemd. Is dit nog actueel, is hieraan getoetst?

Dit is wel actueel beleid, maar geeft niet veel houvast voor deze specifieke situatie. Beleid geeft input voor ontstaansgeschiedenis en kenmerken van het landschap. Het betreffende bosgebiedje is eigenlijk niet passend in dit landschap (gebiedsvreemd). SBB wilde er daarom wel vanaf. Vitens wilde vanwege maatschappelijke discussie juist niet op landbouwgronden bouwen.

In landschapsplan is vooral geredeneerd vanaf A7.

In paragraaf 5.1 en bijlage 1 van de regels wordt wel op de uitgangspunten voor de landschappelijke inpassing ingegaan. Waar zijn deze uitgangspunten op gebaseerd?

Vraag voor [REDACTED]

Verslag interview ██████ ██████ gemeente Opsterland

4 oktober 2024

Algemeen

██████ ██████ is als adviseur water vanaf het begin betrokken geweest als het gaat de beoordeling van de effecten van de winning op het grondwater en effect voor de landbouw. Hij ondersteund projectleider ██████ ██████ zit namens de gemeente Opsterland in de begeleidingscommissie.

Hierna is het gespreksverslag naar aanleiding van de standaard vragenlijst (zie bijlage 2 bij het eindrapport) opgemaakt. Opgemerkt wordt dat ██████ ██████ niet alle vragen kon beantwoorden, omdat hij niet/niet actief betrokken was in het betreffende procesdeel. Deze vragen zijn daarom weggelaten.

Locatiekeuze productielocatie

Vraag 1

Toelichting BP/paragraaf 3.1 Proces tot nu toe: Deze beschrijving van het proces suggereert dat Luxwoude altijd de voorkeur heeft genoten voor de productielocatie. N.a.v. de NRD heeft de gemeente Opsterland vanwege de mogelijke landschappelijke gevolgen een zienswijze ingediend en gevraagd om alternatieven te bekijken. Dit is gebeurd in de quickscan van Royal Haskoning uit 2020, die in opdracht van Vitens is uitgevoerd.

Is hoeverre was Luxwoude in uw ogen de voorkeurslocatie en hoe serieus zijn de alternatieven IBF Heerenveen en bedrijventerrein Gorredijk onderzocht met de gemeente Opsterland en gemeente Heerenveen?

Van begin af aan is de combinatie drinkwaterwinning en -productie op de locatie Luxwoude het uitgangspunt geweest. Dit is ook altijd de voorkeur van Vitens geweest. Vanwege voorbeeld Nij Beets waar de winning- en productie zich niet op dezelfde locatie bevinden is door gemeente gevraagd om te kijken naar eventuele alternatieven. Op basis hiervan is door Royal HaskoningDHV een quickscan uitgevoerd.

Uit de Quickscan locatieonderzoek is uiteindelijk gebleken dat Luxwoude naast winning ook voor de drinkwaterproductie de meest logische plek is. De gemeente (ambtelijk en bestuurlijk) is het hier mee eens.

Welke rol hadden gemeente Opsterland en Vitens in dit alternatieven onderzoek?

Een toetsende rol. Aanvrager bepaald en motiveert waarom ze iets wil. ██████ was hier gelet op zijn functie minder bij betrokken en heeft dit vanaf de zijlijn gevolgd via de begeleidingscommissie. Doordat de gemeente ook zitting had in de begeleidingscommissie, kon via deze weg ook worden meegedacht in het proces om tot waterwinning en productie te komen.

Vraag 2

Quickscan locatiekeuze Royal Haskoning oktober 2020:

2.1 In hoeverre zijn de landschappelijke waarden in de quickscan als toetsingscriterium meegenomen in de afweging voor een locatiekeuze? De landschappelijke gevolgen was namelijk het belangrijkste inhoudelijke punt van de zienswijze van de gemeente Opsterland op de NRD.

Vanwege de toetsende rol is hier waarschijnlijk niet heel specifiek naar gekeken vanuit de gemeente. Vraag voorleggen aan [REDACTED] en [REDACTED]

2.2 Waarom zijn alleen criteria van Vitens meegewogen in de quickscan (zie paragraaf 1.4 criteria)?

Zie voorgaande antwoord

2.3 Welke rol hebben Royal Haskoning/ BügelHajema en de gemeente Opsterland gehad in het formuleren van de uitgangspunten voor de locatiequickscan en hoe zijn deze partijen betrokken bij het opstellen en/of beoordelen van de quickscan?

Vraag voorleggen aan [REDACTED]

Vraag 3

Quickscan locatiekeuze Royal Haskoning oktober 2020: In de quickscan wordt ook gesproken over eventuele toekomstige uitbreiding. Er is maximaal 7 ha grondoppervlakte nodig voor de productielocatie. Hierin is voorzien in een eventuele uitbreiding. Voor de Luxwoude is dit geen probleem. In hoeverre is dit een belemmering bij locaties Gorredijk en Heerenveen.

Gorredijk is wel besproken, maar nooit een serieuze optie geweest, omdat er geen plan lag en grond is eigendom was. De benodigde 7 hectare was daar waarschijnlijk wel aanwezig.

Mogelijkheden op bedrijventerrein Heerenveen kent [REDACTED] niet

Vraag 5

Milieu-effectrapport Sweco, maart 2022:

5.1 In dit rapport wordt ook ingegaan op locatiekeuze, die lijkt aanvankelijk (in het begin van de notitie) volledig gebaseerd op geschiktheid als waterwinlocatie (o.b.v. hydrologisch onderzoek Royal Haskoning), geschiktheid voor infrastructuur en het feit dat de grond van SBB is en er geen waardevolle agrarische gronden opgeofferd hoeven worden.

Er lijkt aanvankelijk niet gekeken te zijn naar de landschappelijke impact en andere de locatieopties voor het hoge productiegebouw op het IBF te Heerenveen en het te realiseren bedrijventerrein bij Gorredijk. Klopt dit?

5.2 Later in het rapport in paragraaf 3.5.1. wordt wel ingegaan op de locatiealternatieven voor de productielocatie en de quickscan van Royal Haskoning uit 2020. Dit wordt uitgebreid en goed weergegeven. Wel wordt onder het kopje 'voorkeurslocatie' de aanname gemaakt dat de locatie in Heerenveen een extra proces met stakeholders vraagt met mogelijk vertraging tot gevolg. Waar is deze aanname op gebaseerd. In hoeverre is dit onderzocht met de gemeente Heerenveen. Welke acties zijn hiervoor ondernomen.

Bij het M.e.r. lag focus logischerwijs heel erg op de waterwinning en de gevolgen daarvan. Het productiegebouw was hierin onderschikt en een logisch gevolg van drinkwaterwinning. Landschappelijke inpassing leek na nadere uitwerking goed haalbaar en geen discussiepunt.

Bebouwing valt weg in de bossen en zie je dus niet of nauwelijks. Vitens heeft altijd referentiebeelden getoond van gebouwen die netjes ingepast zijn in het landschap.

Vraag 6

In zowel het MER Rapport van Sweco als de quickscan locatiekeuze van Royal Haskoning zijn een aantal milieu- en omgevingsaspecten t.a.v. de productielocatie niet voor alle locaties bekeken namelijk:

- Geluid (industrielawaai productielocatie, waarschijnlijk op iedere locatie geen probleem, maar wel relevant)
- Verkeersbewegingen en ontsluiting aanleg- en gebruiksfase productielocatie
- Luchtkwaliteit: wat zijn de effecten in en extern
- Geur (waarschijnlijk op iedere locatie geen probleem, maar wel relevant)
- Lichthinder/horizonvervuiling
- Cultuurhistorie/landschappelijke waarden). Dit is des te relevanter geworden naarmate de omvang en hoogte bebouwing groter is geworden. De nadere onderbouwing van de bouwhoogte van november 2022 gaat hier uiteindelijk wel op in, maar dit had ons inziens in de MER verwerkt moeten worden.
- Ruimtelijke en landschappelijke impact van een leidingtracé. Welke effecten heeft dit op de omgeving. Liggen deze volledig onder de grond of zijn er ook er bovengrondse bouwwerken?

Hoe kijkt u naar de relevantie van deze aspecten in relatie tot de productielocatie.

Doel van de quickscan was niet alle locaties tot in detail te onderzoeken. Doel was onderzoeken of er een beter alternatief was dan Luxwoude. Het idee was dat als het in Luxwoude past, dan past het qua milieuaspecten ook op de andere locaties.

Planproces

Vraag 7

Toelichting BP/paragraaf 1.2 Locatiekeuze: er wordt in deze paragraaf ingegaan op de voorkeurslocatie voor de grondwaterwinning, maar niet op de productielocatie en de daarvoor onderzochte alternatieven.

In de ladderonderbouwing (paragraaf 4.2.8) wordt hier eveneens niet op ingegaan. In paragraaf 3.1 wordt kort ingegaan op de zienswijze op de NRD en de quickscan locatiestudie als invulling daarvan. Verder in de toelichting wordt hier niet verder op ingegaan. De Quickscan Locatiestudie uit 2020 is niet toegevoegd als bijlage bij het OWBP, maar is wel relatief uitgebreid verwerkt in de MER.

7.1 Hebben omwonenden deze quickscan kunnen inzien of hebben ze alleen kennis kunnen nemen van paragraaf 3.5.1 van de MER notitie.

Er zijn wel referentiebeelden gemaakt van zicht op de snelweg + massastudie. Zie website Vitens.

7.2 Is de locatiekeuze in de bijeenkomsten met de omwonenden nader toegelicht? En hoe is hierop gereageerd door omwonenden.

Dit is wel gebeurt, maar nadruk lag altijd op de winning en gevolgen daarvan.

Vraag 9

Uit het stuk "motivering bouwhoogte" (bijlage 1 van de toelichting van het bestemmingsplan) blijkt dat Vitens sinds 2017 voor dit procesdeel een functionele en technische standaard heeft ontwikkeld. De reactor voor dit proces heeft een totale hoogte van 14 meter. Er is in totaal circa 4 meter nog voor bouwkundige constructies en 2 meter werkhoogte voor onderhoud dus 20 in totaal.

In de conclusie staat minimaal 17,5, maar vanwege onzekerheden door lage ligging en eventuele maatregelen tegen overstroming is 20 meter wenselijk.

Was in 2017 dan niet al bekend dat een bouwhoogte van 20 meter in Luxwoude noodzakelijk was en had dit niet al in het voorontwerpbestemmingsplan verwerkt moeten worden?

Extra hoogte was voor gemeente een verrassing. Dit was ook zo voor [REDACTED] (omgevingsmanager Vitens). Technische afdeling die met de ontwikkeling van het zuiveringsproces bezig was, kwam gaandeweg het BP proces met de mededeling dat er meer hoogte nodig was. BP daarom aangepast.

Vraag 14

Welke partijen hebben zitting gehad in de begeleidingscommissie en wat was hun rol?

[REDACTED] en [REDACTED] zaten namens gemeente Opsterland in begeleidingscommissie. Ging bijna niet over het productiegebouw, maar vooral over gevolgen waterwinning voor waterpeilhoogtes, bodemdaling en de combinatie met de gaswinning. Het is altijd wel in beeld geweest dat er productiegebouw zou komen in Luxwoude. 12 meter hoog was geen discussiepunt. Dit werd pas een discussiepunt nadat het verhoogt werd.

Vraag 15

Zijn alle inwoners inderdaad regelmatig per brief geïnformeerd? Door appellanten wordt aangegeven dat dit niet het geval is geweest. De gemeentelijke reactienota geeft aan dat Vitens voor de nieuwsbrief steeds opnieuw adressen moest selecteren en dat hier kleine verschillen in kunnen zitten.

Klopt dit? Kunt u een beeld schetsen hoe dit is gegaan?

Dit is waarschijnlijk gedaan op postcodegebied. [REDACTED] is hier niet bij betrokken geweest.

Vraag 16

Belangrijk kritiekpunt van omwonenden en raadsleden is dat er in het planproces steeds is gesproken over een winningslocatie en pas in september 2022 over winnings- en productielocatie en dat er vervolgens in het ontwerpbestemmingsplan ook nog eens een veel hogere bouwhoogte aan de orde is. De Gemeente verwijst in haar reactienota terecht naar VOB van 9 juli 2022 waarin de productielocatie is opgenomen. Een aantal fracties in de gemeenteraad (vergadering 27 mei 2024) suggereren toepassing van de salamimethode.

16.1 Wanneer is het proces zijn omwonenden voor het eerst geïnformeerd over het voornemen om ook de drinkwaterproductie in Luxwoude te huisvesten?

Van begin af aan is duidelijk geweest dat het productiegebouw erbij zou horen. Wel is n.a.v. situatie in Nij Beets gevraagd om onderzoek met een quickscan of er betere alternatieven voorhanden lagen die het onderzoeken waar waren. Dit bleek niet het geval.

16.2 Wanneer is het proces zijn omwonenden voor het eerst geïnformeerd over het voornemen de bouwhoogte en positionering van het bouwvlak aan te passen?

Waarschijnlijk kort na mededeling in de begeleidingscommissie in 2023. Exact heeft [REDACTED] dit niet bekend (verslagen begeleidingscommissie opvragen en nazien)

16.3 Wanneer in het proces is de gemeenteraad voor het eerst geïnformeerd over het voornemen om ook de drinkwaterproductie in Luxwoude te huisvesten? Hoe is hierop gereageerd?

Van begin af aan (zie voorgaand antwoord)

16.4 Wanneer in het proces is de gemeenteraad voor het eerst geïnformeerd over het voornemen de bouwhoogte (naar 20 m) en positionering van het bouwvlak aan te passen? Hoe is hierop gereageerd? In de vergadering van 27 mei 2024 wordt namelijk bijna unaniem aangegeven dat een hogere bouwhoogte dan 12 meter niet bespreekbaar is op deze locatie in het buitengebied van Luxwoude.

Weet [REDACTED] niet precies, in deze fase minder betrokken geweest, omdat zijn expertise inzake de drinkwaterwinning eerder in het proces aan de orde was.

Vraag 18

Van een afstand bezien bestond participeren bestond in voorliggend geval uit informeren. Dit is ook heel legitiem voor een dergelijke ontwikkeling. Is dit vooraf ook duidelijk kenbaar gemaakt naar omwonenden in het kader van verwachtingenmanagement, zo ja waar blijkt dit uit?

Volgens [REDACTED] is het altijd heel duidelijk gemaakt dat Vitens initiatiefnemer is en de omgeving informeert over haar plannen en de voortgang daarvan. Via Plaatselijk Belang is het weer naar de achterban teruggekoppeld. Proces liep heel goed tot het punt dat de bouwhoogte omhoogging.

Verslag interview [REDACTED] gemeente Opsterland

4 oktober 2024

Algemeen

[REDACTED] is als stedenbouwkundige van Bügel Hajema destijds betrokken geweest bij het opstellen van het landschappelijke inpassingsplan. Vanaf de zomer van 2024 wordt hij door de gemeente Opsterland ingehuurd als stedenbouwkundige.

Zoals uit het

Rol [REDACTED] stedenbouwkundige ondersteuning gemeente (in dienst van Bugel Hajema). Vanaf zomer 2024 bij gemeente Opsterland. Betrokken geweest landschappelijk

Huidige projectleider [REDACTED] weet er niet veel van. Oud projectleider [REDACTED] werkt nu bij gemeente en had supervisie op proces. Junior heeft geschreven.

Locatiekeuze productielocatie

Vraag 6

In zowel het MER Rapport van Sweco als de quickscan locatiekeuze van Royal Haskoning zijn een aantal milieu- en omgevingsaspecten t.a.v. de productielocatie niet voor alle locaties bekeken namelijk:

- Geluid (industrielawaai productielocatie, waarschijnlijk op iedere locatie geen probleem, maar wel relevant)
- Verkeersbewegingen en ontsluiting aanleg- en gebruiksfase productielocatie
- Luchtkwaliteit: wat zijn de effecten in en extern
- Geur (waarschijnlijk op iedere locatie geen probleem, maar wel relevant)
- Lichthinder/horizonvervuiling
- Cultuurhistorie/landschappelijke waarden). Dit is des te relevanter geworden naarmate de omvang en hoogte bebouwing groter is geworden. De nadere onderbouwing van de bouwhoogte van november 2022 gaat hier uiteindelijk wel op in, maar dit had ons inziens in de MER verwerkt moeten worden.
- Ruimtelijke en landschappelijke impact van een leidingtracé. Welke effecten heeft dit op de omgeving. Ligger deze volledig onder de grond of zijn er ook bovengrondse bouwwerken?

Hoe kijkt u naar de relevantie van deze aspecten in relatie tot de productielocatie.

Verhoogde bouwhoogte kwam als een verrassing. Andere locatie nooit een discussie geweest in het bestemmingsplan

Ruimtelijke onderbouwing

Vraag 20

Toelichting BP/Paragraaf 5.1.2 Landschappelijke inpassing:

De opgenomen referentiebeelden zijn lijken niet allemaal even representatief. Enerzijds doordat ze niet tonen hoe een gebouw met een bouwhoogte van 12 tot 20 m over 8000 m² waarvan 3000 m² tot 20 meter zich in het landschap toont (het zijn close-up beelden).

Anderzijds worden vraagtekens gezet bij de hoogte van de getoonde gebouwen op de referenties. Deze lijken geen 20 meter hoog te zijn.

20.1 Kan de representativiteit van de referentiebeelden aangetoond worden?

Niet representatief voor de hoogte dit klopt, materiaal en kleurgebruik.

Vraag 21

Het bestemmingsplan is niet gepaard gegaan met een beeldkwaliteitsplan of beeldkwaliteitsparagraaf die juridisch verankerd is in de planregels. De toelichting gaat niet in op beeldkwaliteit en welstand. In Bijlage 1 regels – landschappelijke inpassing wordt wel ingegaan op de vormgeving van de bebouwing, maar er zijn geen duidelijke criteria gesteld waaraan getoetst kan worden.

De welstandnota (gebied 8: buitengebied open landschap) voorziet verder niet in criteria voor een specifiek productiegebouw als hier wordt gerealiseerd. Ons inziens was een BKP op zijn plaats geweest, om de bebouwing gelet op haar ligging in het landschap qua positionering en materiaalgebruik zodanig te realiseren als voorgesteld in het landschapsplan.

Er is geen beeldkwaliteitsplan gemaakt om ontwerpvrijheid te houden.

Vraag 23

Toelichting BP/Paragraaf 4.4 gemeentelijk beleid:

Een toets aan het gemeentelijke landschapsbeleid wordt gemist. In de toelichting op het BP buitengebied wordt het “landschapsbeleidsplan” en “cultuurhistorisch onderzoek” benoemd. Is dit nog actueel, is hieraan getoetst?

Er is niet aan het landschapsbeleidsplan en cultuurhistorisch onderzoek getoetst, wel aan algemene landschappelijke kenmerken van dit landschap.

Verslag interview [REDACTED] en [REDACTED] (Vitens)

15 oktober 2024

Algemeen

[REDACTED] is omgevingsmanager en projectmanager nieuwe winningen bij Vitens. [REDACTED] gaat binnenkort met pensioen. [REDACTED] (ook omgevingsmanager) neemt de werkzaamheden van [REDACTED] over.

[REDACTED] geeft aan dat Vitens in 2018 voor het eerst naar buiten heeft gecommuniceerd over de drinkwaterwinning en -productie in Luxwoude. In dit forse project hebben veel processen parallel gelopen, zowel grondverwerving, waterwetvergunning, M.e.r-procedure en bestemmingsplanprocedure. Dit is de voornaamste reden dat de benodigde bouwhoogte pas laat in het proces goed duidelijk werd.

[REDACTED] benadrukt de positie van Vitens als semi-overheid. Het is een belangrijk orgaan op basis van de Waterwet dat zorg moet dragen voor voldoende en schoon drinkwater.

Vitens is trots op het gevoerde participatieproces. [REDACTED] merkt op dat hij zich altijd benaderbaar heeft opgesteld. Zijn naam en contactgegevens stonden ook onder de nieuwsbrieven. Toch is [REDACTED] nooit gebeld door raadsleden of bewoners.

Ten slot merkt [REDACTED] op dat Vitens aan het onderzoek is of een lagere bouwhoogte dan 20 meter technisch haalbaar is. Hier wil Vitens t.z.t. graag met de gemeente over in gesprek.

Hierna is het gespreksverslag naar aanleiding van de standaard vragenlijst (zie bijlage 2 bij het eindrapport) opgemaakt. Opgemerkt wordt dat [REDACTED] en [REDACTED] niet alle vragen konden beantwoorden, omdat ze niet/niet actief betrokken was in het betreffende procesdeel. Deze vragen zijn daarom weggelaten.

Locatiekeuze productielocatie

Vraag 1

Toelichting BP/paragraaf 3.1 Proces tot nu toe: Deze beschrijving van het proces suggereert dat Luxwoude altijd de voorkeur heeft genoten voor de productielocatie. N.a.v. de NRD heeft de gemeente Opsterland vanwege de mogelijke landschappelijke gevolgen een zienswijze ingediend en gevraagd om alternatieven te bekijken. Dit is gebeurd in de quickscan van Royal Haskoning uit 2020, die in opdracht van Vitens is uitgevoerd.

Is hoeverre was Luxwoude in uw ogen de voorkeurslocatie en hoe serieus zijn de alternatieven IBF Heerenveen en bedrijventerrein Gorredijk onderzocht met de gemeente Opsterland en gemeente Heerenveen?

Luxwoude is altijd in beeld geweest als winnings- en productielocatie. Zie ook de presentatie die in 2018 is gegeven. In 2017 is de gemeenteraad via een brief geïnformeerd. Water winnen en produceren hoort bij elkaar. Het voorbeeld van Nij Beets is geen goed voorbeeld, om Luxwoude mee te vergelijken. De productielocatie/productiecapaciteit was daar al van een andere bron beschikbaar, omdat er was afgeschaald is vanwege verzilting.

Welke rol hadden gemeente Opsterland en Vitens in dit alternatieven onderzoek?

De quickscan was geen uitgebreid onderzoek naar de landschappelijke en milieugevolgen. Het onderzoek had tot doel bevestigen of de koers Vitens juist was voor Luxwoude of dat er een beter alternatief voorhanden lag dat het onderzoeken waard was. Er is toen gekeken met 'bril' van toen.

Voor Heerenveen goldt dat het Bedrijventerrein IBF al vol was. Daarom moest worden uitwijken naar opties op het nieuwe bedrijventerrein Llaverblad NO. Hier was geen concrete locatie voor handen, en was het realiseren van een productie-installatie voor drinkwater qua bouwmogelijkheden niet mogelijk. Er was een nieuw omgevingsproces nodig (bij de gemeente Heerenveen gesproken met [REDACTED] en [REDACTED]).

Het alternatievenonderzoek is uitvoerig in de begeleidingscommissies aan bod gekomen.

Vraag 2

Quickscan locatiekeuze Royal Haskoning oktober 2020:

2.1 In hoeverre zijn de landschappelijke waarden in de quickscan als toetsingscriterium meegenomen in de afweging voor een locatiekeuze? De landschappelijke gevolgen was namelijk het belangrijkste inhoudelijke punt van de zienswijze van de gemeente Opsterland op de NRD.

Landschappelijke inpassing werd als goed oplosbaar beoordeeld en is daarom niet heel uitgebreid naar gekeken in de quickscan. Aandacht lag met name op landbouwkundige gevolgen van extra infrastructuur als gevolg van productie op andere plek (tijdelijke verstoringen, zakelijke rechten regelen, compenseren derving inkomsten agrariërs, dit zou een erg forse ingreep zijn).

Voor Gorredijk en Heerenveen waren de locaties te vaag. In de Quickscan konden de effecten daarom niet heel concreet uitgewerkt worden.

Vitens heeft vrijwillig vroegtijdig een M.E.R. uitgevoerd om tijd te winnen in het proces (parallelisatie). Het M.E.R. was gericht op vergunningsprocedure voor waterwinning.

2.2 Waarom zijn alleen criteria van Vitens meegewogen in de quickscan (zie paragraaf 1.4 criteria)?

Criteria zijn in samenspraak met de begeleidingscommissie opgesteld, maar wel vooral vanuit oogpunt van drinkwatervoorziening. Vitens wilde weten of Luxwoude juiste keuze was voor het productiegebouw.

2.3 Welke rol hebben Royal Haskoning/ BügelHajema en de gemeente Opsterland gehad in het formuleren van de uitgangspunten voor de locatiequickscan en hoe zijn deze partijen betrokken bij het opstellen en/of beoordelen van de quickscan?

Criteria zijn in samenspraak met de begeleidingscommissie opgesteld. De genoemde partijen waren daarin vertegenwoordigd.

Vraag 3

Quickscan locatiekeuze Royal Haskoning oktober 2020: In de quickscan wordt ook gesproken over eventuele toekomstige uitbreiding. Er is maximaal 7 ha grondoppervlakte nodig voor de productielocatie. Hierin is voorzien in een eventuele uitbreiding. Voor de Luxwoude is dit geen probleem. In hoeverre is dit een belemmering bij locaties Gorredijk en Heerenveen.

Is inmiddels achterhaald anno 2024

Vraag 4:

Quickscan locatiekeuze Royal Haskoning oktober 2020: In de quickscan mist t.a.v. het productiegebouw een toetsing aan de ladder voor duurzame verstedelijking en artikel 2.3.1 zorgvuldig ruimtegebruik van de omgevingsverordening 2014.

Wat is de reden dat deze toetsing niet is meegenomen?

Vraag stellen aan gemeente en Royal HaskoningDHV.

Vraag 5

Milieueffectrapport Sweco, maart 2022:

5.1 In dit rapport wordt ook ingegaan op locatiekeuze, die lijkt aanvankelijk (in het begin van de notitie) volledig gebaseerd op geschiktheid als waterwinlocatie (o.b.v. hydrologisch onderzoek Royal Haskoning), geschiktheid voor infrastructuur en het feit dat de grond van SBB is en er geen waardevolle agrarische gronden opgeofferd hoeven worden.

Er lijkt aanvankelijk niet gekeken te zijn naar de landschappelijke impact en andere de locatieopties voor het hoge productiegebouw op het IBF te Heerenveen en het te realiseren bedrijventerrein bij Gorredijk. Klopt dit?

Mer plicht kwam voor uit waterwinning. Zoals eerder aangegeven werd waterwinning en -productie als een bij elkaar horend geheel gezien.

5.2 Later in het rapport in paragraaf 3.5.1. wordt wel ingegaan op de locatiealternatieven voor de productielocatie en de quickscan van Royal Haskoning uit 2020. Dit wordt uitgebreid en goed weergegeven. Wel wordt onder het kopje 'voorkeurslocatie' de aanname gemaakt dat de locatie in Heerenveen een extra proces met stakeholders vraagt met mogelijk vertraging tot gevolg. Waar is deze aanname op gebaseerd. In hoeverre is dit onderzocht met de gemeente Heerenveen. Welke acties zijn hiervoor ondernomen.

Is al eerder toegelicht, gemeente Heerenveen heeft dit aangegeven. Ze hadden een zwaar gebiedsproces gehad in het planvormingsproces voor bedrijventerrein Klavenblad NO.

Vraag 6

In zowel het MER Rapport van Sweco als de quickscan locatiekeuze van Royal Haskoning zijn een aantal milieu- en omgevingsaspecten t.a.v. de productielocatie niet voor alle locaties bekeken namelijk:

- Geluid (industrielawaai productielocatie, waarschijnlijk op iedere locatie geen probleem, maar wel relevant)
- Verkeersbewegingen en ontsluiting aanleg- en gebruiksfase productielocatie
- Luchtkwaliteit: wat zijn de effecten in en extern
- Geur (waarschijnlijk op iedere locatie geen probleem, maar wel relevant)
- Lichthinder/horizonvervuiling
- Cultuurhistorie/landschappelijke waarden). Dit is des te relevanter geworden naarmate de omvang en hoogte bebouwing groter is geworden. De nadere onderbouwing van de bouwhoogte van november 2022 gaat hier uiteindelijk wel op in, maar dit had ons inziens in de MER verwerkt moeten worden.

- Ruimtelijke en landschappelijke impact van een leidingtracé. Welke effecten heeft dit op de omgeving. Liggen deze volledig onder de grond of zijn er ook er bovengrondse bouwwerken?

Hoe kijkt u naar de relevantie van deze aspecten in relatie tot de productielocatie.

Zie eerder gegeven antwoord. In 2020 kon slecht op hoofdlijnen een quickscan gemaakt worden. De locatie in Luxwoude was concreet, maar Heerenveen en Gorredijk niet. Doel van de quickscan was zoals de naam al zegt op hoofdlijnen onderzoeken of Luxwoude de juiste koers was of dat er een aantrekkelijk alternatief voorhanden lag dat nader onderzoek verdiende. Verder was door parallelisatie de proces het ontwerp voor de zuiveringsinstallatie nog niet klaar.

Planproces

Vraag 7

Toelichting BP/paragraaf 1.2 Locatiekeuze: er wordt in deze paragraaf ingegaan op de voorkeurslocatie voor de grondwaterwinning, maar niet op de productielocatie en de daarvoor onderzochte alternatieven.

In de ladderonderbouwing (paragraaf 4.2.8) wordt hier eveneens niet op ingegaan. In paragraaf 3.1 wordt kort ingegaan op de zienswijze op de NRD en de quickscan locatiestudie als invulling daarvan. Verder in de toelichting wordt hier niet verder op ingegaan. De Quickscan Locatiestudie uit 2020 is niet toegevoegd als bijlage bij het OWBP, maar is wel relatief uitgebreid verwerkt in de MER.

7.1 Hebben omwonenden deze quickscan kunnen inzien of hebben ze alleen kennis kunnen nemen van paragraaf 3.5.1 van de MER notitie.

De quickscan is alleen in begeleidingscommissie behandeld. De is niet tijdens een informatieavond toegelicht. Vitens had als initiatiefnemer deze quickscan nodig om de afweging te maken.

7.2 Is de locatiekeuze in de bijeenkomsten met de omwonenden nader toegelicht? En hoe is hierop gereageerd door omwonenden

Nee, dit was een interne afweging bij Vitens. Naar buiten toe is altijd gecommuniceerd (vanaf 2017) dat er een waterwinning en bijbehorende productielocatie in Luxwoude komt.

Vraag 9

Uit het stuk "motivering bouwhoogte" (bijlage 1 van de toelichting van het bestemmingsplan) blijkt dat Vitens sinds 2017 voor dit procesdeel een functionele en technische standaard heeft ontwikkeld. De reactor voor dit proces heeft een totale hoogte van 14 meter. Er is in totaal circa 4 meter nog voor bouwkundige constructies en 2 meter werkhoogte voor onderhoud dus 20 in totaal.

In de conclusie staat minimaal 17,5, maar vanwege onzekerheden door lage ligging en eventuele maatregelen tegen overstroming is 20 meter wenselijk.

Was in 2017 dan niet al bekend dat een bouwhoogte van 20 meter in Luxwoude noodzakelijk was en had dit niet al in het voorontwerp bestemmingsplan verwerkt moeten worden?

In de quickscan is met de kennis van toen uitgegaan van een benodigde bouwhoogte. Deze was gebaseerd op vergelijkbare productielocaties van Vitens. was op dat moment niet op de hoogte van technisch eisen die zouden leiden tot een hogere installatie. De quickscan werd begeleid door de

planvormingsafdeling van Vitens en niet door de technische afdeling. Het was voor de afdeling planvorming geen item en er is daarom geen focus op gelegd. Hier wordt duidelijk dat de oorzaak vooral ligt paralleliseren van de processen. Dit paralleliseren is wel wenselijk en noodzakelijk om de doorlooptijd van het proces te verkorten.

Op andere locaties van Vitens was 10 m bouwhoogte wel voldoende (Bijv. Oldeholtpade). Voor Luxwoude was onthardingsproces vergelijkbaar ingeschat, maar dit bleek later toch anders te zijn.

■ geeft aan dat er in het hele project heel veel criteria zijn om rekening mee te houden. Dat gaat doorgaans goed, alleen dat hier qua benodigde bouwhoogte een onaangename verrassing naar voren gekomen.

Vraag 10

Het milieueffect rapport van 2 maart 2022 is gebaseerd op het plan zoals vervat in het voorontwerpbestemmingsplan. Het rapport is niet aangepast op de planaanpassingen in het OWPB zoals de bouwhoogte.

Waarom is ervoor gekozen geen aanpassing van of aanvulling op het m.e.r. rapport te maken?

M.e.r. was bedoeld voor waterwinning en niet voor productiegebouw.

Vraag 11

Inzage vergaderstukken begeleidingscommissie waterwinning Luxwoude. Zijn locaties Gorredijk en Heerenveen ook meegenomen in het participatieproces (Vergaderstukken worden verstrekt door Vitens, maar moeten eerst geanonimiseerd worden).

Is er geen participatieproces geweest met bewoners omtrent Gorredijk en Heerenveen.

Vraag 14

Welke partijen hebben zitting gehad in de begeleidingscommissie en wat was hun rol?

Voor partijen zie verslagen begeleidingscommissie. Rol was adviserend aan en meedenken met Vitens. Wel gecommuniceerd dat ze in het proces zienswijzen konden indienen.

Vraag 15

Zijn alle inwoners inderdaad regelmatig per brief geïnformeerd? Door appellanten wordt aangegeven dat dit niet het geval is geweest. De gemeentelijke reactienota geeft aan dat Vitens voor de nieuwsbrief steeds opnieuw adressen moest selecteren en dat hier kleine verschillen in kunnen zitten.

Klopt dit? Kunt u een beeld schetsen hoe dit is gegaan?

Zie projectsite Vitens. Hier staan alle nieuwsbrieven en gegeven presentaties op.

In begin van het proces was er sprake van een groot zoekgebied voor de winning en is een groot gebied geïnformeerd. Later is dit invloedsgebied kleiner gemaakt, gebied waarin is geïnformeerd ook daarop aangepast.

Vraag 16

Belangrijk kritiekpunt van omwonenden en raadsleden is dat er in het planproces steeds is gesproken over een winningslocatie en pas in september 2022 over winnings- en productielocatie en dat er vervolgens in het ontwerpbestemmingsplan ook nog eens een veel hogere bouwhoogte aan de orde is. De Gemeente verwijst in haar reactienota terecht naar VOB van 9 juli 2022 waarin de

productielocatie is opgenomen. Een aantal fracties in de gemeenteraad (vergadering 27 mei 2024) suggereren toepassing van de salamimethode.

16.1 Wanneer in het proces zijn omwonenden voor het eerst geïnformeerd over het voornemen om ook de drinkwaterproductie in Luxwoude te huisvesten?

Belangrijkste stakeholders zijn in 2017 al geïnformeerd over zowel winning als productie, zie ook brief van college BenW aan gemeenteraad (30 januari 2018). Februari 2018 is het omgevingsproces gestart.

Er zijn een aantal inloopavonden georgabiseerd. Zie voor overzicht de projectensite Vitens. Tijdens de bijeenkomsten is via borden en posters aan de wand een beeld gegeven van de plannen. Hierbij ~~is~~ ook het inrichtingsplan getoond.

16.2 Wanneer ~~is~~ het proces zijn omwonenden voor het eerst geïnformeerd over het voornemen de bouwhoogte en positionering van het bouwvlak aan te passen?

Voor het eerst op 5 oktober 2023 → ~~de~~ heeft presentatie gegeven over de aanpassingen t.o.v. voorontwerp. Gemeenteraad ~~is~~ geïnformeerd voor voorontwerpbestemmingsplan en voor ontwerpbestemmingsplan.

16.3 Wanneer ~~is~~ het proces ~~in~~ de gemeenteraad voor het eerst geïnformeerd over het voornemen om ook de drinkwaterproductie ~~in~~ Luxwoude ~~te~~ huisvesten? Hoe ~~is~~ hierop gereageerd?

Gemeenteraad ~~is~~ twee keer geïnformeerd voorafgaand VOBP ~~in~~ mei 2022 en voorafgaand aan behandeling OWBP (6 mei 2024). Ook de nieuwsbrieven zijn aan ~~de~~ griffier verzonden om te delen.

Over het voorontwerpbestemmingsplan zijn geen vragen gesteld inzake het productiegebouw. Bij de behandeling van het ontwerpbestemmingsplan wel.

16.4 Wanneer ~~is~~ het proces ~~in~~ de gemeenteraad voor het eerst geïnformeerd over het voornemen de bouwhoogte (naar 20 m) en positionering van het bouwvlak aan te passen? Hoe ~~is~~ hierop gereageerd? ~~is~~ de vergadering van 27 mei 2024 wordt namelijk bijna unaniem aangegeven dat een hogere bouwhoogte dan 12 meter niet bespreekbaar ~~is~~ op deze locatie ~~in~~ het buitengebied van Luxwoude.

Zie boven. Raadsvergadering 27 mei 2024 was geen verrassing meer.

Vraag 17

Nieuwsbrieven Vitens

- ~~is~~ de nieuwsbrief van juli 2021 wordt voor het eerst gesproken over waterwinning en productielocatie en een inloopavond daarover op 2 sept 2021: Welk schetsontwerp ~~is~~ daar getoond en hoe ~~is~~ dit met de bewoners besproken?

Klopt niet. ~~is~~ 2017 en 2018 ~~is~~ dit ~~is~~ gepresenteerd. Postersessie zijn ~~is~~ downloaden via projectensite. Posters hingen ook aan de wand. ~~is~~ ~~is~~ uiteindelijk ook massastudie gemaakt die een beeld geeft van de maximaal planologische invulling. Die geeft waarschijnlijk een wat verkeerd beeld, om werkelijkheid worden niet alle mogelijkheden van het BP volledig benut. Ze dienen voorflexibiliteit ~~is~~ het ontwerpproces.

De informatieavond op 2 sept 2021 ~~is~~ afgelast i.v.m. met corona.

- Nieuwsbedrijf november opnieuw uitnodiging inloopavond 25 november 2022: Welk schetsontwerp is daar getoond?
- Nieuwsbrief 30 november 2022 informeert o.a. over het VOBP dat afgelopen zomer ter visie heeft gelegen en dat er de nodige aanpassingen nodig zijn om tot een OWBP te komen: Wat is er tussen deze nieuwsbrief en de volgende avond op 5 oktober gecommuniceerd?

Geen communicatie geweest

- Nieuwsbedrijf 15 sept 2023 nodig mensen uit voor informatieavond op 5 oktober 2023 en gaat o.a. over de BP procedure (OWBP is 28 september ter visie gegaan), maar gaat met name over thema waterwinning i.r.t. de woningen. In de uitnodiging wordt niets genoemd over de aangepaste plannen voor de bebouwing: In welke mate is dit besproken, welk ontwerp is getoond en wat was de rol van gemeente en Vitens die avond.

Gewijzigd ontwerp, bouwhoogte en bouwvlak aangepast. Foto's van onthardingsketels en referentiebeelden.

Vraag 18

Van een afstand bezien bestond participeren bestond in voorliggend geval uit informeren. Dit is ook heel legitiem voor een dergelijke ontwikkeling. Is dit vooraf ook duidelijk kenbaar gemaakt naar omwonenden in het kader van verwachtingenmanagement, zo ja waar blijkt dit uit?

Zie boven. Er komt nog een klankbordgroep over gebiedsinrichting en beeldkwaliteit.

Verslag interview ██████████ Bugel Hajema

24 oktober 2024

Algemeen

██████████ is voormalig projectleider bij Bugel Hajema. ██████████ is op 1 september 2023 bij de gemeente Smallingerland gaan werken. ██████████ is betrokken geweest tot de ter inzage legging van het OWBP.

Algemene beeld van ██████████ is dat Vitens een heel zorgvuldig omgevingsproces heeft gevoerd en in goed overleg stond met de gemeente (via ██████████ en Bugel Hajema (via ██████████

Verder is ██████████ van mening dat hier wellicht een beetje meespeelt dat de gemeente qua bestemmingsplan behoorlijk afhankelijk is van een adviesbureau dat door de initiërende partij (in dit geval Vitens) wordt ingeschakeld. Hiermee krijg je automatisch meer dat de initiatiefnemer invloed heeft/sturend op hoe het bestemmingsplan bijvoorbeeld qua flexibiliteit wordt ingestoken. Dit is overigens heel gebruikelijk en veel voorkomend.

Hierna is het gespreksverslag naar aanleiding van de standaard vragenlijst (zie bijlage 2 bij het eindrapport) opgemaakt. Opgemerkt wordt dat Bugel Hajema niet alle vragen kon beantwoorden, omdat ze niet betrokken was bij het betreffende procesdeel. Deze vragen zijn daarom weggelaten.

Planproces

Vraag 9

Uit het stuk "motivering bouwhoogte" (bijlage 1 van de toelichting van het bestemmingsplan) blijkt dat Vitens sinds 2017 voor dit procesdeel een functionele en technische standaard heeft ontwikkeld. De reactor voor dit proces heeft een totale hoogte van 14 meter. Er is totaal circa 4 meter nog voor bouwkundige constructies en 2 meter werkhoogte voor onderhoud dus 20 is totaal.

In de conclusie staat minimaal 17,5, maar vanwege onzekerheden door lage ligging en eventuele maatregelen tegen overstroming is 20 meter wenselijk.

Was in 2017 dan niet al bekend dat een bouwhoogte van 20 meter in Luxwoude noodzakelijk was en had dit niet al in het voorontwerpbestemmingsplan verwerkt moeten worden?

Beeld dat ██████████ hierbij heeft dat ██████████ (omgevingsmanager Vitens) echt een projectleider/omgevingsmanager is en niet zozeer een technicus. Omdat Vitens snel meer drinkwater moet oppompen in Friesland zijn processen geparalleliseerd (naast elkaar lopend) denk hierbij aan:

- hetzoeken en onderzoeken van de winningslocatie: bijbehorende onderzoeken en vergunning van de provincie
- de technische uitwerking van de productielocatie
- de bestemmingsplanprocedure

██████████ is hierdoor pas vrij laat in het proces ingelicht het feit dat de bouwhoogte in het VOBP onvoldoende was. De technische uitwerking van het zuiveringsproces heeft vrij lang geduurd, omdat hiervoor specifiek naar de plek gekeken moet worden.

Daarnaast is altijd de insteek geweest om het planologisch kader flexibel te houden, zodat Vitens nog manoeuvreerruimte heeft in het plaatsen van de productie-installatie en het leggen van de leidingen.

Verder wordt door zowel Vitens, gemeente en Bugel Hajema de landschappelijke inpassing van een productiegebouw van 13 meter en later 20 meter hoog goed inpasbaar geacht op de locatie gelet op de ligging in het bos. In de landschappelijke inpassing (bijlage bestemmingsplan) wordt hier ook aandacht aan besteed. Wel is dit nog een punt van verdere uitwerking. Dit wil Vitens samen met de omgeving doen (klankbordgroep).

Ruimtelijke onderbouwing

Vraag 19

Toelichting BP/paragraaf 2.3.2 Uitgangspunten: Hier wordt ingegaan op de bouwhoogte van 12 en 20 meter vanwege benodigde pelletbed- en onthardingsreactoren, dit is voorafgaand aan het OWBP bekend geworden. Een deel van de bebouwing 3000 m² van de totaal 8000 m² mag verhoogd worden van 12 naar 20 meter, maar moet passen binnen het inpassingsplan (voorwaardelijke verplichting). Verwezen wordt naar de nadere motivering van de bouwhoogte in bijlage 1 van de toelichting.

In de tekst wordt een beetje gesuggereerd dat het hier gaat om een afwijkingsbevoegdheid waar BenW aan kan meewerken:

“In de regels van dit plan is daarom bepaald dat in totaal 8.000 m² aan gebouwen en overkappingen mag worden gebouwd met een bouwhoogte van ten hoogste 12 m. Burgemeester en wethouders kunnen een omgevingsvergunning verlenen voor een hogere bouwhoogte van deze bebouwing tot maximaal 20 m voor ten hoogste 3.000 m² aan gebouwen en overkappingen. Op deze wijze kan gemeente Opsterland toetsen of de hogere bouwdelen passen binnen het voor dit plan opgesteld landschappelijk inpassingsplan (zie [Bijlage 1](#) en [Bijlage 2](#) bij de regels)”.

In paragraaf 7.2 waar wordt ingegaan op de aanpassingen in het ontwerpbestemmingsplan wordt dit nog sterker geformuleerd:

“In de bouwregels is een afwijkingsmogelijkheid opgenomen om de bouwhoogte van bedrijfsgebouwen te vergroten naar ten hoogste 20 m. Deze afwijkingsmogelijkheid is beperkt tot een oppervlakte van gebouwen van maximaal 3.000 m². Deze afwijkingsmogelijkheid is opgenomen omdat Vitens mogelijk gebruik zal maken van pelletbed- of onthardingsreactoren die een hoogte van het gebouw waarbinnen deze reactoren zullen worden gebouwd, van 20 m vereisen. Omdat de gemeente deze bouwhoogte bij voorkeur wil beperken tot het hoogst noodzakelijke, is de afwijkingsbevoegdheid beperkt tot de genoemde oppervlakte”.

Uit de regels van het bestemmingsplan blijkt dat dit geen afwijkingsbevoegdheid betreft, maar de bouwhoogte van 20 meter voor 3000 m² recht is toegestaan. Wel geldt de voorwaardelijke verplichting voor landschappelijke inpassing. In bovengenoemde alinea uit paragraaf 2.3.2 van de toelichting wordt aangegeven dat BenW kunnen toetsten of de hoge bebouwing past binnen het opgestelde landschapsplan. Uit de regels en landschapsplannen (bijlage 1 en 2 van de regels) blijkt echter dat dit al bekeken is. De voorwaardelijke verplichting gaat namelijk uit van uitvoering van de landschaps- en bosbeheermaatregelen conform de in bijlage 1 en 2 van de regels opgenomen landschapsplannen, als daaraan wordt voldaan kan het plan doorgaan (geen nadere afweging meer nodig dus).

19.1 Hoe is deze bepaling bedoeld geweest. Als afwijkingsbepaling of gericht op het mogelijk maken van 20 meter hoog over de volledige 3000 m²?

Er zat eerst een afwijkingsbevoegdheid in het bestemmingsplan. Deze is er later uitgehaald (toen was [REDACTED] niet meer betrokken als projectleider). De toelichting is klaarblijkelijk hier niet duidelijk genoeg op aangepast. Dit is geen kwaadwillendheid geweest, maar waarschijnlijk een miscommunicatie tussen de projectleider en juridisch planoloog.

19.2 Was het richting de omgeving niet handiger geweest om na te gaan of die 20 meter hoogte echt nodig is en voor hoeveel m², zodat dit vooraf getoetst kan worden op o.a. landschappelijke impact.

Ja achteraf gezien misschien wel. Echter zoals eerder aangegeven liep het technische ontwerpproces parallel aan de BP procedure om tijdwinst te boeken. Dit was een bewuste en logische keuze geweest om tijdwinst te boeken in het planproces als geheel.

Vraag 20

Toelichting BP/Paragraaf 5.1.2 Landschappelijke inpassing:

De opgenomen referentiebeelden zijn lijken niet allemaal even representatief. Enerzijds doordat ze niet tonen hoe een gebouw met een bouwhoogte van 12 tot 20 m over 8000 m² waarvan 3000 m² tot 20 meter zich in het landschap toont (het zijn close-up beelden).

Anderzijds worden vraagtekens gezet bij de hoogte van de getoonde gebouwen op de referenties. Deze lijken geen 20 meter hoog te zijn.

20.1 Kan de representativiteit van de referentiebeelden aangetoond worden?

[REDACTED] verwijst hiervoor naar de antwoorden gegevens door [REDACTED] [REDACTED] (zie ander verslag).

Vraag 21

Het bestemmingsplan is niet gepaard gegaan met een beeldkwaliteitsplan of beeldkwaliteitsparagraaf die juridisch verankerd is in de planregels. De toelichting gaat niet in op beeldkwaliteit en welstand. In Bijlage 1 regels – landschappelijke inpassing wordt wel ingegaan op de vormgeving van de bebouwing, maar er zijn geen duidelijke criteria gesteld waaraan getoetst kan worden.

De welstandnota (gebied 8: buitengebied open landschap) voorziet verder niet in criteria voor een specifiek productiegebouw als hier wordt gerealiseerd. Ons inziens was een BKP op zijn plaats geweest, om de bebouwing gelet op haar ligging in het landschap qua positionering en materiaalgebruik zodanig te realiseren als voorgesteld in het landschapsplan.

Hoe kijkt u hier tegenaan?

Door Vitens is uitermate zorgvuldig gehandeld qua procedure. Ze willen het ontwerpproces door een klankbord groep laten begeleiden. In het BP is dit nu niet juridisch geborgd. Bij vertrouwen in de ontwikkelende partij moet dit ook niet nodig zijn. Dit zou alsnog wel kunnen door bijvoorbeeld een voorwaardelijke verplichting of addendum op de AOK.

Vraag 22

Toelichting BP/Paragraaf 4.2.8 Ladder voor duurzame verstedelijking:

Grondwaterwinning wordt in de ladderonderbouwing op ingegaan. Het bronnenonderzoek Royal Haskoning wordt wel kort benoemd, maar is niet bijgevoegd en een goede bronvermelding ontbreekt.

In de ladderonderbouwing niet uitgebreid ingegaan op de locatiekeuze voor het productiegebouw in Luxwoude. Gelet op de ligging in het buitengebied moet gemotiveerd worden dat sprake is van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik. De vraag of deze specifieke ruimtevraag in het stedelijk gebied kan worden opgelost wordt in deze paragraaf niet beantwoord. In de conclusie van de ladder wordt wel gesteld dat het gebouw niet binnen bestaand stedelijk gebied kan worden gerealiseerd, maar dit wordt niet nader onderbouwd.

Had er in de ladderonderbouwing geen duidelijke splitsing gemaakt moeten worden inzake de grondwaterwinning en grondwaterproductie, waarbij t.a.v. de productie meer aandacht uitgaat naar de locatie keuze en de vraag of deze ruimtevraag in stedelijk gebied kan worden opgelost?

De focus lag zodanig op de waterwinning en -productie als eenheid (het hoorde bij elkaar) dat de toetsing van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik gelet op het productie gebouw onderbelicht is gebleven in de toelichting van het bestemmingsplan. Deze onderbouwing kan sterker worden gemaakt.

Verslag interview ██████████ -Tolboom (Royal HaskoningDHV)

15 oktober 2024

Algemeen

██████████ is als strategisch adviseur water bij Royal HaskoningDHV betrokken geweest bij de planontwikkeling voor de drinkwaterwinning- en productielocatie voor Vitens in Luxwoude. ██████████ heeft in 2020 de Quicksan locatiekeuze uitgevoerd. Daarna is ██████████ niet meer betrokken geweest.

Hierna is het gespreksverslag naar aanleiding van de standaard vragenlijst (zie bijlage 2 bij het eindrapport) opgemaakt. Opgemerkt wordt dat ██████████ niet alle vragen kon beantwoorden, omdat ze niet/niet actief betrokken was in het betreffende procesdeel. Deze vragen zijn daarom weggelaten.

Locatiekeuze productielocatie

Vraag 1

Toelichting BP/paragraaf 3.1 Proces tot nu toe: Deze beschrijving van het proces suggereert dat Luxwoude altijd de voorkeur heeft genoten voor de productielocatie. N.a.v. de NRD heeft de gemeente Opsterland vanwege de mogelijke landschappelijke gevolgen een zienswijze ingediend en gevraagd om alternatieven te bekijken. Dit is gebeurd bij de quickscan van Royal Haskoning uit 2020, die in opdracht van Vitens is uitgevoerd.

Is hoeverre was Luxwoude in uw ogen de voorkeurslocatie en hoe serieus zijn de alternatieven IBF Heerenveen en bedrijventerrein Gorredijk onderzocht met de gemeente Opsterland en gemeente Heerenveen?

Welke rol hadden gemeente Opsterland en Vitens in dit alternatieven onderzoek?

Het gesprek met de gemeente Heerenveen en de gemeente Opsterland over de alternatieve locaties in Heerenveen (KNO) en Gorredijk was een interview. ██████████ één keer aanwezig geweest bij de begeleidingscommissie om de quickscan locatiekeuze toe te lichten. Vitens had de voorkeur voor een productiegebouw in Luxwoude. Het is namelijk het meest logisch om winning en zuivering direct bij elkaar hebben. De gemeentelijke zienswijze op de NRD is heel serieus genomen en de mogelijkheden om zuivering (productie) op een andere locatie dan Luxwoude zijn op hoofdlijnen onderzocht. Hierbij is ook gekeken naar mogelijke koppeling met andere bedrijvigheid zoals de zuivelindustrie op het IBF.

In Heerenveen lag op dat moment nog geen vastgesteld bestemmingsplan. Criteria omtrent omvang en bouwhoogte (toen 12 m) waren wel bekend.

Locatie Gorredijk was nog minder concreet (zie ook beschrijving in de quickscan).

Vragen aan en verslaglegging van gesprekken met gemeente Heerenveen en Opsterland worden toegezonden.

Vraag 2

Quickscan locatiekeuze Royal Haskoning oktober 2020:

2.1 In hoeverre zijn de landschappelijke waarden in de quickscan als toetsingscriterium meegenomen in de afweging voor een locatiekeuze? De landschappelijke gevolgen was namelijk het belangrijkste inhoudelijke punt van de zienswijze van de gemeente Opsterland op de NRD.

Landschappelijke inpassing is altijd als belangrijk aandachtspunt gezien. Echter was het uitgangspunt dat het productiegebouw op iedere plek wel inpasbaar is gezien de manier waarop andere locaties van Vitens zijn ingepast.

2.2 Waarom zijn alleen criteria van Vitens meegewogen in de quickscan (zie paragraaf 1.4 criteria)?

2.3 Welke rol hebben Royal Haskoning/ BügelHajema en de gemeente Opsterland gehad in het formuleren van de uitgangspunten voor de locatiequickscan en hoe zijn deze partijen betrokken bij het opstellen en/of beoordelen van de quickscan?

Uitgangspunten die meegenomen zijn kwamen vanuit Vitens. Op hoofdlijnen is gekeken naar vervoersbewegingen en draagvlak in omgeving. Gemeenten hebben aangegeven in hoeverre omwonenden al betrokken zijn bij de ontwikkeling van het industriegebied.

Vraag 3

Quickscan locatiekeuze Royal Haskoning oktober 2020: In de quickscan wordt ook gesproken over eventuele toekomstige uitbreiding. Er is maximaal 7 ha grondoppervlakte nodig voor de productielocatie. Hierin is al voorzien in een eventuele uitbreiding. Voor de Luxwoude is dit geen probleem. In hoeverre is dit een belemmering bij locaties Gorredijk en Heerenveen.

5 tot 7 hectare is ook voor Heerenveen en Gorredijk rekening mee gehouden.

Vraag 4:

Quickscan locatiekeuze Royal Haskoning oktober 2020: In de quickscan mist t.a.v. het productiegebouw een toetsing aan de ladder voor duurzame verstedelijking en artikel 2.3.1 zorgvuldig ruimtegebruik van de omgevingsverordening 2014.

Wat is de reden dat deze toetsing niet is meegenomen?

Hier is niet specifiek naar gekeken. Gedachte is altijd geweest waterwinning- en productie is een bij elkaar horend geheel.

Vraag 6

In zowel het MER Rapport van Sweco als de quickscan locatiekeuze van Royal Haskoning zijn een aantal milieu- en omgevingsaspecten t.a.v. de productielocatie niet voor alle locaties bekeken namelijk:

- Geluid (industrielawaai productielocatie, waarschijnlijk op iedere locatie geen probleem, maar wel relevant)
- Verkeersbewegingen en ontsluiting aanleg- en gebruiksfase productielocatie
- Luchtkwaliteit: wat zijn de effecten in en extern
- Geur (waarschijnlijk op iedere locatie geen probleem, maar wel relevant)

- Lichthinder/horizonvervuiling
- Cultuurhistorie/landschappelijke waarden). Dit is des te relevanter geworden naarmate de omvang en hoogte bebouwing groter is geworden. De nadere onderbouwing van de bouwhoogte van november 2022 gaat hier uiteindelijk wel op in, maar dit had ons inziens in de MER verwerkt moeten worden.
- Ruimtelijke en landschappelijke impact van een leidingtracé. Welke effecten heeft dit op de omgeving. Liggen deze volledig onder de grond of zijn er ook er bovengrondse bouwwerken?

Hoe kijkt u naar de relevantie van deze aspecten in relatie tot de productielocatie.

Dit is meegenomen en vindbaar in de quickscan onder het kopje stakeholders en belangenafweging.

Dit is wel heel globaal gedaan, omdat het een quickscan betrof. De quickscan beoogde inzichtelijk te maken of Luxwoude de juiste plek voor het productiegebouw was of dat er betere alternatieven voorhanden lagen die nader onderzoek verdienden.

Planproces

Vraag 7

Toelichting BP/paragraaf 1.2 Locatiekeuze: er wordt in deze paragraaf ingegaan op de voorkeurslocatie voor de grondwaterwinning, maar niet op de productielocatie en de daarvoor onderzochte alternatieven.

In de ladderonderbouwing (paragraaf 4.2.8) wordt hier eveneens niet op ingegaan. In paragraaf 3.1 wordt kort ingegaan op de zienswijze op de NRD en de quickscan locatiestudie als invulling daarvan. Verder is de toelichting wordt hier niet verder op ingegaan. De Quickscan Locatiestudie uit 2020 is niet toegevoegd als bijlage bij het OWBP, maar is wel relatief uitgebreid verwerkt in de MER.

7.1 Hebben omwonenden deze quickscan kunnen inzien of hebben ze alleen kennis kunnen nemen van paragraaf 3.5.1 van de MER notitie.

is 1 keer bij de begeleidingscommissie geweest en heeft de resultaten van quickscan locatiekeuze gepresenteerd. Quickscan is vooraf toegezonden. Kritische punten vanuit agrariërs waren elektriciteitsvoorzieningen en vergravingen in het land. Stemming was goed.

7.2 Is de locatiekeuze in de bijeenkomsten met de omwonenden nader toegelicht? En hoe is hierop gereageerd door omwonenden

Niet bekend bij

Verslag interview ██████████ en ██████████ Gemeente Heerenveen

22 oktober 2024

Algemeen

██████████ werk sinds kort (augustus 2024) bij de gemeente Heerenveen als projectleider gebiedsontwikkeling. ██████████ is in 2020 niet betrokken geweest bij de gesprekken met Vitens en RoyalHaskoningDHV t.b.v. de quickscan locatieonderzoek. De destijds betrokken ambtenaren werken niet meer voor de gemeente. ██████████ heeft intern wel navraag en onderzoekwerk gedaan naar wat er in 2020 is gecommuniceerd.

Hierna is het gespreksverslag naar aanleiding van de standaard vragenlijst (zie bijlage 2 bij het eindrapport) opgemaakt. Opgemerkt wordt dat de gemeente Heerenveen niet alle vragen kon beantwoorden, omdat ze niet betrokken was in het betreffende procesdeel. Deze vragen zijn daarom weggelaten.

Locatiekeuze productielocatie

Vraag 1

Toelichting BP/paragraaf 3.1 Proces tot nu toe: Deze beschrijving van het proces suggereert dat Luxwoude altijd de voorkeur heeft genoten voor de productielocatie. N.a.v. de NRD heeft de gemeente Opsterland vanwege de mogelijke landschappelijke gevolgen een zienswijze ingediend en gevraagd om alternatieven te bekijken. Dit is gebeurd in de quickscan van Royal Haskoning uit 2020, die in opdracht van Vitens is uitgevoerd.

Is hoeverre was Luxwoude in uw ogen de voorkeurslocatie en hoe serieus zijn de alternatieven IBF Heerenveen en bedrijventerrein Gorredijk onderzocht met de gemeente Opsterland en gemeente Heerenveen?

Gemeente Heerenveen merkt op dat steeds wordt gesproken over het IBF. Dit bedrijventerrein is reeds ontwikkeld en ligt aan de overzijde van de A7. Bedrijventerrein waar het om gaat is het bedrijventerrein Klaverblad Noordoost. Destijds was nog geen BP vastgesteld, dit proces liep nog. Bestemmingsplan is in 2022 vastgesteld. Gemeente Heerenveen kent alleen de quickscan van Royal HaskoningDHV en geen andere rapporten of notities.

Vraag 3

Quickscan locatiekeuze Royal Haskoning oktober 2020: In de quickscan wordt ook gesproken over eventuele toekomstige uitbreiding. Er is maximaal 7 ha grondoppervlakte nodig voor de productielocatie. Hierin is voorzien in een eventuele uitbreiding. Voor de Luxwoude is dit geen probleem. In hoeverre is dit een belemmering bij locaties Gorredijk en Heerenveen.

Het bedrijventerrein Klaverblad Noord Oost bestaat uit drie delen/fasen.

- Fase 1 is vastgesteld BP (2022). Hierin is rekening gehouden met een bufferzone tussen dorp Tjalleberd. Alleen is de representatieve zone langs de A7 is een hogere bouwhoogte van 20 meter toegestaan (rest van de locatie is max 12 m). Dit betreft een doorvertaling van de stedenbouwkundige principes uit het Masterplan Klaverblad Noordoost en het beeldkwaliteitsplan. In de toelichting van het BP staat het volgende:

“Voor de naar de A7 gerichte representatieve zone is een aanduiding op de verbeelding opgenomen met een breedte van 100 meter. De representatieve zone richt zich op een representatieve uitstraling richting de A7, terwijl het achtergelegen deel van het bedrijventerrein, de landschappelijke zone, zich richt op inpassing in het landschap. Dit komt bijvoorbeeld tot uitdrukking in de maximale bouwhoogtes. In de representatieve zone zijn gebouwen met een maximale bouwhoogte van 20 meter mogelijk. Daarnaast zijn hoogteaccenten tot 25 meter toegestaan in deze zone.

In de landschappelijke zone van het bedrijventerrein mag de bouwhoogte maximaal 12 meter zijn. De naar de A7 gerichte gevels van de bedrijven in de representatieve zone dienen voor ten minste 60% in de zogeheten ‘gevellijn’ te staan. Dit is een op de verbeelding opgenomen lijn op 8 meter uit de zuidelijke grens van de bestemmingsvlakken. Vóór deze lijn zijn bepaalde vormen van gebruik van de ‘voortuin’ als strijdig gebruik aangemerkt in de specifieke gebruiksregels (lid 5.4). Opslag van goederen en materialen, parkeren en laden en lossen is in deze strook in principe niet toegestaan. Afwijken van deze regels is beperkt mogelijk. Dat geldt niet voor laden en lossen, dit moet altijd achter de voorgevellijn. In de representatieve zone is per bouwperceel één hoogteaccent met een maximale hoogte van 25 meter toegestaan binnen toegestaan. De oppervlakte van het hoogteaccent bedraagt ten hoogste 10% van de oppervlakte van het gebouw. Samen met de criteria uit het beeldkwaliteitsplan zorgen de bouwregels voor een representatieve ‘wand’ richting de A7”.

- *Fase 2 en 3 moeten nog ontwikkeld worden. Hier wordt nu uitgiftebeleid op gevoerd. Een productieinstallatie voor drinkwater is niet meegenomen in het behoefteonderzoek. Beleid gemeente Heerenveen is om echt bedrijven/economische activiteiten aan te trekken. Dit geldt zowel voor fase 1 als voor fase 2 en 3. De leidingen behorende bij drinkwaterproductie worden tevens als een belemmerende factor gezien voor de uit te geven kavels. De beoogde bouwhoogte zal vergelijkbaar zijn met fase 1.*
- *Groot deel van het gebied is bedoeld voor bos en/ of natuur. Dit vormt het landschappelijke raamwerk van het gebied. Dit raamwerk dient behouden te blijven.*
- *Fase 4 komt veel later tot ontwikkeling (over ca 20 jaar).*

Omwonenden uit dorp Tjalleberd zijn heel erg kritisch geweest over de ontwikkeling van bedrijventerein Klaverblad Noord Oost. In de quickscan van RoyalHaskoningDHV is dit nog zwak uitgedrukt. Het resultaat van het gebiedsproces is het huidige bestemmingsplan voor Klaverblad NO. Een aanpassing aan het bestemmingsplan hier, betekent dat er een nieuw gebiedsproces doorlopen dient te worden.

Voor de ontwikkeling van bedrijventerrein Klaverblad NO is N2000 gebied Delen niet onderzocht.

Grondprijs is inmiddels hoger dan in de quickscan is aangenomen.

Verslag interview ██████████ en schriftelijke reactie Geja van der Wielen-Berg Provincie Friesland

23 oktober en 29 oktober

██████████ is adviseur grondwater bij de Provincie Friesland. Vanuit die hoedanigheid was hij vooral betrokken bij het traject rondom de watervergunning. Voor de vragen omtrent het bestemmingsplan en de beoordeling hiervan is per mail door ██████████ op de vragen gereageerd.

Hierna is het gespreksverslag naar aanleiding van de standaard vragenlijst (zie bijlage 2 bij het eindrapport) opgemaakt. Opgemerkt wordt dat de gemeente Heerenveen niet alle vragen kon beantwoorden, omdat ze niet betrokken was in het betreffende procesdeel. Deze vragen zijn daarom weggelaten.

Vraag 8

8.1 Op welke versie van het bestemmingsplan heeft de Provincie Fryslân gereageerd op het kader van wettelijk vooroverleg? Gelet op de datum van de VO reactie (19 juli 2022) op bijlage 12 bij de toelichting op dit het voorontwerpbestemmingsplan geweest dat vanaf 9 juli 2022 voor 6 weken ter visie lag. Dit VOBP ging uit van een maximale bouwhoogte van 12 meter en kleiner bouwvlak.

Er is gereageerd op het voorontwerp van 19 juni 2022

8.2 Leidt het nu voorliggende ontwerpbestemmingsplan tot nieuwe inzichten bij de provincie? (vraag specifiek voor provincie)

Het ontwerp is door team Romte beoordeeld. Daarbij was de dienst op de hoogte van het feit dat het plan een groter bouwvlak was opgenomen en dat de hoogte voor een bepaalde oppervlakte naar 20m is gegaan. Deze punten zijn akkoord bevonden. Ook de opmerkingen uit het vooroverlegadvies waren voldoende verwerkt. De interne notitie ter beoordeling van het ontwerp is ook langs het Kwaliteitsteam (KT) geweest. Het KT was akkoord met de beoordeling (geen zienswijze). Het ontwerp heeft dus niet geleid tot nieuwe inzichten.

8.3 Bij het provinciale beleid is niet specifiek getoetst aan provinciale instructieregels. Er wordt wel ingegaan op instructieregels inzake waterwinning, maar niet op instructieregels die relevant zijn voor het productiegebouw zoals artikel 2.2.1 Ruimtelijke kwaliteit en artikel 2.3.1 Zorgvuldig ruimtegebruik (zie hieronder in cursief). Om welke reden is deze toetsing achterwege gelaten?

2.1.1 Ruimtelijke kwaliteit

1. De plantoelichting van een ruimtelijk plan voor een uitbreidingslocatie of voor het landelijk omvat een ruimtelijke kwaliteitsparagraaf waarin, voor zover noodzakelijk, wordt aangegeven op welke wijze:
 - a. het plan rekening houdt met de draagkracht van het landschap voor de opvang en inpassing van nieuwe functies, op grond van een analyse van de samenhang van de ondergrond, netwerken en nederzettingenpatronen;
 - b. het plan invulling geeft aan de blijvende herkenbaarheid van de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten, zijnde de structuren van provinciaal belang zoals die, met inbegrip van een richtinggevend advies, per deelgebied of gebiedsoverschrijdend zijn omschreven in de Structuurvisie Grutsk op de Romte.
2. Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op landelijk gebied stelt zo nodig regels die ertoe strekken dat de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten als bedoeld in het eerste lid, sub a, herkenbaar blijven.
3. Een ruimtelijk plan voor het landelijk gebied dient te voorzien in een zorgvuldige inpassing van:
 - a. een uitbreidingslocatie;

- b. *nieuwe infrastructuur of aanpassing van infrastructuur;*
- c. *een nieuwe recreatieve voorziening of uitbreiding van een recreatieve voorziening;*
- d. *agrarische bedrijven, inclusief glastuinbouwbedrijven;*
- e. *overige nieuwe of uitbreiding van bestaande, al dan niet aan het [landelijk gebied](#) gebonden functies, binnen de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten, zoals bedoeld in het eerste lid, sub b.*

2.3.1 Zorgvuldig ruimtegebruik

De toelichting bij een [ruimtelijk plan](#) dat voorziet in een nieuwe stedelijke functie buiten [bestaand stedelijk gebied](#) bevat een verantwoording waaruit blijkt dat toepassing is gegeven van het principe van zorgvuldig ruimtegebruik, waaruit in ieder geval blijkt waarom die functie redelijkerwijs niet binnen bestaand stedelijk gebied kan worden gerealiseerd.

Insteek was dat de winning en de productie in Luxwoude het uitgangspunt. Provincie wil dat waterrobuust gebouwd wordt (om overstroming tegen te gaan). En dat is reden dat de fabriek hoog wordt aangelegd.

De toets aan de ruimtelijke kwaliteit heeft bij het voorontwerp al plaatsgevonden. Daarover zijn in het advies (vooroverleg) ook opmerkingen gemaakt in afstemming met de interne deskundigen (archeologie, cultuurhistorie en landschap). Omdat in het ontwerp wijzigingen zijn aangebracht is de interne notitie voor het ontwerp dus nogmaals langs het KT geweest. Er is niet expliciet getoetst aan 'zuinig ruimtegebruik'. De functie is van openbaar belang cq. noodzakelijk en is binnenstedelijk niet te realiseren. De gronden met de putten zullen overigens met wandelpaden openbaar toegankelijk zijn (combinatie putten en bos = meervoudig ruimtegebruik).

Vraag 9

Uit het stuk "motivering bouwhoogte" (bijlage 1 van de toelichting van het bestemmingsplan) blijkt dat Vitens sinds 2017 voor dit procesdeel een functionele en technische standaard heeft ontwikkeld. De reactor voor dit proces heeft een totale hoogte van 14 meter. Er is in totaal circa 4 meter nog voor bouwkundige constructies en 2 meter werkhoogte voor onderhoud dus 20 in totaal.

In de conclusie staat minimaal 17,5, maar vanwege onzekerheden door lage ligging en eventuele maatregelen tegen overstroming is 20 meter wenselijk.

Was in 2017 dan niet al bekend dat een bouwhoogte van 20 meter in Luxwoude noodzakelijk was en had dit niet al in het voorontwerpbestemmingsplan verwerkt moeten worden?

Het zou kunnen dat de benodigde hoogte in 2017 al bekend was. Wellicht is per abuis de verkeerde hoogte opgenomen en is dit in het ontwerp gecorrigeerd. Deze informatie is niet bekend bij team Romte.

Vraag 18

Van een afstand bezien bestond participeren bestond in voorliggend geval uit informeren. Dit is ook heel legitiem voor een dergelijke ontwikkeling. Is dit vooraf ook duidelijk kenbaar gemaakt naar omwonenden in het kader van verwachtingenmanagement, zo ja waar blijkt dit uit?

Vitens heeft vanaf begin veel onderzoeken gedaan, zowel vanuit wettelijke noodzaak, maar ook omdat ze dat nodig vonden. Veel gedaan om omwonenden te betrekken. Ook informeel. Er is heel zorgvuldig gewerkt naar die grondwatervergunning toe. Ze hebben een 'steekje' laten vallen in het ontwerp.

Er zijn mogelijkheden voor schade afhandeling.

Bijlage 4 Presentatie gemeenteraad 25 november 2024

Expertreview drinkwaterwinnings- en productielocatie Luxwoude

Gemeenteraad Opsterland

Voorstellen

[REDACTED] [REDACTED]

- Manager productontwikkeling en kwaliteit
- Planoloog/projectleider

[REDACTED] [REDACTED]

- Coördinator afdeling planologie en omgevingsrecht
- Planoloog/projectleider

BJZ.nu - Ruimtelijke plannen en advies

Stedenbouwkundig adviesbureau

- Omgevingsrecht
- Gebiedsontwikkeling (initiatief tot juridisch planologisch kader)
- Beleidsontwikkeling
- Onderzoek
- Landschapsplannen

Ons werk – Planvorming woningbouw

Bestemmingsplan, procesbegeleiding en onderzoeken woningbouwlocatie Stougjeswijk Oud Beijerland

- Opdrachtgever: Consortium ontwikkelende partijen: BPD, Roosdom Tijhuis, AM Vastgoed
- Inhoud: 2500 woningen, commerciële en maatschappelijke functies, mobiliteitsoplossingen

STOUGJESWIJK

WIJK IN DE HOEKSCH

Ons werk - gebiedsvisies

Landgoedvisie Junne

- Opdrachtgever: a.s.r. Real Estate
- Inhoud: Richtinggevende visie op het landgoed voor de komende 15 jaar, waarin meerdere thema's samenkomen in een ambitie

Veerkrachtig watersysteem	Waardevolle natuur	 historie	Natuurinclusief werklandschap	Klimaatpositief bos	Leefbaar & aantrekkelijk woon-landschap	Pure recreatie & krachtige beleving	Duurzame energie
---------------------------	--------------------	--	-------------------------------	---------------------	---	-------------------------------------	------------------

Ons werk – omgevings- en bestemmingsplannen

Bestemmingsplannen en bijbehorend proces voor bedrijventerreinen

- Bedrijventerrein Goor (bovenregionaal)
- Uitbreiding Condor Group Hasselt (lokaal/grootschalig)
- Bedrijventerrein Heeten (lokaal)
- Bedrijventerrein Hengevelde (lokaal)
- Bedrijventerrein Ruinerwold (lokaal)
- Bedrijventerrein Ruinen (lokaal)
- Bedrijventerrein Enter (lokaal)

Ons werk - infrastructuur

In de afgelopen jaren diverse bestemmingsplannen voor de Gasunie

- Nieuwe of te verleggen leidingtracés
 - Koppelleidingen
 - Bijbehorende technische installaties.
-
- Bestemmingsplan Rondweg Weerselo
 - Bestemmingsplan aansluiting N35 – Stationsweg Haarle

Expert Review

Motie

Quickscan voor vergelijk drinkwaterproductielocaties

Deze motie hoort bij agendapunt 17 Vaststellen bestemmingsplan Luxwoude – grondwaterwinning en drinkwaterproductielocatie van de raadsvergadering van 27 mei 2024.

Voorstel

Wij vragen het college om:

1. Nogmaals een onafhankelijke QuickScan uit te laten voeren, op grond van de voortschrijdende inzichten, voor verschillende alternatieven voor drinkwaterproductie locaties voor de drinkwaterzuivering.
2. In deze quickscan een analyse aan te leveren van financiële consequenties, risico's en andere voors en tegens aan te geven van:
 - a. Een alternatieve locatie voor drinkwaterproductiebedrijf op bijv. locatie Heerenveen IBF.
 - b. Een eventuele drinkwaterproductie bedrijf in Luxwoude, waarbij het uitgangspunt dient te zijn: maximale bouwoppervlak 8000m^2 , met een maximale hoogte van 12m voor het bouwdeel van 5000m^2 en een maximale hoogte van 13 meter bij het bouwdeel van 3000m^2 , waarbij deze hoogtes ook in de toekomst niet gewijzigd worden.

Opdracht aan BJZ.nu

Uitvoeren onafhankelijk expertreview gebiedsontwikkelingsproces drinkwaterwinning- en productielocatie Vitens Luxwoude:

- *Valideren of de eerdere onderzoeken, analyses en conclusies – ook tegen het licht van voortschrijdende inzichten – stand kunnen houden of juist aanpassing nodig hebben;*
- *Een beeld schetsen van de impact op de omgeving die een eventuele actieve productielocatie heeft. Hierbij moet gedacht worden aan landschappelijke inpassing, geluid, licht, geur en verkeer*

Methode

- Stap 1:** Doornemen stukken en formuleren bespreekpunten voor interviews met partijen
- Stap 2:** Interviewen
- Stap 3.** Analyse resultaten en opstellen notitie expert review
- Stap 4:** Presenteren bevindingen, conclusies en aanbevelingen aan de gemeenteraad

Stap 1: Doornemen stukken

- Raadsvergadering 24 mei;
- Ontwerpbestemmingsplan incl. bijlagen;
- Quicksan locatiekeuze productielocatie Luxwoude
- Milieueffectrapportage incl. NRD
- Inspraak- en zienswijzennota, inclusief reacties bewoners;
- Verslagen begeleidingscommissie;
- Nieuwsbrieven en presentaties Vitens

Stap 2: Interviewen stakeholders

Vitens:

- [redacted] [redacted] – Omgevingsmanager
- [redacted] [redacted] - Omgevingsmanager

Gemeente Opsterland:

- [redacted] [redacted] – projectleider
- [redacted] [redacted] – Stedenbouwkundige
- [redacted] [redacted] – Adviseur Water

Gemeente Heerenveen:

- [redacted] [redacted] – Projectleider gebiedsontwikkeling

Royal HaskoningDHV:

- [redacted] [redacted] – Strategisch adviseur water

BügelHajema:

- [redacted] [redacted] - projectleider bestemmingsplan

Provincie Fryslân:

- [redacted] [redacted] - Adviseur Ruimte
- [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] – Team Omgevingszaken

Stap 3: Analyse en expertreview

- Opgehaalde informatie uit de stukken en gesprekken analyseren en categoriseren.
- Opstellen beknopte notitie waarin de bevindingen kernachtig naar voren komen, conclusies worden getrokken en aanbevelingen worden gegeven.

Stap 4: Presenteren aan gemeenteraad

De resultaten van de expert review worden gepresenteerd aan de gemeenteraad in een informerende raadsbijeenkomst voorafgaand aan de raadsvergadering.

Belangrijkste bevindingen

Expert Review

Locatiekeuze en alternatieven afweging

- Uitgangspunt waterwinning- en drinkwaterproductie op dezelfde locatie.
- Aanleiding zienswijze NRD was voorbeeld Nij Beets (winning) en Noardburgum (productie)
- Voorbeeld Nij Beets en Noardburgum waar de winning en productie gescheiden zijn is niet representatief
- Centraal in Friesland nieuwe winnings- en productielocatie noodzakelijk. Locatie gevonden in Luxwoude

Alternatievenafweging bedrijventerrein

- Alternatief bedrijventerrein Gorredijk niet reëel
 - Geen concreet plan voor het gebied
- Alternatief bedrijventerrein Klaverblad Noord Oost (IBF ligt aan overzijde A7 en is reeds volledig uitgegeven) niet reëel.
 - Economische activiteiten
 - Qua hoogte onvoldoende
- Gebiedsproces Tjalleberd bedrijventerrein Klaverblad NO opnieuw
 - Moeizaamheid volgens de gemeente Heerenveen nog zwak uitgedrukt.

Zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik

Is drinkwaterproductie in Luxwoude zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik als wordt gekeken naar de ladder voor duurzame verstedelijking?

- Bij uitsluitend toevoegen bedrijfsbebouwing is bedrijventerrein logischer
- Waterwinning en –productie bij elkaar is het meest logisch.
- Meerdere functies bij elkaar is zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik

Winning en productie gescheiden: minder zuinig en zorgvuldig:

- Elders schaarse bedrijfsgronden bedoeld voor economische activiteiten worden gebruikt
- Leidingen moeten worden gelegd door gronden van o.a. agrariërs met bijbehorende tijdelijke gevolgen voor landbouwproductie

Effecten op milieu en omgeving in quickscan voldoende onderzocht?

- Effecten op milieu- en omgeving van drie alternatieven zijn globaal onderzocht.
- Ontwikkelingsproces was nog gaande. De locatie Luxwoude was nog het meest concreet. De alternatieven Heerenveen en Gorredijk waren globale opties
- Doel was niet om alle milieuaspecten tot in detail te beschouwen en onderzoeken.
- Bevestigen of de combinatie waterwinning- en productie in Luxwoude inderdaad de beste keuze was. Heeft niet geleid tot ander inzicht.

Ruimtelijke impact (landschap en beeldkwaliteit)

- Aanname Vitens en gemeente is altijd geweest: landschappelijke inpassing van het productiegebouw van 12 m en later 20 m hoog in Luxwoude is oplosbaar.
- Met een massastudie van de maximaal planologische invulling (OWBP) is getoond dat een gebouw van 20 m ingepast kan worden
- Vitens en gemeente beschouwen de landschappelijke inpassing en beeldkwaliteit als kwestie van goede uitwerking.
- Insteek van het OWBP is bewust een flexibel planologisch kader neer te leggen. Duidelijke stedenbouwkundige kaders, maar niet teveel tot in detail.

Visualisaties

- Bebouwd max. 8000 m² binnen bouwvlak
- De maximale bouwhoogte voor 30% daarvan is 20 m.

De beelden geven de ruimte aan die Vitens maximaal geboden wordt binnen de regels van het plan.

VOOR JE

Ruimtelijke impact (bouwhoogte)

- Aanpassen bouwhoogte tussen VOBP: 12 m en OWBP: 20 m was geen vooropgezet plan
- In het technisch ontwerpproces (dat parallel liep met het watervergunning en bestemmingsplanproces) bleek dat voor het benodigde onthardingsproces in Luxwoude meer hoogte nodig is van de pelletbed- en onthardingsreactoren (zie afbeelding).
- 13 meter is de maximale bouwhoogte binnen de agrarische bestemming van het BP Buitengebied, maar niet leidend voor bijv. een drinkwatervoorziening
- Vitens is bereid om mee te denken en te onderzoeken of een lagere bouwhoogte dan 20 meter technisch haalbaar is.

Procesmatig

- Zeer uitgebreid omgevingsproces door Vitens doorlopen
- Vitens heeft aanvankelijk in een groter gebied mensen geïnformeerd over de winning. Later werd duidelijk dat het invloedsgebied van de waterwinning kleiner was dan eerst gedacht. Hierdoor is het gebied dat geïnformeerd werd ook kleiner geworden.
- Het algemeen belang van voldoende drinkwater (incl. reservebeleid) in de toekomst stond steeds centraal.
- Het borgen van voldoende drinkwater in de toekomst en de tijd die nodig is om nieuwe winning- en productielocaties te ontwikkelen heeft ertoe geleid dat Vitens processen heeft geparallelliseerd.
 - Aankoop grond
 - Pompproeven
 - Waterwetvergunning
 - MER procedure
 - bestemmingsplanprocedure
 - technische uitwerking.
- Rol van de omgevingsmanager is om dit goed af te stemmen. Dat is het algemeen heel goed gegaan, behalve bij de bouwhoogte van het gebouw

Tijdlijn proces op hoofdlijnen

Belangrijkste conclusies

- Gebiedsontwikkelingsproces is volgordeijk goed verlopen. Parallellisatie logisch en wenselijk
- Er is in ruim voldoende mate en heel zorgvuldig aandacht besteed aan het omgevingsmanagement.
- Quicksan locatiekeuze: bevestigen of de combinatie winning- en productie (zoals gebruikelijk) in Luxwoude inderdaad de beste keuze was.
- Alternatieve locaties in Gorredijk en Heerenveen waren in 2020 nog niet concreet genoeg en waren geen beter alternatief.

Belangrijkste conclusies

- Voorbeeld winning en productie gescheiden (Nij Beets) niet representatief.
- Combineren van de winning- en productie in Luxwoude leidt tot het meest zuinige en zorgvuldige ruimtegebruik.
- Landschappelijke inpassing en beeldkwaliteit zijn in Luxwoude oplosbaar
- Bestemmingsplan is bewust flexibel van aard. Dit is heel gebruikelijk en voorkomt dat het bestemmingsplan op korte termijn opnieuw aanpassing behoeft Dit vraagt wel om vertrouwen in de ontwikkelende partij.
- Vitens is bereid om mee te denken en te onderzoeken of een lagere bouwhoogte dan 20 meter technisch haalbaar is.

Belangrijkste aanbevelingen

- Blijf vasthouden aan drinkwaterwinning en –productie in Luxwoude vanuit:
 - zuinig- en zorgvuldig ruimtegebruik
 - het belang van op tijd in de toekomst voldoende drinkwater
 - het belang van drinkwater tegen een betaalbare prijs
- Ga in gesprek met Vitens over de noodzakelijke bouwhoogte op basis van de nieuwste inzichten. Houdt daarbij niet per se vast aan 13 meter, maar laat juist een goede landschappelijke inpassing en beeldkwaliteit centraal staan.
- Maak in overleg met Vitens een keuze in de opzet van het bestemmingsplan:
 - Optie 1: een flexibel juridisch kader en vertrouw erop dat Vitens in overleg met de gemeente en omgeving zorgvuldig aandacht besteed aan de landschappelijke inpassing en de beeldkwaliteit (klankbordgroep)
 - Optie 2: een strakker juridisch kader met en nader uitgewerkt erfinrichtingsplan en beeldkwaliteitsplan (gevolg hiervan is extra tijd)

Bijlage 5 Processchema Gebiedsontwikkeling Metrum

Processchema gebiedsontwikkeling

FASE		INITIATIEF	DEFINITIE	ONTWERP		VOORBEREIDING	REALISATIE	BEHEER
Proces	Contract	Intentieovereenkomst	Samenwerkingsovereenkomst		Voorbereidingsovereenkomst	Realisatieovereenkomst	Beheersovereenkomst	
	Management	Plan van aanpak Organisatieadvies Risicoverkenning Vorbereidingskrediet Draagvlak	Inrichten projectorganisatie Ontwikkelstrategie Risicoanalyse Communicatieplan Aanbestedingsbeleid	Planning en control Risicomangement Aanbesteding / contractering / contractmanagement				Evaluatie
Procedure	Planologie	Verkenning planologie Locatie-eisen	Tracébesluit MER Structuurvisie Wvg	Bestemmingsplan Projectbesluit Exploitatieplan			Vergoeding planschade	
	Vergunningen	Verkenning vergunningen	Omgevingsmanagement	Plan van aanpak vergunningen	Aanvraag vergunningen	Advies handhaving	Handhaving	
Planeconomie	Grondbeleid	Grondbeleidsinstrumentarium	Kadastraal onderzoek Verwervingsplan	Minnelijke verwerving		Onteigening	Uitgifte kavels	
	Grondexploitatie	Financiële verkenning Verkenning kostenverhaal Marktanalyses Verkenning subsidies	Financiële haalbaarheid Exploitatieplan Opzet plankosten Aanvraag subsidies Financieringsplan	Globale tot definitieve grondexploitatie Kostenverhaal (via overeenkomst of exploitatieplan) Bewaken: plankosten / verwervingskosten / sloopkosten / saneringskosten		(Herziene) grondexploitatie Bewaken: plankosten verwervingskosten sloopkosten saneringskosten	Bewaken grondexploitatie Bewaken: plankosten verwervingskosten sloopkosten saneringskosten	Eindafrekening exploitatieplan
Ontwerp	Stedenbouw	Stedenbouwkundige verkenning Volkshuisvesting Globaal bouwprogramma	Programma van Eisen Stedenbouwkundige visie Bouwprogramma	Masterplan: Stedenbouwkundig plan Beeldkwaliteitsplan Visie openbare ruimte Groenplan	Stedenbouwkundig VO Verkavelingsplan / Matenplan Inrichtingsplan Ontwerp bouwplan	Stedenbouwkundig DO Selectie architect Verlichtingsplan Bouwbestek	Bouwen	
	Civil	Verkenning belemmeringen Indicatie eenheidsprijzen	Controle kaartmateriaal Concept raming	Landmeten Civieltechnisch basisdocument Definitieve raming	Geotechnisch ontwerp Geohydrologisch ontwerp Rioleringsplan	DO + bestekken: Sloop Sanering Voorbelasten & Kunstwerken Directieraming	Landmeetkundig uitzetten Directie Toezicht Bouw- en woonrijp maken	Overdrachtsdocument Revisiemetingen
Onderzoek	Ondergrond	Historisch Bodemonderzoek Water Nutsvoorzieningen Archeologie	Bodemonderzoek Saneringsonderzoek Watertoets Onderzoek K&L Archeologisch bureauonderzoek Explosievenonderzoek	Nader bodemonderzoek Nader saneringsonderzoek Integraal waterplan Archeologisch onderzoek	Bodemkwaliteitskaart Saneringsplan Bemalingsadvies Verleggingsplan K&L	Coördinatie K&L Archeologisch veldonderzoek	Vorbereiding peilbesluit Archeologische opgravingen	
	Bovengrond	Lucht Geluid Natuur Monumenten	Luchtkwaliteit Geluidstoets Natuurtoets Vitaliteitstoets monumenten	Luchtkwaliteitsonderzoek Akoestisch onderzoek Ecologie- / natuuronderzoek	Compensatieplan Groen & Water			
	Omgeving	Ruimtelijk beleid van gemeente / provincie / Rijk Mobiliteitstoets Stakeholdersanalyse	Planschade risicoanalyse Verkeerskundig onderzoek Distributie Planologisch onderzoek	Verkeersstructuurplan	Verkeersplan	Inrichting bouwterrein	Tijdelijke ontsluiting	

Bijlage 6

Massastudie maximaal planologische invulling Ontwerpbestemmingsplan

Visualisaties

- Bebouwd max. 8000 m² binnen bouwvlak
- De maximale bouwhoogte voor 30% daarvan is 20 m.

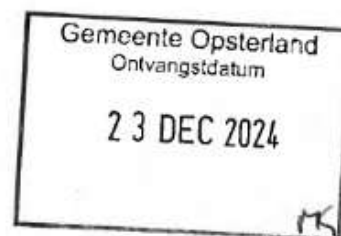

De beelden geven de ruimte aan die Vitens maximaal geboden wordt binnen de regels van het plan.

Bijlage 7 Tijdlijn planproces drinkwaterwinning en productie Luxwoude

Tijdlijn proces op hoofdlijnen

Gemeente Opsterland
T.a.v. College van burgemeester en wethouders
Postbus 10.000
9244 ZP BEETSTERZWAAG

Behandeld door	[REDACTED]	Datum	17 december 2024
Doorkiesnummer	[REDACTED] - [REDACTED] 27 [REDACTED]	Email	luxwoude@vitens.nl
Ons kenmerk	2024/063 AMT-FR/AT	Uw kenmerk	--
Onderwerp	Bouwhoogte productielocatie Luxwoude		

Geacht college,

Vitens zorgt ervoor dat bij burgers en bedrijven in Friesland voldoende schoon drinkwater uit de kraan stroomt. Dit is een uitdaging, omdat steeds meer vraag naar drinkwater is. Daarom is Vitens voornemens om aan de Hegedyk 12 te Luxwoude een grondwaterwinning en drinkwaterproductielocatie te realiseren. Hiervoor ligt het bestemmingsplan "Luxwoude - Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie" bij u ter besluitvorming voor.

Belangrijk onderwerp van gesprek bij het vaststellen van het bestemmingsplan is de benodigde bouwhoogte. Tijdens het werkbezoek van uw gemeenteraad van 17 september 2024 aan onze productielocatie in Oldeholtspade, is uitgebreid gesproken over die bouwhoogte. Er is ook afgesproken dat wij u bijgevoegde 'Notitie bouwhoogte Luxwoude' toesturen met een nadere toelichting.

Proces bestemmingsplan

In de raadsvergadering van 27 mei 2024, inzake de vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan, is door de gemeenteraad een motie aangenomen. Belangrijkste aanleiding voor de motie is de benodigde bouwhoogte. In het voorontwerp van het bestemmingsplan is een bouwhoogte van 12 meter opgenomen. Gedurende het ontwerpproces is geconstateerd dat 12 meter niet voldoende is en hebben wij u gevraagd voor een deel van het bouwvlak (3.000 van totaal 8.000 m²), deze bouwhoogte van 12 meter te wijzigen in 20 meter. Dit op technische gronden en om samen met bewoners ontwerprijheid te houden voor een optimale inpassing in de omgeving. Hierbij hebben wij aangegeven dat wij ons in het ontwerpproces inspannen om de bouwhoogte zo laag mogelijk te houden en niet op voorhand gaan ontwerpen op 20 meter.

Ondanks onze inspanningen om het gehele gebiedsproces zo zorgvuldig mogelijk te doorlopen, heeft ons verzoek geleid tot vragen en zorgen vanuit de omgeving. Wij vinden dit jammer en wij beseffen dat de communicatie en afstemming over de bouwhoogte anders en zorgvuldiger had moeten plaatsvinden.

Benodigde bouwhoogte

In zowel de motie, als tijdens het werkbezoek van uw gemeenteraad op 17 september 2024 aan onze productielocatie in Oldeholtgade, is verzocht om meer toelichting en onderbouwing van de benodigde bouwhoogte. In bijgevoegde notitie lichten wij toe waarom een bepaalde bouwhoogte van de drinkwaterproductielocatie nodig is. Ook schetsen wij een beeld van de alternatieven, onmogelijkheden en risico's bij een lagere, toegestane bouwhoogte.

Zoals aangegeven spannen wij ons in om de bouwhoogte zo laag mogelijk te houden. Inmiddels is voor ons duidelijk geworden dat wij in het bestemmingsplan minimaal 16 meter bouwhoogte nodig hebben om de drinkwatervoorziening kwalitatief, betrouwbaar, energetisch efficiënt en tegen maatschappelijk te verantwoorden kosten kunnen realiseren. Gedurende het vervolg van het ontwerpproces zullen wij ons blijven inzetten om de bouwhoogte zo laag mogelijk te houden.

Overige aandachtspunten vervolg

Tijdens het bestemmingsplanproces zijn ook vragen gesteld over onder andere de verkeersveiligheid op de Hegedyk en over de landschappelijke inpassing van het productiebedrijf. Wij vinden het belangrijk om in gesprek te gaan over deze vragen en zorgen. In de nog te vormen klankbordgroep voor het vervolgproces, worden beide punten een belangrijk gespreksonderwerp. In de klankbordgroep vragen wij ook aan vertegenwoordigers vanuit de omgeving om daarin plaats te nemen. Deze klankbordgroep wordt gestart na vaststelling van het bestemmingsplan.

Mocht er behoefte zijn aan een mondelinge toelichting vanuit Vitens, zijn wij hier uiteraard toe bereid. Wij zien uw besluit graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

GORDON KORTBEEK

Strategisch omgevingsmanager, bestuursafgevaardigde

Bijlage: Notitie bouwhoogte productielocatie Luxwoude

c.c.: Gemeenteraad Opsterland

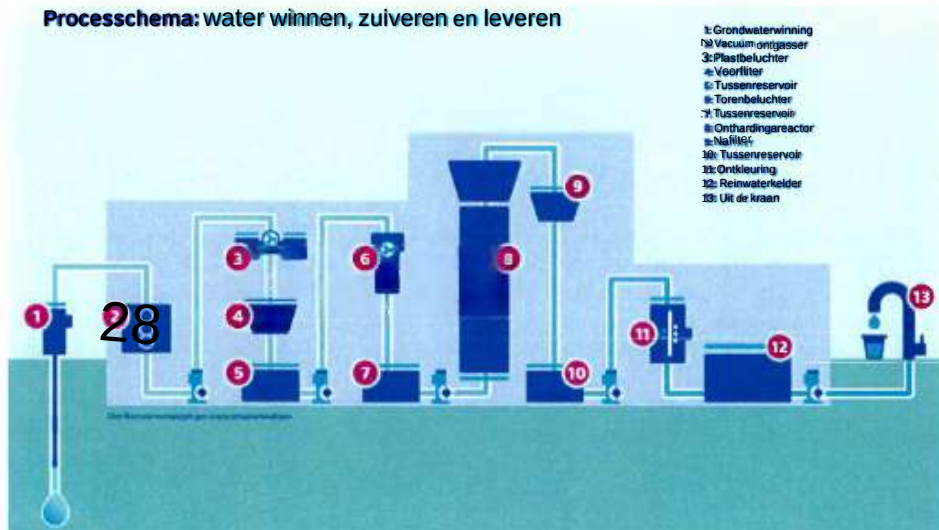
Aan : College van burgemeester en wethouders Gemeente Opsterland
 Van : Vitens -
 Betreft : Notitie bouwhoogte productiebedrijf Luxwoude
 Datum : 16 december 2024
 Kenmerk : 2024/N04 AMT-FR/JA
 Kopie : Gemeenteraad Opsterland

SAMENVATTING

Op 17 september 2024 is een deel van de gemeenteraad op werkbezoek geweest op de Vitens locatie Oldeholtspade. Tijdens dit werkbezoek is een verdere toelichting gegeven over het proces om te komen tot drinkwater. Ook is ingezoomd op de benodigde maximale bouwhoogte van dit proces en de consequenties/risico's van een maximale bouwhoogte voor het toekomstige productiebedrijf Luxwoude.

De onderstaande figuur is een schematische weergave van de zuiveringsopzet voor het productiebedrijf Luxwoude. De onthardingsreactoren voor ontharding met kalkmelk (stap 8) zijn maatgevend voor de benodigde bouwhoogte. De totaal benodigde hoogte bij de onthardingsreactoren is $\pm 18,5$ meter. Door het gebouw $\pm 2,5$ meter onder maaiveld te realiseren komt de benodigde maximale bouwhoogte uit op 16 meter.

Processchema: water winnen, zuiveren en leveren

Tijdens het voortraject van de zuiveringsopzet (2019-2022) zijn ook alternatieven voor ontharding middels kalkmelk onderzocht.

Ontharding middels natronloog viel af omdat daarmee niet voldaan kan worden aan de drinkwaterkwaliteitseisen. Ontharding middels Reverse Osmose (RO) is energie-intensief (35% meer energieverbruik dan kalkmelk) en leidt tot een reststroom van ~ 800.000 m³/jaar-effluent welke niet geloosd kan worden. Concluderend is een ontharding middels kalkmelk de beste en meest duurzame keuze voor ontharding in Luxwoude (o.a. lage CO₂-uitstoot per m³ drinkwater).

Verder is gekeken naar een maximale bouwhoogte van 13 meter. Dit is technisch mogelijk door de zuivering dieper in de grond te bouwen. Echter is dit maatschappelijk niet te verantwoorden omdat dit leidt tot beduidend hogere bouwkosten (15-20 miljoen) en extra risico's (als gevolg van extreem weer/overstromingen) op het gebied van drinkwaterkwaliteit en betrouwbaarheid in de provincie Friesland.

1. INLEIDING

Vitens zorgt ervoor dat bij alle mensen in Friesland water uit de kraan stroomt. Dit is een uitdaging omdat steeds meer drinkwater nodig is. In 2023 kreeg Vitens na uitgebreid onderzoek een vergunning om 6,5 miljoen kubieke meter grondwater per jaar te winnen in Luxwoude. Om in Luxwoude drinkwater te maken is Vitens voornemens een winveld aan te leggen en een productiebedrijf te bouwen. Zo zorgen we ervoor dat bij iedereen voldoende en schoon water uit de kraan stroomt. Nu én in de toekomst.

Om een waterwingebied en productiebedrijf te kunnen realiseren is, op verzoek van Vitens, door het college van B&W in juni 2022 een voorontwerpbestemmingsplan in procedure gebracht met een benodigde maximale bouwhoogte van 12 meter. Echter vanuit het parallel gestarte ontwerpproces bleek dat deze maximale bouwhoogte niet toereikend zou zijn om het ruwe grondwater, met de daarvoor benodigde onthardingsreactoren, voldoende te kunnen zuiveren en te ontharden.

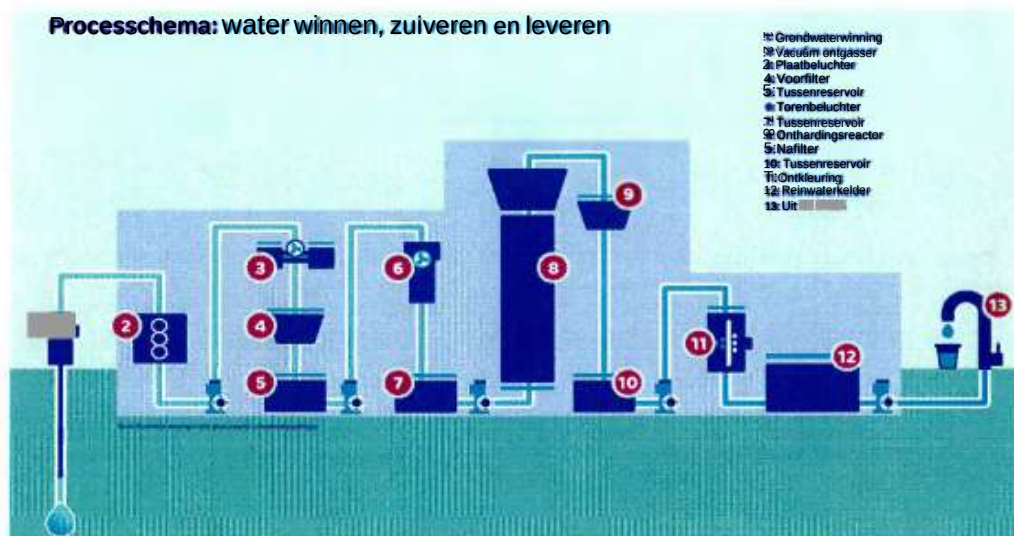
Vitens heeft op 10 november 2022 het college verzocht om het Voorontwerpbestemmingsplan te wijzigen naar een maximale bouwhoogte van 20 meter in het Ontwerpbestemmingsplan dat in september 2023 ter visie is gelegd. Deze wijziging heeft gezorgd voor vragen in de omgeving en de gemeenteraad. In de behandeling van het plan in de gemeenteraad van 27 mei 2024 is door de gemeenteraad een motie ingediend over de bouwhoogte en de locatiekeuze.

Op 17 september 2024 is een deel van de gemeenteraad op werkbezoek geweest op de Vitens-locatie Oldeholtspade. Tijdens dit bezoek is er door Vitens uitleg gegeven over de uitdagingen waar Vitens voor staat in Friesland, hoe Luxwoude hierin past en is de gemeenteraad meegenomen in het proces van drinkwater maken door middel van een rondleiding op het productiebedrijf. Naar aanleiding van dit werkbezoek is het verzoek gekomen voor een notitie aan de gemeenteraad met een toelichting van de benodigde maximaal benodigde bouwhoogte waarin antwoord wordt gegeven op twee vragen:

- Welke bouwhoogte is maximaal benodigd voor het nieuw te bouwen productiebedrijf?
- Welke consequenties en/of risico's zijn er als de hoogte wordt gemaximaliseerd tot 23 meter?

2. ZUIVERINGSPROCES/ZUIVERINGSTAPPEN

Het ontwerp van een productiebedrijf wordt bepaald door de kwaliteit van het grondwater (ruwwater). Aan de hand van deze ruwwaterkwaliteit en de drinkwaterkwaliteitseisen wordt een opzet gemaakt van het zuiveringsproces. Dit procestechnologisch ontwerp bestaat uit verschillende zuiveringsstappen om het water zodanig te zuiveren dat het voldoet aan de wettelijke drinkwaterkwaliteitseisen. Vervolgens wordt op basis van dit procestechnologisch ontwerp een waterloopschema opgesteld. Onderstaand is het waterloopschema voor Luxwoude schematisch weergegeven (zie bijlage A voor meer details).

Bij het opstellen van het waterloopschema spelen diverse aspecten een rol zoals:

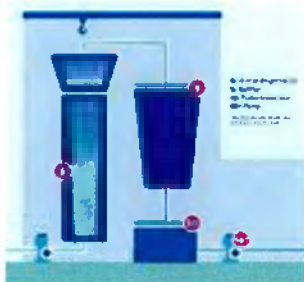
- Drinkwaterwet en -besluit → bijvoorbeeld de eisen aan leveringszekerheid en kwaliteit van het drinkwater;
- Hygiëncode en praktijkcodes drinkwater → bijvoorbeeld richtlijnen voor ontwerp en bouw van zuiveringsinstallaties voor drinkwater;
- Regionaal waterprogramma Friesland 2022-2027 → bijvoorbeeld eisen aan kwetsbare & vitale infrastructuur zoals productiebedrijven drinkwater;
- Omgevingsaspecten → bijvoorbeeld beperken van de impact productiebedrijf op de omgeving, natuur-inclusieve en landschappelijke inpassing in de omgeving;
- Duurzaamheid → bijvoorbeeld beperken onnodig energieverbruik door het op en neer verplaatsen "verpompen" van water door de meest efficiënte route te creëren binnen het productiebedrijf.

Overwogen alternatieve technieken voor ontharding

In het voortraject (2019-2022) zijn alternatieve zuiveringsstappen onderzocht. Voor ontharding is gekeken naar ontharding middels kalkmelk, middels natronloog en middels Reverse Osmose (RO). Ontharding middels natronloog valt af omdat daarmee niet voldaan kan worden aan de drinkwaterkwaliteitseisen (teveel kalkafzetting en/of te lage pH-waarden) waardoor klanten problemen gaan ervaren. Ontharding door een deelstroom (~60%) middels Reverse Osmose te ontharden is technisch mogelijk, echter leidt dit tot meer energiegebruik (35%) en een reststroom van ~800.000 m³/jaar effluent welke nergens zomaar kan worden geloosd. In vergelijking met ontharding middels kalkmelk is RO een minder duurzaam alternatief (meer verlies in vorm van effluent en daardoor hogere CO₂-uitstoot per m³ drinkwater).

3. BENODIGDE HOOGTE VANUIT HET ZUIVERINGSPROCES

Het onthardingsproces is bepalend voor de benodigde hoogte van een productiebedrijf. Op Luxwoude is het ruwe water behoorlijk hard en daarmee is de onthardingsstap cruciaal om aan de gewenste drinkwaterkwaliteit te voldoen.

Toelichting onthardingsreactoren

In de onthardingsreactor verwijderen we kalk uit het water. Het water wordt van onderaf in de reactor gepompt waar het zich mengt met kalkmelk. Door een reactie hecht de kalk uit het water zich aan de kalkmelk in de reactor. Om een optimale reactie met de kalkmelk te garanderen, moet het water enige tijd in de reactor verblijven. Deze verblijftijd is essentieel. Aan de bovenkant van de reactor stroomt het ontharde water eruit terwijl de kalkneerslag onderin blijft. Daarna stroomt het water onder vrij verval naar de nafilter en het tussenreservoir. Dit doen we in stapjes op verschillende hoogtes. Hiermee besparen we energie door gebruik te maken van de zwaartekracht.

De hoogte van de reactoren bedraagt ± 14 meter (inclusief ruimte onder reactor voor toevoerleidingen). Voor meer details over onthardingsproces en de hoogte van de onthardingsreactoren zie bijlage B.

Boven de uitstroom van de onthardingsreactoren is ruimte nodig voor:

- deksel en nood-overstort onthardingsreactoren → ± 0,5 meter;
- vrije ruimte om de reactoren van boven in te kunnen voor inspectie en/of onderhoud → ± 2 meter;
- hijsvoorziening (kabelbaan) om spuitkrans in te hijsen t.b.v. inwendige reiniging → ± 1 meter;

- dakopbouw (constructie, isolatie, afschot en dakrand) → ± 1 meter.

Hiermee komt de totaal benodigde hoogte bij de onthardingsreactoren uit op ± 18,5 meter (± 14 meter + ± 4,5 meter).

Het vloerniveau van de zuivering wordt onder meer bepaald door:

- de hoogte van het slootpeil (-2,0 meter NAP is hoogste gemeten slootpeil afgelopen 3 jaren). De nood-overstorten van de tussenreservoirs moeten in geval van calamiteit onder vrij verval - via waterslot en calamiteitenvijver - uit kunnen stromen in de waterschapsloot. Hiervoor dienen nood-overstorten in de tussenreservoirs gesitueerd te worden boven de + 2,3 meter NAP (± 1,3 meter vrij verval filters > waterslot + ± 1 meter waterslot + ± 2 meter vrij verval naar calamiteitenvijver en waterschapsloot);
- de hoogte van de tussenreservoirs inclusief zuigkuil en pompopstelling. De minimaal benodigde hoogte bedraagt ± 5 meter (± 3 meter hoogte kelders i.v.m. inhoud, doorloophoogte en reactiesnelheid + ± 1 meter afschot en zuigkuil + ± 1 meter pompopstelling).

Op basis van bovengenoemde komt de bovenkant van de vloer van de zuivering uit op -2,7 meter NAP (= + 2,3 meter - 5 meter). Ter informatie; het bestaande maaiveld varieert tussen circa -2,3 meter en -1,5 meter NAP.

Een lagere vloer van de gehele zuivering leidt tot hogere bouwkosten en/of hogere energiekosten echter niet tot een lager zuiveringsgebouw, aangezien de nood-overstorten van de tussenreservoirs niet onder de + 2,3 meter NAP kunnen zakken. Het dieper (lager dan -2,7 meter NAP) realiseren van de onthardingsreactoren en nafilts inclusief tussenreservoir leidt tot hogere bouwkosten. Dit betreft kosten voor het realiseren van een droge bouwkuip zoals damwanden, waterglas injectie en intensieve bemaling. Tevens leidt een dieper gelegen deel van het gebouw tot extra risico's (als gevolg van extreem weer/overstromingen) op gebied van drinkwaterkwaliteit en betrouwbaarheid in de provincie Friesland.

4. MINIMAAL BENODIGDE BOUWHOOGTE IN BESTEMMINGPLAN

Op basis van de op dit moment beschikbare gegevens en het huidige ontwerp is de minimaal benodigde bouwhoogte **16 m*** (=> - 2,7 meter NAP + 18,5 meter hoogte ontharding). Dit geldt enkel voor het deel van het gebouw voor onthardingsreactoren en de nafilts (circa 3.000 m²). Voor de overige delen van het zuiveringsgebouw (5.000 m²) volstaat de aangevraagde hoogte van 12 meter * t.o.v. 0 meter NAP.

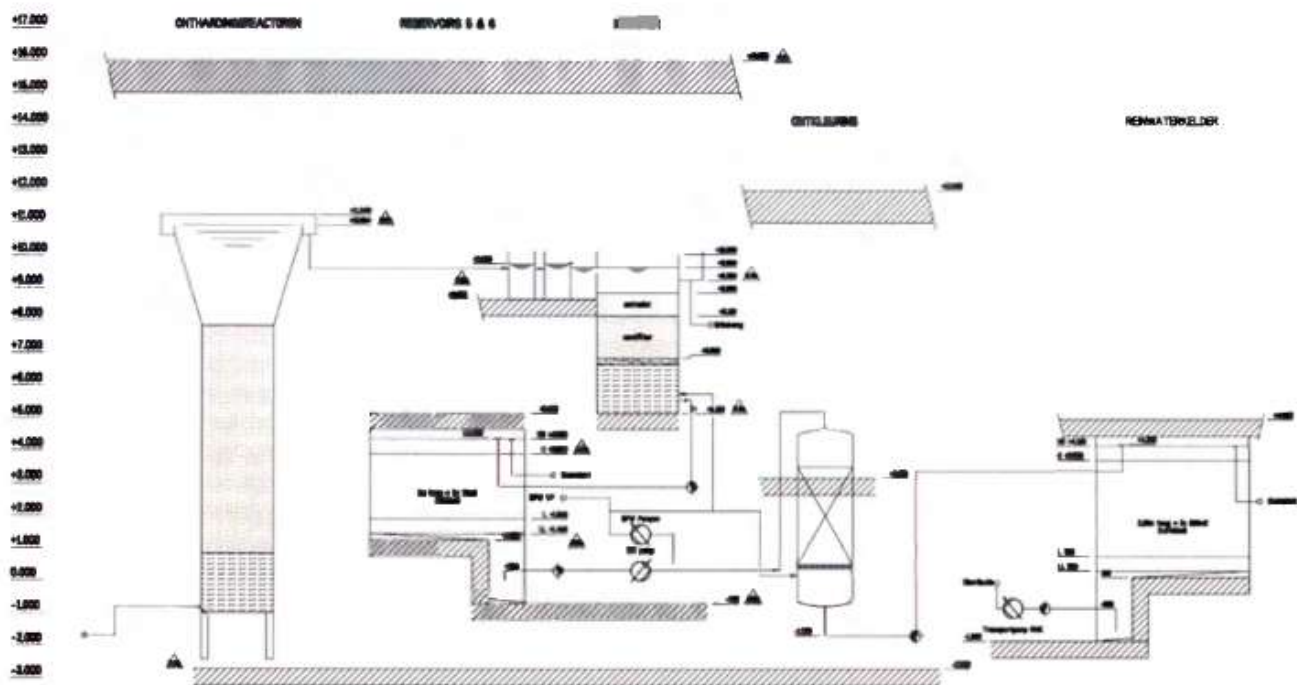
* De bouwhoogte in bestemmingsplan wordt gemeten ten opzichte van de Hegedyk welke een hoogte heeft van 0 meter NAP ter plaatse van Luxwoude. Het huidige bestaande maaiveld ter plaatse van de bouwkaavel varieert tussen circa -2,3 meter en -1,5 meter NAP.

5. CONSEQUENTIES & RISICO'S BOUWHOOGTE 13 METER

Er is, mede naar aanleiding van de bespreking in de gemeenteraad, gekeken naar het beperken van de bouwhoogte tot een maximale hoogte van 13 meter. Onderstaand een overzicht van de belangrijkste consequenties en/of risico's:

- hogere bouwkosten (circa 15-20 miljoen euro) voor het realiseren van een droge bouwkuip zoals damwanden, waterglas-injectie en intensieve bemaling tijdens de bouwphase;
- meer energiegebruik (circa 5%) door meer op en neer verplaatsen water;
- extra risico's op gebied van drinkwaterkwaliteit en/of betrouwbaarheid als gevolg van technische invulling ontharding en/of overstromingsgevaar verdiepte onderdelen productiebedrijf.

BIJLAGE B: TOELICHTING ONTHARDINGSREACTOR

Werking pelletreactor met kalkmelk

Een pelletreactor verwijdert calcium (Ca^{2+}) en waterstofcarbonaat (HCO_3^-) uit het water zodat de kalkafzetbaarheid en totale hardheid van water wordt verlaagd. Daarnaast resulteert ontharding in een lagere afgifte van metalen als koper en lood in leidingen bij klanten.

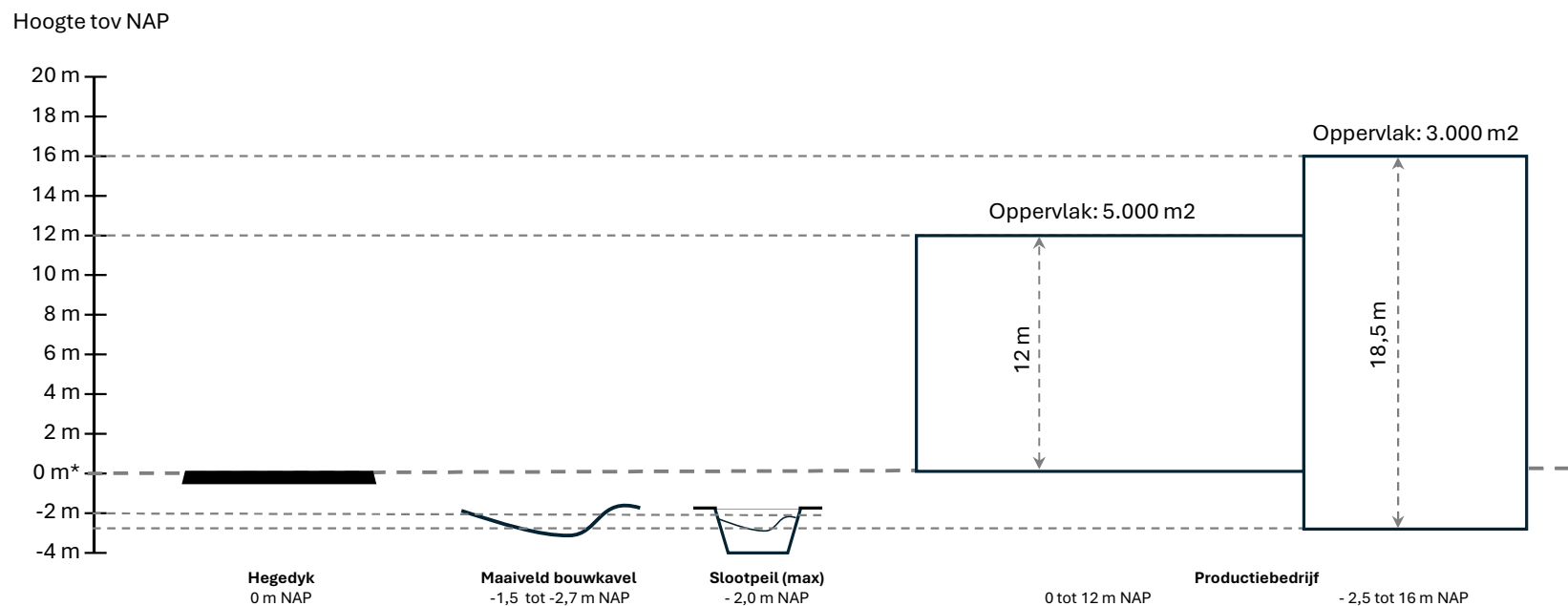
Aan de onderkant van een pelletreactor bevindt zich een *onderpot* waar het te behandelen water wordt ingepompt. Via een bodemplaat (zit op 3,2 meter hoogte) in de onderpot wordt het water goed verdeeld over het oppervlak van de pelletreactor en wordt het te behandelen water goed gemengd met kalkmelk ($\text{Ca}(\text{OH})_2$). Door de toevoeging van een suspensie kalkmelk stijgt de zuurgraad (pH) waardoor het in het water aanwezige waterstofcarbonaat wordt omgezet in carbonaat (CO_3^{2-}). Dit carbonaat reageert met calcium en slaat neer als calciumcarbonaat (CaCO_3) op het in de reactor aanwezige entzand en kalkpellets. De onderpot heeft geregeld onderhoud nodig. Om de onderpot op ARBO-verantwoorde wijze te kunnen demonteren en transporteren staat de reactor op *poten*.

Water gemengd met kalkmelk stroomt opwaarts door het *cilindrische deel* (7 meter hoog) van de pelletreactor gevuld met entzand en kalkpellets waarbij het entzand en kalkpellets vrij door het water zweven (zwevend pelletbed genoemd). Het calcium in het water slaat neer op het entzand tot calciumcarbonaat zodat er een kalkpellet ontstaat. Om het entzand en pellets zwevend te houden is de doorstroomsnelheid van het water door de reactor tussen de 70 en 100 meter/uur in het cilindrische deel van de reactor. Het zwevend bed van entzand en kalkpellets moet voldoende oppervlakte hebben om het onthardingsproces volledig plaats te laten vinden. Dit zwevend bed heeft in rust een hoogte van 4 meter. Als een reactor in productie is, bevindt het zwevend pelletbed zich tot in de uitkraging op ongeveer 8 meter boven de bodemplaat. Om het onthardingsproces volledig te laten verlopen is er, naast voldoende oppervlak, een bepaalde contacttijd nodig. Deze contacttijd en benodigd oppervlak bepaalt de hoogte van de reactor.

Boven het cilindrische deel van de reactor verwijdt de reactor in de kraag van de reactor (3 meter hoog). Dit om de doorstroomsnelheid boven in de reactor te verlagen naar 20 meter/uur om uitstroming van het entzand en kleine kalkdeeltjes te voorkomen. De hoek van deze *uitkraging* is zo bepaald om zo weinig mogelijk extra turbulentie in de reactor krijgen. Door deze hoek heeft de uitkraging een vaste hoogte. Het ontharde water verlaat de reactor aan de bovenkant en stort in de *overstortgoot*. Om de onthardingsreactie te stoppen wordt in de overstortgoot van de reactor proceswater toegevoegd waarin koolzuurgas (CO_2) is opgelost. De zuurgraad van het water wordt hierdoor lager waardoor het onthardingsproces stopt. Om overstroming van de reactor tegen te gaan is de rand van de reactor 0,5 meter hoger dan de reguliere overstortrand. In deze hoogte bevindt zich een *nood-overstort*. Mocht om wat voor reden de reguliere afvoer dichtzitten dan wordt het water afgevoerd via deze nood-overstort.

Na de onthardingsreactoren wordt het water onder vrij verval naar dubbellaags natfilters gevoerd. Deze natfilters hebben een oppervlakte belasting van $5 \text{ m}^3/\text{m}^2 \cdot \text{uur}$ oftewel qua oppervlak 16 keer groter dan de reactoren. Ze worden toegepast om 'carry-over' (kalkdeeltjes die nog met het water uit de reactor mee komen) vanuit de reactoren af te vangen. Om de deeltjes beter af te vangen wordt er een coagulant gedoseerd. Een coagulant zorgt ervoor dat de kleine deeltjes samenklonteren zodat ze in het natfilter af te vangen zijn. Het ontharden is dus een samenspel van meerdere processtappen. In theorie kan men ontharden door meerdere lagere reactoren in serie te plaatsen. Dit betekent echter dat de bijbehorende processtappen (zoals coagulatie, nafiltratie, pompkelder) ook meervoudig uitgevoerd dienen te worden. Uitgaande van een maximale gebouwhoogte van 13 meter en hoogte voor dakopbouw, hijsvoorziening, vrije ruimte, deksel/uitkraging/onderpot en poten van de reactor (totaal al 11 meter), zou dit 3 à 4 stappen keer alle stappen in serie betekenen. Los van de significant hogere investeringskosten (factor 2 à 3 hoger) leidt dit tot een in de praktijk technische complex/onbeheersbaar onthardingsproces waardoor de waterkwaliteitsnormen niet gegarandeerd kunnen worden.

Luxwoude – overzicht hoogtes

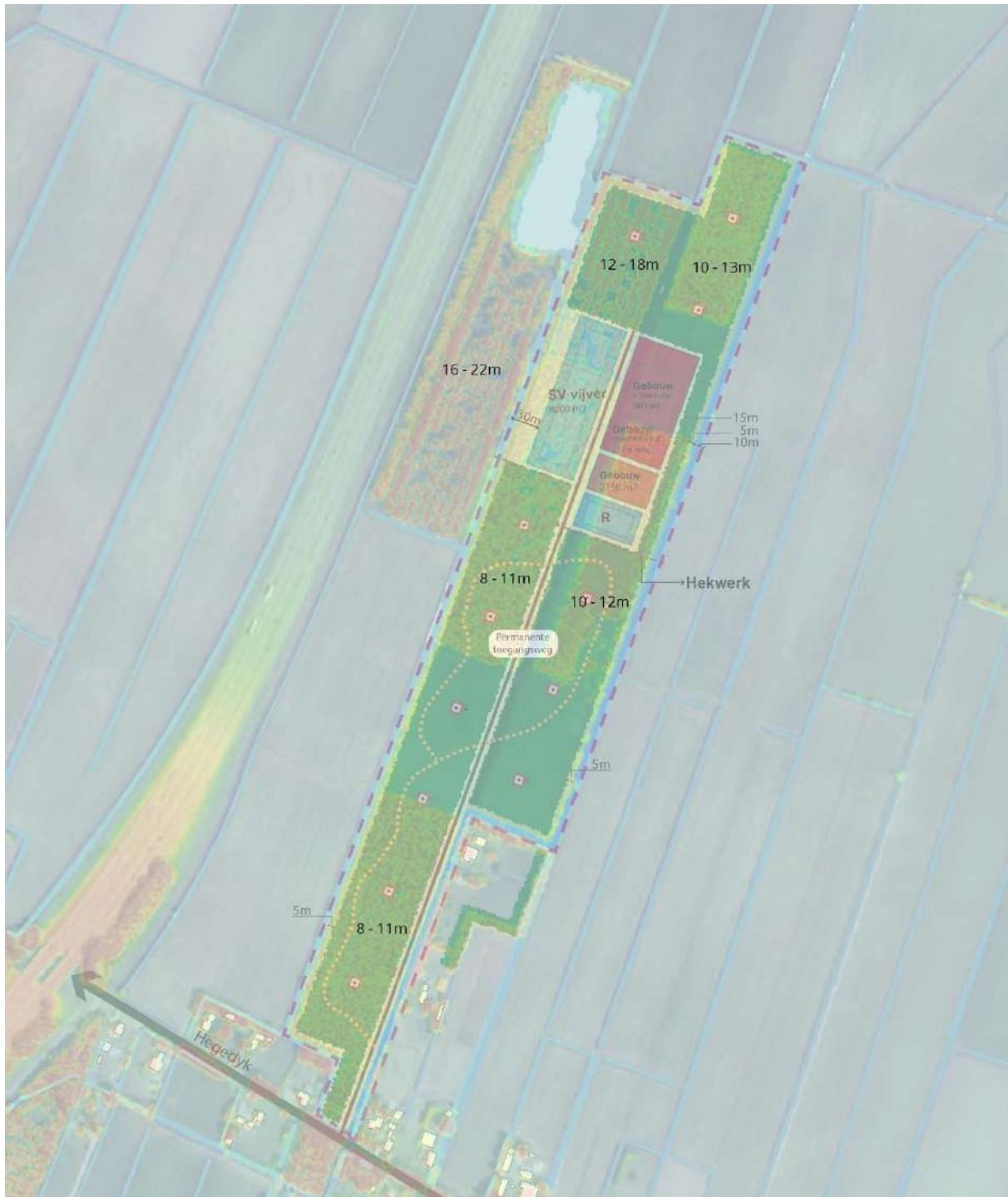

*** Opmerkingen:**

- Referentiepeil bestemmingsplan => hoogte Hegedyk => 0 m NAP.
- Richtlijn Provincie Friesland: kwetsbare & vitale infrastructuur zoals productiebedrijven drinkwater op 0 m NAP (ivm overstromingsrisico).

Gemiddelde hoogte van de bomen in het plangebied

De hoogte van de bomen variëren nogal per 'vak'. Alle hoogten die in de voor het ruimtelijke voornemen gemaakte visualisaties zijn opgenomen, zijn gebaseerd op de algemene hoogtekaart van Nederland. (Bron: <https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>)

Visualisaties

(maximale invulling, nog op basis van de bouwhoogten uit het ontwerpbestemmingsplan)

- Bebouwd max. 8000 m² binnen bouwvlak
- De maximale bouwhoogte voor 30% daarvan is 20 m.

Zicht vanaf De Plasse

Zicht vanaf de A7

BIJLAGE 7: AMBTSHALVE WIJZIGING PLANREGELS

(Vaststelling bestemmingsplan “Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie”)

(Ambtshalve aanpassing)

oud:

(Beschrijving)

Artikel 4 Bedrijf - Nutsvoorzieningen

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Bedrijf - Nutsvoorzieningen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. nutsvoorzieningen;
- b. grondwaterwinning in verband met de openbare drinkwatervoorziening ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - waterwinning';
- c. bos en bebossing

met daaraan ondergeschikt:

- d. erven en terreinen;
- e. wegen en paden, waaronder de ontsluitingsweg;
- f. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding (waaronder sloten zijn begrepen), waterwinning, productie en distributie van drinkwater;
- g. het behoud, het herstel en/of de ontwikkeling van de landschappelijke en/of natuurlijke waarden van de gronden.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen gelden de volgende regels:

- a. gebouwen en overkappingen mogen uitsluitend binnen een bouwvlak te worden gebouwd;
- b. de gezamenlijke oppervlakte van gebouwen en overkappingen bedraagt niet meer dan 8.000 m²;
- c. de bouwhoogte van gebouwen bedraagt niet meer dan 12 m, met dien verstande dat de bouwhoogte van gebouwen met een gezamenlijke oppervlakte van ten hoogste 3.000 m² niet meer dan 20 m mag bedragen;
- d. de bouwhoogte van overkappingen bedraagt niet meer dan 12 m;
- e. er worden geen bedrijfswoningen gebouwd.

4.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

- a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt niet meer dan 3,50 m;
- b. de bouwhoogte van masten bedraagt niet meer dan 6 m;
- c. de bouwhoogte van de overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, waaronder technische installaties en putten, bedraagt niet meer dan 5 m.

4.2.3 Nadere eisen

Het college van burgemeester en wethouders kan met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:

- a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals vastgelegd in Bijlage 3;
- b. de natuurlijke waarden;
- c. de milieusituatie;
- d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- e. de verkeersveiligheid;
- f. het verlichtingsniveau tijdens avond- en nachturen;

nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

4.3 Specifieke gebruiksregels

4.3.1 Strijdig gebruik

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt:

- a. het gebruik van gronden en bebouwing ten behoeve van geluidzoneringsplichtige inrichtingen.

4.3.2 Voorwaardelijke verplichting

1. Tot een met de bestemming strijdig gebruik wordt in elk geval gerekend het gebruik van en het in gebruik laten nemen van gronden en bouwwerken overeenkomstig de in lid 4.1 opgenomen bestemmingsomschrijving:
 - a. zonder de aanleg en instandhouding van de landschaps- en bosbeheermaatregelen conform het in Bijlage 1 en Bijlage 2 bij deze regels opgenomen landschappelijk inpassingsplan, ten einde te komen tot een goede landschappelijke inpassing;
 - b. het beheer van het resterend bosgebied na de uitvoering van de hiervoor onder a. genoemde maatregelen, wanneer dat afwijkt van een bosbeheerplan dat in samenspraak met provincie Fryslân is opgesteld en dat de instemming heeft van het college van burgemeester en wethouders;
 - c. zonder afgerond natuuronderzoek waaruit blijkt dat geen ontheffing of vergunning op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is dan wel dat een noodzakelijk geachte ontheffing of vergunning op grond van die wet is verkregen.
2. In afwijking van het onder sub 1a en 1b bepaalde mogen gronden en bouwwerken overeenkomstig de in lid 4.1 opgenomen bestemmingsomschrijving worden gebruikt, uitsluitend indien en voor zover binnen een termijn van 48 maanden na verlenen de omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen uitvoering wordt gegeven aan de aanleg en instandhouding van de landschapsmaatregelen conform het in Bijlage 1 en Bijlage 2 bij deze regels opgenomen landschappelijke inpassingsplan en bosbeheermaatregelen conform het onder 1b bedoelde bosbeheerplan, ten einde te komen tot een goede landschappelijke inpassing en goed bosbeheer.

4.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

4.4.1 Vergunningsplicht

Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden van het college van burgemeester en wethouders, voor de hierna onderscheiden gronden de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

- a. het verwijderen van bomen en/of houtgewas, voorzover de Wet natuurbescherming en de Algemene Plaatselijke Verordening niet van toepassing is.

4.4.2 Uitzondering

De in sublid 4.4.1 bedoelde omgevingsvergunning is niet vereist voor werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

- a. het normale onderhoud en beheer betreffen;
- b. die in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
- c. mogen worden uitgevoerd op basis van een reeds verleende omgevingsvergunning.

4.4.3 Toetsingscriteria

De in sublid 4.4.1 bedoelde omgevingsvergunning wordt slechts verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- a. de landschappelijk inpassingsplan, zoals opgenomen in Bijlage 1 en Bijlage 2;
- b. de natuurlijke waarden.

NIEUW:

Artikel 4 Bedrijf - Nutsvoorzieningen

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Bedrijf - Nutsvoorzieningen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. nutsvoorzieningen;
- b. grondwaterwinning in verband met de openbare drinkwatervoorziening ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - waterwinning';
- c. bos en bebossing

met daaraan ondergeschikt:

- d. erven en terreinen;
- e. wegen en paden, waaronder de ontsluitingsweg;
- f. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding (waaronder sloten zijn begrepen), waterwinning, productie en distributie van drinkwater;
- g. het behoud, het herstel en/of de ontwikkeling van de landschappelijke en/of natuurlijke waarden van de gronden.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Gebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van gebouwen en overkappingen gelden de volgende regels:

- a. gebouwen en overkappingen mogen uitsluitend binnen een bouwvlak te worden gebouwd;
- b. de gezamenlijke oppervlakte van gebouwen en overkappingen bedraagt niet meer dan 8.000 m²;
- c. de bouwhoogte van gebouwen bedraagt niet meer dan 12 m, met dien verstande dat de bouwhoogte van gebouwen met een gezamenlijke oppervlakte van ten hoogste 3.000 m² niet meer dan 16 m mag bedragen;
- d. de bouwhoogte van overkappingen bedraagt niet meer dan 12 m;
- e. er worden geen bedrijfswoningen gebouwd.

4.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

- a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt niet meer dan 3,50 m;
- b. de bouwhoogte van masten bedraagt niet meer dan 6 m;
- c. de bouwhoogte van de overige bouwwerken, geen gebouw zijnde, waaronder technische installaties en putten, bedraagt niet meer dan 5 m.

4.2.3 Nadere eisen

Het college van burgemeester en wethouders kan met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:

- a. de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals vastgelegd in Bijlage 3;
- b. de natuurlijke waarden;
- c. de milieusituatie;
- d. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- e. de verkeersveiligheid;
- f. het verlichtingsniveau tijdens avond- en nachturen;

nadere eisen stellen aan de plaats van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

4.3 Specifieke gebruiksregels

4.3.1 Strijdig gebruik

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval aangemerkt:

- a. het gebruik van gronden en bebouwing ten behoeve van geluidzoneringsplichtige inrichtingen.

4.3.2 Voorwaardelijke verplichting

1. Tot een met de bestemming strijdig gebruik wordt in elk geval gerekend het gebruik van en het in gebruik laten nemen van gronden en bouwwerken overeenkomstig de in lid 4.1 opgenomen bestemmingsomschrijving:
 - a. zonder de aanleg en instandhouding van de landschaps- en bosbeheermaatregelen conform het in Bijlage 1 en Bijlage 2 bij deze regels opgenomen landschappelijk inpassingsplan, ten einde te komen tot een goede landschappelijke inpassing;
 - b. het beheer van het resterend bosgebied na de uitvoering van de hiervoor onder a. genoemde maatregelen, wanneer dat afwijkt van een bosbeheerplan dat in samenspraak met provincie Fryslân is opgesteld en dat de instemming heeft van het college van burgemeester en wethouders;
 - c. zonder afgerond natuuronderzoek waaruit blijkt dat geen ontheffing of vergunning op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is dan wel dat een noodzakelijk geachte ontheffing of vergunning op grond van die wet is verkregen.
2. In afwijking van het onder sub 1a en 1b bepaalde mogen gronden en bouwwerken overeenkomstig de in lid 4.1 opgenomen bestemmingsomschrijving worden gebruikt, uitsluitend indien en voor zover binnen een termijn van 48 maanden na verlenen de omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen uitvoering wordt gegeven aan de aanleg en instandhouding van de landschapsmaatregelen conform het in Bijlage 1 en Bijlage 2 bij deze regels opgenomen landschappelijke inpassingsplan en bosbeheermaatregelen conform het onder 1b bedoelde bosbeheerplan, ten einde te komen tot een goede landschappelijke inpassing en goed bosbeheer.

4.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

4.4.1 Vergunningsplicht

Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden van het college van burgemeester en wethouders, voor de hierna onderscheiden gronden de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

- a. het verwijderen van bomen en/of houtgewas, voorzover de Wet natuurbescherming en de Algemene Plaatselijke Verordening niet van toepassing is.

4.4.2 Uitzondering

De in sublid 4.4.1 bedoelde omgevingsvergunning is niet vereist voor werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

- a. het normale onderhoud en beheer betreffen;
- b. die in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
- c. mogen worden uitgevoerd op basis van een reeds verleende omgevingsvergunning.

4.4.3 Toetsingscriteria

De in sublid 4.4.1 bedoelde omgevingsvergunning wordt slechts verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- a. **het** landschappelijk inpassingsplan, zoals opgenomen in Bijlage 1 en Bijlage 2;
- b. de natuurlijke waarden.

Voortoets stikstof Drinkwaterzuivering Luxwoude

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief ►

Opdrachtnemer:

Eelerwoude

[Onze vestigingen](#)

088-1471100

info@eelerwoude.nl

www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 205384

Datum: 28-2-2025

Status: Definitief

Versie: 2

© 2025 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Wettelijk kader	4
1.3	Doel van deze rapportage	5
2	Uitkomsten stikstofberekening.....	6
3	Methodiek effectbeoordeling tijdelijke stikstofdepositie	8
3.1	Kritische depositiewaarde	8
3.2	Relevante stikstofbijdrage	9
3.3	Stikstofkringloop in ecosystemen en achtergronddepositie	11
3.4	Werkingsmechanismen van stikstoftoename	12
3.5	Rekenvoorbeeld stikstofbelasting	13
4	Effectbeoordeling stikstofdepositie	15
4.1	Inleiding	15
4.2	Beoordeling per habitatype in Van Oordt's Merksen	15
4.3	Beoordeling per habitatype in Wijneterper Schar	27
5	Conclusie drinkwaterzuivering Luxwoude	29
	Literatuurlijst.....	30
	Bijlage 1: Stikstofberekening drinkwaterzuivering Luxwoude	31

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Vitens is voornemens een nieuwe drinkwaterzuivering te openen vlakbij Luxwoude.

Bij het gebruik van de drinkwaterzuivering worden bronnen gebruikt waarbij uitstoot van stikstofoxiden (NOx) plaatsvindt en daarmee mogelijk sprake is van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Zie voor de locatie afbeelding 1. Om alle toestemmingen voor gebruik van de drinkwaterzuivering te kunnen verkrijgen, dient een ecologische analyse plaats te vinden of significante gevolgen van stikstof op aangewezen habitattypen en leefgebieden zijn uit te sluiten. Volgens de Omgevingswet Natura 2000 activiteit zijn significante gevolgen op de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied niet zondermeer toegestaan. Door de uitstoot van stikstof door vervoersbewegingen en het gebruik van aggregaat, fakkels en warmtekrachtkoppeling (WKK) zijn mogelijke negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden aan de orde. In deze rapportage wordt een analyse uitgevoerd op basis van de stikstofberekening.

Afbeelding 1: Ligging plangebied (paarse belijning, onderaan midden) ten opzichte van de omringende Natura 2000-gebieden Deelen (blauw gemarkeerd), Van Oordt's Mersken (groen en blauw gemarkeerd) en Wijneterper Schar (geel gemarkeerd)

1.2 Wettelijk kader

Binnen Natura 2000 worden de meest waardevolle natuurgebieden in Europa beschermd om de hierin voorkomende biodiversiteit te behouden. Om deze biodiversiteit te beschermen is in 1979 de Vogelrichtlijn opgesteld en in 1992 de Habitatrichtlijn. Alle Europese lidstaten wijzen specifieke Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn gebieden aan als onderdeel van deze Natura 2000-gebieden. Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen bepaald van doelsoorten of habitattypen welke gericht zijn op het behouden, uitbreiden of verbeteren van deze soorten of habitattypen. De bescherming van deze Vogel- en Habitatrichtlijn gebieden zijn in Nederland juridisch vertaald in de Omgevingswet. Bij nieuwe plannen en projecten is het van belang dat deze instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden niet negatief worden aangetast. Eén van de mogelijkheden waarbij sprake is van aantasting van deze instandhoudingsdoelen is via

stikstofdepositie. Stikstofdepositie veroorzaakt vermesting en verzuring op habitattypen binnen Natura 2000-gebieden en kan ervoor zorgen dat instandhoudingsdoelen niet worden gehaald. Een stikstofberekening is uitgevoerd om te bepalen of de voorgenomen plannen een significante stikstofdepositie veroorzaken op habitattypen van veelal omliggende Natura 2000-gebieden. Uit de stikstofberekening blijkt dat er een stikstofdepositie is van meer dan 0,00 mol, namelijk 0,01 mol ha/j. Aangetoond dient te worden dat deze stikstofdepositie geen significante negatieve effecten kan veroorzaken op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden.

1.3 Doel van deze rapportage

Het in bedrijf hebben van de nieuwe drinkwaterzuivering in Luxwoude heeft het gebruik van WKK, fakkels en aggregaten tot gevolg. Dit gebruik veroorzaakt een stikstofemissie, welke een stikstofdepositie veroorzaken. De stikstofdepositie die ontstaat door gebruik van de drinkwaterzuivering kan negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. De drinkwaterzuivering ligt circa 4,5 km ten zuidwesten van het Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken, op circa 5 km ten zuidoosten van het Natura 2000-gebied Deelen en op ruim 12 km afstand tot het Natura 2000-gebied Wijnjeterper Schar.

Zie voor de ligging van het plangebied in relatie tot de Natura 2000-gebieden afbeelding 1. Deze rapportage heeft tot doel inzichtelijk te maken of er sprake is van negatieve effecten van de stikstof op Natura 2000-gebieden.

2 Uitkomsten stikstofberekening

Met AERIUS-Calculator, versie 2024.1.2. is de stikstofdepositie berekend voor de gebruiksfase van de drinkwaterzuivering bij Luxwoude. De stikstofdepositie die het gebruik veroorzaakt is meer dan 0,0049 mol op verschillende habitattypen en leefgebieden van Van Oordt's Mersken en Wijnjeterper Schar. De hoogste depositie bedraagt maximaal 0,01 mol/ha/j. Dit betekent dat het in bedrijf hebben van de drinkwaterzuivering een stikstofdepositie tot gevolg heeft, waarbij significante negatieve effecten op voorhand niet zijn uit te sluiten.

In afbeelding 2 is de uitkomst van de berekening in beeld gebracht.

Situatie	Resultaat	Stof	Weergave
Gebruik drinkwaterzuivering Luxwoude	Projectberekening	Depositie NO _x + NH ₃	OwN2000-registratieset

Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)
54,00	1.945,62	54,00	0,01
Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)		
0,00	-		

Depositieverdeling Markers Habitattypen

Habitattypen en maximale belasting	Berekend (ha gekarteerd)	KDW (mol N/ha/jr)	Grootste toename (mol N/ha/jr)
> Van Oordt's Mersken			
> Wijnjeterper Schar			

Afbeelding 2: Rekenresultaten van de stikstofberekening van het in bedrijf hebben van de drinkwaterzuivering in Luxwoude

Zie hiervoor ook de rapportage AERIUS in bijlage 1.

Het gebruik van de drinkwaterzuivering heeft een extra stikstofdepositie op totaal 145 hexagonen van het Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken (144 hexagonen) en Wijnjeterper Schar (1 hexagoon).

In tabel 1 staan de resultaten van de stikstofberekening overzichtelijk weergegeven.

Tabel 1: resultaten van de stikstofberekening en de belasting van het aantal hexagonen

Habitatype	Stikstofdepositie mol N/ha/jaar	Belast oppervlakte in ha	KDW mol N/ha/jaar	# hexagonen belast	Achtergronddepositie + 70 mol > dan KDW?
<u>Van Oordt's Mersken</u>					
Lg07	0,01	19,42	1.286	76	Ja in 69 hexagonen (17,72 ha)
Lg10	0,01	11,54	1.286	75	Ja, in 73 hexagonen
Lg08	0,01	8,83	1.571	63	Nee
H6410	0,01	6,38	786	40	Ja, in alle hexagonen
H4010A	0,01	4,20	1.071	18	Ja, in alle hexagonen
H9190	0,01	1,50	1.071	5	Ja, in alle hexagonen
H6230dka	0,01	1,11	714	19	Ja, in alle hexagonen
Lg05	0,01	0,95	1.714	9	Nee
H3130	0,01	0,06	500	1	Ja
<u>Wijnjeterper Schar</u>					
H4030	0,01	0,01	714	1	Ja

3 Methodiek effectbeoordeling tijdelijke stikstofdepositie

Stikstof is een belangrijke voedselbron in ecosystemen, maar een teveel kan leiden tot schade door eutrofiëring (verrijking) en verzuring. De extra aanvoer van deze voedingsstof kan vooral bedreigend zijn voor voedselarme habitattypen. Door de verrijking kan de vegetatie verruigen en kunnen kenmerkende soorten van schrale milieus verdwijnen. Daarnaast kan depositie van stikstof, en dan vooral depositie van ammoniak, leiden tot een daling van de zuurgraad van de bodem. Door deze verzuring verdwijnen gevoelige soorten en neemt de soortenrijkdom en kwaliteit van zuurgevoelige habitattypen af.

3.1 Kritische depositiewaarde

Atmosferische stikstofdepositie kan leiden tot verzuring en vermesting van stikstofgevoelige habitattypen wanneer deze boven een kritische waarde komt: de kritische depositiewaarde (KDW).

Met de kritische depositiewaarde, op basis van het meest recente beschikbaar wetenschappelijk onderzoek vastgesteld door van Dobben et. al (Van Dobben, Bobbink, Bal, & van Hinsberg, 2012), wordt bedoeld: *‘de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van atmosferische depositie.’*

Een kritisch depositieniveau is gedefinieerd als: *‘de maximaal toelaatbare hoeveelheid atmosferische depositie waarbij, volgens de huidige wetenschappelijke kennis, negatieve effecten op de structuur en de functies van ecosystemen niet voorkomen’* (CBS, PBL, RIVM, & WUR, 2013). Wanneer de atmosferische depositie (achtergrondconcentratie) hoger is dan de kritische depositiewaarde van het habitatype of het leefgebied van Habitat- en/of Vogelrichtlijnsoorten bestaat een risico op een significant negatief effect, waardoor geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen mogelijk niet duurzaam kunnen worden gerealiseerd. Toename van depositie kan de abiotiek die ten grondslag ligt aan het voorkomen van habitattypen nadelig beïnvloeden. Hoe hoger de overschrijding van het kritische niveau en hoe langduriger die overschrijding, hoe groter het risico op ongewenste effecten op abiotiek met gevolgen voor de biodiversiteit. De benaming van en de kwaliteit van een habitatype wordt bepaald door het voorkomen van kenmerkende planten- en diersoorten, waaronder de zogenoemde *typische soorten*, en de samenstelling ervan. Het gaat daarbij om het duurzaam voortbestaan (instandhouden) van habitattypen op de lange(re) termijn. Maar ook kwalificerende Vogel- en/of Habitatrichtlijnsoorten, die afhankelijk zijn van een goede vegetatieve opbouw en samenstelling van een habitatype kunnen nadelig beïnvloed worden.

De KDW zoals hierboven gedefinieerd is geen toetswaarde voor tijdelijke effecten maar heeft betrekking op langdurige stikstofdepositie. Ook bij (een tijdelijke en/of beperkte nadere) overschrijding van de KDW is het mogelijk om habitattypen duurzaam in stand te houden indien de sturende factoren die het voorkomen van deze habitattypen bepalen (als dit niet stikstof is), zoals dynamiek, hydrologie en/of beheer, op orde zijn.

Of, zoals de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het formuleert in (onder andere) de uitspraak van 11 maart 2020 (ECLI:NL:RVS:2020:741): *“een overschrijding van de KDW betekent niet zonder meer dat de kwaliteit van een habitatype slecht is. De KDW geeft - kort weergegeven - aan bij welke mate van stikstofdepositie wordt aangenomen dat niet langer op voorhand kan worden uitgesloten dat er een risico is dat de kwaliteit van het habitatype wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de stikstofdepositie. Overschrijding van deze waarde betekent dan ook niet dat vaststaat dat een aantasting van de kwaliteit van een habitatype plaatsvindt, maar uitsluitend dat de mogelijkheid van een aantasting niet zonder meer afwezig is.”*

De KDW is in Van Dobben et. al (Van Dobben, Bobbink, Bal, & van HInsberg, 2012) primair uitgedrukt in (hele) kilogrammen stikstof per hectare per jaar (N/ha/j). In internationale wetenschappelijke publicaties worden kritische depositiewaarden veelal beschreven in de vorm van ranges (bandbreedtes). Deze ranges beschrijven enerzijds de variatie in kritische depositiewaarden als gevolg van verschillen in gevoeligheid binnen een ecosysteem, anderzijds beschrijven zij de betrouwbaarheidsmarges als gevolg van methodische onzekerheden. Van Dobben heeft de KDW gepreciseerd naar een concrete waarde per N2000-habitatype. Daarbij wordt aangegeven dat de kritische depositiewaarden met een onzekerheidsmarge van minimaal 1 kg moeten worden gehanteerd, deze waarden zijn vastgesteld binnen marges van ± 5 kg N/ha/j (Cunha et al. 2002). Omdat vaak gebruik wordt gemaakt van mol-eenheid, zijn de kilogrammen omgerekend naar hele mol ($1\text{ kg N} = 71,43\text{ mol N}$). Gelet hierop zijn er ecologisch gezien binnen deze marges geen aantoonbare verschillen in de kwaliteit van een habitat bij verschillen in depositie die kleiner zijn dan 1 kilogram per hectare per jaar, hetgeen ongeveer gelijk staat aan een depositie van 70 mol N per hectare per jaar.

De kritische depositiewaarde verschilt per habitatype. Hierbij is een indeling gemaakt van uiterst gevoelig, zeer gevoelig, gevoelig en matig gevoelig. In tabel 3 zijn de klassen weergegeven, en ook voorbeelden van habitattypen, die daarbinnen vallen. Gekeken naar de kritische depositiewaarden van de verschillende habitattypen is sprake van 'geen', 'een matige', tot 'een sterk overbelaste' situatie. *Matige overbelasting* betreft een overschrijding van de KDW van meer dan 70 mol N/ha/j (ca. 1 kg N/ha/j) tot 2x de KDW, bij *sterke overbelasting* is sprake van een totale stikstofdepositie van meer dan 2x de KDW.

3.2 Relevante stikstofbijdrage

Om daadwerkelijk tot een kwaliteitsverlies van habitattypen te komen is een langdurige *relevante* stikstofdepositiebijdrage nodig. Voor stikstofdepositie geldt dat het accumuleert in het systeem en dat ook kleine hoeveelheden die lange tijd deponeren kunnen leiden tot een accumulatie met alle gevolgen van dien. Een ecologische verandering is pas waarneembaar als een aanzienlijke hoeveelheid gedurende meerdere jaren (langdurig) accumuleert in het systeem.

Een tijdelijke (beperkte) bijdrage van enkel honderdsten tot enkele molen gedurende bijvoorbeeld één jaar heeft geen ecologische doorwerking. De periode is te kort en de omvang van de bijdrage is te gering om enig effect op de omstandigheden in het veld en de vegetatie te hebben. Deze hoeveelheden zijn in vergelijking met de natuurlijke fluctuatie van 5-10% in achtergronddepositie, d.w.z. 75 – 150 mol N/ha/j, te verwaarlozen. Daarnaast is de totale stikstofkringloop in het systeem vele malen groter en is een tijdelijke bijdrage van enkele molen te verwaarlozen.

Een blijvende beperkte bijdrage van 0,01 mol N/ha/j, ook al is sprake van een overbelaste situatie, zal eveneens geen ecologische doorwerking hebben. Deze geringe bijdrage is op plantniveau verwaarloosbaar. In onderstaande tekstkader is dit verder toegelicht.

De bijdrage van 1 en 0,01 mol N/ha is omgerekend van hectare naar plantniveau:

Per ha	1 mol N = 14 gram N	0,01 mol N = 0,14 gram N
Per m ²	0,0001 mol N = 0,0014 gram N	0,000001 mol = 0,000014 gram N
Per plant (10cm*10cm)	0,0001 mol N = 0,0014 gram N	0,00000001 mol N = 0,00000014 gram N

Ter vergelijking: 0,14 gram stikstof is vergelijkbaar met de hoeveelheid stikstof in nog geen halve ganzenkeutel vervolgens verspreid over een hectare. Bij kleine planten met een wortelstelsel van 10 x 10 cm komt dit overeen met 0,00000014 gram stikstof per plant. Deze berekende bijdrage ter hoogte van de standplaats is verwaarloosbaar.

Pas in geval van een *relevante* blijvende stikstofdepositiebijdrage treden na tientallen jaren ecologische effecten in de vorm van kwaliteitsverlies en uiteindelijk areaalverlies op. Dit speelt zich, afhankelijk van de

gevoeligheid van een habitattype, af in een periode van 10-20 jaar (zie tabel 3). Hierbij is geen rekening gehouden met het huidige reguliere beheer om de habitattypen in stand te houden.

Tabel 2: Indeling van gevoeligheidsklassen voor habitattypen en tijdspad voor daadwerkelijk areaalverlies van een habitattype als gevolg van kwaliteitsverlies door stikstofdepositie (Goderie & Vertegaal, 2020).

Gevoeligheidsklasse	KDW		Habitattypen voorbeelden	Tijdspad daadwerkelijk verlies habitattype (uitgezonderd gebufferde typen*)
	(mol N/ha/j)	(kg N/ha/j)		
uiterst gevoelig	<1000	6-15 kg	Zwakgebufferde en zure vennen, zandverstuivingen, heischrale graslanden, actieve hoogvenen	10 jaar
zeer gevoelig	1000-1500	15 -21 kg	Droge en vochtige heidetypen, jeneverbesstruwelen, oude eikenbossen, Blauwgraslanden, kalkmoerassen pioniervegetaties, beuken-eikenbossen, Stroomdal- en glanshaverhooilanden.	12,5 jaar
gevoelig	1500-2000	21-28 kg	Beekbegeleidende bossen	15 jaar
matig gevoelig	>2000	> 28 kg	Beken en rivieren met waterplanten, meren met krabbenscheer, essen-iepenbossen, kranwierwateren	20 jaar

* bij gebufferde habitattypen (gebufferde vennen, heischrale graslanden, blauwgraslanden, kranwierwateren, meren met krabbenscheer) is geen sprake van een gradueel kwaliteitsverlies maar van een 'plotselinge' omslag sterk afhankelijk van de lokale situatie (o.a. mate van buffering (Goderie & Vertegaal, 2020).

Zolang van een plan of project geen sprake is van een langdurige relevante (dat is in ieder geval meerdere molen gedurende meerdere jaren) stikstofdepositiebijdrage, treden er geen wijzigingen in de standplaatsfactoren en de vegetatie in het veld op waardoor de kwaliteit van habitats kunnen worden beïnvloed. Significante negatieve gevolgen zijn daarmee uit te sluiten. Voor een (zwaar) overbelaste situatie waarbij de KDW ruim wordt overschreden en de kwaliteit van het habitattype zichtbaar lijdt door de overmatige al jaren aanhoudende relevante stikstofbelasting is een nadere gebiedsspecifieke ecologische analyse per habitattype (op hexagoonniveau) nodig bij plannen en projecten die een mogelijke toename van stikstofdepositie tot gevolg hebben.

3.3 Stikstofkringloop in ecosystemen en achtergronddepositie

In de meeste habitattypen functioneert een stikstofkringloop, waarin grotere hoeveelheden stikstof circuleren, veelal duizenden kilo's per hectare, in verschillende vormen circuleren zoals NO_3^- , NO_2^- en NH_4^+ opgelost in (grond)water en als N_2 (80% in de lucht-niet reactief). Een groot deel van de stikstof is als eiwit vastgelegd in vegetatie, strooisel en bodembiota (bacteriën, schimmels, protozoën, nematoden, wormen). Het aandeel 'opgeslagen' stikstof in bodemorganismen is bij schrale graslanden vele malen groter dan bij de vegetatie zelf (Kemmers, Bloem, & Faber, 2010).

Huidige achtergronddepositie, overschrijding van de KDW en trend

Onverstoorde, natuurlijke achtergronddeposities van NO_x en NH_3 (reactieve vorm) liggen in de orde van 1-5 kg stikstof per hectare per jaar (Stuyfzand, Asman et al, Galloway et al., & Kooijman et al.), overeenkomend met 71 -357 mol N per hectare per jaar. Er is in Nederland echter geen sprake meer van een natuurlijke achtergronddepositie. Door de mens is de achtergronddepositie van NO_x en NH_3 aanzienlijk hoger geworden. De achtergronddepositie in Nederland ligt grofweg tussen de 1.000 en 3.500 mol N/ha/j met een gemiddelde van 1.600 mol per hectare per jaar, maar met grote regionale verschillen. In de open terreinen en langs de kust is de achtergronddepositie het laagst. Dit komt enerzijds door zeewind en grotere invang bij bos dan bij open kale terreinen (open water/lage vegetatie/bos 1x / 2x / 4x) (Van Dobben & van Hinsberg, 2008).

De achtergronddepositie in AERIUS Calculator 2023.0.1 wordt weergegeven als een gemiddelde over meerdere jaren. Uit het rapport dat hoort bij de berekeningen van de achtergronddepositie blijkt dat meteorologische fluctuaties variaties in jaargemiddelde deposities geven van 5 tot 10 procent (RIVM, 2015). Dit komt bij een achtergronddepositie tussen de 1.000 - 3.500 mol N/ha/j neer op een fluctuatie van 50 - 350 mol N/ha/j. In AERIUS Calculator is de achtergronddepositie gebaseerd op meerdere jaren gebaseerde gemiddelde meteosituaties. Dit is te beschouwen als de huidige achtergronddepositie.

Volgens berekeningen door het RIVM is de trend in stikstofdepositie sinds 1990 dalend van 2.600 mol N per hectare per jaar naar gemiddeld 1.600 mol N per hectare per jaar (RIVM, 2018). Recent is geen sprake van verdergaande daling. Ondanks de inmiddels opgetreden daling is zeker ter hoogte van zeer gevoelige habitattypen op regionaal niveau sprake van overschrijding van de kritische depositiewaarde vanwege een hogere achtergrondconcentratie t.o.v. de kritische depositiewaarde (KDW).

Ongeveer driekwart van het totale areaal landnatuur kent een te hoge stikstofdepositie. Met name in meer stikstofgevoelige ecosysteemttypen als bos, heide en open duin zijn de condities door stikstofdepositie over vrijwel het gehele areaal matig of slecht. In vrijwel het gehele areaal heide worden de kritische depositiewaarden overschreden. Nagenoeg de gehele oppervlakte valt hierdoor in de kwaliteitscategorieën matig of slecht. Voor open duin is de situatie iets beter; hier valt het grootste deel van de oppervlakte binnen de categorieën matig. Vermesting via stikstofdepositie speelt met name op de voedselarme zandgronden die juist erg gevoelig zijn voor stikstofdepositie en waar de depositie uit intensieve veehouderij doorgaans extra hoog is (CBS, PBL, RIVM, & WUR, 2020).

Bekend is dat de KDW van zeer gevoelige habitattypen (lager dan 1.500 mol N/ha/j) in de meeste gevallen wordt overschreden. Binnen verhoogde achtergronddeposities zijn er niettemin mogelijkheden om verschillende habitattypen duurzaam in stand te houden. In hoeverre in de praktijk sprake is van een overbelaste situatie voor een habitatype is enerzijds afhankelijk van de standplaats (arme zandgronden of voedselrijker en gebufferd riviergebied) en aanwezige processen (dynamiek, beheer) en anderzijds de hoogte van de achtergronddepositie.

3.4 Werkingsmechanismen van stikstofoename

Het mogelijke effect van een toename van stikstofdepositie als gevolg van een plan of project is afhankelijk van het bodemtype, het habitatype en de sleutelfactoren. Sleutelfactoren zijn onder meer grond- en oppervlaktewaterhuishouding, toegepast (natuur)beheer en natuurlijke dynamiek. Ter hoogte van habitattypen die voorkomen langs rivieren en in beekdalen is de bodem veelal gebufferd en vindt door overstroming met nutriëntenrijk oppervlaktewater buffering plaats. Bij deze natuurlijke overstromingsdynamiek wordt eveneens een laagje kalkrijk zand en/of slib (klei) afgezet op de gronden van het winterbed (uiterwaard/beekdal) die bijdragen aan het bufferend vermogen in het systeem. Daardoor zijn deze standplaatsen niet of in mindere mate gevoelig voor verzuring als gevolg van stikstofdepositie en zijn van nature voedselrijker. De habitattypen hebben hierdoor een hogere kritische depositiewaarde in vergelijking met bijvoorbeeld heide en vennen op (voedselarme) zandgronden. Voor habitattypen van voedselarme of 'schrale' standplaatsen, zoals op stuifzandheide en droge heidevegetaties op zandgronden, heeft stikstofdepositie sneller een vermestende en verzurende werking. Dit leidt over het algemeen tot een versnelde successie van het habitatype doordat de natuurlijke groei-limitatie door stikstof van sneller groeiende soorten is opgeheven. Ook krijgen andere soorten, die anders geen kans hebben op voedselarme gronden, een concurrentievoordeel. Beide mechanismen kunnen leiden tot het verdwijnen van de kritische en kenmerkende soorten. Een steeds verder zakkend grondwaterpeil (verdroging) is naast stikstofdepositie een zeer belangrijk knelpunt voor de (grond)waterafhankelijke habitattypen. Grondwater bevat vaak veel kalk en mineralen die bufferend werken tegen verzuring door stikstofdepositie en habitattypen beter bestand maken tegen invloeden van deze stikstofdepositie. In de Natura 2000-beheerplannen en in de in het kader van het voormalige programma aanpak stikstof (PAS) opgestelde gebiedsanalyses per Natura 2000-gebied zijn de belangrijkste knelpunten voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding van soorten en habitats (van soorten) en eventueel benodigde maatregelen verder uitgewerkt. Deze beheerplannen geven dan ook belangrijke informatie voor een nadere ecologische onderbouwing bij een effectbepaling op habitattypeniveau. Veel van deze maatregelen voor habitattypen zijn gericht op het herstel/verbetering van de hydrologische situatie.

In een aantal experimentele studies zijn negatieve effecten onderzocht van toevoeging van stikstof op habitattypen. De volgende twee voorbeelden zijn uitgevoerd in Nederlandse Natura 2000-gebieden:

- In een heidegebied in Nederland, waar verschillende hoeveelheden stikstof (0,0, 1,75, 7,0 en 28,0 kg N/ha/j) experimenteel aan plots werd toegevoegd, werd als resultaat daarvan een toename in *Festuca ovina* (schapengras) onderzocht die de *Calluna vulgaris* (struikheide) verving. De leeftijd van de heide speelde hierbij een belangrijke rol, waarbij in de jongere plots van 1 jaar oud iedere toevoeging van stikstof leidde tot een toename in *Festuca ovina*, met sterkere effecten naarmate de hoeveelheid toegevoegde stikstof toenam. Geen effect werd gevonden voor de toevoeging van de lage dosis stikstof in oude heide (Heil & Diemont, 1983). De achtergronddepositie voor deze studie is geschat op 30 - 35 kg N/ha/j⁷ en hiermee ruim boven de KDW.
- In een ander experiment had experimentele toevoeging van 25 kg N/ha/j over een periode van vijf jaar geen effect op soortensamenstelling in een grasland in een Nederlands duingebied (Meijndel) (Ten Harkel & Van der Meulen, 1996). Als mogelijke reden hiervoor noemen de auteurs fosfaatlimitatie en begrazing. Ook in andere studies is bekend dat beheermaatregelen zoals begrazing en maaien dominantie van grassen en verdwijnen van kritische soorten kan voorkomen ondanks overschrijding van de KDW.

In het buitenland is vergelijkbaar onderzoek uitgevoerd naar effecten van atmosferische stikstofdepositie op habitattypen. In verschillende studies in Zweden (Kellner & Redbo-Torstensson, 1995) en (Redbo-Torstensson, 1984) en Engeland (Payne, Dise, Stevens, Growing, & Begin Partners, 2013) werden pas ecologische effecten gevonden bij relatief hoge stikstofgift, meestal meer dan 5 kg N/ha/j (ruim 350 mol N/ha/j). Er zijn geen experimenten bekend waarbij effecten werden gevonden bij een stikstofgift van minder dan 1 kg N/ha/j.

3.5 Rekenvoorbeeld stikstofbelasting

Om daadwerkelijk tot een meetbaar kwaliteitsverlies van habitattypen (door onder andere verdringing van soorten) te komen verbonden aan een projectbijdrage stikstofdepositie is langdurig een *relevante* bijdrage nodig. De vraag is, wat een relevante bijdrage is. Om een beeld te krijgen van een relevante bijdrage en de invloed van stikstofdepositie op de concurrentiepositie van plantensoorten (ecologische doorwerking) is hieronder een rekenvoorbeeld opgenomen voor een éénmalige, tijdelijke depositietoename van 1 mol per hectare.

- Een depositie van 1 mol N/ha komt overeen met 14 gram N/ha. Per m² betreft dit 0,0001 mol oftewel 0,0014 gram N. Op plantniveau (10 cm*10 cm of minder) is dit weer een factor 100 kleiner. Deze éénmalig bijdrage op standplaatsniveau houdt geen verandering van die standplaats in, ook gegeven het feit dat van Dobben et al. (2012) bewust kiezen voor 1 kg N/ha als kleinste relevante maat.
- De totale stikstofkringloop is vele malen groter. Voor de biomassaproductie van natuurlijke habitattypen zijn tientallen kg N/ha/j nodig. Dit komt overeen met duizenden mol N/ha/j. Dit betreft de totale aanvoer van stikstof, dus ook vanuit bronnen naast atmosferische depositie zoals via grond- en oppervlaktewater, overstroming, nalevering uit de bodem, mineralisatie van organische materiaal en natuurlijke bemesting.
- Een eenmalige depositie van 1 mol N/ha/j komt overeen met 0,02 - 0,05% van de jaarlijks benodigde hoeveelheid stikstof voor natuurlijke habitats. Ook wanneer deze dosis volledig ter beschikking zou komen aan de vegetatie (wat niet het geval is, bijvoorbeeld door uitspoeling), zal dit niet leiden tot meetbare veranderingen in groeisnelheid van individuele planten en daarmee tot veranderingen in concurrentiepositie. Zo blijkt bijvoorbeeld ook uit de gecontroleerde experimenten (zie vorige paragraaf) waarin gezocht wordt naar dosis-effect relaties.
- De omvang van een bijdrage van 1,0 mol N/ha/j is in vergelijking met de natuurlijke fluctuatie van 5-10% in achtergronddepositie, d.w.z. 75 – 150 mol N/ha/j bij een achtergronddepositie van 1.500 mol N/ha/j te verwaarlozen.
- Een projectbijdrage van 1,0 mol N/ha/j betekent geen (wezenlijke) verandering van de huidige achtergronddepositie van gemiddeld 1.600 mol N/ha/j (RIVM, 2023). De maximale projectbijdrage van bijvoorbeeld 1,0 mol is 0,06% van de achtergronddepositie.
- Een dergelijke beperkte projectbijdrage heeft geen invloed op het regulier natuurbeheer (onder andere hooilandbeheer, begrazing, plaggen, uitbaggeren wateren) van habitattypen die daarvan afhankelijk zijn.

Ter vergelijking 1 mol (14 gram) per ha is vergelijkbaar met 4 suikerklontjes uitgestrooid over 1 ha. Gerelateerd aan een ganzenkeutel is 0,01 mol (0,14 gram) vergelijkbaar met minder dan een halve ganzenkeutel verspreid over één hectare. Bij kleine planten met een wortelstelsel van 10 x 10 cm komt dit overeen met 0,00000014 gram stikstof per plant. Deze berekende bijdrage ter hoogte van de standplaats is ecologisch gezien verwaarloosbaar.

Op grond van de voorgaande informatie volgt dat een lage, tijdelijke depositietoename op zichzelf geen gevolgen zal hebben op het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Een toename van 1 mol N/ha/j ter hoogte van habitattypen en/of leefgebieden is in vergelijking met de achtergronddepositie van zeker meer dan 1.000 mol N per hectare per jaar, de totale stikstofkringloop en de natuurlijke fluctuatie in achtergronddepositie van 50 – 350 mol N per hectare per jaar (ecologisch gezien) te verwaarlozen.

Dergelijke lage hoeveelheden hebben geen ecologisch waarneembare of meetbare effecten op de groeisnelheid, de vegetatiesamenstelling en concurrentieverhoudingen binnen de vegetatie. Deze hoeveelheden hebben ook zeker geen doorwerking op het regulier noodzakelijke natuurbeheer.

In het vervolg van deze voortoets zijn de mogelijke ecologische effecten van de stikstofbijdrage van het in bedrijf hebben van de drinkwaterzuivering in Luxwoude gebiedsspecifiek nader beoordeeld.

4 Effectbeoordeling stikstofdepositie

4.1 Inleiding

In van Oordt's Mersken is sprake van een stikstofdepositie door de drinkwaterzuivering in 131 hexagonen. In Wijnjeterper Schar is sprake van een stikstofdepositie door de nieuwe drinkwaterzuivering in 1 hexagoon. De stikstofdepositie komt neer in de leefgebieden en habitattypen Lg07, Lg10, Lg08, H6410, H4010A, H9190, H6230dka, Lg05, H3130 (Van Oordt's Mersken) en in H4030 van Wijnjeterper Schar. Aan de hand van het Natura 2000-beheerplan Van Oordt's Mersken (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2016) en het Natura 2000-beheerplan Wijnjeterper Schar (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2016) en de PAS-gebiedsanalyses (Ministerie van LNV, 2017) en (Ministerie van LNV, 2017) is gekeken naar de eisen en de kwaliteit van de habitattypen. Dit is dus de situatie zoals die toen is vastgesteld. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de natuurdoelanalyses van beide gebieden (Provincie Fryslân, 2023) en (Provincie Fryslân, 2023) die in 2023 zijn opgesteld waarin de staat van de instandhoudingsdoelen zijn gemeten.

In een voortoets mogen enkel objectieve gegevens gebruikt worden, zoals staat geschreven in de Handreiking Voortoets Stikstof (BIJ12, 2021). Objectieve gegevens zijn in deze gegevens waar een ieder toegankelijkheid tot heeft en navolgbaar tot stand zijn gekomen en als gemene deler beschouwd kunnen worden. Zoals een PAS-gebiedsanalyse en andere algemenere wetenschappelijke onderzoeken, zoals deze in H4 wat betreft effecten van stikstof zijn beschreven. Dit is tevens bevestigd in de "Porthos"-uitspraak (ECLI:NL:RVS:2023:3308), d.d. 30-8-2023 (Raad van State, 2023). In deze uitspraak is vastgesteld dat er geen mitigerende maatregelen zijn betrokken bij de voortoets in het Porthos-project. Ook zijn er geen andere omstandigheden, zoals bijvoorbeeld een afname van de oppervlakte van een Natura 2000-gebied, waardoor op voorhand duidelijk is dat significante gevolgen zullen optreden. Ook de voorliggende toetsing van het in bedrijf zijn van de drinkwaterzuivering in Luxwoude kan worden gezien als een voortoets.

In deze "Porthos" uitspraak is ook ingegaan op de wijze van toetsen. Zowel de generieke analyse als de gebiedsspecifieke analyse gezamenlijk hebben geleid tot de conclusie dat de tijdelijke stikstofdepositie niet leidt tot significante negatieve effecten. In voorliggende voortoets wordt zowel gekeken naar de generieke analyse als de gebiedsspecifieke analyse.

4.2 Beoordeling per habitatype in Van Oordt's Merksen

Lg07 Leefgebied dotterbloemgrasland van veen en klei

Algemene beschrijving

Dit leefgebied omvat kruidenrijke hooilanden op natte tot matig natte, matig zure tot neutrale, vooral zwak eutrofe veen- en kleigronden. Het type komt voor in het rivierengebied, het laagveengebied en het zeekleigebied, lokaal ook in de duinen en langs de afgesloten zeearmen. Het komt tot ontwikkeling op plaatsen waar in winter en voorjaar een hoge grondwaterstand aanwezig is, met basenrijk grondwater. Dit leefgebied omvat matig productieve graslanden in verschillende landschappelijke situaties. Het meest komt grasland met Waterkruiskruid en Dotterbloem voor, dat 's winters onder water staat. Dit grasland is min of meer de voortzetting van de verwante beekdalgraslanden, maar dan in de boezem- en vlietlanden van de aangrenzende klei- en veenregio's. Waar menging met mineralenarmer water plaatsvindt, kan ook grasland voorkomen dat rijk is aan veldrus. In twee zeldzamere vormen van het dotterbloemgrasland van veen en klei

komt de harlekijn als opvallende soort voor. In het laagveengebied komt het vooral in zwak brakke gebieden voor; deze vorm is verwant aan het bloemrijk rietland. In het zeekleigebied (en de rand van de duinen) gaat het om reeds lang geleden ingepolderde, zandige kwelders. Deze graslanden worden niet geïnundeerd, terwijl het kwelwater door de bolle ligging afgevoerd wordt naar sloten en kreken.

Lg07 is leefgebied voor geel schorpioenmos. Grote vuurvliinder, grutto, kemphaan, paapje, scholekster, tureluur en watersnip. In Van Oordt's Mersken zijn kemphaan en paapje aangewezen soorten. Leefgebied is dus hier aangewezen voor kemphaan en paapje.

Abiotische randvoorwaarden:

- Vochttoestand: nat tot zeer nat;
- De pH: neutraal tot matig zuur;
- De voedselrijkdom: zwak voedselrijk tot matig voedselrijk.

Resultaten berekening

In 76 hexagonen met een totale oppervlakte van 19,42 hectare Lg07 is een stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol N/ha/j. In 69 van deze hexagonen is de achtergronddepositie hoger dan de kritische depositiewaarde van 1.286 mol N/ha/j. Dit betreft een oppervlakte van circa 17,72 hectare.

Effectbeoordeling

Lg07 is leefgebied van kemphaan en paapje waar doelstellingen voor zijn opgesteld. De doelstellingen van kemphaan en paapje in van Oordt's Mersken zijn uitbreiding omvang leefgebied en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. De kemphaan heeft een doelbereik van 10 broedparen het paapje van 5 broedparen. De toename van maximaal 0,01 mol n/ha/j op belaste hexagonen vindt plaats op circa 17,72 ha, op 13,39% van de totale oppervlakte aan Lg07 in het Natura 2000-gebied (en 5,33% van totaal leefgebied van deze 2 vogelsoorten).

Kemphaan en paapje: de populatiedoelstellingen wordt niet gehaald. De populatiedoelstellingen zijn jaren geleden (1987 en 1997) voor het laatst gehaald. De dalingen van het aantal broedparen komt overeen met de landelijke trend. De knelpunten voor beide soorten zijn: verdroging, verzuring, slechte waterkwaliteit, eutrofiering, slecht beheer en menselijke verstoring. Stikstof speelt dus een rol in verslechtering van het leefgebied. Dat de populatiedoelstelling niet wordt gehaald ligt waarschijnlijk ook aan invloeden van buiten het gebied, gezien de instorting van de gehele Nederlandse populatie. Intensivering van de landbouw met het gevolg versnippering en verdroging is dan ook het grootste knelpunt voor het behalen van de populatiedoelstellingen. Of de leefgebied doelstellingen worden behaald is onduidelijk. Dit omdat er nog geen eenduidige definities en richtlijnen zijn van leefgebieden. Daarnaast lijkt het erop dat de overschrijding van de KDW geen grote rol speelt in de afname van de kemphaan en paapje als broedvogel. Er zijn genoeg leefgebieden buiten de habitattypen om, die geen last hebben van vermesting (Provincie Fryslân, 2023). De stikstofdepositie is 0,01 mol N/ha/j. Gemiddeld was de achtergronddepositie in 2023 ter hoogte van het belaste deel van het project in Van Oordt's Mersken (RIVM, 2024) 1.300 mol N/ha/j. De stikstofdepositie van 0,01 mol N/ha/j in vergelijking met de natuurlijke fluctuatie van 5-10% in achtergronddepositie, d.w.z. 65 – 130 mol N/ha/j bij een achtergronddepositie van 1.300 mol N/ha/j te verwaarlozen (0,015-0,0077%).

Het is onduidelijk of de doelstellingen voor het leefgebied worden behaald. De populatiedoelstellingen van kemphaan en paapje worden niet behaald, maar de oorzaken hiervan liggen niet zozeer in het gebied. Daarbij gaat het maar om een fractie van het totale leefgebied van deze 2 soorten. Daarom heeft de stikstofdepositie geen significant negatief effect op de instandhoudingsdoelen van het leefgebied. Daarnaast is een dergelijke beperkte depositietoename dermate gering dat er geen waarneembare verandering optreedt op de standplaats wat ook niet zal doorwerken in de kwaliteit van het leefgebied. De hoeveelheid van 0,01 mol N/ha/j stikstof kan men geen relevante stikstofbelasting noemen, zoals ook in paragraaf 3.5 wordt uitgelegd met een rekenvoorbeeld. Er is geen sprake van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het leefgebied

wat kan leiden tot kwaliteits- en oppervlakteverlies. Het behalen van de uitbreidings- en verbeterdoelstelling van het leefgebied zal door deze beperkte bijdrage niet belemmerd worden. Daarmee zijn (significant) negatieve gevolgen op kemphaan en paapje (Lg07) als gevolg van het in bedrijf hebben van de drinkwaterzuivering in Luxwoude uitgesloten.

Lg10 Kamgrasweide zand en veengebied

Algemene beschrijving

Het leefgebied wordt gevormd door uit kruidenrijk grasland op vooral vochtige tot matig droge, zwak zure tot neutrale, zwak eutrofe zand-, leemen veengronden. Dit type grasland komt vooral voor op de hogere zandgronden en in het laagveengebied, maar ook in de duinen en op de oeverlanden van afgesloten zeearmen. Op de hogere zandgronden neemt het een middenpositie in tussen enerzijds droger en schraler grasland en anderzijds nattere graslanden. Deze situaties doen zich van nature vooral voor op de overgang van stuwwallen en hogere dekzandgebieden naar beekdalen en lagere dekzandgebieden, daarnaast ook op plaatsen langs beken waar kwel een relatief geringe rol speelt. Door ontwatering en bemesting heeft het echter een veel ruimere verspreiding gekregen waarna het vervolgens door intensivering van dat gebruik weer sterk is afgenomen. In het laagveengebied komt het voor op de relatief droge gronden; ook hier is het door agrarisch gebruik eerst sterk toegenomen en vervolgens weer afgenomen. In de duinen komt het voor in de binnenduintrand en op plaatsen waar bemest wordt. In afgesloten zeearmen is het te vinden op zandige, maar wel vrij voedselrijke bodems. Het leefgebied omvat beweide kamgrasweide en beweide of gemaaide bloemrijke weidevogelgraslanden.

Lg10 is leefgebied voor blauwe, bruine en grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grutto, kemphaan, kievit, korhoen, kwartelkoning, paapje, scholekster, tureluur, velduil, visdief en zwarte stern. In Van Oordt's Mersken zijn kemphaan en paapje aangewezen soorten. Leefgebied is dus hier aangewezen voor kemphaan en paapje.

Abiotische randvoorwaarden:

- Vochttoestand: matig droog tot droog;
- De pH: neutraal tot matig zuur;
- De voedselrijkdom: zwak voedselrijk tot matig voedselrijk.

Resultaten berekening

In 75 hexagonen met een totale oppervlakte van 11,54 hectare Lg10 is een stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol N/ha/j. In 73 van deze hexagonen is de achtergronddepositie hoger dan de kritische depositiewaarde van 1.286 mol N/ha/j. Dit betreft een oppervlakte van circa 11,54 hectare.

Effectbeoordeling

Lg10 is leefgebied van kemphaan en paapje waar doelstellingen voor zijn opgesteld. De doelstellingen van kemphaan en paapje in van Oordt's Mersken zijn uitbreiding omvang leefgebied en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. De kemphaan heeft een doelbereik van 10 broedparen het paapje van 5 broedparen. De toename van maximaal 0,01 mol n/ha/j op belaste hexagonen vindt plaats op circa 11,54 ha, op 20% van de totale oppervlakte aan Lg10 in het Natura 2000-gebied (en 3,47% van totaal leefgebied van deze 2 vogelsoorten).

Kemphaan en paapje: de populatiedoelstellingen worden niet gehaald. De populatiedoelstellingen zijn jaren geleden (1987 en 1997) voor het laatst gehaald. De dalingen van het aantal broedparen komt overeen met de landelijke trend. De knelpunten voor beide soorten zijn: verdroging, verzuring, slechte waterkwaliteit, eutrofiering, slecht beheer en menselijke verstoring. Stikstof speelt dus een rol in verslechtering van het leefgebied. Dat de populatiedoelstelling niet wordt gehaald ligt waarschijnlijk ook aan invloeden van buiten het gebied, gezien de instorting van de gehele Nederlandse populatie. Intensivering van de landbouw met het gevolg versnippering en verdroging is dan ook het grootste knelpunt voor het behalen van de populatiedoelstellingen. Of de leefgebied doelstellingen worden behaald is onduidelijk. Dit omdat er nog geen

eenduidige definities en richtlijnen zijn van leefgebieden. Daarnaast lijkt het erop dat de overschrijding van de KDW geen grote rol speelt in de afname van de kemphaan en paapje als broedvogel. Er zijn genoeg leefgebieden buiten de habitattypen om, die geen last hebben van vermesting (Provincie Fryslân, 2023). De stikstofdepositie is 0,01 mol N/ha/j. Gemiddeld was de achtergronddepositie in 2023 ter hoogte van het belaste deel van het project in Van Oordt's Mersken (RIVM, 2024) 1.300 mol N/ha/j. De stikstofdepositie van 0,01 mol N/ha/j in vergelijking met de natuurlijke fluctuatie van 5-10% in achtergronddepositie, d.w.z. 65 – 130 mol N/ha/j bij een achtergronddepositie van 1.300 mol N/ha/j te verwaarlozen (0,015-0,0077%).

Het is onduidelijk of de doelstellingen voor het leefgebied worden behaald. De populatiedoelstellingen van kemphaan en paapje worden niet behaald, maar de oorzaken hiervan liggen niet zozeer in het gebied. Daarbij gaat het maar om een fractie van het totale leefgebied van deze 2 soorten. Daarom heeft de stikstofdepositie geen significant negatief effect op de instandhoudingsdoelen van het leefgebied. Daarnaast is een dergelijke beperkte depositietoename dermate gering dat er geen waarneembare verandering optreedt op de standplaats wat ook niet zal doorwerken in de kwaliteit van het leefgebied. De hoeveelheid van 0,01 mol N/ha/j stikstof kan men geen relevante stikstofbelasting noemen, zoals ook in paragraaf 3.5 wordt uitgelegd met een rekenvoorbeeld. Er is geen sprake van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het leefgebied wat kan leiden tot kwaliteits- en oppervlakteverlies. Het behalen van de uitbreidings- en verbeterdoelstelling van het leefgebied zal door deze beperkte bijdrage niet belemmerd worden. Daarmee zijn (significant) negatieve gevolgen op kemphaan en paapje (Lg10) als gevolg van het in bedrijf hebben van de drinkwaterzuivering in Luxwoude uitgesloten.

Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland

Algemene beschrijving

Het leefgebied omvat kruidenrijk grasland op natte tot matig natte, zwak zure tot neutrale, zwak tot matig eutrofe gronden. Het type komt vooral voor in het rivierengebied, het laagveengebied, het zeekleigebied en de afgesloten zeearmen. Verder komt het voor op plaatsen waar de hogere zandgronden en de duinen aan deze regio's grenzen (venige en kleiige beekdalen en vroongraslanden in de binnenduintrand). Het komt tot ontwikkeling op plaatsen die in winter en voorjaar langdurig onder water staan, wat veroorzaakt wordt door overstromend oppervlaktewater of onderdijkse kwel. In de zomer daalt het waterpeil snel; overstroming vindt dan hooguit incidenteel plaats. In vergelijking met dotterbloemgraslanden is de bodem stikstofrijker. De subtypen a en c van het natuurdoeltype betreffen zilverschoongrasland respectievelijk nat, matig voedselrijk weidevogelgrasland, die onderling verschillen in de aard van het water- en het vegetatiebeheer. Op plaatsen met langdurige en rechtstreekse overstroming door oppervlaktewater, ontstaat zilverschoongrasland (subtype a) met beweiding als gebruikelijke beheersvorm. Het zilverschoongrasland komt enerzijds voor in de oeverzone van allerlei wateren, zoals riviertjes, rivierbegeleidende wateren en sloten ('plas-dras-situaties'). Het is dan vaak een overgangszone tussen moeras (natuurdoeltype 3.24) en drogere graslanden (bijvoorbeeld natuurdoeltypen 3.38 en 3.39). Anderzijds kan het ook vlakvormig voorkomen in lage graslanden, bijvoorbeeld in de uiterwaarden en in combinatie met natuurdoeltype binnendijks zilt grasland (3.41). Hoewel algemene grassen domineren (zoals fioringras en geknikte vossenstaart), komen in dit subtype ook bijzondere soorten voor, zoals genadekruid, kruipend moerasscherm, platte bies en polei. Subtype c van het natuurdoeltype kan zowel beweide als gehooide worden en is van groot belang voor weidevogels, met name voor 'kritische' weidevogels van natte omstandigheden, zoals kemphaan, kwartelkoning, tureluur en watersnip. In de winter zijn deze graslanden belangrijk voor ganzen en zwanen, terwijl steltlopers er gedurende de trek graag gebruik van maken. Het leefgebied is niet alleen belangrijk vanwege de natuurwaarden, maar is ook inpasbaar in waterretentiegebieden, mits de overstroming (vrijwel) beperkt blijft tot winter en vroege voorjaar.

Lg08 is leefgebied voor kruipend moerasscherm, blauwe kiekendief, bontbekplevier, bruine kiekendief, grutto, kemphaan, kievit, kwartelkoning, paapje, scholekster, tureluur, velduil, visdief en watersnip. In Van Oordt's Mersken zijn kemphaan en paapje aangewezen soorten. Leefgebied is dus hier aangewezen voor kemphaan en paapje.

Abiotische randvoorwaarden:

- o Vochttoestand: nat tot vochtig;
- o De pH: neutraal tot zwak zuur;
- o De voedselrijkdom: zwak voedselrijk tot matig voedselrijk.

Resultaten berekening

In 63 hexagonen met een totale oppervlakte van 8,83 hectare Lg08 is een stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol N/ha/j. In al deze hexagonen is de achtergronddepositie lager dan de kritische depositiewaarde van 1.571 mol N/ha/j.

Effectbeoordeling

Lg08 is leefgebied van kemphaan en paapje waar doelstellingen voor zijn opgesteld. De doelstellingen van kemphaan en paapje in van Oordt's Mersken zijn uitbreiding omvang leefgebied en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. De kemphaan heeft een doelbereik van 10 broedparen het paapje van 5 broedparen. De toename van maximaal 0,01 mol n/ha/j op belaste hexagonen vindt plaats op circa 8,83 ha, op 6,79% van de totale oppervlakte aan Lg08 in het Natura 2000-gebied (en 2,66% van totaal leefgebied van deze 2 vogelsoorten).

Kemphaan en paapje: de populatiedoelstellingen wordt niet gehaald. De populatiedoelstellingen zijn jaren geleden (1987 en 1997) voor het laatst gehaald. De dalingen van het aantal broedparen komt overeen met de landelijke trend. De knelpunten voor beide soorten zijn: verdroging, verzuring, slechte waterkwaliteit, eutrofiering, slecht beheer en menselijke verstoring. Stikstof speelt dus een rol in verslechtering van het leefgebied. Dat de populatiedoelstelling niet wordt gehaald ligt waarschijnlijk ook aan invloeden van buiten het gebied, gezien de instorting van de gehele Nederlandse populatie. Intensivering van de landbouw met het gevolg versnippering en verdroging is dan ook het grootste knelpunt voor het behalen van de populatiedoelstellingen. Of de leefgebied doelstellingen worden behaald is onduidelijk. Dit omdat er nog geen eenduidige definities en richtlijnen zijn van leefgebieden. Daarnaast lijkt het erop dat de overschrijding van de KDW geen grote rol speelt in de afname van de kemphaan en paapje als broedvogel. Er zijn genoeg leefgebieden buiten de habitattypen om, die geen last hebben van vermesting (Provincie Fryslân, 2023). Zoals Lg08. De stikstofdepositie komt neer in hexagonen die niet overbelast zijn in Lg08. Dat betekent dat stikstof geen invloed heeft op de instandhoudingsdoelen.

De stikstofdepositie is 0,01 mol N/ha/j. Gemiddeld was de achtergronddepositie in 2023 ter hoogte van het belaste deel van het project in Van Oordt's Mersken (RIVM, 2024) 1.300 mol N/ha/j. De stikstofdepositie van 0,01 mol N/ha/j in vergelijking met de natuurlijke fluctuatie van 5-10% in achtergronddepositie, d.w.z. 65 – 130 mol N/ha/j bij een achtergronddepositie van 1.300 mol N/ha/j te verwaarlozen (0,015-0,0077%).

Omdat de stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol/ha/j terecht komt in hexagonen die niet overbelast zijn, wat wil zeggen dat de achtergronddepositie + stikstofbelasting in deze hexagonen lager is dan de kritische depositiewaarde van het leefgebied, zijn negatieve effecten door stikstofbelasting door dit project uitgesloten.. Daarmee zijn (significant) negatieve gevolgen op kemphaan en paapje (Lg08) als gevolg van het in bedrijf hebben van de drinkwaterzuivering in Luxwoude uitgesloten.

H6410 blauwgraslanden

Algemene beschrijving

Het habitatype betreft in ons land de zogenoemde blauwgraslanden. Het zijn soortenrijke hooilanden op voedselarme, basenhoudende bodems die 's winters plasdras staan en 's zomers oppervlakkig uitdrogen. De naam blauwgrasland is afgeleid van de zwak blauwgroene kleur van de soorten die het aanzien bepalen. Dat zijn bijvoorbeeld Spaanse ruiter, blauwe zegge en tandjesgras. De blauwgraslanden worden plantensociologisch gerekend tot het verbond Junco-Molinion. De begroeiingen kennen een grote variatie in soortensamenstelling, afhankelijk van bodem, hydrologie en geografische ligging. Zo kunnen in het

laagveengebied plaatselijk riet en melkeppe talrijk zijn, terwijl op de hogere zandgronden soorten uit de heischrale graslanden opvallend aanwezig zijn. In sommige geografische regio's zijn bepaalde soorten kenmerkend, zoals grote pimpernel in noordelijk Noord-Brabant, veldrus in beekdalen, en karwijselie in Willinks Weust. Schrale hooilanden met veel veldrus worden eveneens tot het habitatype H6410 gerekend, wanneer ze veel soorten van het verbond Junco-Molinion bevatten (tenminste drie typische soorten aanwezig). Op relatief basenrijke natte plekken kunnen bepaalde basenminnende soorten naar voren treden zoals parnassia. Basenrijke kwelmoerassen, waarin de typische blauwgraslandsoorten ontbreken en kleine zeggen domineren, worden echter gerekend tot het habitatype 'alkalisch laagveen' (habitatype H7230; zie aldaar voor de verschillen met type H6410). In duingebieden komen plaatselijk ook blauwgraslanden voor. Het betreft hier oudere, reeds langdurig in cultuur gebrachte delen met een sterke bodemontwikkeling.

Abiotische randvoorwaarden:

- Vochttoestand: zeer nat tot zeer vochtig;
- Zoutgehalte: zeer zoet;
- De pH neutraal tot matig zuur;
- De voedselrijkdom: matig voedselarm tot matig voedselrijk.

Kenmerken van een goede structuur en functie:

- Hooibeheer (jaarlijks laat in het jaar maaien en materiaal afvoeren);
- Toevoer van basenrijk water (door overstromingen met oppervlaktewater of door toestroom grondwater);
- Opslag van struwelen en bomen < 5%;
- Optimale functionele omvang: vanaf enkele hectares;
- Het zo nu en dan opbrengen van organisch materiaal kan noodzakelijk zijn om verzuring tegen te gaan.

Resultaten berekening

In 40 hexagonen met een totale oppervlakte van 6,38 hectare H6410 is een stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol N/ha/j. In al deze hexagonen is de achtergronddepositie hoger dan de kritische depositiewaarde van 786 mol N/ha/j.

Effectbeoordeling

De doelstelling van H6410 in Van Oordt's Mersken is uitbreiding oppervlakte en verbetering van de kwaliteit. De toename van maximaal 0,01 mol n/ha/j op belaste hexagonen vindt plaats op 6,38 ha, 100% van de totale oppervlakte aan H6410 in het Natura 2000-gebied. In het concept natuurdoelanalyse staat dat de trend in oppervlakte positief is en de trend in de kwaliteit negatief. De kwaliteit van het habitatype is matig ongunstig en verslechtering is niet uitgesloten. De uitbreidingsdoelstelling is behaald, maar de verbeterdoelstelling niet. (Provincie Fryslân, 2023)

De stikstofdepositie is 0,01 mol N/ha/j. Gemiddeld was de achtergronddepositie in 2023 ter hoogte van het belaste deel van het project in Van Oordt's Mersken (RIVM, 2024) 1.300 mol N/ha/j. De stikstofdepositie van 0,01 mol N/ha/j in vergelijking met de natuurlijke fluctuatie van 5-10% in achtergronddepositie, d.w.z. 65 – 130 mol N/ha/j bij een achtergronddepositie van 1.300 mol N/ha/j te verwaarlozen (0,015-0,0077%).

Ondanks het niet behalen van de verbeterdoelstelling van het habitatype heeft de extra stikstofdepositie geen negatief effect op het instandhoudingsdoel van H6410. Een dergelijke beperkte depositietoename op het habitatype is dermate gering dat er geen waarneembare verandering optreedt op de standplaats wat ook niet zal doorwerken in de kwaliteit van het habitatype. De hoeveelheid van 0,01 mol N/ha/j stikstof kan men geen relevante stikstofbelasting noemen, zoals ook in paragraaf 3.5 wordt uitgelegd met een rekenvoorbeeld. Er is geen sprake van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het habitatype wat kan leiden tot kwaliteits- en oppervlakteverlies. Het behalen van de uitbreidings- en verbeterdoelstelling van het habitatype zal door deze

beperkte bijdrage niet belemmerd worden. Daarmee zijn (significant) negatieve gevolgen op H4010A als gevolg van het in bedrijf hebben van de drinkwaterzuivering in Luxwoude uitgesloten.

H4010A Vochtige heiden

Algemene beschrijving

Het habitatype betreft vochtige ofwel natte heidegemeenschappen op voedselarme, zure zand- en veenbodems. Kenmerkend is de hoge bedekking van gewone dophei.

De begroeiingen van de natte zandgronden variëren afhankelijk van de waterhuishouding, de ouderdom en het leemgehalte van de bodem. De plantengemeenschap heet Associatie van gewone dophei. De meest zure en natte heiden tenderen naar hoogveen. Open begroeiingen zijn vaak rijk aan korstmossen. Op leemhoudende standplaatsen bevatten de natte heidebegroeiingen veelal soorten van blauwgraslanden en heischraal grasland. In gedegradeerde vochtige heide gaan grassen zoals pijpenstrootje domineren of treden struiken zoals gagel op de voorgrond. Het habitatype is zeer gevoelig voor stikstofdepositie. Ontwatering in de omgeving maar ook grondwaterwinningen in de regio kunnen een groot knelpunt vormen.

Abiotische randvoorwaarden:

- Vochttoestand: zeer nat tot vochtig;
- Zoutgehalte: zeer zoet;
- De pH matig zuur tot zuur;
- De voedselrijkdom: zeer voedselarm tot matig voedselarm.

Kenmerken van een goede structuur en functie:

- Dominantie van dwergstruiken (> 50%);
- Bedekking struiken en bomen is beperkt < 10%;
- Bedekking van grassen is beperkt < 25%;
- Hoge bedekking van veenmossen (subtype B, en lokaal subtype A);
- Hoge soortenrijkdom van mossen en korstmossen.

Resultaten berekening

In 18 hexagonen met een totale oppervlakte van 4,20 hectare H4010A is een stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol N/ha/j. In al deze hexagonen is de achtergronddepositie hoger dan de kritische depositiewaarde van 1.071 mol N/ha/j.

Effectbeoordeling

De doelstelling van H4010A in Van Oordt's Mersken is behoud oppervlakte en verbetering van de kwaliteit. De toename van maximaal 0,01 mol n/ha/j op belaste hexagonen vindt plaats op 4,20 ha, 100% van de totale oppervlakte aan H4010A in het Natura 2000-gebied. In het concept natuurdoelanalyse staat dat het oppervlakte en de kwaliteit niet voldoende zijn. Verslechtering van beide is niet uitgesloten. Knelpunten zijn de hydrologie en stikstof die beiden een grote invloed hebben op de kwaliteit van het habitatype. Door ontbreken van recente habitatkarteringen is niet met zekerheid te stellen dat de doelen niet worden gehaald, alhoewel er daar wel naar lijkt. (Provincie Fryslân, 2023)

De stikstofdepositie is 0,01 mol N/ha/j. Gemiddeld was de achtergronddepositie in 2023 ter hoogte van het belaste deel van het project in Van Oordt's Mersken (RIVM, 2024) 1.300 mol N/ha/j. De stikstofdepositie van 0,01 mol N/ha/j in vergelijking met de natuurlijke fluctuatie van 5-10% in achtergronddepositie, d.w.z. 65 – 130 mol N/ha/j bij een achtergronddepositie van 1.300 mol N/ha/j te verwaarlozen (0,015-0,0077%).

Ondanks dat het lijkt dat de uitbreiding- en verbeterdoelstellingen niet worden gehaald heeft de extra stikstofdepositie geen negatief effect op het instandhoudingsdoel van H4010A. Een dergelijke beperkte depositietoename op het habitatype is dermate gering dat er geen waarneembare verandering optreedt op de standplaats wat ook niet zal doorwerken in de kwaliteit van het habitatype. De hoeveelheid van 0,01 mol

N/ha/j stikstof kan men geen relevante stikstofbelasting noemen, zoals ook in paragraaf 3.5 wordt uitgelegd met een rekenvoorbeeld. Er is geen sprake van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het habitatype wat kan leiden tot kwaliteits- en oppervlakteverlies. Het behalen van de uitbreidings- en verbeterdoelstelling van het habitatype zal door deze beperkte bijdrage niet belemmerd worden. Daarmee zijn (significant) negatieve gevolgen op H41010A als gevolg van het in bedrijf hebben van de drinkwaterzuivering in Luxwoude uitgesloten.

H9190 oude eikenbossen

Algemene beschrijving

het habitatype betreft eiken-berkenbossen op leemarme zandbodems, waarvan de boomlaag en/of de bosgroeiplaats oud is. Het habitatype komt voor op kalkarme, zeer voedselarme, vochtige tot droge zandgronden, vaak met een duidelijk podzolprofiel. Het zijn stuif- en dekzanden die door de wind zijn afgezet of in het verre verleden door gletsjerijs opgestuwde en verspoelde zanden. De bodem wordt enkel gevoed door regenwater, waardoor uitspoeling van mineralen naar de diepere ondergrond optreedt.

In de boomlaag van oude eikenbossen domineren zomereik en ruwe berk. In de ijle struiklaag vallen vooral wilde lijsterbes, sporkehout en ratelpopulier op. De ondergroei is door de arme bodem doorgaans soortenarm en bestaat vooral uit zuurminnende dwergstruiken, grassen, mossen en paddenstoelen. Daaronder zijn een aantal typische soorten die vooral op oude boslocaties groeien. De mantel- en zoomgemeenschappen van dit bostype zijn van wezenlijk belang voor de soortensamenstelling van het habitatype. De oude eikenbossen zijn in het algemeen ontstaan in het heide- en stuifzandlandschap en hebben nu vaak de vorm van strubbenbossen. Zij onderscheiden zich daarmee van de bossen op de wat rijkere zandgronden (habitatype H9120), die overigens ook oud zijn en een boomlaag van eiken kunnen hebben. Oude eikenbossen van de duinen zijn onderdeel van het habitatype duinbossen (H2180).

Abiotische randvoorwaarden:

- Vochttoestand: zeer vochtig tot droog;
- Zoutgehalte: zeer zoet;
- De pH is zuur;
- De voedselrijkdom: zeer voedselarm tot matig voedselarm.

Kenmerken van een goede structuur en functie:

- Zeer open structuur; deze structuur wordt negatief beïnvloed door de in de loop van de successie, met name op de iets minder voedselarme bodems, optredende Beuk (waardoor de beschaduwing en strooiselvorming sterk toenemen en de soortenrijkdom afneemt);
- Goed ontwikkelde moslaag en/of korstmoslaag;
- Aanwezigheid van dood hout op de bosbodem;
- Optimale functionele omvang: vanaf tientallen hectares.

Resultaten berekening

In 5 hexagonen met een totale oppervlakte van 1,50 hectare H9190 is een stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol N/ha/j. In al deze hexagonen is de achtergronddepositie hoger dan de kritische depositiewaarde van 1.071 mol N/ha/j.

Effectbeoordeling

De doelstelling van H9190 in Van Oordt's Mersken is behoud oppervlakte en van de kwaliteit. De toename van maximaal 0,01 mol n/ha/j op belaste hexagonen vindt plaats op 1,50 ha, 28,85% van de totale oppervlakte aan H9190 in het Natura 2000-gebied. Ten tijde van de PAS-gebiedsanalyse is H9190 niet in detail beschouwd, daarom is lastig om trends van dit habitatype te bepalen. Er is vooral gebrek aan gegevens, waardoor conclusies over het wel of niet behalen van de instandhoudingsdoelen niet zijn te trekken. Verslechtering van de kwaliteit en afname van oppervlakte zijn niet uitgesloten. (Provincie Fryslân, 2023)

De stikstofdepositie is 0,01 mol N/ha/j. Gemiddeld was de achtergronddepositie in 2023 ter hoogte van het belaste deel van het project in Van Oordt's Mersken (RIVM, 2024) 1.300 mol N/ha/j. De stikstofdepositie van 0,01 mol N/ha/j in vergelijking met de natuurlijke fluctuatie van 5-10% in achtergronddepositie, d.w.z. 65 – 130 mol N/ha/j bij een achtergronddepositie van 1.300 mol N/ha/j te verwaarlozen (0,015-0,0077%).

Door het gebrek aan gegevens van de staat van dit habitatype in Van Oordt's Mersken is afname van oppervlakte en verslechtering van de kwaliteit van het habitatype niet uitgesloten. Ondanks het ontbreken van gegevens over het wel of niet behalen van de instandhoudingsdoelen voor H9190 heeft de extra stikstofdepositie geen negatief effect. Een dergelijke beperkte depositietoename op het habitatype is dermate gering dat er geen waarneembare verandering optreedt op de standplaats wat ook niet zal doorwerken in de kwaliteit van het habitatype. De hoeveelheid van 0,01 mol N/ha/j stikstof kan men geen relevante stikstofbelasting noemen, zoals ook in paragraaf 3.5 wordt uitgelegd met een rekenvoorbeeld. Er is geen sprake van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het habitatype wat kan leiden tot kwaliteits- en oppervlakteverlies. Het behalen van de behoudsdoelstellingen van het habitatype zullen door deze beperkte bijdrage niet belemmerd worden. Daarmee zijn (significant) negatieve gevolgen op H9190 als gevolg van het in bedrijf hebben van de drinkwaterzuivering in Luxwoude uitgesloten.

H6230dka heischrale graslanden

Algemene beschrijving

Dit habitatype omvat in ons land min of meer gesloten, zogenoemde halfnatuurlijke graslanden op betrekkelijk zure zand- en grindbodems. Goed ontwikkelde heischrale graslanden zijn zeer rijk aan allerlei grassoorten, kruiden en paddenstoelen. Een deel van de soorten komt ook voor in heide-begroeiingen. Op de hogere zandgronden komen heischrale graslanden zowel op vochtige als op relatief droge standplaatsen voor. Het habitatype is in ons land aan te treffen in het heuvelland, de duinen en op de hogere zandgronden van het binnenland. De oorspronkelijke beschrijving van de habitatrictlijn beperkte dit type tot 'berggebieden', maar in de latere interpretatie van de Europese handleiding is aangegeven dat ook soortenrijke heischrale graslanden in het laagland bij dit type horen. Heischrale graslanden komen in verschillende variaties voor op uiteenlopende bodemtypen: Op de hogere zandgronden komen heischrale graslanden zowel op vochtige (de associatie van klokjesgentiaan en borstelgras) als op relatief droge standplaatsen (de associatie van liggend walstro en schapegras) voor. In de duinen komen heischrale graslanden ook op zowel relatief droge als op vochtige standplaatsen voor. Alleen de duingemeenschappen op vochtige standplaatsen (de associatie van klokjesgentiaan en borstelgras) worden tot habitatype H6230 gerekend. In het heuvelland wordt het habitatype vertegenwoordigd door de associatie van betonie en gevinde kortsteel. Ze is daar te vinden langs de bovenranden van kalkhellingen waar bodem is bedekt met een laag kalkarm materiaal afkomstig van hoger op de helling. In laag- en hoogveen is dit type zeer zeldzaam. Het is daar te vinden op licht verdroogd veen waar vroegere bemesting en bekalking nog zorgen voor een lichte buffering van de bodem. In hoogveengebieden is het alleen bekend van de bovenveengronden in het Bargerveen, niet afgegraven veengronden die vroeger werden gebruikt als landbouwgrond. In laagveengebieden kan het voorkomen in licht verzuurde en verdroogde (voormalige) blauwgraslanden. Op vergelijkbare maar iets beter gebufferde standplaatsen komt ook de associatie van maanvaren en vleugeltjesbloem voor, die echter onderdeel uitmaakt van de heischrale variant van de grijze duinen (H2130C).

Abiotische randvoorwaarden:

- Vochttoestand: nat tot droog;
- Zoutgehalte: zeer zoet;
- De pH is basisch tot matig zuur;
- De voedselrijkdom: zeer voedselarm tot matig voedselrijk.

Kenmerken van een goede structuur en functie:

- Dominantie van grassen en kruiden;
- Aanwezigheid van dwergstruiken met geringe bedekking (< 25%);
- Hoge soortenrijkdom (> 20 plantensoorten/m²);
- Optimale functionele omvang: vanaf enkele hectares.

Resultaten berekening

In 19 hexagonen met een totale oppervlakte van 1,11 hectare H6230dka is een stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol N/ha/j. In al deze hexagonen is de achtergronddepositie hoger dan de kritische depositiewaarde van 714 mol N/ha/j.

Effectbeoordeling

De doelstelling van H6230 in Van Oordt's Mersken is uitbreiding oppervlakte en verbetering van de kwaliteit. De toename van maximaal 0,01 mol n/ha/j op belaste hexagonen vindt plaats op 1,11 ha, 100% van de totale oppervlakte aan H6230 in het Natura 2000-gebied. Het heischraal grasland in Van Oordt's Mersken heeft een goede omvang van enkele hectares, maar er zijn wel hydrologische knelpunten en te hoge stikstofdepositie voor het habitattype aanwezig. Dit resulteert in verzuring, eutrofiëring, verdroging en daardoor verruiging, matige vegetatietypen en lage soortenrijkdom. Waarschijnlijk is de omvangsdoelstelling bereikt, door gunstige ontwikkelingen op geplagde percelen. De kwaliteit van de heischrale graslanden is over het geheel genomen waarschijnlijk niet verbeterd, waarbij verslechtering niet valt uit te sluiten. (Provincie Fryslân, 2023)

De stikstofdepositie is 0,01 mol N/ha/j. Gemiddeld was de achtergronddepositie in 2023 ter hoogte van het belaste deel van het project in Van Oordt's Mersken (RIVM, 2024) 1.300 mol N/ha/j. De stikstofdepositie van 0,01 mol N/ha/j in vergelijking met de natuurlijke fluctuatie van 5-10% in achtergronddepositie, d.w.z. 65 – 130 mol N/ha/j bij een achtergronddepositie van 1.300 mol N/ha/j te verwaarlozen (0,015-0,0077%).

Ondanks het niet behalen van de instandhoudingsdoelen heeft de extra stikstofdepositie geen negatief effect. Een dergelijke beperkte depositietoename op het habitattype is dermate gering dat er geen waarneembare verandering optreedt op de standplaats wat ook niet zal doorwerken in de kwaliteit van het habitattype. De hoeveelheid van 0,01 mol N/ha/j stikstof kan men geen relevante stikstofbelasting noemen, zoals ook in paragraaf 3.5 wordt uitgelegd met een rekenvoorbeeld. Er is geen sprake van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het habitattype wat kan leiden tot kwaliteits- en oppervlakteverlies. Het behalen van de uitbreiding- en verbeterdoelstellingen van het habitattype zullen door deze beperkte bijdrage niet belemmerd worden. Daarmee zijn (significant) negatieve gevolgen op H6230 als gevolg van het in bedrijf hebben van de drinkwaterzuivering in Luxwoude uitgesloten.

Lg05 groot zeggenmoeras

Algemene beschrijving

Grote zeggenmoerassen ontstaan bij voortgaande opslibbing en veenvorming en het daarmee gepaard gaande droger worden van moerassen, waardoor het aandeel grote zeggesoorten toeneemt. Voorgaande successiestadia bestaan uit andere subtypen van hetzelfde natuurdoeltype (3.24 a t/m d) zoals dichte riet- of biezengroei in open water, pioniergemeenschap van droogvallende, gebufferde wateren en begroeiing van riet, biezengroei en hoge kruiden. Dit leefgebied is een bij uitstek amfibisch ecosysteem dat zich bevindt op de grens van water en land. Er kunnen verschillende soorten grotere zeggen domineren zoals scherpe zegge en moeraszegge. Het leefgebied komt vlakvormig voor in grotere moerassen en in mesotrofe beekdalen, maar ook als lint in oeverzones die niet zo lang onder water staan. Grote-zeggenmoerassen vormen - naast de zeggenrijke ondergroei in elzenbroekbossen (behorend tot H91E0C) - een belangrijk leefgebied voor de zeggekorfslak. De nauwe korfslak komt in Nederland vrijwel uitsluitend voor in de meer kalkrijke delen van de kustduinen; uit het binnenland is de soort van een beperkt aantal vindplaatsen bekend. In het Geleenbeekdal komt de soort voor in een grote-zeggenmoeras.

Lg05 is leefgebied voor nauwe korfslak, zeggekorfslak. Ook is het leefgebied voor kemphaan en paapje. In Van Oordt's Mersken zijn kemphaan en paapje aangewezen soorten. Leefgebied is dus hier aangewezen voor kemphaan en paapje.

Abiotische randvoorwaarden:

- o Vochttoestand: drooggevallen tot zeer nat;
- o De pH: neutraal tot zwak zuur;
- o De voedselrijkdom: zwak voedselrijk tot matig voedselrijk.

Resultaten berekening

In 9 hexagonen met een totale oppervlakte van 0,95 hectare Lg05 is een stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol N/ha/j. In al deze hexagonen is de achtergronddepositie lager dan de kritische depositiewaarde van 1.714 mol N/ha/j.

Effectbeoordeling

Lg05 is leefgebied van kemphaan en paapje waar doelstellingen voor zijn opgesteld. De doelstellingen van kemphaan en paapje in van Oordt's Mersken zijn uitbreiding omvang leefgebied en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. De kemphaan heeft een doelbereik van 10 broedparen het paapje van 5 broedparen. De toename van maximaal 0,01 mol n/ha/j op belaste hexagonen vindt plaats op circa 6,70 ha, op 5,15% van de totale oppervlakte aan Lg08 in het Natura 2000-gebied (en 2,01% van totaal leefgebied van deze 2 vogelsoorten).

Kemphaan en paapje: de populatiedoelstellingen worden niet gehaald. De populatiedoelstellingen zijn jaren geleden (1987 en 1997) voor het laatst gehaald. De dalingen van het aantal broedparen komt overeen met de landelijke trend. De knelpunten voor beide soorten zijn: verdroging, verzuring, slechte waterkwaliteit, eutrofiering, slecht beheer en menselijke verstoring. Stikstof speelt dus een rol in verslechtering van het leefgebied. Dat de populatiedoelstelling niet wordt gehaald ligt waarschijnlijk ook aan invloeden van buiten het gebied, gezien de instorting van de gehele Nederlandse populatie. Intensivering van de landbouw met het gevolg versnippering en verdroging is dan ook het grootste knelpunt voor het behalen van de populatiedoelstellingen. Of de leefgebied doelstellingen worden behaald is onduidelijk. Dit omdat er nog geen eenduidige definities en richtlijnen zijn van leefgebieden. Daarnaast lijkt het erop dat de overschrijding van de KDW geen grote rol speelt in de afname van de kemphaan en paapje als broedvogel. Er zijn genoeg leefgebieden buiten de habitattypen om, die geen last hebben van vermessing (Provincie Fryslân, 2023). Zoals Lg05. De stikstofdepositie komt neer in hexagonen die niet overbelast zijn in Lg05. Dat betekent dat stikstof geen invloed heeft op de instandhoudingsdoelen.

De stikstofdepositie is 0,01 mol N/ha/j. Gemiddeld was de achtergronddepositie in 2023 ter hoogte van het belaste deel van het project in Van Oordt's Mersken (RIVM, 2024) 1.300 mol N/ha/j. De stikstofdepositie van 0,01 mol N/ha/j in vergelijking met de natuurlijke fluctuatie van 5-10% in achtergronddepositie, d.w.z. 65 – 130 mol N/ha/j bij een achtergronddepositie van 1.300 mol N/ha/j te verwaarlozen (0,015-0,0077%).

Omdat de stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol/ha/j terecht komt in hexagonen die niet overbelast zijn, wat wil zeggen dat de achtergronddepositie + stikstofbelasting in deze hexagonen lager is dan de kritische depositiewaarde van het leefgebied, zijn negatieve effecten door stikstofbelasting door dit project uitgesloten.. Daarmee zijn (significant) negatieve gevolgen op kemphaan en paapje (Lg05) als gevolg van het in bedrijf hebben van de drinkwaterzuivering in Luxwoude uitgesloten.

H3130 zwakgebufferde vennen

Algemene beschrijving

Dit habitatype betreft begroeiingen van zwakgebufferde vennen. Het onderscheid met de zeer zwak gebufferde vennen van habitatype 3110 is dat die vennen een lager gehalte aan bicarbonaat hebben ofwel koolstofgelimiteerd zijn. Zwakgebufferde vennen daarentegen zijn nietkoolstofgelimiteerd en kunnen –hoewel

de naamgeving hierover verwarring wekt- zowel zwak gebufferd als zeer zwak gebufferd zijn. Kenmerkend voor deze vennen is een groot aantal soorten, waaronder veel pioniersoorten van kale oevers en open water. En toch zijn de meeste van de vennen van dit habitattype niet meer dan enkele tientallen meters lang en breed. De leefgemeenschappen van deze vensystemen – de plassen plus de oeverzones - vertonen een grote variatie binnen een klein oppervlak. Dat komt door allerlei milieuverschillen binnen het systeem en overgangssituaties (gradiënten) in zones en fijnschalige mozaïeken. De standplaatscondities variëren van zeer voedselarm (oligotroof) tot voedselarm (mesotroof), van aquatisch tot vochtig, langdurig tot zeer kortstondig overstroomd enzovoort. Voor een deel betreft het systemen die zijn ontstaan uit uitgeveende hoogveenvennen. Sommige van de pioniergemeenschappen komen binnen vensystemen alleen voor op kale vochtige plekken in het hogere gedeelte van de oeverzone. Die gemeenschappen zijn ook elders – buiten de vensystemen - op de zandgronden te vinden op plekken met vergelijkbare condities zoals op afgeplagde natte heide.

Abiotische randvoorwaarden:

- Vochttoestand: diep water tot 's winters inunderend;
- Zoutgehalte: zeer zoet;
- De pH is neutraal tot matig zuur;
- De voedselrijkdom: zeer voedselarm tot matig voedselrijk.

Kenmerken van een goede structuur en functie:

- Periodiek wisselende waterstanden;
- Zandige of venige bodem;
- Geen of weinig dominantie van veenmossen (< 20%);
- Optimale functionele omvang: vanaf enkele hectares.

Resultaten berekening

In 1 hexagoon met een totale oppervlakte van 0,06 hectare H3130 is een stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol N/ha/j. In dit hexagoon is de achtergronddepositie hoger dan de kritische depositiewaarde van 500 mol N/ha/j.

Effectbeoordeling

De doelstelling van H3130 in Van Oordt's Mersken is behoud oppervlakte en van de kwaliteit. De toename van maximaal 0,01 mol n/ha/j op belaste hexagonen vindt plaats op 0,06 ha, 100% van de totale oppervlakte aan H3130 in het Natura 2000-gebied. De zwakgebufferde vennen in Van Oordt's Mersken zijn relatief klein, maar er is wel sprake van uitbreiding van het areaal van zowel de bestaande vennen als nieuw vormende venvegetaties. Gezien de gunstige ontwikkelingen van de omvang en vegetaties van de vennen wordt hier waarschijnlijk voldaan. Verslechtering van het habitattype lijkt dus te kunnen worden uitgesloten (Provincie Fryslân, 2023).

De stikstofdepositie is 0,01 mol N/ha/j. Gemiddeld was de achtergronddepositie in 2023 ter hoogte van het belaste deel van het project in Van Oordt's Mersken (RIVM, 2024) 1.300 mol N/ha/j. De stikstofdepositie van 0,01 mol N/ha/j in vergelijking met de natuurlijke fluctuatie van 5-10% in achtergronddepositie, d.w.z. 65 – 130 mol N/ha/j bij een achtergronddepositie van 1.300 mol N/ha/j te verwaarlozen (0,015-0,0077%).

De instandhoudingsdoelen worden behaald. Verslechtering van het habitattype lijkt te kunnen worden uitgesloten. Daarnaast is een dergelijke beperkte depositietoename op het habitattype dermate gering dat er geen waarneembare verandering optreedt op de standplaats wat ook niet zal doorwerken in de kwaliteit van het habitattype. De hoeveelheid van 0,01 mol N/ha/j stikstof kan men geen relevante stikstofbelasting noemen, zoals ook in paragraaf 3.5 wordt uitgelegd met een rekenvoorbeeld. Er is geen sprake van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het habitattype wat kan leiden tot kwaliteits- en oppervlakteverlies. Het behalen van de behoudsdoelstellingen van het habitattype zullen door deze beperkte bijdrage niet belemmerd

worden. Daarmee zijn (significant) negatieve gevolgen op H3130 als gevolg van het in bedrijf hebben van de drinkwaterzuivering in Luxwoude uitgesloten.

4.3 Beoordeling per habitatype in Wijnjeterper Schar

H4030 Droge heide

Algemene beschrijving

Het habitatype betreft struikheibegroeiingen in het laagland en gebergte van Europa. Ze worden gedomineerd door struikheide al dan niet in combinatie met andere dwergstruiken, grassen en mossen. Droge heides komen in Nederland voor op matig droge tot droge, kalkarme zure bodems waarin zich meestal een podzolprofiel heeft gevormd. Het meest komt het type voor op –al dan niet lemige- dekzanden en op stuwwallen, maar ze strekken zich ook uit op stuwwallen, rivierterrassen en tertiaire (mariene) zandafzettingen.

In de stuifzandheiden overheerst doorgaans struikheide. Andere dwergstruiken kunnen ook een belangrijke rol spelen, bijvoorbeeld blauwe bosbes of rode bosbes. Zelfs plekken waar gewone dopheide domineert over struikheide kunnen onder dit habitatype vallen.

Andere soorten die algemeen voorkomen zijn fijn schapegras en de mossen heide-klauwtjesmos, gewoon gaffeltandmos en bronsmos. Struwelen met brem, solitaire jeneverbes of gaspeldoorn maken in veel gebieden deel uit van het heidelandschap en worden dan ook bij dit habitatype gerekend. Plaatselijk komen grasrijke delen voor met grassen zoals ruwe smeide, bochtige smeide en pijpenstrootje. Zolang de door grassen gedomineerde verarmde vegetaties niet domineren, worden ze als deel van het habitatype beschouwd.

Abiotische randvoorwaarden:

- Vochttoestand: vochtig tot droog;
- Zoutgehalte: zeer zoet;
- De pH is matig zuur tot zuur;
- De voedselrijkdom: zeer voedselarm tot matig voedselarm;

Kenmerken van een goede structuur en functie:

- Dominantie van dwergstruiken (> 25%);
- Aanwezigheid van hoge, oude heidestruiken;
- Gevarieerde vegetatiestructuur;
- Lage bedekking van grassen (< 25%) en struweel (< 10%);
- Optimale functionele omvang: vanaf tientallen hectares.

Resultaten berekening

In 1 hexagoon met een totale oppervlakte van 0,01 hectare H4030 is een stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol N/ha/j. In dit hexagoon is de achtergronddepositie hoger dan de kritische depositiewaarde van 714 mol N/ha/j.

Effectbeoordeling

De doelstelling van H4030 in Wijnjeterper Schar is behoud oppervlakte en kwaliteit. De tijdelijke toename van maximaal 0,01 mol n/ha/j op belaste hexagonen vindt plaats op 0,01 ha, op 0,0697% van de totale oppervlakte aan H4030 in het Natura 2000-gebied. Dit habitatype heeft een redelijk groot oppervlakte. Knelpunten zijn de hydrologie en stikstofdepositie die de kwaliteit beïnvloeden. Of de behoudsdoelstellingen worden behaald is nog niet zeker door het ontbreken van een recente habitatkartering. Het lijkt echter onwaarschijnlijk dat de oppervlakte is afgenomen. Er zijn ook geen duidelijke aanwijzingen voor een afname van de kwaliteit. Gezien de abiotische omstandigheden kan verslechtering van de kwaliteit echter niet worden uitgesloten. (Provincie Fryslân, 2023)

De stikstofdepositie is 0,01 mol N/ha/j. Gemiddeld was de achtergronddepositie in 2023 ter hoogte van het belaste deel van het project in Wijnjeterper Schar (RIVM, 2024) 1.200 mol N/ha/j. De stikstofdepositie van 0,01 mol N/ha/j in vergelijking met de natuurlijke fluctuatie van 5-10% in achtergronddepositie, d.w.z. 60 – 120 mol N/ha/j bij een achtergronddepositie van 1.200 mol N/ha/j te verwaarlozen (0,017-0,0083%).

Ondanks het niet duidelijk hebben of de instandhoudingsdoelen worden behaald door ontbreken van een recente kartering heeft de extra stikstofdepositie geen negatief effect op het instandhoudingsdoel van H4030. Een dergelijke beperkte depositietoename op maar 0,069% van het habitatype is dermate gering dat er geen waarneembare verandering optreedt op de standplaats wat ook niet zal doorwerken in de kwaliteit van het habitatype. De hoeveelheid van 0,01 mol N/ha/j stikstof kan men geen relevante stikstofbelasting noemen, zoals ook in paragraaf 3.5 wordt uitgelegd met een rekenvoorbeeld. Er is geen sprake van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het habitatype wat kan leiden tot kwaliteits- en oppervlakteverlies. Het behalen van de behoudsdoelstelling van het habitatype zal door deze beperkte bijdrage niet belemmerd worden. Daarmee zijn (significant) negatieve gevolgen op H4030 als gevolg van het in bedrijf hebben van de drinkwaterzuivering in Luxwoude uitgesloten.

5 Conclusie drinkwaterzuivering Luxwoude

Aan de hand van de berekening worden de volgende conclusies getrokken:

- De stikstofdepositie van het in bedrijf hebben van de drinkwaterzuivering bij Luxwoude bedraagt maximaal 0,01 mol op Lg07, Lg10, Lg08, H6410, H4010A, H9190, H6230dka, Lg05 en H3130 van Van Oordt's Mersken en 0,01 mol/ha/j op H4030 van Wijnjeterper Schar.
- Significante negatieve effecten op **Lg08 en Lg05** van Van Oordt's Mersken zijn uitgesloten. Dit omdat de stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol/ha/j terecht komt in hexagonen die niet overbelast zijn, wat wil zeggen dat de achtergronddepositie + stikstofbelasting in deze hexagonen lager is dan de kritische depositiewaarde van het habitatype.
- Significante negatieve effecten op **Lg07 en Lg10** van Van Oordt's Mersken zijn uitgesloten. Dit omdat de stikstofdepositie van maximaal 0,01 mol/ha/j terecht komt in hexagonen die maar een klein oppervlakte betreffen van het totale leefgebied van kemphaan en paapje (waarvoor doelstellingen zijn opgesteld). Bovendien ligt de oorzaak van het niet behalen van de doelstellingen buiten het N2000-gebied. Daarnaast kan men de hoeveelheid van maximaal 0,01 mol stikstof geen relevante stikstofbelasting noemen.
- Significante negatieve effecten op **H3130** zijn uitgesloten. De instandhoudingsdoelen zijn behaald of in zicht, waardoor de stikstofdepositie door dit project geen invloed hebben op het behalen van de doelen.
- Significante negatieve effecten op **H6410, H4010A, H9190, H6230 (Van Oordt's Mersken) en H4030 (Wijnjeterper Schar)** gebieden zijn uitgesloten. Een beperkte stikstofdepositietoename (van maximaal 0,01 mol) is dermate gering dat er geen waarneembare verandering optreedt op de standplaats wat ook niet zal doorwerken in de kwaliteit van de habitattypen. De hoeveelheid van maximaal 0,01 mol stikstof kan men geen relevante stikstofbelasting noemen.

Er is geen sprake van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het habitatype wat kan leiden tot kwaliteits- en oppervlakteverlies. Het behalen van de uitbreidings-, verbeterings- of behoudoelstellingen van de habitattypen zal door deze beperkte bijdrage niet belemmerd worden.
- Een Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit, onderdeel stikstof is niet aan de orde voor het in werking hebben van de drinkwaterzuivering nabij Luxwoude.

Literatuurlijst

- BIJ12. (2021). *Handreiking voortoets stikstof*.
- CBS, PBL, RIVM, & WUR. (2013, 06 12). *Vermesting en verzuring: oorzaken en effecten*. Opgehaald van Compendium voor de leefomgeving: <https://www.clo.nl/indicatoren/nl0178-vermesting-en-verzuring-oorzaken-en-effecten>
- CBS, PBL, RIVM, & WUR. (2020, 06 22). *Geschiktheid stikstofdepositie stikstofgevoelige landnatuur, 2018. Indicator 1591, versie 03*.
- Goderie, R., & Vertegaal, K. (2020). *Achtergrondnotitie actualiseren StikstofEffectvoorspellingsModel (SEM 3.1)*.
- Heil, G., & Diemont, W. (1983). Raised nutrient levels change heathland into grassland. *Vegetation* 53, pp. 113-120.
- Kellner, O., & Redbo-Torstensson, P. (1995). Effects of elevated nitrogen deposition on the field-layer vegetation in coniferous forests. *Ecological Bulletins* 44, pp. 227-237.
- Kemmers, R., Bloem, J., & Faber, J. (2010). *Bodembiota en stikstofstromen in schraalgraslanden. Effecten op vegetatie. Alterra-rapport 1979*.
- Ministerie van LNV. (2017). *Document PAS-gebiedsanalyse voor Van Oordt's Mersken (15)*.
- Ministerie van LNV. (2017). *Document PAS-gebiedsanalyse voor Wijnjeterper Schar*.
- Payne, R., Dise, N., Stevens, C., Gowing, D., & Begin Partners. (2013). Impact of nitrogen deposition at the species level. *PNAS* 110, pp. 984-987.
- Provincie Fryslân. (2023). *Natuurdoelanalyse Van Oordt's Mersken*.
- Provincie Fryslân. (2023). *Natuurdoelanalyse Wijnjeterperschar*.
- Raad van State. (2023, 08 30). Uitspraak 202201482/1/R2.
- Redbo-Torstensson, P. (1984). The demographic consequences of nitrogen fertilization of a population of sundew, *Drosera rotundifolia*. 175-188. *Acta botanica Neerlandica* 43, pp. 175-188.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. (2016). *Natura 2000-beheerplan Van Oordt's Mersken (15)*.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. (2016). *Natura 2000-beheerplan Wijnjeterper Schar (16)*.
- RIVM. (2015). *Grootschalige concentratie- en depositiekaarten Nederland*.
- RIVM. (2018). *vermestende stikstofdepositie per hectare*.
- RIVM. (2023, 11 16). *RIVM*. Opgehaald van <https://www.rivm.nl/en/node/99101>,
- RIVM. (2024, 09 20). *RIVM*. Opgehaald van <https://data.rivm.nl/apps/gcn/>
- Stuyfzand, Asman et al, Galloway et al., & Kooijman et al. (sd). Stuyfzand 1993; Asman et al. 1998; Galloway et al. 2004 in: Kooijman et al.,
- Ten Harkel, M., & Van der Meulen, F. (1996). Impact of grazing and atmospheric deposition on the vegetation of dry coastal dune grasslands. *Journal of Vegetation Science* 7, pp. 445-452.
- Van Dobben, H., & van Hinsberg, A. (2008). *Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1654*.
- Van Dobben, H., Bobbink, R., Bal, D., & van Hinsberg, A. (2012). *Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000-gebieden. Wageningen: Alterra Wageningen UR*.

Bijlage 1: Stikstofberekening drinkwaterzuivering Luxwoude

De berekening is als apart PDF bijgevoegd.

Op weg naar 100% natuurinclusief ➤

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met stikstofgevoelige habitattypen en/of leefgebieden, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstofdepositie.

- [Overzicht](#)
- [Samenvatting situaties](#)
- [Resultaten](#)
- [Detailgegevens per emissiebron](#)

Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over de PDF en AERIUS kunt u vinden in de handleidingen of op onze website.

Contactgegevens

Rechtspersoon
Inrichtingslocatie

Vitens N.V.
Hegedyk,
- Luxwoude

Activiteit

Omschrijving
Toelichting

Luxwoude
Gebruiksfase drinkwaterzuivering Luxwoude

Berekening

AERIUS kenmerk
Datum berekening
Rekenconfiguratie

RiLyI4pHzeHv
28 februari 2025, 14:07
OwN2000-rekengrid

Totale emissie

Gebruik drinkwaterzuivering Luxwoude - Beoogd

Rekenjaar	Emissie NH ₃	Emissie NO _x
2025	2,6 kg/j	515,9 kg/j

Resultaten

Gebruik drinkwaterzuivering Luxwoude - Beoogd
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)
Grootste toename
Grootste afname

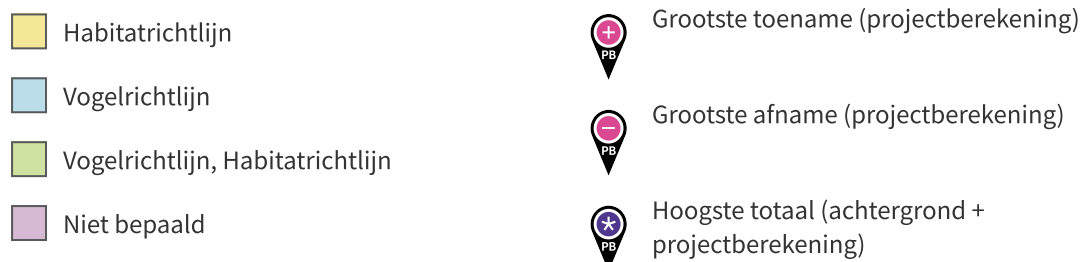
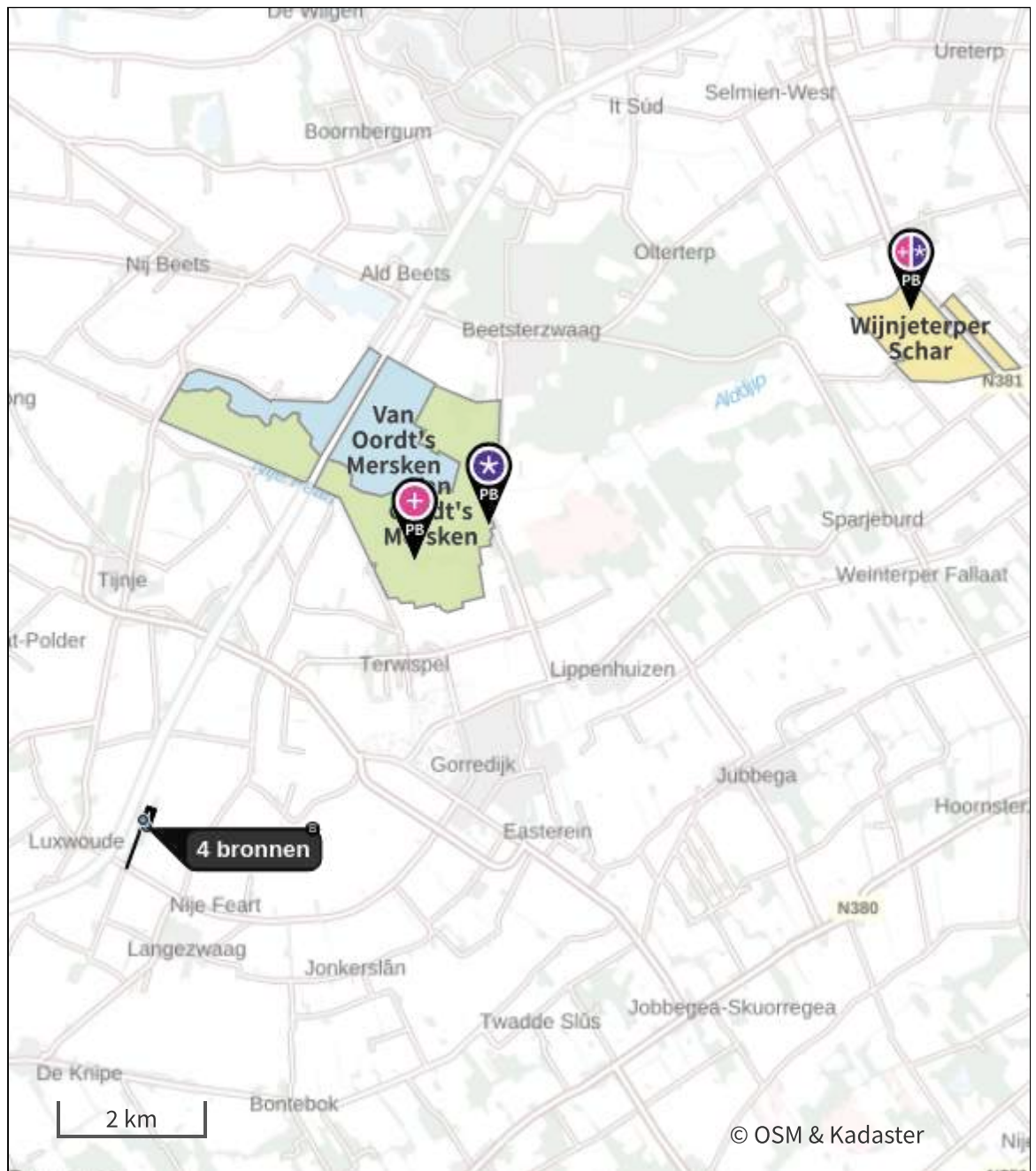
Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
0,01 mol/ha/j	7509973	Van Oordt's Mersken
54,00 ha		
0,00 ha		
0,01 mol/ha/j		
-		

Gebruik drinkwaterzuivering Luxwoude (Beoogd), rekenjaar 2025

Emissiebronnen

	Emissie NH ₃	Emissie NO _x
1 Anders... Anders... Fakkels	-	448,7 kg/j
2 Industrie Overig NSA	2,4 kg/j	53,6 kg/j
4 Anders... Anders... Laden/lossen	90,0 g/j	9,3 kg/j
5 Verkeer Koude start: overig Koude start	65,0 g/j	0,4 kg/j
 Verkeersnetwerk	80,3 g/j	4,0 kg/j

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

De letters bij de bronlabels op de kaart geven bij welke type situaties de bronnen horen: beoogde situatie (B), referentiesituatie (R) en/of salderingssituatie (S).

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Gebruik drinkwaterzuivering Luxwoude" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	54,00	1.945,62	54,00	0,01	0,00	-

Per gebied	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Van Oordt's Mersken (15)	53,99	1.876,02	53,99	0,01	0,00	-
Wijnjeterper Schar (16)	0,01	1.945,62	0,01	0,01	0,00	-

Gebruik drinkwaterzuivering Luxwoude, Rekenjaar 2025

1 Anders... | Anders...

Naam	Fakkel	Uittreedhoogte	6,0 m	NO _x	448,7 kg/j
Locatie	X:195886 Y:556943	Warmteinhoud	0,160 MW		
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	<u>Continue Emissie</u>				

2 Industrie | Overig

Naam	NSA	Uittreedhoogte	8,0 m	NO _x	53,6 kg/j
Locatie	X:195841 Y:557036	Warmteinhoud	0,035 MW	NH ₃	2,4 kg/j
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Standaard Profiel Industrie				

3 Verkeer | Rijdend verkeer

Naam	Transport	Links	Rechts	NO _x	4,0 kg/j
Locatie	X:195825,61 Y:556951,46	Type scherm	-	NO ₂	0,9 kg/j
Lengte	1.229,99 m	Hoogte	-	NH ₃	80,3 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (normaal)	Afstand tot de weg	-		
Rijrichting	Beide richtingen				
Tunnelfactor	1				
Type hoogteligging	Normaal				
Weghoogte t.o.v. maaiveld	0 m				

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	8,0 /etmaal	0,0 %
Middelwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /etmaal	0,0 %
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Middelwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	400,0 /jaar	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 /jaar	0,0 %

4 Anders... | Anders...

Naam	Laden/lossen	Uittreedhoogte	0,3 m	NO _x	9,3 kg/j
Locatie	X:195922,82	Warmteinhoud	<u>0,000 MW</u>	NH ₃	90,0 g/j
	Y:557095,6	Spreiding	0 m		
Oppervlakte	2,45 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Zwaar Verkeer				

5 Verkeer | Koude start: overig

Naam	Koude start	NO _x	0,4 kg/j
Locatie	X:195922,82	NH ₃	65,0 g/j
	Y:557095,6		
Oppervlakte	2,45 ha		
Type voertuig	Koude starts		
Licht verkeer	4,0 /etmaal		
Middelwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal		
Zwaar vrachtverkeer	0,0 /etmaal		
Busverkeer	0,0 /etmaal		

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie 2024.1.2_20250219_fdfc2529a9

Database versie 2024.1_fdfc2529a9_calculator_nl_stable

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://link.aerius.nl/website>

Houdbaarheid ecologische onderzoeken waterwinningslocatie Luxwoude, Vitens N.V.

Vitens N.V. heeft het voornemen om een nieuwe grondwaterwinning in centraal Friesland ten behoeve van de productie van drinkwater op te starten. Hiervoor is een aantal onderzoeken uitgevoerd.

Het effect van de waterwinning op natuur is uitgewerkt in het rapport 'Waterwinning Luxwoude. Effecten grondwaterstandsverlaging op de natuurwaarden' (Bosgroepen, 2021) en 'Natuurtoets t.b.v. inrichting waterwinningslocatie Luxwoude' (Bosgroepen, 2021).

Op basis van de bevinden uit de natuurtoets is in 2024 nader ecologisch onderzoek in het gebied uitgevoerd.

Door SWECO (Opdam en Schunselaar, 2021) zijn de te verwachten grondwatereffecten van waterwinning in Luxwoude gemodelleerd. Op basis van deze modellering is in 2024 door de Bosgroepen een uitwerking gemaakt van de effecten op weidevogels rondom de beoogde waterwinlocatie.

Voor een aantal onderzoeken is de houdbaarheid in theorie verstreken. In voorliggende notitie wordt beoordeeld of een actualisatie van onderzoeken nodig is.

Houdbaarheid ecologische onderzoeken 2021

De rapportage over de effecten van grondwaterstandsverlaging op de natuurwaarden en de natuurtoets zijn uitgevoerd onder de Wet natuurbescherming (Wnb).

Houdbaarheid van onderzoeken onder de Wnb is niet expliciet vastgelegd in de wet, maar onderzoeken moeten voldoende actueel zijn. Als vuistregel wordt meestal drie tot vijf jaar gesteld als het gaat om ecologisch onderzoek. Wanneer sprake is van ongewijzigde terreinomstandigheden en/of te verwachten beschermde soorten, kan een onderzoek tot 5 jaar geldig blijven.

De situatie en terreinomstandigheden in het gebied zijn ten opzichte van 2021 niet veranderd. Daarnaast is voorafgaand aan het nader onderzoek in maart 2024 in het veld bepaald of ten opzichte van 2021 aanvullende onderzoeken nodig waren. Deze zijn aanvullend in het geheel aan onderzoek meegenomen. Verder zijn met betrekking tot de gebiedsbescherming geen wezenlijke verandering aangebracht ten opzichte van het getoetste beleid (Natuurbeheerplan, bescherming Natura 2000-gebieden en Omgevingsverordening Fryslân). In paragraaf 3.5 van de effectbeoordeling uit 2021 is het effect op weidevogels rondom de waterwinlocatie beoordeeld. Aansluitend hierop is in 2024 een beoordeling van effecten van grondwaterverlaging op weidevogels rondom de waterwinlocatie uitgewerkt op basis van de te verwachten grondwatereffecten uit de modellering van SWECO.

Houdbaarheid ecologische onderzoeken 2024

Op basis van het natuurwaardenonderzoek van de Bosgroepen uit 2021 is Eelerwoude in maart 2024 gestart met het nader ecologisch onderzoek in het gebied. Tijdens de onderzoeksperiode maart – september 2024 is de aanwezigheid en/of verblijfplaatsen van de soorten buizerd, ransuil, rosse vleermuis, grote modderkruiper, poelkikker, das, eekhoorn, kleine marterachtigen en groene glazenmaker in het gebied onderzocht.

In de Omgevingsregeling (art 7.197j lid 2 b, OR), is bepaald dat de jongste gegevens in een natuurwaardenonderzoek niet ouder mogen zijn dan drie jaar. Het aanvullend onderzoek is binnen de termijn van 3 jaar ten opzichte van het natuurwaardenonderzoek gestart. De periode en resultaten van het nader onderzoek zijn daarmee leidend voor de houdbaarheid van het geheel, zodra deze definitief is gemaakt. Het nader onderzoek is tot minimaal maart 2027 houdbaar, tenzij er in de tussentijd wezenlijke veranderingen in het gebied optreden.

Ook de beoordeling van effecten van grondwaterverlaging op weidevogels rondom de waterwinlocatie uit 2024 is gezien de termijn van 3 jaar tot minimaal begin 2027 geldig.

Conclusie

De terreinomstandigheden in het gebied zijn ten opzichte van 2021 ongewijzigd gebleven. Daarnaast is voorafgaand aan het nader onderzoek in maart 2024 bepaald of andere beschermde soorten in het gebied te verwachten waren ten opzichte van 2021. Hier is het onderzoek op aangepast en is een aantal soorten extra meegenomen in het onderzoek. Het nader ecologisch onderzoek is vervolgens binnen de gestelde termijn van 3 jaar na uitvoering van de natuurtoets opgestart.

De twee onderzoeken uit 2024 zijn gezien de houdbaarheid, zoals beschreven in de Omgevingsregeling, geldig tot begin 2027.

Daarmee is een actualisatie van de ecologische onderzoeken op dit moment niet aan de orde.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	9
3	Methode	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Bureauonderzoek	11
3.3	Veldonderzoek.....	11
3.3.1	Vleermuizen	13
3.3.2	Das	15
3.3.3	Eekhoorn.....	15
3.3.4	Kleine marterachtigen	15
3.3.5	Broedvogels	18
3.3.6	Poelkikker	18
3.3.7	Grote modderkruiper.....	18
3.3.8	Groene glazenmaker	20
4	Beschermde soorten	21
4.1	Inleiding	21
4.2	Vleermuizen.....	21
4.2.1	Voorkomen en functie	21
4.2.2	Effecten en vergunning.....	25
4.3	Das	25
4.3.1	Voorkomen en functie	25
4.3.2	Effecten en vergunning.....	25
4.3.3	Te nemen maatregelen.....	25
4.4	Eekhoorn	25
4.4.1	Voorkomen en functie	25
4.4.2	Effecten en vergunning.....	26
4.5	Kleine marterachtigen	26
4.5.1	Voorkomen en functie	26
4.5.2	Effecten en vergunning.....	26
4.6	Broedvogels	26

4.6.1	Voorkomen en functie	26
4.6.2	Effecten en vergunning	29
4.6.3	Te nemen maatregelen	29
4.7	Poelkikker	29
4.7.1	Voorkomen en functie	29
4.7.2	Effecten en vergunning	29
4.8	Grote modderkruiper	29
4.8.1	Voorkomen en functie	29
4.8.2	Effecten en vergunning	31
4.8.3	Te nemen maatregelen	31
4.9	Groene glazenmaker	31
4.9.1	Voorkomen en functie	31
4.9.2	Effecten en vergunning	31
5	Conclusie	32
5.1	Soortenbescherming	32
5.2	Vergunning noodzakelijk	32
5.3	Geldigheid onderzoek	33

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer, Vitens N.V., is voornemens om aan de Hegedyk in Luxwoude een drinkwaterwinning en zuivering te realiseren.

In verband met deze plannen heeft u in 2021 een natuurtoets laten uitvoeren door de Bosgroep Noord-Oost Nederland. Uit de natuurtoets kwam naar voren dat nader onderzoek naar buizerd, ransuil, rosse vleermuis en grote modderkruiper noodzakelijk is. Eelerwoude heeft voorgesteld om het onderzoek nog een stap uitgebreider uit te voeren en ook poelkikker, das, eekhoorn, kleine marterachtigen en groene glazenmaker mee te nemen in het veldonderzoek.

Nader, gericht veldonderzoek is noodzakelijk om aan te tonen, dan wel uit te sluiten dat de aanwezige bomen, watergangen en oevers, een functie hebben als verblijfplaats voor beschermde soorten. Duidelijk moet dan ook worden om welke soort(en) en aantallen het gaat en wat de eventuele functie van het betreffende gebied is voor deze soort(en). Uit het onderzoek komt naar voren of de voorgenomen ontwikkeling consequenties heeft voor de aanwezige beschermde natuurwaarden in het kader van het natuurbeschermingsrecht en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

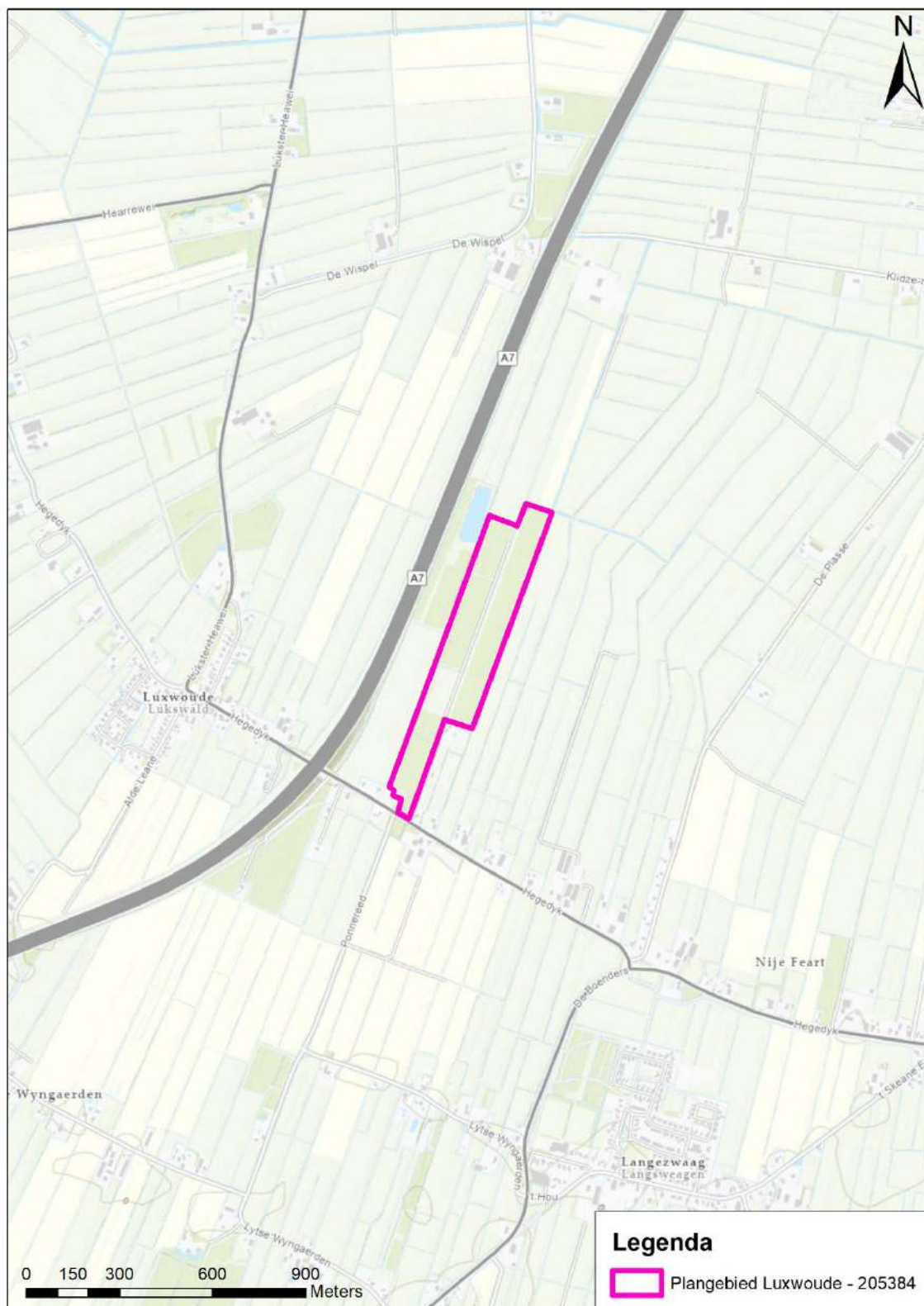
Het plangebied bevindt zich aan de rand van Luxwoude, in de provincie Friesland en de gemeente Opsterland (afbeelding 1). Het gebied in kwestie is gesitueerd aan de noordzijde van de Hegedyk en aan de oostzijde van de autosnelweg A7, zoals weergegeven in afbeelding 2. Binnen het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. In het gebied zijn diverse inheemse plantensoorten te vinden, waaronder bosveldkers, framboos, gewone braam en gewoon speenkruid. Verder bestaat het grotendeels uit bos van onder meer beuk, populier, ruwe berk, zoete kers en zomereik. De bospercelen worden van elkaar gescheiden door diverse sloten. Verlichting is niet aanwezig binnen het plangebied. De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door een open agrarisch landschap met verspreide kleine bospercelen. Op ongeveer 4 kilometer ten noorden van het plangebied bevindt zich Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken.

Soortgericht onderzoek

Luxwoude

Projectnummer: 205384

Eelerwoude
Datum: 11-12-2024

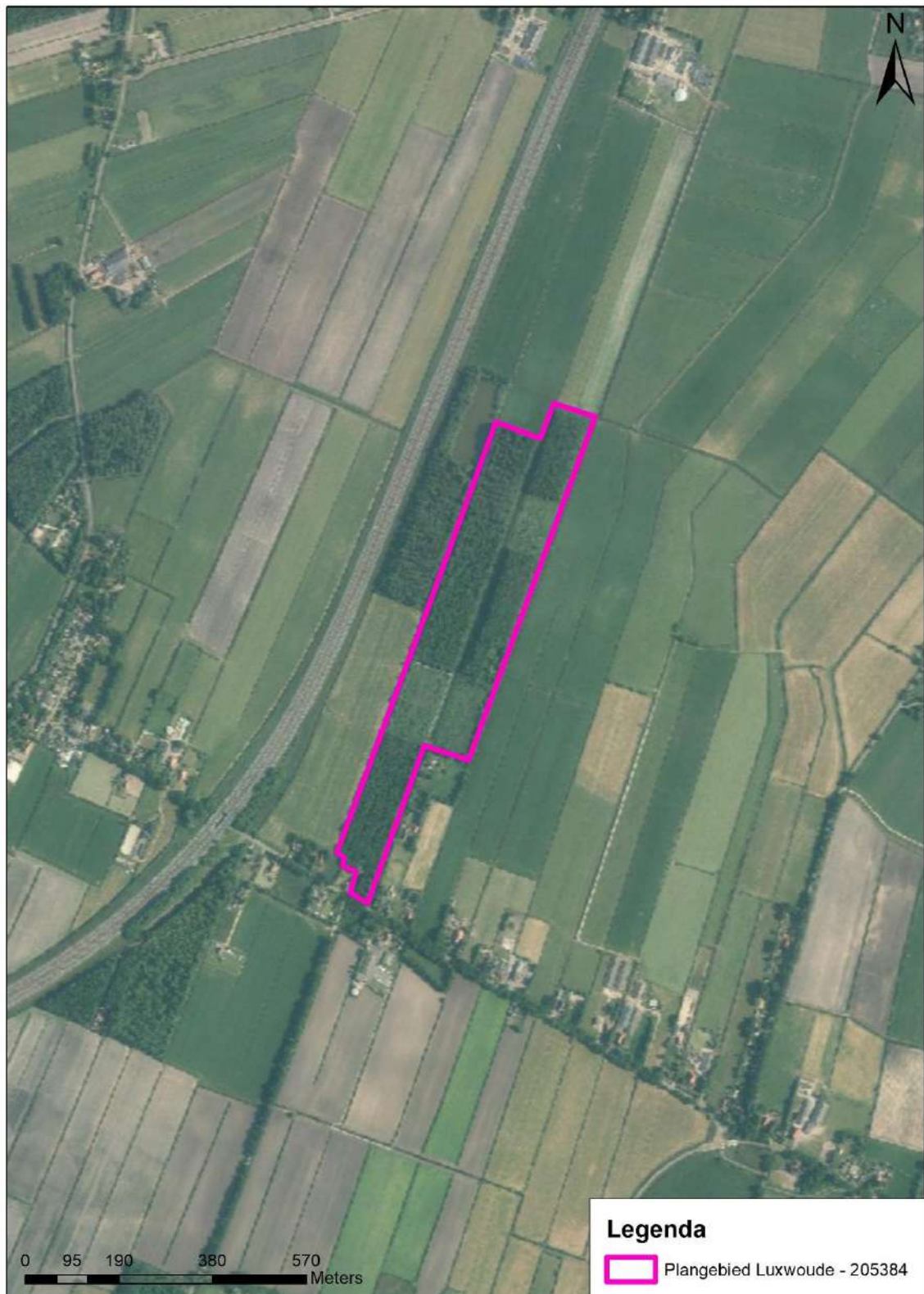
Afbeelding 1. Weergave van de ligging van het plangebied aan Hege dyk in Luxwoude (ESRI, 2024).

Soortgericht onderzoek

Luxwoude

Projectnummer: 205384

 Eelerwoude
Datum: 11-12-2024

Afbeelding 2. Luchtfoto van het plangebied aan Hegedyk in Luxwoude (ESRI, 2024).

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De initiatiefnemer is voornemens om binnen het plangebied een drinkwaterwinning en zuivering te realiseren. In dit kader is het plan om een gedeelte van het bos en andere opgaande begroeiing te verwijderen. In totaal worden er 12 winputten geslagen, meerdere kabels en leidingen aangelegd, en een bouwblok gerealiseerd. Daarnaast worden er verschillende toegangswegen gecreëerd naar zowel het nieuwe gebouw als de winputten. Ook wordt de watergang aan de oostzijde van het plangebied verbreed. In het midden van het plangebied wordt een watergang gedempt. De exacte locaties van de werkzaamheden zijn vastgesteld en worden weergegeven in afbeelding 3 op de volgende pagina. Het verwijderen van het bestaande bos en andere opgaande begroeiing is gepland voor de winter van 2025 of 2026, ter voorbereiding op de andere werkzaamheden. Na de kap zullen de andere werkzaamheden, zoals het slaan van de winputten en het aanleggen van kabels en leidingen, stapsgewijs worden uitgevoerd. Een gedetailleerde planning is op dit moment nog niet vastgesteld.

3 Methode

3.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en gericht onderzoek naar vleermuizen, das, eekhoorn, kleine marterachtigen, broedvogels, poelkikker, grote modderkruiper en groene glazenmaker.

3.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna).
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database. Zie de literatuurlijst voor een totale lijst van de geraadpleegde bronnen.

3.3 Veldonderzoek

Op basis van veertien veldbezoeken is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving van de eerdergenoemde soorten/soortgroepen. De onderzoeken zijn uitgevoerd door Marcel van der Heide, Marco Hillenaar, Niek Otten, Rowan Karssen en Stan Jannink. Betreffende personen zijn ecologisch adviseur en werkzaam bij Eelerwoude (zie kader – ecologisch deskundige). In tabel 1 zijn de onderzoekdata weergegeven. Hierbij zijn onder andere de onderzoeker(s), start- en eindtijd en weersomstandigheden genoteerd.

Kader - Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt het natuurbeschermingsrecht, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdivereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Tabel 1. Datum, type onderzoek, soort(en), soortgroep(en), start- en eindtijd, onderzoeker(s) en de weersomstandigheden genoteerd per veldbezoek.

Datum	Type onderzoek	Soort(en)	Soortgroep(en)	Start- eindtijd	Onderzoeker(s)	Weersomstandigheden
06-03-2024	1. eDNA monsters verzamelen voor de grote modderkruiper 2. Inspectie alle soorten	Alle soorten	Alle soortgroepen	08:00 – 13:30	Niek Otten en Rowan Karssen	6°C, droog, betrokken, windkracht 1 Bft
25-04-2024	1. Broedvogelronde	Vogels	Vogels	06:00 – 10:15 Zon op: 06:15	Rowan Karssen	7°C, droog, zwaarbewolkt, windkracht 3 Bft
22-05-2024	1. Kraamonderzoek avond vleermuizen 2. Luisteren naar koorzang van poelkikkers 3. Broedvogels	Vleermuizen, poelkikker en vogels	Vleermuizen, amfibieën en vogels	21:20 – 23:46 Zon onder: 21:39	Stan Jannink	16°C, droog, zwaarbewolkt, windkracht 1 Bft
12-06-2024	1. Kraamonderzoek avond vleermuizen 2. Luisteren naar koorzang van poelkikkers 3. Broedvogels 4. Plaatsen struikrovervallen® 5. Controle op de aanwezigheid van sporen van dassen rondom de burcht	Vleermuizen, poelkikker, vogels, das en kleine marterachtigen	Vleermuizen, amfibieën, vogels en grondgebonden zoogdieren	20:30 – 23:55 Zon onder: 22:02	Marco Hillenaar, Rowan Karssen en Stan Jannink	12°C, droog, zwaarbewolkt, windkracht 2 Bft
10-07-2024	1. Kraamonderzoek ochtend vleermuizen 2. Broedvogels	Vleermuizen en vogels	Vleermuizen en vogels	02:45 – 05:25 Zon op: 05:24	Marcel van der Heide, Marco Hillenaar, Rowan Karssen en Stan Jannink	19°C, droog, zwaarbewolkt, windkracht 2 Bft
10-07-2024	1. Verplaatsen struikrovervallen® en vervangen sd-kaarten/batterijen 2. Controle op de aanwezigheid van sporen van dassen rondom de burcht 3. Controle op de aanwezigheid van adulten poelkikkers 4. Broedvogels	Kleine marterachtigen, das, poelkikker en vogels	Grondgebonden zoogdieren, amfibieën en vogels	05:15 – 08:15	Rowan Karssen	19°C, eerst droog, later regen, zwaarbewolkt, windkracht 2 Bft
17-07-2024	1. Vervangen struikrovervallen® 2. Controle op de aanwezigheid van sporen van dassen rondom de burcht 3. Controle op de aanwezigheid van adulten poelkikkers 4. Broedvogels	Kleine marterachtigen, das, poelkikker en vogels	Grondgebonden zoogdieren, amfibieën en vogels	09:45 – 11:45	Rowan Karssen	18°C, motregen, zwaarbewolkt, windkracht 3 Bft
07-08-2024	1. Ophalen en verplaatsen struikrovervallen® 2. Controle op de aanwezigheid van sporen van dassen rondom de burcht 3. Controle op de aanwezigheid van adulten poelkikkers 4. Broedvogels	Kleine marterachtigen, das, poelkikker en vogels	Grondgebonden zoogdieren, amfibieën en vogels	14:00 – 18:00	Rowan Karssen	22°C, droog, halfbewolkt, windkracht 3 Bft
12-08-2024	1. Controle op de aanwezigheid van adulten groene glazenmaker 2. Controle op de aanwezigheid van adulten poelkikkers 3. Broedvogels	Groene glazenmaker, poelkikker en vogels	Libellen, amfibieën en vogels	13:00 – 17:00	Rowan Karssen	28°C, droog, heldere hemel, windkracht 4 Bft
13-08-2024	1. Controle op de aanwezigheid van adulten groene glazenmaker 2. Controle op de aanwezigheid van adulten poelkikkers 3. Broedvogels	Groene glazenmaker, poelkikker en vogels	Libellen, amfibieën en vogels	13:00 – 17:00	Rowan Karssen	29°C, droog, lichtbewolkt, windkracht 3 Bft
16-08-2024	1. Baltsonderzoek vleermuizen 2. Broedvogels	Vleermuizen en vogels	Vleermuizen en vogels	22:00 – 00:22 Zon onder: 21:00	Marco Hillenaar en Stan Jannink	21°C, droog, lichtbewolkt, windkracht 3 Bft
27-08-2024	1. Baltsonderzoek vleermuizen 2. Broedvogels	Vleermuizen en vogels	Vleermuizen en vogels	23:00 – 01:00 Zon onder: 20:36	Marco Hillenaar en Stan Jannink	14°C, droog, heldere hemel, windkracht 1 Bft
27-08-2024	1. Controle op de aanwezigheid van adulten groene glazenmaker 2. Controle op de aanwezigheid van adulten poelkikkers 3. Broedvogels	Groene glazenmaker, poelkikker en vogels	Libellen, amfibieën en vogels	14:30 – 17:00	Marco Hillenaar	23°C, droog, lichtbewolkt, windkracht 2 Bft
04-09-2024	1. Ophalen struikrovervallen® 2. Controle op de aanwezigheid van sporen van dassen rondom de burcht 3. Controle op de aanwezigheid van adulten poelkikkers	Kleine marterachtigen, das en poelkikker	Grondgebonden zoogdieren en amfibieën	09:00 – 11:00	Marco Hillenaar	19°C, droog, zwaarbewolkt, windkracht 2 Bft

3.3.1 Vleermuizen

Binnen het plangebied zullen een aanzienlijk aantal bomen worden gekapt om ruimte te maken voor de winputten, toegangswegen en het bouwblok. Tijdens het eerste veldbezoek (d.d. 6 maart 2024) zijn de te kappen bomen zorgvuldig onderzocht op de aanwezigheid van (potentiële) verblijfplaatsen voor boom bewonende vleermuizen, zoals spleten, holtes en loshangende schors. Een deel van de te kappen bomen is tijdens deze controle geschikt bevonden als mogelijke verblijfplaats voor boom bewonende vleermuizen. Deze locaties zijn weergegeven in afbeelding 4 op de volgende pagina.

Potentiële vleermuisverblijfplaatsen

Drinkwaterwinning Luxwoude

Eelerwoude
Datum: 31-10-2024

Projectnummer: 205384

Afbeelding 4. De locaties met te kappen bomen die mogelijk kunnen dienen als verblijfplaats voor boom bewonende vleermuizen (ESRI, 2024).

Om vast te stellen of vleermuizen gebruikmaken van deze potentiële verblijfplaatsen is een vleermuisonderzoek uitgevoerd. Bij de uitvoering van het vleermuisonderzoek is gewerkt conform het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' dat in januari 2021 is geactualiseerd door deskundigen van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Het protocol is daarmee aangepast naar de meest recente wetenschappelijke inzichten.

Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van de soortensamenstelling, de aantallen, de gebruiksfunctie van het gebied en het vaststellen van verblijfplaatsen (kraamverblijven, winterverblijfplaatsen, zomerverblijven etc.). Het onderzoek heeft zich geconcentreerd op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van boom bewonende vleermuizen als de ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en de watervleermuis. Uiteraard is tijdens de veldbezoeken ook aandacht besteed aan eventuele andere beschermde vleermuissoorten binnen het plangebied. Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een Batlogger M in combinatie met een batdetector Pettersson D100/Pettersson D240X.

In totaal zijn vier veldbezoeken uitgevoerd: twee in de kraamperiode en twee in de baltsperiode. Het kraamonderzoek heeft zich gericht op de aanwezigheid van zomer- en/of kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens het uitvlieg- of invliegtijdstip van vleermuizen, respectievelijk rond zonsondergang en zonsopkomst. Het baltsonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van balts-, paar-, en/of winterverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens de baltsactiviteit van vleermuizen, na zonsondergang tot middernacht. Tijdens dit tijdstip is de meeste baltsactiviteit bij vleermuizen waar te nemen. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden tijdens voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden. Voor determinatie zijn de vleermuiswaarnemingen getapet en geanalyseerd in speciaal hiervoor ontworpen software.

3.3.2 Das

Uit de natuurtoets, uitgevoerd door de Bosgroep Noord-Oost Nederland, is gebleken dat er binnen het plangebied een kleine dassenburcht (vier pijpen) en een losse vluchtpijp aanwezig is. Tijdens het eerste veldbezoek (d.d. 6 maart 2024) werd waargenomen dat meerdere burchtpijpen waren belopen. Daarnaast werd ten noorden van het plangebied, aan de westzijde van het meer, een verse latrine aangetroffen. In overleg met dhr. B. van den Dries, namens Vitens N.V., werd besloten de dassenburcht te monitoren tijdens de veldbezoeken voor het plaatsen en verplaatsen van de struikrovervallen® (d.d. 12 juni 2024, 10 en 17 juli 2024, 7 augustus 2024 en 4 september 2024). Het monitoren hield in dat gezocht werd naar verse latrines rondom de dassenburcht en gecontroleerd werd of de pijpen waren belopen.

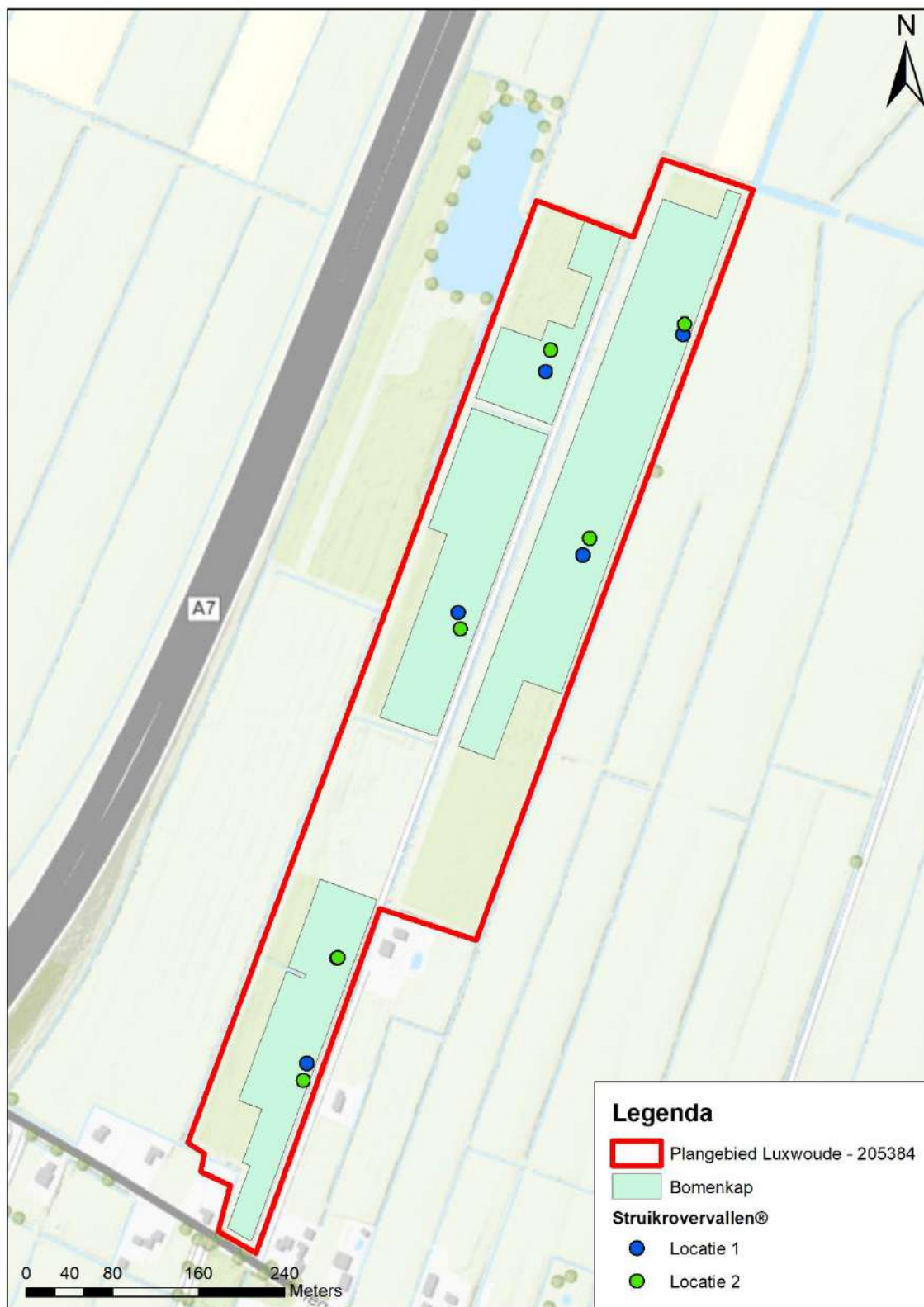
3.3.3 Eekhoorn

De te kappen bomen zijn potentieel geschikt als verblijfplaats voor een eekhoorn. Om deze reden werden de bomen onderzocht op de aanwezigheid van nesten. Deze inspectie vond plaats tijdens het eerste veldbezoek (d.d. 6 maart 2024). De nesten zijn in de winterperiode beter zichtbaar, aangezien de bomen in deze tijd van het jaar geen bladeren dragen.

3.3.4 Kleine marterachtigen

Met de bunzing, hermelijn en wezel gaat het niet goed in Nederland. Steeds meer provincies halen deze soorten daarom van de vrijstellingslijst af, wat betekent dat bij ruimtelijke ontwikkelingen een vergunning nodig kan zijn. Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen. Het kappen van de bomen zou leiden tot het verlies van dit potentiële leefgebied. Derhalve is een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van kleine marterachtigen binnen het plangebied. Dit onderzoek is uitgevoerd met zogenaamde struikrovervallen®. De struikroverval® is een opstelling die bestaat uit een PVC-buis, waarin een blikje sardines en een cameraval zijn bevestigd. In totaal werden zes struikrovervallen® geplaatst op de locaties waar het bos

wordt gekapt. De locaties van de struikrovervallen® zijn weergegeven in afbeelding 5 op de volgende pagina. De vallen werden geplaatst voor een periode van acht weken. Na de eerste vier weken werden de vallen verplaatst naar een nabijgelegen locatie. Na de tweede periode van vier weken werden de vallen opgehaald en zijn de camerabeelden geanalyseerd.

Afbeelding 5. Locaties van de struikrovervallen® voor- en na de verplaatsing (ESRI, 2024).

3.3.5 Broedvogels

Het plangebied is gecontroleerd op de aanwezigheid van nesten van vogels waarvan het nest jaarrond beschermd is. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld horsten van roofvogels (buizerd, torenvalk, boomvalk etc.), holten voor soorten als de bosuil en nesten van bijvoorbeeld roeken. Ook nesten van algemene soorten kunnen een jaarrond beschermde status hebben bij afwezigheid van alternatieve nestplaatsen. De nesten zijn tijdens het eerste veldbezoek (d.d. 6 maart 2024) in kaart gebracht. Tevens is er één broedvogelronde uitgevoerd, waarin alle zingende en nestindicatieve vogels zijn geïnventariseerd (d.d. 25 april 2024). Deze ronde begon een kwartier voor zonsopkomst, aangezien er op dat moment de meeste activiteit van vogels waarneembaar is. Daarnaast is tijdens de overige veldbezoeken ook gelet op de aanwezigheid van broedende vogels, met uitzondering van het laatste veldbezoek omdat deze buiten het broedseizoen viel.

3.3.6 Poelkikker

De te dempen sloot in het midden van het plangebied (afbeelding 3) vormt een geschikt voortplantingsbiotoop voor de poelkikker. Derhalve is tijdens de eerste twee veldbezoeken voor vleermuizen (d.d. 22 mei 2024 en 12 juni 2024) geluisterd naar de koorzang van roepende dieren. Daarnaast is tijdens de overige veldbezoeken die overdag hebben plaatsgevonden aandacht besteed aan de aanwezigheid van volwassen individuen. Dit onderzoek is uitgevoerd conform het *Soortinventarisatieprotocol* van het Netwerk Groene Bureaus (NGB, versie juli 2017).

3.3.7 Grote modderkruiper

Tijdens het eerste veldbezoek (d.d. 6 maart 2024) zijn drie mengmonsters binnen het plangebied en vier buiten het plangebied verzameld om deze te onderzoeken op de aanwezigheid van eDNA van de grote modderkruiper. Middels eDNA-analyse kan de aanwezigheid van een soort worden aangetoond dan wel met zekerheid grenzende waarschijnlijkheid worden uitgesloten. De verzamelde monsters zijn door Datura in het lab geanalyseerd op de aanwezigheid van DNA van grote modderkruiper. Datura is een onderzoeksbureau dat innovatieve technieken toepast om de effectiviteit en efficiëntie van ecologische monitoring en beheer te vergroten. Zij zijn gespecialiseerd in eDNA onderzoeken en hebben hiervoor de juiste faciliteiten. In het lab wordt elk monster middels qPCR-techniek getest in 12 replica's op de aanwezigheid van DNA van de grote modderkruiper. Een score van 0/12 betekent dat in geen van de 12 replica's DNA van de soort aanwezig is. De soort is dan met zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet aanwezig binnen het bemonsterde gebied. Of de concentratie eDNA is dermate laag dat deze niet gedetecteerd kan worden. Een score van 12/12 betekent dat eDNA van de soort in 12 van de 12 replica's is aangetroffen. Er kan met zekerheid geconcludeerd worden dat de soort aanwezig is. De score geeft echter geen exacte informatie over populatiedichtheid en aantallen. Het aantal positieve replica's is slechts een grove maat voor de eDNA concentratie.

Watermonsters

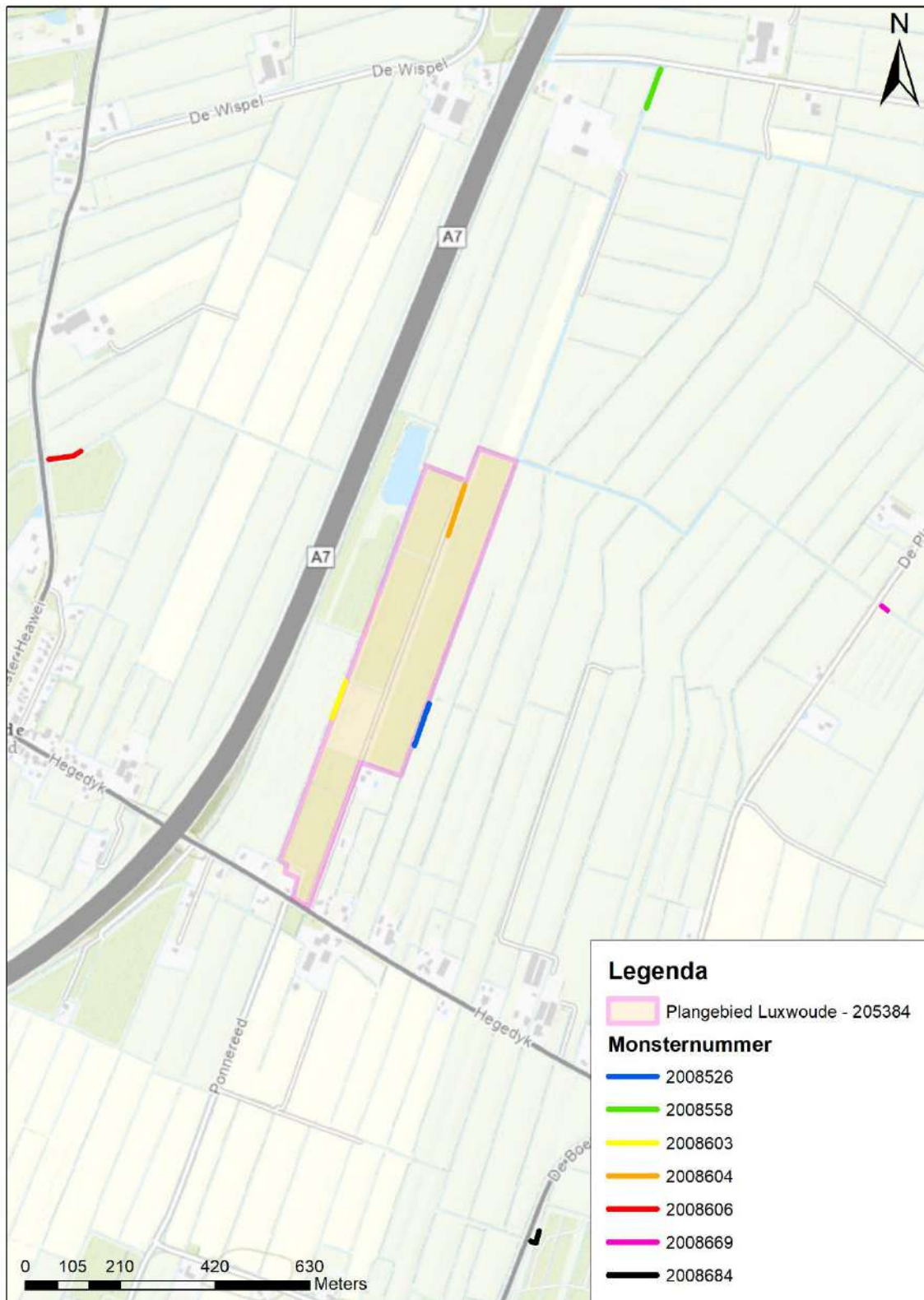
De watermonsters zijn verzameld in voor grote modderkruiper geschikt leefgebied binnen en buiten het plangebied. Er zijn watermonsters genomen in zeven watergangen. Elk watermonster is onderverdeeld in 28 subsamples, verspreid over circa 250 meter. De exacte locaties van de genomen monsters zijn weergegeven in afbeelding 6 op de volgende pagina. Verder is het bemonsteringsprotocol gevolgd dat door Datura bij de monsterbenodigdheden is verstrekt. Na het verzamelen van de monsters zijn deze de volgende dag ter analyse verzonden naar Datura.

eDNA monsters grote modderkruiper

Drinkwaterwinning en zuivering Luxwoude

Eelerwoude
Datum: 11-12-2024

Projectnummer: 205384

Afbeelding 6. Locaties van de tracés van de eDNA monsters incl. de monsternummers (ESRI, 2024).

3.3.8 Groene glazenmaker

Het biotoop van de groene glazenmaker bestaat uit dichte krabbenscheervegetaties. De soort legt eitjes op de plant en de larven sluipen tussen eind juni en eind augustus van het volgende jaar uit op krabbenscheer. De groene glazenmaker is dus in alle levensstadia onlosmakelijk met krabbenscheer verbonden. Uit de natuurtoets, uitgevoerd door de Bosgroep Noord-Oost Nederland, is gebleken dat er binnen het plangebied geen krabbenscheer aanwezig is. Echter, tijdens het veldbezoek voor het ophalen en verplaatsen van de struikroervallen® (d.d. 7 augustus 2024), werd in de sloten een aanzienlijke hoeveelheid krabbenscheer aangetroffen. Daarnaast is deze soort in de omgeving van het plangebied meerdere malen in de afgelopen vijf jaar waargenomen (NDFF, 2024). Om de aanwezigheid of afwezigheid van de groene glazenmaker vast te stellen, zijn drie veldbezoeken uitgevoerd gedurende de vliegtijd. Deze bezoeken vonden plaats tussen 13:00 en 17:00 uur, onder de volgende omstandigheden: een temperatuur van minimaal 20°C, geen neerslag en een windkracht lager dan 4 Bft. Voor het identificeren van imago's die boven het water of langs de oever aan de overzijde vlogen, is gebruikgemaakt van een verrekijker en/of een fotocamera met een geschikte lens. De waarnemingen zijn vervolgens gedocumenteerd in de app Field Maps. Deze veldbezoeken zijn daarmee uitgevoerd conform de richtlijnen van het *Onderzoeksprotocol Vlinders en Libellen* van De Vlinderstichting.

4 Beschermde soorten

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

4.2 Vleermuizen

4.2.1 Voorkomen en functie

Aangetroffen soorten

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn in het plangebied zes soorten vastgesteld: gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis. Hieronder wordt per soort ingegaan op welke functies het plangebied heeft voor deze soorten.

Gewone dwergvleermuis

Soortbeschrijving

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemene vleermuissoort. De soort wordt veelvuldig waargenomen in stedelijk gebied. (Kraam)kolonies zijn in Nederland vooral in gebouwen aangetroffen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Gebouwen worden ook als winterverblijf gebruikt, waarbij (mogelijk) vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden, mits deze vorstvrij zijn. Ze jagen hoofdzakelijk binnen een straal van 2-5 km van de verblijfplaats. Vliegroutes volgen zoveel mogelijk lijnvormige structuren en ze jagen in gesloten tot halfopen landschap.

Verblijfplaatsen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn binnen de begrenzing van het plangebied geen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Er is wel een kraamverblijfplaats vastgesteld in de nok aan de achterzijde van de woning op Hegedyk nr. 14, net buiten het plangebied. Deze kraamverblijfplaats bestaat uit een groep van circa 30 individuen. De rest van de waargenomen dieren bestonden uitsluitend uit foeragerende individuen in het bos en langs de bosrand en uit overvliegende dieren. Het gaat hier om maximaal 20 individuen per veldbezoek.

Gewone grootoorvleermuis

Soortbeschrijving

De gewone grootoorvleermuis jaagt in een besloten, bosrijke omgeving en komt met uitzondering van de open landschappen in vrijwel heel Nederland voor, met name op de zandgronden in het midden en oosten van het land. De soort is vrij algemeen en leeft in kleine kolonies. De omvang van de jachtgebieden is klein; in hoofdzaak tot vier hectare. De afstand tussen jachtgebieden en verblijfplaatsen bedraagt doorgaans niet meer dan 500 meter tot maximaal 3 kilometer. In het zomer- en winterhalfjaar bewoont hij zowel gebouwen als bomen. De soort vliegt pas uit als het volledig donker is en staat bekend als verlichting mijddend.

Verblijfplaatsen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn binnen de begrenzing van het plangebied geen verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis vastgesteld. De waargenomen dieren bestonden uitsluitend uit foeragerende individuen in het bos. Het gaat hier om hooguit enkele individuen per veldbezoek.

Laatvlieger

Soortbeschrijving

De laatvlieger komt in Nederland vrij algemeen voor maar staat wel op de Rode Lijst als kwetsbaar (Min. LNV, 2020). De soort lijkt een matige afname te laten zien (Norren et al., 2020). Laatvlieger jaagt boven open tot halfopen landschap, vooral in de beschutting van opgaande elementen zoals bosranden, heggen en lanen. Kraamkolonies komen in Nederland voor zover bekend alleen in gebouwen voor. Deze bevinden zich in de spouwmuur, achter en onder de (dak)betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen. De jachtgebieden liggen in een straal van 1-5 km (zelden meer) rondom de kolonie. Vliegroutes volgen waar mogelijk lijnvormige structuren, maar laatvliegers vliegen bij gunstige weersomstandigheden ook wel grote afstanden door open gebied.

Verblijfplaatsen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn binnen de begrenzing van het plangebied geen verblijfplaatsen van de laatvlieger vastgesteld. De waargenomen dieren bestonden uitsluitend uit foeragerende individuen langs de bosrand en de sloten en uit overvliegende dieren. Het gaat hier om hooguit enkele individuen per veldbezoek.

Meervleermuis

Soortbeschrijving

De meervleermuis staat op de Rode Lijst als thans niet bedreigd (Min. LNV, 2020). De staat van instandhouding is matig ongunstig en de trend zeer ongunstig (Wageningen University and Research, 2019). De soort komt met name voor in de waterrijke gebieden, waaronder Friesland. De Nederlandse populatie wordt geschat op circa 17.000 dieren en internationaal gezien vormt Nederland één van de belangrijkste gebieden voor deze soort in Europa (Broekhuizen et al., 2016). Kraamverblijfplaatsen van meervleermuizen bevinden zich vrijwel altijd in gebouwen zoals op kerkzolders, in spouwmuren en onder dakpannen. De soort overwintert voornamelijk in mergelgroeven, bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken en kelders. Slechts af en toe overwinteren ze in gebouwen.

Verblijfplaatsen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn binnen de begrenzing van het plangebied geen verblijfplaatsen van de meervleermuis vastgesteld. De waargenomen dieren bestonden uitsluitend uit foeragerende individuen langs de sloten. Het gaat hier om maximaal 5 individuen per veldbezoek.

Rosse vleermuis

Soortbeschrijving

De rosse vleermuis is in West-Europa een overwegend boom bewonende soort. Onder andere solitaire mannetjes, groepen vrouwtjes met jongen en dieren in winterslaap gebruiken boomholten als onderkomen. De afstand tussen dagrustplaats en jachtgebied wordt in de regel in een snelle rechte vlucht afgelegd, op een hoogte van honderd meter of meer. Jachtplaatsen liggen meestal in open terrein, waar met snelle duiken op insecten gejaagd wordt. De rosse vleermuis jaagt vooral boven water en moerassige gebieden en ook wel rondom straatverlichting.

Verblijfplaatsen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn binnen de begrenzing van het plangebied geen verblijfplaatsen van de rosse vleermuis vastgesteld. De waargenomen dieren bestonden uitsluitend uit overvliegende individuen. Het gaat hier om maximaal 10 individuen per veldbezoek.

Ruige dwergvleermuis

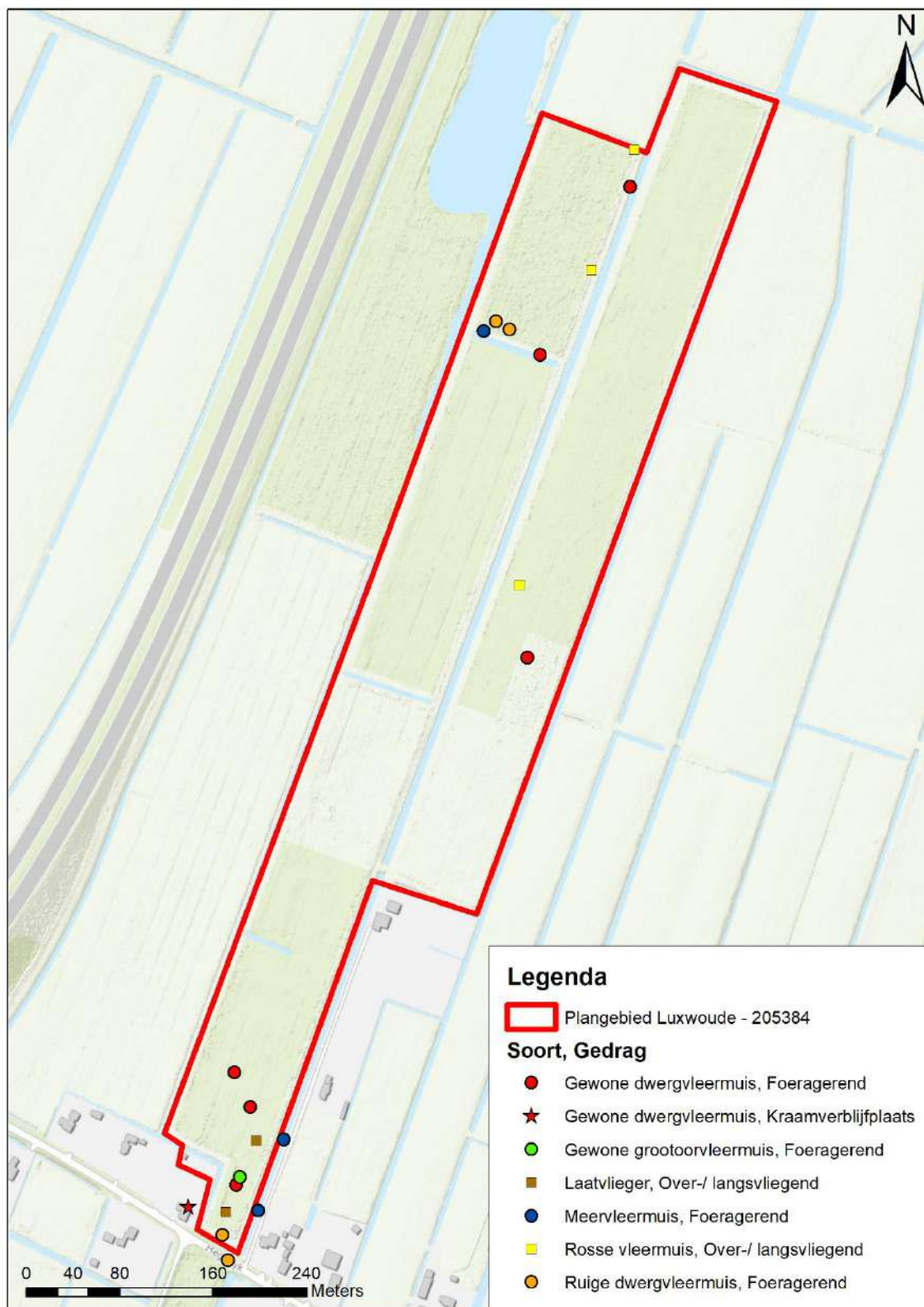
Soortbeschrijving

De ruige dwergvleermuis kent een sterke seizoenstrek en legt daarbij grote afstanden af. Vanaf augustus/september trekken vooral de dieren uit Midden- en Oost-Europa in zuidwestelijke richting om onder andere in Nederland te overwinteren. De soort wordt dan ook vaak in Nederland in het najaar gezien. In Nederland zijn slechts enkele kraamverblijfplaatsen vastgesteld. Uit het buitenland zijn verblijfplaatsen vooral aangetroffen in spleten en gaten in bomen, in nest- en vleermuiskasten, in gebouwen achter betimmeringen, achter daklijsten, onder dakbedekking en op zolders. Ze gebruiken meerdere verblijfplaatsen en verhuizen relatief vaak. Als winterverblijf zijn gebouwen (spouwmuur, dakpannen, betimmering), houtstapels, maar ook boomholtes en nest- en vleermuiskasten bekend. Ze jagen tot op 5-10 km afstand van de verblijfplaats. Vliegroutes volgen zoveel mogelijk lijnvormige structuren. Ruige dwergvleermuizen jagen in vooral halfopen bosrijk landschap.

Verblijfplaatsen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn binnen de begrenzing van het plangebied geen verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis vastgesteld. De waargenomen dieren bestonden uitsluitend uit foeragerende individuen langs de Hegedyk en langs de bosrand in het noorden van het plangebied. Het gaat hier om maximaal 5 individuen per veldbezoek.

In afbeelding 7 op de volgende pagina is een kaart weergegeven met de belangrijkste waarnemingen uit het vleermuisonderzoek.

Afbeelding 7. Een overzicht van de belangrijkste waarnemingen van vleermuizen uit het vleermuisonderzoek (ESRI, 2024).

4.2.2 Effecten en vergunning

Bescherming

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Omgevingswet met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Omgevingswet. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Verblijfplaatsen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn er geen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis vastgesteld. De waargenomen dieren bestonden uitsluitend uit foeragerende vleermuizen en uit overvliegende individuen. Het treffen van maatregelen en het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is voor vleermuizen niet noodzakelijk.

4.3 Das

4.3.1 Voorkomen en functie

Tijdens de veldbezoeken voor het plaatsen en verplaatsen van de struikroervallen® (d.d. 10 en 17 juli 2024, 7 augustus 2024 en 4 september 2024) zijn er geen verse latrines aangetroffen in de omgeving van de dassenburcht. Daarnaast leken de pijpen van de burcht niet recent belopen te zijn, gezien de aanwezigheid van spinnenwebben en takken. Ondanks dat de burcht niet actief werd gemonitord met wildcamera's, is een das waargenomen op de camerabeelden van één van de struikroervallen®. In totaal gaat het om zestien foto's, gemaakt op vijf verschillende dagen.

Hoewel de burcht recent niet in gebruik was, is deze wel functioneel. Uit het onderzoek blijkt enkel dat er tijdens de onderzoeksperiode geen dassen in de burcht aanwezig waren. Het gaat hier dus niet om een kraamburcht, maar vermoedelijk om een bijburcht.

4.3.2 Effecten en vergunning

Aangezien de dassenburcht in het plangebied functioneel is, worden negatieve effecten door de voorgenomen ontwikkeling verwacht. Het treffen van maatregelen en het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is daarom noodzakelijk.

4.3.3 Te nemen maatregelen

Maatregelen om overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de das te voorkomen zijn noodzakelijk. De maatregelen bestaan onder andere uit het plaatsen van een kunstbouw in de omgeving van het plangebied. Deze maatregelen worden opgesteld in het projectplan en tevens opgenomen in een ecologisch werkprotocol.

4.4 Eekhoorn

4.4.1 Voorkomen en functie

De te kappen bomen zijn tijdens het eerste veldbezoek (d.d. 6 maart 2024) gecontroleerd op de aanwezigheid van eekhoornnesten. In geen van de bomen zijn dergelijke nesten aangetroffen.

4.4.2 Effecten en vergunning

Aangezien er geen (potentiële) verblijfplaatsen van de eekhoorn zijn aangetroffen is het treffen van maatregelen en het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit niet noodzakelijk.

4.5 Kleine marterachtigen

4.5.1 Voorkomen en functie

Op geen van de camerabeelden van de zes struikroervallen® zijn de kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing) waargenomen. Verblijfplaatsen van deze soorten worden daarom uitgesloten. Het plangebied maakt hoogstens incidenteel deel uit van het leefgebied van de kleine marterachtigen, zoals foerageergebied of migratieroute, maar het is niet van essentieel belang voor deze soorten.

4.5.2 Effecten en vergunning

Er zijn binnen het plangebied geen verblijfplaatsen van de kleine marterachtigen aanwezig. Het plangebied maakt mogelijk wel deel uit van het leefgebied van de kleine marterachtigen, maar is niet van essentieel belang. Er treden geen negatieve effecten op als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling. Het treffen van maatregelen en het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is daarom niet noodzakelijk.

4.6 Broedvogels

4.6.1 Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd onder de Omgevingswet. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Jaarrond beschermde nesten

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Tijdens het eerste veldbezoek (d.d. 6 maart 2024) zijn meerdere oude kraaiennesten aangetroffen. Bij één van deze nesten werd tijdens het vleermuisonderzoek alarmerende roepjes van een boomvalk waargenomen. Gedurende de veldbezoeken voor de groene glazenmaker (d.d. 12, 13 en 27 augustus 2024) werden bij hetzelfde oude kraaiennest drie alarmerende boomvalken waargenomen. Deze observaties bevestigen de aanwezigheid van een actief broedpaar boomvalken binnen het plangebied. Daarnaast waren er tijdens verschillende veldbezoeken alarmerende buizerds aanwezig, maar deze zijn niet broedend vastgesteld. Echter is het gevonden nest nog wel functioneel en wordt mogelijk in de toekomst weer door buizerd gebruikt. Van de andere vogels die tot deze categorie behoren, zijn er geen verblijfplaatsen vastgesteld. Het is echter mogelijk dat soorten zoals de aalscholver, blauwe reiger, grote zilverreiger, huismus, huiswaluw, ijsvogel of ransuil het plangebied gebruiken om te foerageren. Het gaat hier niet om essentieel foerageergebied aangezien er voldoende alternatieven in de omgeving beschikbaar zijn.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. In het plangebied zijn alleen foeragerende en/of overvliegende boerenzwaluwen, kokmeeuwen en spreeuwen waargenomen

waarvan de functionele leefomgeving (zie kader) jaarrond beschermd is. Andere vogels die tot deze categorie behoren, zoals bontbekplevier of grutto, worden op basis van het aanwezige habitat niet binnen het plangebied verwacht.

Kader – Functionele leefomgeving

De functionele leefomgeving van een nest en rustplaats is de omgeving van die plaatsen die nodig is om ze als zodanig te laten functioneren. Een nest kan alleen succesvol functioneren als er voldoende habitat van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen voortplanten. Het hele proces van eieren leggen tot en met het opgroeien van de jongen, schuilen en slapen moet er plaats kunnen vinden. Voor de huismus zijn enkele voorbeelden winterharde struiken, droge zandige plekken en een waterbron met dichtbij dekkingsmogelijkheden. Voor soorten met een jaarrond beschermde neststatus geldt dat het omliggende habitat ook van voldoende kwaliteit moet blijven voor het nest om te functioneren. Daarnaast kunnen er zwaarwegende redenen van ecologische aard zijn die bepalen dat een nest én de functionele leefomgeving jaarrond beschermd zijn. Afhankelijk van de lokale staat van instandhouding en de verdere kwaliteit van het leefgebied kunnen elementen die cruciaal zijn voor het nestsucces beschermd zijn.

Overige (broed)vogels

Naast de eerdergenoemde vogels komen er in en rond het plangebied ook andere algemene vogelsoorten voor. Het gaat hierbij o.a. om de soorten appelvink, boomkruiper, fitis, goudhaan, grasmus, grauwe gans, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, heggenmus, houtduif, kleine karekiet, kneu, koolmees, meerkooit, merel, pimpelmees, roodborst, tijaftaf, vink, wilde eend, winterkoning, zanglijster, zwarte kraai en zwartkop. Deze en mogelijk andere soorten kunnen in en rond het plangebied tot broeden komen.

In afbeelding 8 op de volgende pagina is een kaart weergegeven met de belangrijkste waarnemingen uit het broedvogelonderzoek.

Broedvogels

Drinkwaterwinning en zuivering Luxwoude

Afbeelding 8. Een overzicht van de belangrijkste waarnemingen van broedvogels uit het broedvogelonderzoek (ESRI, 2024).

4.6.2 Effecten en vergunning

Verblijfplaatsen van boomvalken en buizerd zijn jaarrond beschermd. De boomvalk is in het plangebied broedend vastgesteld. Ook voor buizerd is een functioneel nest aanwezig. Het treffen van maatregelen en het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is voor deze soort noodzakelijk.

Verder dient te allen tijde rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van broedvogels. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Omgevingswet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Overtreding van deze verbodsbepalingen kan in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Onder de Omgevingswet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort. De genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

4.6.3 Te nemen maatregelen

Maatregelen om overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de boomvalk en buizerd te voorkomen zijn noodzakelijk. De maatregelen bestaan onder andere uit het ophangen van diverse nestmanden in de omgeving van het plangebied. Deze maatregelen worden opgesteld in het projectplan en tevens opgenomen in een ecologisch werkprotocol. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels.

4.7 Poelkikker

4.7.1 Voorkomen en functie

Tijdens de eerste twee veldbezoeken met betrekking tot vleermuizen (d.d. 22 mei 2024 en 12 juni 2024) zijn er geen roepende poelkikkers waargenomen. Bovendien zijn tijdens de overige veldbezoeken geen volwassen individuen aangetroffen. De aanwezigheid van poelkikkers binnen het plangebied kan derhalve worden uitgesloten. Wel zijn tijdens het onderzoek roepende bastaardkikkers waargenomen.

4.7.2 Effecten en vergunning

De aanwezigheid van de poelkikker binnen het plangebied kan worden uitgesloten. Er treden geen negatieve effecten op als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling. Het treffen van maatregelen en het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is daarom niet noodzakelijk.

4.8 Grote modderkruiper

4.8.1 Voorkomen en functie

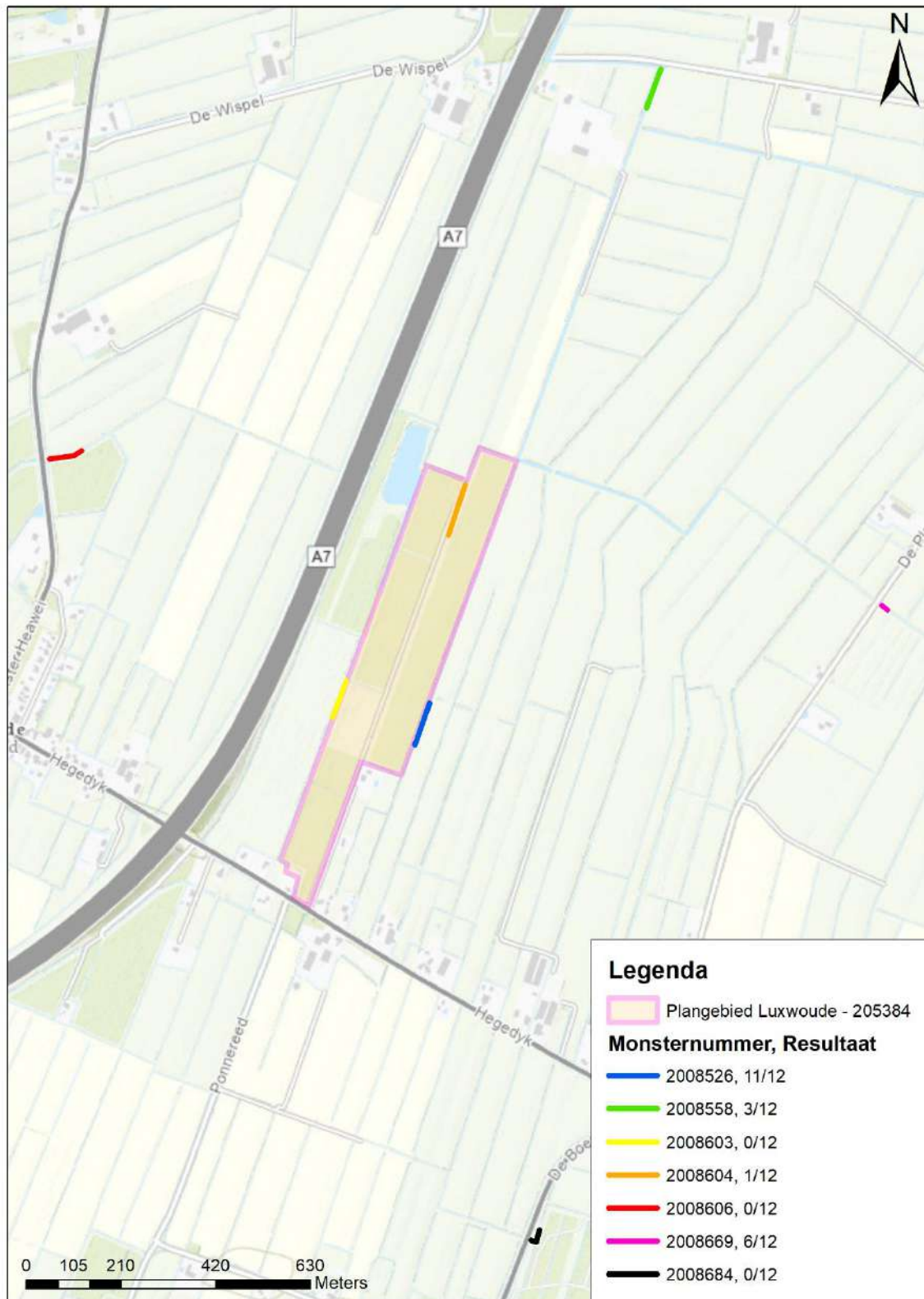
Tijdens de eDNA-analyse is DNA van de grote modderkruiper zowel binnen als buiten het plangebied aangetroffen. In het monster met nummer 2008526 is in 11 van de 12 replica's DNA van de soort aanwezig. De sloot waar dit monster is genomen ligt aan de oostzijde van het plangebied en staat in directe verbinding met de andere sloten. Daarnaast is in het monster met nummer 2008604 ook DNA aangetroffen. Dit monster is genomen in de te dempen sloot in het midden van het plangebied. Er kan daarom met zekerheid geconcludeerd worden dat de soort aanwezig is binnen het plangebied. Een kaart met alle resultaten van de genomen monsters is weergegeven in afbeelding 9 op de volgende pagina.

eDNA resultaten grote modderkruiper

Drinkwaterwinning en zuivering Luxwoude

Eelerwoude
Datum: 11-12-2024

Projectnummer: 205384

Afbeelding 9. Locaties van de tracés van de eDNA monsters incl. de monsternummers en de resultaten (ESRI, 2024).

4.8.2 Effecten en vergunning

Aangezien de soort is aangetoond in twee watergangen binnen het plangebied treden er negatieve effecten op. Het treffen van maatregelen en het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is daarom noodzakelijk.

4.8.3 Te nemen maatregelen

Maatregelen om overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de grote modderkruiper te voorkomen zijn noodzakelijk. De maatregelen bestaan onder andere uit het compenseren van het leefgebied en het uitvoeren van ecologische begeleiding bij de werkzaamheden aan de watergangen. Deze maatregelen worden opgesteld in het projectplan en tevens opgenomen in een ecologisch werkprotocol.

4.9 Groene glazenmaker

4.9.1 Voorkomen en functie

Tijdens de drie veldbezoeken voor de groene glazenmaker (d.d. 12, 13 en 27 augustus 2024) zijn er geen individuen van deze soort waargenomen. De aanwezigheid van groene glazenmaker binnen het plangebied kan derhalve worden uitgesloten.

4.9.2 Effecten en vergunning

Aangezien er geen individuen van de groene glazenmaker zijn aangetroffen is het treffen van maatregelen en het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit niet noodzakelijk.

5 Conclusie

5.1 Soortenbescherming

Uit het flora- en faunaonderzoek is naar voren gekomen dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het leefgebied van de beschermde soorten: boomvalk, buizerd, das en grote modderkruiper. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de aangetroffen verblijfplaatsen en territoria. Als gevolg van de geplande werkzaamheden worden negatieve effecten verwacht en treedt verstoring op voor deze soorten. Maatregelen zijn noodzakelijk om negatieve effecten te voorkomen of te beperken en om te allen tijde een verblijfplaats voor de beschermde soorten aan te bieden. Met de voorgenomen werkzaamheden wordt dan ook niet verwacht dat de gunstige staat van genoemde soorten in het geding komt, vooral niet na het nemen van enkele maatregelen. Het verstoren van verblijfplaatsen van de boomvalk, das en grote modderkruiper is wel vergunningplichtig. Hiervoor dient een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aangevraagd te worden.

Tabel 1. Aantal vastgestelde territoria en verblijfplaatsen in het plangebied.

Soort	Type verblijfplaats	Aantal
Boomvalk	Nest	1
Buizerd	(oud)nest	1
Das	Bijburcht	1
Grote modderkruiper	Functioneel leefgebied	n.v.t.

5.2 Vergunning noodzakelijk

Voor de boomvalk, das en grote modderkruiper dient een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aangevraagd te worden. Deze soorten kunnen gezamenlijk in een aanvraag ingediend worden. Om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit te verkrijgen moet:

- de gunstige staat van instandhouding gegarandeerd blijven;
- invulling gegeven worden aan de zorgplicht;
- voldaan worden aan een bij de wet genoemd belang;
- er mogen geen alternatieven zijn.

Deze gegevens moeten worden uitgewerkt in een projectplan. In het projectplan staat concreet welke werkzaamheden, wanneer, en op welke wijze worden uitgevoerd. Dit wordt aangevuld met een onderbouwing van de noodzaak van het project.

Een vergunningaanvraag moet worden ingediend bij de provincie Friesland. Maximaal 26 weken na het indienen van de aanvraag wordt er een besluit genomen. Tegen dat besluit kunnen belanghebbenden nog rechtsmiddelen aanwenden. Deze termijnen zijn terug te vinden op de website van de provincie. Concrete maatregelen die genomen moeten worden tijdens de werkzaamheden dienen vastgelegd te worden in een

ecologisch werkprotocol. Hierin dienen eveneens de aanvullende voorwaarden verwerkt te worden die voortvloeien uit de vergunningaanvraag.

5.3 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegde gezag hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten:

“Onderzoekgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) (2016). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Centre & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- ESRI Nederland (2024). <https://www.esri.nl/nl-nl/home>
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2020). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 14 oktober 2020, DGNVLG/20246331, houdende vaststelling van een geactualiseerde Rode Lijst Zoogdieren.
- Norren, E. van, J. Dekker en H. Limpens, 2020. Basisrapport Rode Lijst Zoogdieren 2020 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Rapport 2019.026. Zoogdierverseniging, Nijmegen
- Wageningen University and Research (2019) Vogel- en Habitatrichtlijnrapportage 2019

Soortinformatie:

- www.zoogdierverseniging.nl
- www.ravon.nl
- www.libellennet.nl
- www.sovon.nl

Waarnemingen:

- ndff-ecogrid.nl

Soorten:

- Bij12 (juli, 2017). Kennisdocument Das *Meles meles*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- Bij12 (april, 2024). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Bij12, versie 2.0, Utrecht.
- Bij12 (juli, 2017). Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- Bij12 (oktober, 2021). Kennisdocument Grote modderkruiper *Misgurnus fossilis*. Bij12, versie 2.0, Utrecht.
- Bij12 (juli, 2024). Kennisdocument Kleine marterachtigen *Bunzing – Hermelijn – Wezel*. Bij12, versie 1.1, Utrecht.
- Bij12 (juli, 2017). Kennisdocument Poelkikker *Rana lessonae*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- Bij12 (juli, 2017). Kennisdocument Rosse vleermuis *Nyctalus noctula*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- Bij12 (augustus, 2024). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Bij12, versie 2.0, Utrecht.

Bosgroepen

Nadere toelichting natuuronderzoeken

Waterwinningslocatie Luxwoude

Bosgroep Noord-Oost Nederland

Colofon

Opdrachtgever:	Vitens N.V.
Titel:	Nadere toelichting natuuronderzoeken Waterwinningslocatie Luxwoude
Status:	Concept
Datum:	April 2024

© Coöperatie Bosgroep Noord-Oost Nederland u.a.

Balkerweg 48a

7738 OB Witharen

t (0523) 74 57 00

e noordoostnederland@bosgroepen.nl

www.bosgroepen.nl

Aanleiding

Vitens N.V. heeft het voornemen om een nieuwe grondwaterwinning in centraal Friesland ten behoeve van de productie van drinkwater op te starten. Hiervoor is een aantal onderzoeken uitgevoerd. Door SWECO (Opdam en Schunselaar, 2021) zijn de te verwachten grondwatereffecten van waterwinning in Luxwoude gemodelleerd. Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden binnen het beïnvloedingsgebied zijn in de zomer en najaar van 2019 de bos- en natuurgebieden binnen het beïnvloedingsgebied geïnventariseerd door de Bosgroep Noord-Oost Nederland. Aanvullend hierop is de flora-samenstelling van alle bos- en natuurgebieden binnen het beïnvloedingsgebied onderzocht (Verhagen en Driehuis, 2020).

Het effect van de waterwinning op natuur is uitgewerkt in het rapport 'Waterwinning Luxwoude. Effecten grondwaterstandsverlaging op de natuurwaarden' (Bosgroepen, d.d. 14 oktober 2021).

Voorliggende notitie geeft een nadere toelichting op de reeds uitgevoerde onderzoeken in het uitwerkingsgebied.

Toelichting

De Fennen

Het natuurgebied de Fennen is onderdeel van de natuur buiten de EHS. Het gebied heeft grotendeels een weidevogeldoelstelling. In de Fennen broeden grote aantallen weidevogels, variërend van soorten van droge tot vochtige graslanden en natte tot plas-dras graslanden. Tot de soorten die hoge (grond)waterstanden vereisen behoren grutto, tureluur en watersnip.

De gemodelleerde veranderingen in de grondwaterstanden (GVG en GLG) in de Fennen bedraagt 2 tot 5 cm. Grondwaterstandsveranderingen in de Fennen zijn daarmee gering; De Fennen blijft een kwalitatief goed gebied voor weidevogels. In jaren met reguliere weersomstandigheden zullen weidevogels hiervan geen gevolgen ondervinden. Effecten op weidevogels in de Fennen zijn daarmee verwaarloosbaar.

Beschermde weidevogelkansgebieden

Buiten de Fennen zijn weidevogels ook op de agrarische percelen te vinden (Verhagen & Driehuis, 2020). Binnen het beïnvloedingsgebied liggen drie door de provincie begrensde weidevogelkansgebieden.

- In het gebied ten noorden van Luinjeberd-Tjalleberd is er geen invloed op de GLG en GVG van het freatisch grondwater.
- In het gebied tussen Tijnje en Terwispel is er geen invloed op de GLG en GVG van het freatisch grondwater.
- In het weidevogelkansgebied tussen Gersloot en Tijnje bedraagt de verlaging minder dan 5 cm. Daarmee is de invloed van de waterwinning op de kwaliteit van dit gebied voor weidevogels gering.

Weidevogels in agrarisch gebied

Kievit en scholekster, die niet gebonden zijn aan hoge grondwaterstanden, komen verspreid rondom de winlocatie voor. Grutto en tureluur vereisen hoge (grond)waterstanden.

In de huidige situatie voldoen de grondwaterstanden in de omgeving (gebaseerd op de veldschattingen voor de GHG van het Wetterskip) met waarden van rond de 20 tot 30 cm onder maaiveld in het vroege voorjaar aan de vereisten van grutto en tureluur. In de zomer zakken de grondwaterstanden echter ver weg, tot meer dan 1 meter onder maaiveld (Bosgroepen, 2021).

In de huidige situatie zijn de agrarische gronden rondom de winlocatie daarom al matig geschikt voor soorten als grutto en tureluur, omdat de grondwaterstanden in de zomer laag zijn. De indringbaarheidsweerstand van de bodem is daarom hoog en voedseldieren zijn minder dicht bij de oppervlakte te vinden. De beschikbaarheid van voedsel voor de adulten is in de huidige situatie niet groot.

Clusters van deze soorten komen op een viertal plekken voor. Deze locaties liggen buiten de door de provincie begrensde weidevogelkansgebieden:

1. Agrarisch gebied zuidelijk van Luxwoude;
2. Graslanden westelijk van de A7, ter hoogte van afrit 27;
3. Agrarische gebied ten oosten van Tijnje;
4. Gebied noordelijk van het buurtschap Nieuwe Vaart.

Op broedlocaties 2 en 3 wordt een grondwaterdaling van minder dan 5 centimeter of in het geheel geen daling van het grondwater verwacht. Negatieve effecten op de aantallen broedparen en broedsucces van de meer kritische weidevogels op deze beide broedlocaties worden niet verwacht.

De broedlocaties 1 en 4 liggen op relatief korte afstand van de beoogde winlocatie. In deze twee deelgebieden treden de grootste verlagingen in grondwaterpeilen op, respectievelijk zo'n 10 cm en 20 cm voor zowel de GVG als de GLG. De daling van de grondwaterstand betekent dat de broedlocaties 1 en 4 minder aantrekkelijk zullen zijn voor broedparen, met name grutto en tureluur die hoge grondwaterstanden vereisen, om zich te vestigen. Zoals eerder genoemd zakken de huidige grondwaterstanden, voornamelijk in de zomer, ver onder het maaiveld. Op deze locaties is het voedselaanbod door een droge en slecht doordringbare bodem al klein voor weidevogels. Zodoende is aannemelijk dat grote oppervlaktes van de omliggende agrarische gronden in de zomer al ongeschikt zijn voor grutto en tureluur.

Omdat de agrarische graslanden enigszins bol liggen en er sprake is van een dichte dooradering met watervoerende watergangen zullen de effecten van de grondwaterverlaging daarnaast niet over een geheel perceel even groot zijn. Midden op percelen zullen droge situaties zijn, langs de randen en watergangen zal de bodem natter zijn/blijven en geschikt blijven voor weidevogels. In de realiteit zullen de gebieden dus niet in zijn geheel ongeschikt worden en blijven voldoende broedlocaties voor weidevogels beschikbaar.

Hoewel deze locaties buiten de door de provincie aangewezen weidevogelkansgebieden vallen, zijn de effecten op weidevogels op de omliggende agrarische gronden beperkt negatief beoordeeld (effectbeoordeling: 0/-) omdat de geschiktheid als broedgebied voor weidevogels in geringe mate afneemt. Dit geldt met name voor de meer kritische soorten grutto en tureluur (SWECO, 2022). Overige soorten zijn niet of minder gebonden aan hoge grondwaterstanden en zullen naar verwachting weinig effecten ondervinden als gevolg van de plannen.

Huidig gebruik agrarisch gebied en effecten

De omliggende agrarische gronden worden intensief gebruikt. Intensieve landbouw heeft een groter effect op het broedsucces van weidevogels dan geringe grondwaterstanddalingen.

Zo hebben een kunstmatig laag waterpeil voor een gunstige bedrijfsvoering, regelmatig maaien, gebruik van kunstmest en mogelijk pesticiden een groter effect. Gebruik van pesticiden, kunstmest en een laag waterpeil zorgen voor een afname van insecten. Dit betekent een beperkte beschikbaarheid van voedsel voor weidevogels. Regelmatig maaien van graslanden heeft daarnaast het gevolg van een verstoord broedproces en extra gevaar voor kuikens, mochten deze zijn grootgebracht.

Conclusie

Op De Fennen en beschermde weidevogelgebieden zijn in het geheel geen of hooguit geringe effecten (weidevogelkansgebied tussen Gersloot en Tijnje) op de kwaliteit van leefgebied van weidevogels te verwachten. Het gaat om een grondwaterstandverlaging van minder dan 5 centimeter.

De effecten op weidevogels op de omliggende agrarische gronden zijn beperkt negatief beoordeeld (effectbeoordeling: 0/-) omdat de geschiktheid als broedgebied voor weidevogels in geringe mate afneemt (SWECO, 2022).

Op broedlocaties 2 en 3 op de agrarische gronden rondom de winlocatie wordt een grondwaterdaling van minder dan 5 centimeter of in het geheel geen daling van het grondwater verwacht. Negatieve effecten op de aantallen broedparen en broedsucces van de meer kritische weidevogels op deze beide broedlocaties worden niet verwacht.

De daling van de grondwaterstand betekent dat de broedlocaties 1 en 4 minder aantrekkelijk zullen zijn voor broedparen om zich te vestigen, met name grutto en tureluur die hoge grondwaterstanden vereisen. Kievit en scholekster, die niet gebonden zijn aan hoge grondwaterstanden, komen verspreid rondom de winlocatie voor. Deze soorten kunnen zich makkelijker aan verandering in omstandigheden aanpassen en in het omliggende gebied verspreiden.

Voor weidevogels hangt de habitatkwaliteit in hoge mate af van de grondwaterstand, met name vanwege de beschikbaarheid van voedsel. De huidige grondwaterstanden zakken, voornamelijk in de zomer, ver onder het maaiveld. Op deze locaties is het

voedselaanbod door een droge en slecht doordringbare bodem klein. Het is daarom aannemelijk dat grote oppervlaktes in het omliggende agrarische gebied in de huidige situatie in de zomer al van vrij slechte kwaliteit is voor grutto en tureluur. In vergelijking met de huidige situatie hebben geringe grondwaterdalingen geen significante toename van aantasting van het (kwalitatief slechte) leefgebied of voedselbeschikbaarheid tot gevolg.

bosgroepen.nl

